తెనుఁగు

ఋగ్వేద సంహిత

(సంస్కృతానువాదము తెనుగు అనువాదమును గలవు)

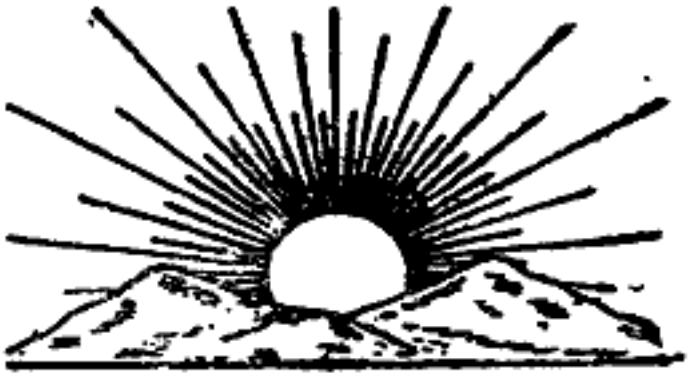

చర్ల గణపతిశాస్త్రి

వేదిక

మన దేశమునకు పూర్వము ఆర్యావర్తము బ్రహ్మావర్తము అను పేర్లు వాడబడినవి. ఆర్యులనగా పూజ్యులని యర్థము. బ్రహ్మమనగా సృష్టికి ఆదికారణమైన పరబ్రహ్మము. పేదవఋషభుని పుత్రుడు భరతుడు పరిపాలించుటచే భరత వర్షమని వ్యవహారము కలిగెనని భాగవతము చెప్పుచున్నది రాముని తమ్ముడు భరతుడు. దుష్యంతుని కొడుకు కూడ భరతుడె. వేదములలో భరత అను పదము వచ్చినది, మన భరత వర్షములో వాఙ్మయము అంతటిలోను వేద వాఙ్మయమే సనాతనమైనది. దానిని అపౌరుషేయమందురు. ప్రత్యేకముగ ఏ పురుషుని నుండియు అదిరాకపోవుటచే దానిని అపౌరుషేయమన్నారు. "అనాదినిధనా నిత్యావాగుత్సృష్టా స్వయంభువా" అని భారతము చెప్పుచున్నది. ఆదియు అంతము లేని నిత్యమైన వాక్కు స్వయంభూ బ్రహ్మచే పైకి వెల్లడి చేయబడినది. ఆదే వేదమయీ దివ్యా తతః సర్వాః ప్రకృత్తయః మొదట వేదమయమైనలోక ప్రవృత్తులు ప్రవర్తించినవి. "సర్వపుంసామధ్యయనమధ్యయనాంతర పూర్వకం, సర్వే యథైవ గురుణా అధీతం తథైవ జగాంసిరే, నపునః స్వాతంత్ర్యేణ కశ్చిదపి ప్రథమోఽధ్యేతా వేదానామస్తి యదపి కర్తాస్యాత్ తస్మాదపౌరుషేయః"

పూర్వ మీమాంసావ్యాఖ్య

సమస్త పురుషులు ఇతరుల అధ్యయనము టట్టి అధ్యయనము చేసిరి. గురువు ఎట్లు చెప్పెనో అట్లే యందఱునుదాని చదివిరి. స్వతంత్రముగా మొదట వేదములను అధ్యయనము చేసిన కర్తయున్నవాడెవడును లేడు అందువల్ల ఆ వేదములను అపౌరుషేయములనియన్నారు అని పూర్వమీమాంసావ్యాఖ్య

యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం యో వై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై
ఎవరు పూర్వము బ్రహ్మను గూర్చెనో ఏ బ్రహ్మ వేదములను పంపెనో అతనికి నమస్కారము.

"ఏవంవా అరేఅస్యమహతో భూతస్య నిశ్శ్వసిత
మే తత్ యదృగ్వేదో యజుర్వేదః
సామవేదో ఽథర్వాంగిరసః" శత. పథ 4-6-5

ఓసి! మైత్రేయి! ఈఋగ్వేదము యజుర్వేదము సామ వేదము అథర్వాంగిరవము ఈ మహాభూతము (పరమాత్మ) యొక్క నిశ్వాసము. అని బ్రాహ్మణము.

తేభ్య స్తప్తేభ్య స్త్రయోవేదా అజాయంత అగ్నే
ర్ఋగ్వేదోవాయోర్యజుర్వేదః సూర్యాత్సామవేదః

(శతప. కాం. 16-6-5)

ధ్యానించ బడిన వానినుండి మూడు వేదములు బయలుదేరినవి. అగ్నిదేవత నుండి ఋగ్వేదము, వాయుదేవతనుండి యుజుర్వేదము, సూర్యభగవానుని నుండి సామ వేదము వచ్చినవి.

కఠాదిపురుషచరణైః పరంపరయా అధీయ మానా కఠశాఖా ఇతి అభిధీయతే, కఠ, మొదలగు పూజ్య పురుషులచే ఎక్కువగ పరమశ్రద్ధతో చదువ బడుచున్నది. కాన కఠాది శాఖలని చెప్పబడినవి. ఇట్లే అన్ని చోట్లను. కాన ఇవి అపౌరుషేయములె అని తెలియవలెను.

"తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్ఞిరే ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత" (యజు. 31.7) ఆ యజ్ఞమున అందఱు దేవతలును (హుతః) అహ్వానించు ఋక్కులు సామలు బయలుదేఱినవి అని.

అవి ధ్యానస్థితిలో మహర్షులు దర్శించిరి, గాన మహర్షులు ద్రష్టలేగాని కర్తలుగారు.

ఆ వేదవాక్కు ఋక్-స్తుతిరూపము గను యజుస్ = పూజారూపము గాను సామ సమముగా గానరూపముగాను ఉండుటచే అవి ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదములని మూడు విధములుగ చెప్పబడినవి. అథర్వాంగిరసమని పిలువబడు భాగము లు స్తుతి, పూజా, గాన, రూపములుగా ఉన్నవి, గాన అవి పై మూడింటిలోలె అంతర్భవించును. అథర్వాఋషులు దర్శించుటచే అథర్వాంగిరసమని పేరు కలిగినది.

ఋచస్తుతౌ ఋచ్ అను ధాతువునకు స్తుతి అర్థము గాన ఋక్కులు అనఁ గా స్తుతులని స్తోత్రములని భావము. అట్లే యజుస్సు అనునది,

యజ్ఞపూజాయాం యజ్ అను ధాతువు పూజించుట అర్చించుట అను అర్థము కలది కాన అగ్న్యాది దేవతలను యర్చించుటయే యజస్సు. అర్చించ బడునది యనగా యజ్ఞము యాగము ఇష్టి అనిభావము.

ఫమముగా గానము చేయబడినవి సామలు అని. అవి గలది సామ గానము. ఔషధములు మంత్రములు రోగాది నాశములను గూర్చు భాగము అథర్వవేదములో గలదు. తత్త్వమునకు అవి మూడు అన్నను పై పైరూప ములను బట్టి నాలుగు అన్నను విరోధము లేదు.

ఈ వేదములు ఎందుకు దర్శించ బడినవి అనుదానికి సమాధానముగా.
"స్తుత్యర్థమిహ దేవానాం వేదః సృష్టః స్వయంభువా" అని

(మహాభారతము)

ఐహిక పారలౌకిక సుఖములను శుభములను గలిగించువారు దేవులు ఆ దేవులు దివ్య మానస నేత్రమునకే గాని బాహ్యచక్షువులకు గనిపింపరు. వారి శక్తిని బట్టి వారు చేయు పనులను బట్టియు వారిని మనము గుర్తింప వలయును. వారు అగ్ని, సోముడు, వరుణుడు, భూమి అశ్వినీదేవతలు మొదలగువారు. తేజము, జ్ఞానము, ఆనందము, జీవనము, ఆహారము మొదలగునవి యిచ్చువారు గాన వారు దేవులె. వారిని స్తుతించుటకు స్తుతుల ద్వారా మన కృతజ్ఞతలు తెలుపుటకై, స్వయంభువు సృజించి వారి ద్వారా మనము సుఖించి ఆనందింప దెలిపెను. మనమును స్తుతించి అర్చించి గుణగానము చేసి సుఖించి ఆనందించి కృతజ్ఞత చూపవలసినవిధి మానవుల యందు కలదు. అట్లు కృతజ్ఞత చూపని జీవి కృతఘ్నుడే. పేరును బట్టియు వానిలోని విషయములను బట్టియు, ఋగ్వేదమును స్తుతి వేదమను యు, యజుర్వేదమును యజ్ఞ (అర్చిత)వేదమనియు, సామవేదమును గాన వేదమనియు, అథర్వవేదము మంత్రౌషధ వేదమనియు మనము పిలువ వచ్చును, ఋక్కులు, యజుసులు, సామలకు సాధారణమైన నామము మంత్రములన్నది. "మననాత్ త్రాయతే యస్మాత్" మననము చేయుట వలన వానిని వాని యర్థములను మననము చేయుటవల్ల ఉపాసించు టవల్ల రక్షించునవి మంత్రములన్ని వ్యుత్పత్తి కలిగినది.వాని రక్షణము గూడ మనకు గలుగు శుభాశుభ కర్మలను బట్టి తెలియునది. ఒకప్పుడు

కష్టము కలుగుట గూడ మన శుభమునకే యగునని గ్రహించవలెను. తల్లి దండ్రులు తమ సంతానమును బాగు చేయుటకే శిక్షింతురు. అట్లే మనకు గలుగు కష్టరూప శిక్షలు గూడ మన మంచికే. వానిని ఛందస్సు అనియు పిలుతురు. "ఛందాంసి ఛాదనాత్" ఉత్తమ స్తోత్రాది భాగములను వాగ్రూపముగా గప్పునది గనుక ఛందస్సు అని యాస్కముని నిరుక్తములో చెప్పెను.

మంత్రోగ్నేహి అధ్యాత్మాధిదైవతాధి మంత్రాలో మన్యంతే తన్మంత్రత్వం "మంత్రముల వల్లనే అధ్యాత్మ అధిదైవత అధియజ్ఞముల భాగములను మననము చేయు నుపాసకులు చేయుచున్నారుగాన వానికి మంత్రత్వము సిద్ధించుచున్నది. యత్కామ ఋషిర్యస్యాం దేవతాయామర్థపతిత్వమిచ్ఛన్ స్తౌతి యద్యుక్తే తద్దైవతః సమంత్రోభవతి" ఏకోరికనుగోరు ఋషి ఏ దేవతను ప్రయోజనము గోరి దీనిచే స్తుతియించునో ఆ మంత్రము ఆ దేవతకు సంబంధించినది. (యాస్కుడు).

"ఋషయః సాక్షాత్కృత ధర్మాణోపదేశేభ్యః ధర్మానుపదేశ ద్వారా అబోధయన్" ధర్మములను సాక్షాత్కారము చేసికొన్న ఋషులతక్కువ వారికి, ధర్మములను సరిగా సాక్షాత్కరింపజేసికొనని వారికి, అధర్మములను తెలిసికొనని వారికి ఉపదేశములద్వారా మంత్రములను ప్రవాదించిరి ఋగ్వేద మంత్రములచే ఇంద్రాది దేవతలను స్తుతించుచు వారిని పిలుచు వానిని హోత అని, యజుర్వేద మంత్రములచే ఇంద్రాది దేవతలను యాగాదులలో నర్చించు వానిని అధ్వర్యుడు అని, మంత్రములను తగుచోట సమముగా పైకి గానము చేయు వానిని ఉద్గాత యనియు, యజ్ఞాది కార్యములలో సాంసారిక కష్టములను మంత్రౌషధములద్వారా పోగొట్టుటకై తెలుపువానిని బ్రహ్మయనియు అందురు. అథర్వనిధియైన ఋష్యశృంగుని చే పుత్రకామేష్టిని దశరథుడు చేయించెనని రామాయణములో వాల్మీకి వర్ణించెను. దానిని అనుసరించి కాళిదాసు దిలీపుడు అథర్వనిధియైన వసిష్ఠుని, దగ్గిరకు సంతానాప్తికై వచ్చెనని రఘువంశములో వర్ణించెను. అగ్ని దేవతలకు ముఖము. దేవతలను పిలుచు దూత అగ్నిద్వారా హోమాదులద్వారా ఆదేవుల యనుగ్రహము మనము పొందవలెను. సర్వగ్రాహక నియంత పరమాత్మ యొకడే యుండును ఆ నియంత ప్రతినిధులైన యంతలుగా అనేకులుగా

ఉందురు. "ఇంద్రం మిత్రం వరుణమగ్ని మాహురథో దివ్యః సువర్ణాగ రుత్మాన్ ఏకం సద్విప్రాబహుధావదంతి అగ్నిం మిత్రం యమంమాత రిశ్వానమాహుః" ఆయొక్కదానిని అగ్నిఅని యాస్కుడుచెప్పెను. త్రిస ఏవదేవతాఇతి నైరుక్తాః అగ్నిః పృథివీ స్థానో వాయుర్వా ఇంద్రోవా అంత రిక్షస్థానః సూర్యఅని నిరుక్తకారులు అందురు. అందు అగ్నికి భూమిస్థానము, వాయువునకుగాని వర్షాధిదేవతయైన యింద్రునకుఁగాని భూమిపైనున్న భాగము స్థానము, సూర్యునికి దివము ఆకాశము స్థానము అని అందురు. వీరు అధిదేవతలు. వీరు పురుషులవలెనుందురు. "ప్రజాపతిర్హి త్రీన్ మహిమ్నోఅసృజత అగ్నిం వాయుంసూర్యం" ప్రజాపతి, అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడు అను మూడు మహిమలను సృజించెను. అని శ్రుతి. "ఏకస్యాత్మ నోఽన్యేదేవాః ప్రత్యంగాని భవంతి" (నిరుక్త-దై-7) ఒకే ఆత్మ చేయు షనులనుబట్టి వారిపేర్లు వేరుగా నున్నవి. పరమాత్మకు దేవులు అంగము లవుదురు అని. మరియు ఆదేవులు పురుషులకు ఉండు అంగములతోనే స్తుతింపబడుదురు జీవులకు వలెనే వారికి అంగము లున్నట్లు స్తుతింపబడు దురు "తాసాం మహాభాగ్యా దేకస్యా అపి బహూని నామధేయాని భవంతి అపి కర్మ పృథక్త్వాత్." అథాపి పౌరుష విధికైరంగైః స్తూయంతే. ఇంద్రా గ్నివరుణాశ్విన్యాది దేవతలను గురించిన మంత్రములను విశ్వామిత్రుని పుత్రుడు మధుచ్ఛందుఁడు మొదలగు చాలమంది ఋషులు గోదాఘోష మొదలుగ బ్రహ్మవాదినులును దర్శించిరి. ఈ ఋఙ్మంత్రములలో పరోక్షకృత ములు ప్రత్యక్ష కృతములు ఆధ్యాత్మికములని మూడు విధములుగా నున్న వని యాస్కుడు. అందులో పరోక్షకృత ఋక్కులు అగ్ని విభక్తులచేత ప్రథమ పురుషముచేత జెప్పఁబడియుండును. "ఇంద్రోదివ ఇంద్రఈశే పృథివ్యాః ఇంద్రుడు దివమునకు. మరియు, పృథివికిని ఈశుడు ప్రత్య క్షకృత ఋక్కులు మధ్యపురుష క్రియచే చెప్పబడును. "త్వమింద్ర బలాదధి" ఇంద్రా నీవు బలము వల్ల అధికుఁడవు మొ. ఆధ్యాత్మిక ఋక్కులు ఉత్తమ పురుష క్రియలో నుండును "అహం భువం వసునః అహం ధనాని సంజన యామి. "నేను (యోదేవోఽగ్నౌ యోప్సు ఓషధీషు దేవాయతస్మైనమః మన భావనలో దేవుడు ఉండును.) "భావేతు విద్యతే దేవో నపా షాణే నమృణ్మయే తస్మా ద్భావహీనానాం నఫలం నక్రియా" మనుజుని భావనలో ఆ యా సర్వవ్యాప్తుడైన దేవుడు గలడు. కేవల విగ్రహాదులందు

లేదు. ఆ విగ్రహాదులందు దేవతారూపములను భావన చేయవలెను. అపుడు ఆ విగ్రహము లందలి భావనచే దేవుడు ప్రసన్నుడై మన అభీష్టములు మన కర్మల ననుసరించి ఇచ్చును. అగ్న్యాదులును అట్టివారె.

నేను ధనమునకు ప్రభువును. నేను ధనములను బాగుగా జనింపజేయుదును. మొ. వీని వివరములు స్వరములు సంహితా జటాది పాఠములు వైదిక వ్యాకరణ విశేషములు నిరుక్త నిఘంట్వాది విషయములు విస్తరించి నా వేదవిజ్ఞానములో తెలుప బడినవి.

ఋగ్వేదము (దేవతాస్తుతివేదము) పది మండలములుగా విభజింపబడి యున్నది.

మొదటి మండలములోని మంత్రములను మధుచ్ఛందుడు మొదలగు వారు శతార్చులను దర్శించిరి, ఇందు. 2006 మంత్రములు గలవు. అంగిరసునకు శౌనహోత్రుడు పుట్టి భార్గవుడు శౌనకుడయ్యెను. అతడే గృత్సమదుడు మూడవ మండలమును దర్శించెను. ఇందు మంత్రములు 429 గలవు. గాధి కొడుకు విశ్వామిత్రుడును మూడవ మండలము దర్శించెను. అందుగల మంత్రములు 617. వామదేవుడైన గౌతముడు నాలుగవ మండలమును దర్శించెను. అందుగల మంత్రములు 589. అత్రి అయిదవ మండలమును దర్శించెను. అందుగల మంత్రములు 727. బార్హస్పత్యుడగు భరద్వాజుడు ఆరవ మండలమును దర్శించెను. అందుగల మంత్రములు 765. వశిష్ఠుడు ఏడవ మండలము దర్శించెను. అందుగల మంత్రములు 841. కణ్వుడు ఎనిమిదవ మండలమును దర్శించెను అందుగల మంత్రములు 1716. తొమ్మిదవది పావమానము, సౌమ్యమును అనేక ఋషులు దర్శించిరి అందుగల మంత్రములు 1754. మొత్తము 10,586 మంత్రములు గలవు, అగ్నిని, సోమని, వర్ణించిన మంత్రములు ఎక్కువగా గలవు. స్తోత్రభాగములు ఎక్కువగా గలిగి యున్నవి. ఇందు ముఖ్యముగా ఇంద్రాది దేవతలను ఆహ్వానించుట, వారికి సోమరసాదులను అర్ఘ్యపాద్యాదులను సమర్పించుట, వారినుండి తాము కోరికలను గోరుట మొదలగు విషయములు వర్ణింప బడినవి. ప్రతి మంత్రములకు స్వరితోదాత్తాను దాత్త స్వరములు గలవు. వానిని దర్శించిన

ఋషిపేరు, దేవతలపేర్లు ఛందస్సుల్ పేర్లు చెప్పబడినవి. ఇవి చెప్పకుండ మంత్రములు పలుకరాదు. దీనిని గురించి యిట్లు చెప్పబడినది.

"యోహవా అవిదితార్షేయచ్ఛందో దైవతం
బ్రాహ్మణ మంత్రేణ యాజయతి అధ్యాపయతివా
స్థాణుం వార్ఛతి గర్తంవాపద్యతే పాపియాన్ భవతి"

ఎవడు మంత్రద్రష్టయైన ఋషిపేర్లు ఛందస్సు పేర్లు దేవతపేరు తెలియకుండ చెప్పకుండ బ్రాహ్మమంత్రముచే యజ్ఞము చేయించునో వాడు మొద్దు అగును, గోతిలోపడును, పాపియగును, అని చెప్పబడినది.

ఒక రాజు చేయించు యజ్ఞమునకు వెళ్ళి యుషస్తియను వేదవేత్త అక్కడ యజ్ఞము చేయించు ఋత్విక్కులతో ప్రస్తోతతో ఇట్లనెను. "స హప్రస్తోతారమువాచ ప్రతస్తోతర్యా దేవతాప్రస్తావమన్వాయత్తా తాంచేదవిద్వాన్ ప్రస్తోష్యసి మూర్ధాతే వివతిష్యతి' ఓ ప్రస్తోతా! ఏ దేవతను ప్రస్తావమును పొందినదో ఆ దేవతను తెలియనివాడవై స్తోత్రమును చేయుదువేని నీతల పగిలిపోవును" (ఛాందో 1అ-10ఖం-8మం) అని ఛాందోగ్యోపనిషత్తు ఉద్ఘోషించుచున్నది. ఈవిధముగా మంత్రద్రష్టలైన ఋషులకు ఋషిచేత స్తుతుండైన దేవునికి, ఆ ఛందస్సుకు ప్రాధాన్యము ఈయబడినది. స్వరము సరిగా ఉచ్చరింపకపోయినచో 'వృత్రశత్రో వర్ధస్వ' అనుచోట ఇంద్రుని శమింపఁ జేయువాడవై వర్ధిల్లుము అను నర్థమిచ్చు తత్పురుష సమాసమునకు విహితమైన అంత్యోదాత్తస్వరము పలుకక ఇంద్రుడు శమింపజేయు నటువంటివాడవుగా వర్ధిల్లుము అను అర్థమిచ్చు బహువ్రీహికి విహితమైన ఆద్యుదాత్తము పలుకుటచే వృత్రునికి హాని కలిగెను. అందుచే స్వరాపరాధము చేయరాదు. స్వరము తెలిసికొని పలుకవలయును. ఇట్లే అర్థము తెలియక మంత్రము పఠించినచో వాడు స్థాణువు 'స్థాణురయం భారహారః కిలాభూదధీత్య యోనవిజానాత్యర్థం' అని యాస్కుడనెను. భరః చందన భారవాహి' అర్థము తెలియక పఠించువాడు మంచిగంధపు చెక్కనుమోయు గాడిద యనియును చెప్పి అర్థమునకు ప్రాశస్త్యము తెలుపబడెను. ఇక వేదములోని మంత్రములు చాల స్తుతిపరములు. యజ్ఞవిధిపరములు. సృష్టికి

సంబంధించి చాలగలవు. అధ్యయనము అధ్యాపనము యజన యాజనములు ద్విజులకు విహితము. వర్ణాశ్రమాది ధర్మములు వేదము ననుసరించి వానిని స్మరించి స్మృతులు చెప్పినవి. కనుకనే,

"దేశధర్మ జాతిధర్మ కులధర్మాన్ శ్రుత్యభావా దబ్రవీన్మనుః"
(వసిష్ఠస్మృతి. 1–16)

దేశధర్మములు జాతిధర్మములు కుల ధర్మములను గూర్చి శ్రుతులలో లేక పోవుటచే మనువు చెప్పెనని వశిష్ఠుడుస్మృతిలో ఘోషించెను. ఆ మనువును బట్టి, వశిష్ఠ, ఆపస్తంభ, గౌతమ, యాజ్ఞవల్క్య, పరాశరాదులు ధర్మములను వేరువేరుగా ప్రవచించిరి. "ఇతిహాస పురాణాభ్యాం వేదార్థ ముపబృంహయేత్" వేదములోని యర్థమును భారతాదీతి హాసములచేత బ్రహ్మాండాది పురాణము లచేతను వివరింపవలెను, అనుసూక్తి ఈ విషయమునే తెలుపుచున్నది. కను కనే "భారతం పంచమో వేదః అనుసూక్తి బయలు దేరినది.

వేదభాగములు సంహితలు, బ్రాహ్మణములు, ఆరణ్యకములు, ఉపని షత్తులు అని విభజింప బడినవి. వీనిని వేనికవి విభజించిన మహర్షి వేదవ్యా సుడు. వేదములను వ్యాసము విభాగము చేసిన వాడు కనుకనే ఆ పేరువచ్చె ను. బ్రాహ్మణములలో కర్మలు ధర్మములు యజ్ఞవిధులు చెప్పబడినవి. ఆరణ్యకములలో ఉపాసనలు వేదాంత విషయములు చెప్పబడినవి. ఉపని షత్తులు ఆత్మ విషయములను, మానవుని గమ్యస్థానమును, ఉపాసనములు మొదలగు వానిని జెప్పినవి.

–: ఋగ్వేదములోని కథావిషయములు :–

ఋగ్వేదము పది మండలములుగా విభజింపబడినది. అందు మొదటి మండలములో 13వ సూక్తములో

"ఇళా సరస్వతీ మహీతిస్రో దేవీర్మయోభువః
బర్హిః సీదంత్వసిధః (1 మం–13 సూ–9 మంత్రము)

ఇళ సరస్వతి మహి అను ముగ్గురు దేవతలు సుఖము గలిగించుచు యజ్ఞము ను చేయింతురు గాక అని వర్ణింపబడెను. శునశ్శేపుడు = (సుఖమైన కాంతి గలవాడు) అజీగర్తుని కొడుకును గూర్చి 1 మం.-24 సూ13 మంత్రములో గలదు. అతడు తన్ను రక్షింపమని వేడుకొనెను. ఇది రామాయణములో విశ్వామిత్రుని చరిత్రలో వర్ణింప బడెను.

శునశ్శేపో హ్యాహ్వత్‌గృభీతః సో అస్మాన్
వరుణో ముమోక్తు, (1మం-24సూ-12మంత్రం)

ఇది ఋగ్వేదము లోనిది శునశ్శేపుడు భయపడి "నన్ను వరుణుడు విడిపించు గాక" అని ప్రార్థించెను.

అంగిరసుడు ఇంద్రునితో సమమైన పుత్రునిగోరి ధ్యానించెను. అపుడు సవుడైన యింద్రుడు అంగిరసునికి పుత్రుడుగ పుట్టినట్లు తెలుపుచు 1మం-51వ సూక్తములో వర్ణింపబడెను. 164 సూక్తములో జ్ఞాన మోక్షాదిక ప్రశంస గలదు. మ-165 సూక్తములో ఇంద్రమరుత్తుల సంవాదము గలదు. ఇంద్రుడు చేసిన శత్రు సంహారములను మరుత్తులు ప్రశంసించుటయు దానిని "మీరు నాకు గూర్చిన బలమే అది అని గలదు, అగస్త్య వశిష్ఠ జన్మసంగతి 1 మ-166 సూక్తములో సూచితము. 1 మ-171 సూక్తములో ఇంద్రాగస్త్యుల సంవాదమున్నది. 1 మం-179 సూలో లోపాముద్రాగస్త్యుల సంవాద మున్నది. లోపాముద్ర అగస్త్యునితో నన్నుపొందుము నేను నిన్ను ముసలి తనము వరకు సేవించితిని. ఇంక మనము సుఖింతమనుమ. అపుడా అగస్త్యుడు సుఖము మనకు బంధమగును. భోగముల జయింతము అనును. గురు గురువత్నుల సంవాదము వినరాదు. విన్నచో పాప మంటు కొను వని అగస్త్య శిష్యుడు బ్రహ్మచారి యనును. అంగిరసుడు శౌనహోత్రుడయి పిదప భృగు వంశస్థుడై భార్గవుడైన శౌనకుడయ్యెను. అతడె గృత్స మదుడు. అతడు రెండవ మండలమునకు ద్రష్ట, ఐషీరథి యయిన కుశికుడు ఇంద్రునితో తుల్యుడైన కుమారుని గోరి బ్రహ్మచర్యము చేసెను, వానికి ఇంద్రుడే గాధి పుత్రుడై విశ్వామి తుడుగ పుట్టెను. అతడు మూడవ మండలమును దర్శించెను విశ్వామిత్రునికి నదీద్వయముతో గలిగిన సంభాషణము శిశవ సూక్తమున

వర్ణింప బడెను. అందు నదులతో మీడుగమనము చాలించి శాంతి పొందమనును. అప్పుడు వృత్రాసురుని జంపిన యిందుని యాజ్ఞచే మేము ఇటు ప్రవహించుచున్నామనిచెప్పును, 62సూక్తములో విశ్వామిత్రుడు ఇంద్రవరుణులను స్తుతించుట వారికి సోమరస మిచ్చుట సుఖమగు సోమరస మానుడని వర్ణనము గలదు. ఇంక అయిదవ మండలమును వామ దేవుడైన గౌతముడు దర్శించెను. అందు వైశ్వానరాగ్ని స్తుతింపబడెను. 28వ సూక్తములో

అహం మనురభవం సూర్యశ్చాహం
కక్షీవాగ్ం ఋషిరస్మి విప్రః.....
అహంకుత్స మార్జునేయం న్యృం జేఽహం
కవిరుశనా పశ్యత మా 4-26 1

నేను మనువు నయితిని, నేను సూర్యుడ నైని, కక్షీవంతుడనగు ఋషిని, విప్రుడ నైతిని, నర్జునీసుతుడనైన ఋషిని నేను ఉశనా కవిని, నన్ను చూడుడు, పక్షిశ్రేష్ఠమగు శ్యేనము సోమరసము (గరుత్మంతుడు) తెచ్చి యీయగా నింద్రుడు త్రాగి శత్రుల జంపెనని వర్ణనలు గలవు. 57వ సూక్తములో సీత (నాగలిచాలు) వర్ణన గలదు.

అర్వాచీ సుభగే భవసీతే వందామహే త్వా
యథానః సుభగాససి యథానః సుఫలాససి

ఓ సౌభాగ్యము గల సీతా! (నాగలిచాలు!) నీకు నమస్కారము నీవు సౌభాగ్యమును సుఫలములను ఇచ్చుదానవు.

ఇంద్రః సీతా నిగృహ్ణాతు పూషాను యచ్ఛతు
సానః పయస్వతీ దుహాముత్తరా ముత్తరాంస మాతు

సీతను ఇంద్రుడు (వర్షాధి దేవత) నిగ్రహించుగాక, పూష యిచ్చుగాక, అది పయస్సులు గలదై ఎక్కువ సస్యములను పితుకుగాక.

అయిదవ మండలమును అత్రి దర్శించెను, 25వ సూక్తములో అగ్నిని గూర్చి యిట్లు చెప్పబడినది.

అగ్నిర్దేవేషు రాజత్యగ్ని ర్మర్తేష్వా విశన్
అగ్నిర్నో హవ్య వాహనోఽగ్నిం ధీభిః సపర్యత

అగ్ని దేవులలో ప్రకాశించుచున్నాడు, అగ్ని మనుష్యులలో, ఆవేశించుచున్నాడు, అగ్ని హవ్యములను వహించువాఁడు, అగ్నిని స్తుతులతో సేవింపుడు.

ఆరవ మండలమును బార్హస్పత్యుడగు భరద్వాజుఁడు దర్శించెను. దీనిలో అగ్నీంద్రస్తుతి ఎక్కువగా నున్నది. 61వ సూక్తములో సరస్వతి స్తుతించబడెను.

ఏడవ మండలమును వశిష్ఠుడు దర్శించెను. 18వ సూక్తములో సుదాసరాజు యొక్క యజ్ఞస్తుతి గలదు. 33వ సూక్తములో వశిష్ఠుడు మిత్రావరుణుల వల్ల అప్సరస ఊర్వశికి పుట్టినట్లు వర్ణింపబడినది. 103వ సూక్తములో వర్షమునకై వశిష్ఠుడు మండూక దేవతను స్తుతించెను. (8-103).

15 వ ఋక్కులో ప్రగాథుడు ఐంద్రము బార్హస్పతము వగు ద్విపద గాథాదికము త్రిష్టుబంతము వరకు ద్వ్యచము దర్శించెను, అఘౌరుడయి భ్రాతయైన కణ్వునికి పుత్రుడయ్యెను. ప్లాయోగియగు అసంగి యు స్త్రీ అయి మరల పురుషు డయ్యెను. అతడు మేధాధితికి దానమిచ్చి "స్తుహి స్తుహి" స్తుతింపుము స్తుతింపుము అని నాలుగు ఋక్కులలో తన్ను స్తుతించెను. అతని వత్సి అంగిరసి యగు శాశ్వతి పురుషత్వమును పొంది వీనికి ప్రీతురాలై చివరి ఋక్కులో స్తుతించెను. తొమ్మిదవ మండలమును అనేక ఋషులు దర్శించిరి. పవమాన పవిత్ర పఱచు సోమమను పేరుగలది. దీనిలో దేవత సోముడు ఈ మండలములో ఓషధీశుడగు చంద్రుడు గోమాతలవలె సోమరస మిచ్చి దేవతలకు మనుష్యులకు కోరికలు దీర్చుచున్నాడని వర్ణింప బడెను.

సూర్యస్యరశ్మయో ద్రావయిత్నవో
మత్సరాసః ప్రసువ సాక ఘ్నేరతే

తం తుంతతం పరిగర్భా సః అశ్వో
నేంద్రాదృతే వవతే ధామకించన (ఋ 3-68-1)

సూర్యుని కిరణములవలె మిగుల ప్రసరించి శత్రువును తఱుముచున్నవి. ఇంద్రునికి శక్తిగమ్మచున్నవి. ఇంద్రుని గాక ఇతర దేవులను పొందవు.

అనః పవస్వ వసువద్ధిరణ్య వదశ్వావ
ద్గోమద్యవమత్ సువీర్యం యూయంహి సోమ
పితరోమ మమ స్థనదివో మూర్ధానః
ప్రస్థితా వయస్కృతః (9-67-8)

ఇదే విధముగ సామాన్యముగ వేదములో దేవతలను, ఆహ్వానించి వారికి కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ సోమరసాదులను అర్పించి తమ కోరికలను తీర్చమనుట అను విషయము ముఖ్యముగా నున్నది. ఇంతేకాకుండ సృష్టి రహస్యములను తెలుపుట యున్నది ఆ దేవతలను అగ్నిద్వారా ఆహ్వానించి వారికి ఆహుతులర్పించి యజ్ఞములు చేయుట ముఖ్య విషయమై యున్నది వర్షము పశుసంపద, పుత్రసంతతి. స్వర్గప్రాప్తి మొదలైనవి యజ్ఞాదుల ద్వారా సిద్ధించుట ఇందు చెప్పబడినది.

మచ్చుకు ఈ సంపుటిలో కొన్ని మంత్రములకు ఎడమ ప్రక్క మూల మంత్రము దానికి సంస్కృత వివరణగలదు. కుడివైపు ఆ మంత్రమునకు అనుష్టుప్ శ్లోకానువాదము దానిక్రింద తెలుగు అనుష్టుప్ ఛందస్సులోనే తెనుగు అనువాదము గలదు. ఇట్లే ముందుగా యజుస్సామాథర్వణ వేదములకు మూలమంత్రము దానికి సంస్కృత వివరణాదులు లేకుండ కేవలము తెనుగు అనువాదము మాత్రముతో ఒక్కొక్క సంపుటము ప్రకారము ప్రచురింపబడును. వీదవ తక్కిన భాగములు వచ్చును

వేదములకు సాయణాచార్యులు కర్మకాండ పరముగా వ్యాఖ్యవ్రాసెను. ఇదే సరియైనదిగా తోచుచున్నది. దయానందాదులు జ్ఞానపరముగా వ్రాసిరి అది సరికాదేమో అనిపించుచున్నది. అరవిందయోగి సూచన ప్రకారము వాసిష్ఠ గణపతిముని శిష్యుడు కపాలి శాస్త్రిగారు ఋగ్వేదము కొంత భాగము

నకు అధ్యాత్మిక పరముగ వ్యాఖ్య వ్రాసిరి. అదికూడ నేను చూచుట జరిగినది.

ఈ ఆర్షవిజ్ఞాన పరిషత్తు ప్రచురించిన అపూర్వ ప్రచురణలను ఆదరించి ఈసంస్థ కార్యక్రమములకు ప్రోత్సాహమీయు ఆంధ్ర సోదరులకు మనవి చేయుచున్నాను.

స్వర సహితముగా ఉచ్చరించువారికి అర్థము తెలియదు, అర్థము తెలిసినవారికి స్వరముగాదు., రెండుతెలిసినవారికి భక్తి భావనలేదు, కనుక స్వరము అర్థము భక్తిభావన గలిగి ఆచరించుట ముఖ్యము. అపుడే జీవితము ధన్యమగును.

" ఇట్లు పై గుర్తు గలది స్వరితము ,, ఇట్లు క్రింద గుర్తు గలది అనుదాత్తము. గుర్తు లేనిది ఉదాత్తము అని సవరించుకొన ప్రార్థన.

దశోపనిషత్తులు, షడ్దర్శనములు సర్వదర్శనముల సంగ్రహము నిరుక్త వైదిక వ్యాకరణాదులతో వేదవిజ్ఞానము మొదలగునవి ప్రచురింపబడి నవి అవి గూడ ఆంధ్రులు ఆదరించగోరుచున్నాను.

14-2-90
33. కిర్లంపూడి లే ఔటు
విశాఖపట్నం-530 003

క్షేమము
బుధ విధేయుడు
చర్ల గణపతిశాస్త్రి

ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదంతి
అగ్నిం యమం మిత్రం మాతరిశ్వానమాహుః

ఒకే సత్యబ్రహ్మమును మేధావులు అగ్నిగాను యమునిగాను సూర్యునిగాను
వాయువునుగాను పరబ్రహ్మమునుగాను అందురు.

సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ
ఈసర్వ ప్రపంచము బ్రహ్మ స్వరూపమే
పరబ్రహ్మమునకు నమస్కారము
శ్రీమన్నారాయణ రూప పరమాత్మకు నమస్కారము

ఋగ్వేద సంహిత
(మూలతాత్పర్య సహితము)

"విశ్వం విష్ణుర్వషట్కారో, యజ్ఞోయజ్ఞపతిః శివః
వేదోవేద విదవ్యంగ్యో యోగీశః సర్వకామదః

(విష్ణు సహస్రనామము)

పరమేశ్వరుడగు నారాయణుడు ప్రపంచమును సృజించి అందు ప్రవేశించెను గాన (విశతీతి విష్ణుః) విష్ణువు అనబడెను. 'సర్వం విష్ణుమయం జగత్' అని పెద్దల సూక్తి. ఆ మహావిష్ణువు ఆయా పనులను చేయుటకు- అనఁగా వెలుగు ప్రకాశము ఇచ్చుచు దేవులకు దూతయయి ఆహ్వానించు అగ్నిగాను, వర్షించి రక్షించు ఇంద్రుడుగాను ప్రాణములను నిలుపుటకు వాయువుగాను జలాధిపతియై రక్షించు వరుణుడుగాను ప్రపంచమున అంధకారము పోగొట్టి జ్ఞానము ప్రసాదించు సవిత (సూర్యుడు) గాను అయ్యెను.

ఇట్లే శ్రీ మహావిష్ణువు సర్వరూపములను రామ, కృష్ణ, వెంకటేశ్వర, శ్రీనివాస, శివ, వినాయక స్కందాది సర్వనామములను ధరించి కోరికలిచ్చి రక్షించును. 'యజ్ఞో వై విష్ణుః' అను శ్రుతిని బట్టి యజ్ఞమనఁగా విష్ణువే. యజ్ఞములలో ఋక్కులద్వారా దేవులను పిలిచి స్తుతించువానిని హోత అందురు. యజుస్సులచే హోమము చేయించువానిని అధ్వర్యువు అని సామలచే గానము చేయువానిని ఉద్గాత అని అధర్వణ మంత్రములచే ఇష్ట కర్మలను చేయించువానిని బ్రహ్మ అని అందురు. ఆరోగ్యమిచ్చువారు అశ్వినీ దేవులు సంపద జ్ఞానము ఇచ్చువారు లక్ష్మీ సరస్వతీ పార్వతులు ఆయా కర్మలందు మంత్రములచే ఆహ్వానించి సోమరసాదులిచ్చి కోరికలు దీర్చమని యజ్ఞము చేయువాడు (యజమానుడు) అగ్ని ఇంద్ర సూర్య వరుణాశ్వినీ దేవాదులను ఆహ్వానించును. ఈ పనులు అన్నిటిని హోత అధ్వర్యువు ఉద్గాత బ్రహ్మలు ఆయా సమయములందు కర్మలు నిర్వర్తింతురు. అగ్ని హోత (అందఱను ఆహ్వానించు ఋత్విక్కు) దూత అని గ్రహింపవలెను. అందుచేతనే అన్ని మంత్రములచేతను దేవాహ్వానము దేవస్తుతులు చేయబడెను. వారికి అర్ఘ్యాదులిచ్చి అతిథి సపర్యలు చేయబడెను.

ఋగ్వేద సంహితా

ప్రథమోఽష్టకః—ప్రథమం మండలమ్
ప్రథమోఽధ్యాయః—ప్రథమోఽనువాకః

మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రో ఋషిః-అగ్నిర్దేవతా గాయత్రీఛందః
పిపీలికా మధ్యానిచృత్, నిచృత్, యవమధ్యావిరాట్, విరాట్.

నవర్చం సూక్తమ్

"అయం స్వరితచిహ్నః, అయం అనుదాత్తచిహ్నః, చిహ్నరహిత ఉదాత్తః అగ్నిః ప్రత్యక్షదైవః ప్రకాశః అగ్నిః జ్యోతిః అగ్నిః. సర్వ దేశేషు సర్వ కాలేషు జఠరేచ అగ్నిః శుభకార్యాదిషు యజ్ఞేషు అస్తి చ. అగ్ని ప్రదక్షిణం కుర్మః। అగ్నిః దేవదూతః అగ్నిః దేవానాం ప్రథమః ముఖ్యః అగ్రతః నయతి అగ్నిః। అగ్నిః విష్ణుః అగ్నిః శివః అగ్నిః బ్రహ్మా అగ్నిః సూర్యః ప్రాణినాం బహిః అగ్నిః హృదయ గృహాయాం అగ్నిః తం నారాయణరూపం స్తుమః నమామః। అగిర్నభవతి యది సర్వమంధకార ఏవ అగ్నిరేవ జీవనమ్.

ఓమ్— అగ్నిమీ"శే పురోహి'తమ్। యజ్ఞస్య' దేవ మృత్విజ'మ్।
హోతా'రం రత్న, ధాత'మమ్॥ 1

2 అగ్నిః పూర్వే'భి, రృషి'భి,। రీడ్యో, నూత'నై రుత।
సదేవా ఏహ వ'క్షతి॥ 2

3 అగ్నినా'రయి మ"శ్నవత్। పోష"మేవ దివే"దివే
యశసం" వీరవ"త్తమమ్॥ 3

4 అగ్నే" యం యజ్ఞ మ"ధ్వరమ్ విశ్వతః" పరిభూరసి"।
స ఇద్దేవేషు" గచ్ఛతి॥ 4

తెనుగు ఋగ్వేద సంహిత

మొదటి అష్టకము — మొదటి మండలము
మొదటి అధ్యాయము—మొదటి అనువాకము

మధుచ్ఛందుఁడు ఋషివిశ్వామిత్రుని కొడుకు. అగ్నిదేవత. గాయత్రి ఛందస్సు పిపీలికా మధ్యానిచృత్తు, నిచృత్తు, యవమధ్యవిరాట్టు విరాట్టు

తొమ్మిది ఋక్కులు గల సూక్తము.

'ఇది స్వరిత చిహ్నము. ,ఇది అనుదాత్త చిహ్నము. చిహ్నము లేనిది ఉదాత్తము.

అగ్ని ప్రత్యక్ష దైవము, వెలుగు అగ్ని, జ్యోతి అగ్ని అన్నిచోట్ల అన్ని కాలములందు జఠరమందు అగ్ని, శుభకార్యాదులందు యజ్ఞము లందును గలడు. అగ్నికి ప్రదక్షిణము చేయుదుము. అగ్నిదేవులను పిలుచు దూత, అగ్ని దేవులలో మొదటివాఁడు అగ్ని దేవతలకు ముఖము. అగ్ర మున నడపువాడు అగ్ని. విష్ణువు అగ్ని శివుడు అగ్ని బ్రహ్మ అగ్ని సూర్యుఁడు అగ్ని ప్రాణుల వెలువల, ప్రాణుల హృదయగుహలోన గలడు. నారాయణ రూపుడగు అగ్నికి నమస్కారము. స్తుతింతుము, నమస్క రింతుము. అగ్ని లేనిచో సర్వము అంధకారమె. అగ్ని జీవితము.

1 ఓమ్, అగ్నిదేవుని స్తుతింతుము. అతఁడు పురోభివృద్ధిని కోరు హితుడు. యజ్ఞము చేయించు ఋత్విక్కు. దేవుల ఆహ్వానించువాఁడు, యజ్ఞాది శుభ రత్నాలు ఎక్కువ ధరించినవాడు.

2 అగ్నిదేవుఁడు పూర్వపు ఋషులచేతను నేటి వారిచేతను స్తుతింపదగిన వాఁడు. అతఁడు దేవులను ఇచ్చటికి రప్పించును. 2

3 అగ్నిచేతనె మనుష్యుడు అన్నము (ధనమును) పొందును. రోజురోజు పుష్టిని కీర్తిని వీర్యమెక్కువ గల శక్తిని కూడ పొందును. 3

4 అగ్నిదేవా! నీవు హింసలేని ఏ యజ్ఞమున అంతట వ్యాపించియుంటివో అదే దేవుల నిమిత్తమై వెళ్ళును.

5 అగ్నిర్హోతా" కవిక్రతుః। సత్యశ్చిత్ర శ్రవస్తమః
దేవో దేవేభి' రాగమత్॥ 5

6 యదంగ దాశుషే త్వమగ్నే' భద్రం కరిష్యసి"।
తవేత్సత్య మంగిరః॥ 6

7 ఉప"త్వాగ్నే దివే దివే" దోషా" వస్తర్ధియావయమ్।
నమో భరంత ఏమసి॥ 7

8 రాజ"ంత మధ్వరాణాం" గోపా మృతస్య దీది"విమ్
వర్ధ" మానం స్వే దమే"॥ 8

9 సనః' పితేవ' సూనవేఽగ్నే' సూపాయనో భ'వ।
స చ"స్వా నః స్వస్తయే"॥ 9

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే
ద్వితీయోవర్గః। ప్రథమం సూక్తమ్।

ద్వితీయం సూక్తం

మధుచ్ఛందా ఋషిః। వాయుర్దేవతా 1-3, వాయుర్దేవతా 4-6 ఇంద్రవాయూ 7-9 మిత్రావరుణౌ। గాయత్రీ ఛందః। 1-2 పిపీలికా మధ్యమా నిచృత్-నిచృత్।

నవర్చం సూక్తమ్

అగ్నిమీళే ఇత్యాది సూక్తవ దిదమపి అగ్నిష్టోమస్య ప్రాత రనువాకే వినియుక్తమ్

10 వాయ వా యా' హి దర్శతే మే సోమా అరం' కృతాః।
తేషాం' పాహి శ్రుధీ' వహమ్॥ 1

11 వాయ' ఉక్థేభి' ర్జరంతే త్వామచ్ఛా' జరితారః।
సుత సో'మా అహ'ర్విదః॥ 2

అగ్నిదేవుఁడు దేవుల ఆహ్వానించువాఁడు, క్రాంతదర్శి యజ్ఞమూర్తి, సత్య స్వరూపుడు, చిత్రమైన విలక్షణకీర్తి గలవాఁడు ఆ యగ్ని దేవుఁడు దేవులతో వచ్చుగాక. 5

అంగిరుడను పేరు గల ఓ అగ్నీ! హవిస్సిచ్చు యజ్ఞకు నీవు ఏ శుభము చేయుదువో అది నీకు సహజమైన సత్యమైన సంగతి. 6

అగ్నిదేవా! నీకు ప్రతిరోజును బుద్ధిపూర్వకముగా మేము నమస్కారము చేయుచు ఉపాసింతుము. 7

రాజిల్లుచు అధ్వరములను రక్షించుచు అమృతరూపమై రోజు రోజు మా యింటిలో వర్ధిల్లుచున్న అగ్నిని సేవింతుము. 8

అగ్నిదేవా! అటువంటి నీవు – సుతునకు తండ్రివలె మంచి కానుక ఇచ్చువాడవగుము. మా శుభము కొఱకు ఇటకు దయచేయుము. 9

ఇది

మొదటి యష్టకమున మొదటి మండలమున
రెండవ వర్గము. మొదటి సూక్తము.

— 2వ సూక్తము —

మధుచ్ఛందుడు ఋషి 1–3 లకు వాయువు దేవత 4–6 లకు ఇంద్రవాయువులు 7–9 లకు మిత్రావరుణులు. గాయత్రి ఛందస్సు 1–2 పిపీలికా మధ్యమ నిచృత్ ఛందస్సు 6 నిచృత్ ఛందస్సు.

తొమ్మిది ఋక్కులు గల సూక్తము.

'అగ్నిమీళే' మొదలగు సూక్తములకువలె దీనికిగూడ అగ్నిష్టోమము ప్రాతరనువాకములందు వినియోగము అగును.

వాయుదేవ! చూడఁదగినవాఁడవు. ఇవిగో సోమరసములు చక్కగ తీర్చియుంచబడినవి. వీనిని గ్రోలుము. మా ఆహ్వానము వినుము. 1

వాయుదేవ! నిన్ను ఉద్దేశించి స్తోత్ర కర్తలు సోమరసంబులు తీసి దివ్య తత్త్వజ్ఞులై సూక్తులతో నిన్ను స్తుతించుచున్నారు. 2

12 వాయో॒ తవ॑ ప్రపృంచతీ॒। ధేనా॑ జిగాతి దా॒శుషే॑
ఉ॒రూ॒ చీ సోమ॑ పీతయే॒॥ 3

13 ఇంద్ర॑ వాయూ ఇ॒మే సు॒తా ఉప॒ ప్రియో॑భి॒ రాగ॑తమ్
ఇంద॑వో వా ము॒శంతి హి॒॥ 4

14 వాయ॒ వింద్ర॑శ్చ చేతథః॒, సు॒తానాం॑ వాజినీ వసూ
తావాయా॑త॒ ముప॑ ద్రవత్॥ 5

15 వాయ॒వింద్ర॑శ్చ సున్వ॒త ఆ యా॑త॒ముప॒ నిష్కృ॑తమ్
మ॒క్షి్వ॒త్థా ధి॒యాన॒రా॥ 6

16 మి॒త్రం హు॑వే పూతదక్ష॒మ్॥ వరు॑ణంచ రిశాద॑ సమ్
ధియం॑ ఘృ॒తాచీం॒ సాధం॑తా॥ 7

17 ఋ॑తేన॑ మిత్రావరుణా వృ॒తావృ॑ధావృ॒తస్పృ॑శా॒
క్రతుం॑ బృ॒హంత మాశాథే॥ 8

18 క॒వీనో॑ మిత్రా॒వరు॑ణా తువిజా॒తా ఉ॑రుక్షయా॑।
దక్షం॑ దధాతే అపస॑మ్॥ 9

ఇతి

ద్వితీయం సూక్తమ్

అథ

తృతీయం సూక్తమ్

మధుచ్ఛందా ఋషిః 1-2 అశ్వినీదేవతే, 4-6 ఇంద్రోదేవతా, 7-9 విశ్వేదేవాః
10-12 సరస్వతీ। ద్వాదశార్చం సూక్తం।

19 అశ్వి॑నా॒ యజ్వ॑రీ॒షో॒ ద్రవ॑త్పాణీ॒ శుభ॑స్పతీ।
పురు॑ భుజా చన॒స్వత॑మ్॥ 1

వాయుదేవ! నీవు చాపిన జ్వాల యనెడు నాలుక పెద్దదై సోమరసాలు గ్రోలుటకై హవిస్సిచ్చు యజమానుని దరికి పోవుచున్నది. 3

ఇంద్రవాయుదేవులార! ఇవిగో సోమరసంబులు తీయబడినవి. ప్రియ వాక్కులతో రండు, ఈ సోమరసములు మిమ్ముఁ గోరుచున్నవి గదా. 4

వాయు దేవేంద్రులార! తెలిసికొనుడు, తీయబడిన సోమరసాలు సారముతోఁ గూడినవి. ఇక్కడకు మీరు త్వరగా రండు. 5

వాయు దేవేంద్రులారా! సోమరసాలు సిద్ధమైనవి. మీరు నాయకులు. తీయబడిన రసమునకై శీఘ్రముగా రండు. 6

పవిత్రుఁడు దక్షుఁడు అయిన సూర్యుని ఆహ్వానించుచున్నాను. క్రూరులను భక్షించు వరుణుని గూడ ఆహ్వానింతును. వారిద్దఱు దీపించు బుద్ధిని సాధించినవారు. 7

సూర్యవరుణులార! మీరు సత్కర్మచే వర్షమును ఉదకమును వృద్ధి పొందించువారు. వర్షమును ధరించినవారు, ఈ గొప్ప యజ్ఞమున వ్యాపించి యున్నవారు. 8

సూర్యవరుణులారా! మీరు మాకు క్రింతదర్శులు. అనేక జన్మలు గలవారు గొప్ప గృహములు గలవారు. బుద్ధి చాతుర్యములున్నవారు. 9

ఇది

రెండవ సూక్తము

— () —

ఇంక

మూఁడవ సూక్తము

మధుచ్ఛందుఁడు ఋషి 1-2 లకు అశ్వినీ దేవతలు 3-4-6లకు ఇంద్రుఁడు దేవత 7-9 లకు విశ్వేదేవతలు 10-12 లకు సరస్వతి దేవత. పన్నెండు ఋక్కులు గల సూక్తము.

అశ్వినీ దేవులార! మీరు యజ్ఞమును తీర్చువారు. త్వరగల చేతులు గలవారు, శుభమైనవారు, గొప్ప బాహువులు గలవారు, మీరు అన్నమును గోరువారు. 1

20 అశ్వి'నా' పురుదంససా, నరా, శవీర, యాధి,యా
ధిష్ణ్యా,వన,తం, గిరః॥ 2

21 దస్రా' యు,వాక'సః సు,తా నాస'త్యాపృ,క్త బ'ర్హిషః
ఆయా'తం రుద్రవ,ర్తనీ॥ 3

22 ఇంద్రాయా'హి చిత్రభానో, సు,తాఇ,మే త్వా,యవః'।
అణ్వీ'భి,స్తనా' పూతాసః'॥ 4

23 ఇంద్రాయా'హి ధి,యేషి,తో విప్ర"జూత, సుతావ"తః।
ఉప"బ్రహ్మా,ణి బా"ఘతః॥ 5

24 ఇంద్రాయా" హ్మ, తూతు"జాత, ఉప,బ్రహ్మాణి హరివః
సు"తే ద"ధిష్వన,శ్చనః॥ 6

25 ఓమా'స శ్చర్షణీ ధృతో, విశ్వే"దేవాస, ఆగ'త।
దా,శ్వాంసో" దా,శుష' స్సు,తమ్॥ 7

26 విశ్వే" దేవాసో" అప్తు,రః" సుతమా,గంత తూర్ణయః
ఉ,స్రా ఇ,వ స్వస"రాణి॥ 8

27 విశ్వే"దే,వాసో" అ,స్రిధ, ఏహి' మాయాసో అ,ద్రుహః'।
మేధ'ం, జుషంతః, వహ్నా'యః॥ 9

28 పా,వ,కా న,స్సర'స్వతీ, వాజే'భిర్వా,జినీ వతీ
య,జ్ఞం వ'ష్టు,ధి,యావ'సుః॥ 10

29 చో,ద,యి,త్రీ సూ,నృతా'నాం, చేతం'తీ సుమతీ,నామ్।
య,జ్ఞం ద'ధే, సర'స్వతీ॥ 11

30 మ,హో అర్ణ,సః సర'స్వతీ,ప్రచే'తయతి కే,తునా'।
ధియో, విశ్వా, విరా'జతి॥ 12

ఆద్యాని త్రీణిసూక్తాని మహావ్రతే నిష్కైవల్య ఔష్ణిహతృచా
శీతాశ స్తవ్యాని

ఇతి తృ య సూక్తమ్

ప్రథమ మండలే ప్రథమోఽనువాకః

— — —

అశ్వినులార! మీరు చాల పనులున్నవారు నాయకులు వీర్యవత్తమైన బుద్ధిగలవారు. మా స్తుతివాక్కులఁ గనుడు. 2

అశ్వినులార! మీరు వ్యాధుల పోగొట్టువారలు ఉగ్రమార్గము గల వారలు, యువకులు బలవంతులు, ఆనవము వీడి మేమిచ్చు సోమరసాలు గ్రహింపుడు. 3

ఇంద్ర! చిత్రకాంతి గలవాఁడా! ఇదిగో సోమరసములు, రమ్ము, ఇవి మిమ్ము గోరుచున్నవి. అణుశక్తి గలవి విస్తరముగ నున్నవి. 4

ఇంద్ర! మా బుద్ధిచే విప్రులచే ప్రేరేపింపఁ బడితివి. సోమరసాలు దీర్చి నిన్ను స్తుతించు మంత్రముల నుద్దేశించి రమ్ము. 5

ఇంద్ర! గుఱ్ఱములతో త్వరగా మా మంత్రములు గ్రహింప రమ్ము. తీసిన సోమరసాలు గల మాకు సౌఖ్యము గూర్చుము. 6

ఓ విశ్వే దేవులార! మీరు రక్షకులు మనుష్యులను పోషించువారు మా దగ్గరకు రండు. సోమరసాలిచ్చు యజమానుల దరికి రండు. 7

ఓ విశ్వేదేవులార! జలమిచ్చుచు తమ యిండ్లకు గోవులువలె త్వరగా సోమరసంబు గ్రహించుటకు రండు. 8

విశ్వేదేవులార! క్షతిలేనివారై బహు ప్రజ్ఞ కలవారై ద్రోహము తల పెట్టక హవిస్సును పొందఁగా పోషకులై రండు. 9

సంపదలతో నిండి పావనియైన సరస్వతి బుద్ధి అను ధనముతో మా యజ్ఞమును ఎప్పుడు గోరుచుండుఁ గాక. 10

సత్యములను ప్రేరేపించుచు సుబుద్ధులను గూర్చుచు సరస్వతి మా యజ్ఞమును ధరించుఁగాక. 11

మహాసముద్రమును దర్శనకర్మచే చూపుచు మాకు సరస్వతి బుద్ధులను ప్రకాశింపఁజేయుఁగాక. 12

మొదటి మూడు సూక్తములు మహావ్రతమున నిష్కేవల్య ఔష్టిహత్య చాశీతియంది శస్తవ్యములు.

ఇది

మూడవ సూక్తము

మొదటి మండలమున మొదటి అనువాకము.

— — —

అథ అనువాకః ద్వితీయః

4 చతుర్థం సూక్తమ్

31 సు॒రూ॒ప॒కృ॒త్నుమూ॒తయే॑ సు॒దుఘా॑ మివ గో॒దుహే॑
జు॒హూ॒మసి॒ ద్యవి॑ ద్యవి॥ 1

32 ఉప॑ నః॒ సవ॒నా గ॑హి సోమ॑స్య సోమపాః పిబ।
గో॒దా ఇద్రే॒వతో॒ మదః॑॥ 2

33 అథా॑తే అంత॑మానాం విద్యామ॑ సుమతీనాం।
మానో॒ అతి॑ ఖ్య॒ ఆ గ॑హి॥ 3

34 పరే॑హి॒ విగ్ర॒మస్తృ॑త॒ మింద్ర॑ం॒ పృచ్ఛా॒ ఏత॒శ్చిత॑మ్
యస్తే॒ సఖి॑భ్య॒ ఆ వరమ్॑ 4

35 ఉ॑తబ్రువంతునో॒ గిదో॒ నిరన్యత॑ శ్చిదారత
దధా॑నా॒ ఇంద్ర॒ ఇద్దువః॑ 5

36 ఉ॒తవః॑ సు॒భగాం॑ అ॒రిర్వో॒చేయు॑ ర్దస్మ॒కృ॒ష్టయః॑
స్యామే దింద్ర॑స్య॒ శర్మ॑ణి॥ 6

37 ఏవమా॒శుమా॒శవే॑ భర యజ్ఞ॒శ్రియం॑ నృమాద॑నమ్।
పతి॒ యన్మ॑ంద॒ యత్సు॑ఖమ్॥ 7

38 అ॒స్య పీ॒త్వా శ॑తక్రతో ఘ॒నో వృ॒త్రాణా॑ మభవః।
ప్రావో॒ వాజే॑షు వా॒జినమ్॑ 8

39 త్వం త్వా॒ వాజే॑షు వా॒జినం॑ వా॒జయా॑మః శతక్రతో।
ధనా॑నా మింద్ర సా॒తయే॑। 9

ఇంక రెండవ యనువాకము

4 వ సూక్తము.

శుభమైన కార్యము చేసిన యింద్రుని-పి లు పిదుకుటకై గోవునువలె-రోజురోజు మా రక్షణకై ఆహ్వానించుచున్నాము. 1

సోమరసము గ్రోలు ఓ ఇంద్రా! మా యజ్ఞముదగ్గరకు సోమరసముకై రమ్ము. సోమము త్రాగుము. ధనముగల నీ సంతోషము మాకు గోవుల నిచ్చునది యగును. 2

ఇంక సోమము త్రాగి ఇంద్రా! మా దగ్గఱనున్న సుమతులతో మేమున్నాము మాకు బుద్ధి ప్రసాదించుటకై మమ్ము దాటి నీ రూపము ఇంకొకరికి చూపదు. నీవు మా దరికే రమ్ము. 3

ఏ యింద్రుడు నీ సఖులైన ఋత్విక్కులకై అంతట ధనమిచ్చుచున్నాఁడో అట్టి మేధావియు హింసింపనివాడును అగు ఇంద్రుని దరికి వెళ్ళి మేధావియగు నన్ను గూర్చి (నేనెట్టివాఁడనో) అడుగుము. 4

పరిచర్యను ఇంద్రునికి చేయుచు హోతలు, ఇంద్రుని నిందించువారిని ఇక్కడనుండి వెళ్ళగొట్టి యింద్రుని స్తుతింతురు గాక. 5

1 శత్రువులను క్షయింపజేయు ఓ ఇంద్ర! 2 మనుష్యులు శత్రువులు గూడ శోభన ధనయుక్తులనుగా మమ్ము అందురు గాక! ఇంద్రుని సుఖము విషయమై యుందును గాక! 6

1 సోమ యాగమందు నిలిచియున్న యింద్రునికై ఈ సోమము త్వరగా తెమ్ము. ఆ యజ్ఞ సంపద నరులగు యజమానులను సంతోషపెట్టునది. ఈ సోమము నిమిత్తమై ఇంద్రుని సంతోషపెట్టునది. 7

ఓ శతక్రతూ! ఇంద్ర! ఈ సోమరసము త్రాగి వృత్రాసురులలో ఘనుఁడవైతివి. యుద్ధములలో యుద్ధ నిపుణుఁడవైతివి. యుద్ధములలో బహు నిపుణుఁడవైతివి. 8

శతక్రతూ! నిన్ను యుద్ధములలో నేర్పరినిగా అన్నవంతునిగా జేసితిమి. ధనములు పొందుటకు నిన్ను సేవించుచున్నాము. 9

40 యోరా॒యో॒ వనిర్మహాంస్తు॑ ప్రా॒రః సు॑న్వతః సఖా॑।
తస్మా॒ ఇంద్రా॑య గాయత॥ 10

ఇతి

చతుర్థం సూ॒క్తమ్

— () —

అథ

పంచమం సూ॒క్తం

41 ఆత్వేతా నిషీద తేంద్ర మభి ప్రగా॑యత।
సఖాయః స్తోమ॑ వాహసః 1

42 పు॑రూ తమం పురూణామీశా॑నం వార్యా॑ణామ్।
ఇంద్రం॑ సోమే సచా సుతే। 2

43 సఘా సోయోగ భువ॑త్స రా యేసపుర॑ం ధ్యామ్
గమ ద్వాజే॑భిరా స నః॑। 3

44 యస్య॑ సంస్థే న వృణ్యతే॒ హరీ॑ స॒మత్సు॒ శత్ర॑వః।
తస్మా ఇంద్రాయ గాయత। 4

45 సు॒త॒పావ్నే॑ సు॒తా ఇ॒మే శుచ॑యో యంతి వీ॒తయే॑।
సోమా॑సో॒ దధ్యా శిరః॥ 5

46 త్వం సు॒తస్య॑ పీ॒తయే॑ స॒ద్యో వృ॒ద్ధో అ॑జాయథాః।
ఇంద్ర॒ జైష్ఠ్యా॑య సుక్రతో॥ 6

47 ఆ త్వా॑ విశంత్వా॒శవః॒ సోమా॑స ఇంద్ర గిర్వణః।
శంతే॑ సంతు॒ ప్రచే॑తసే॥ 7

ఎవడు ధనములను రక్షించుచు గొప్పవాడయి యున్నాడో సత్కర్మలను జేయునో సఖుఁడో అట్టి యింద్రుని మీరు ఋత్విక్కులార! గానము చేయుడు. 10

ఇది

నాల్గవ సూక్తము.

— — —

ఇంక

అయిదవ సూక్తము.

మధుచ్ఛందుఁడు ఋషి. ఇంద్రుడు దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు.

సఖులును స్తోమములను వహించువారునగు ఓ ఋత్విక్కులార! రండు ఇక్కడఁ గూర్చుండుడు. ఇంద్రుని గూర్చి బాగుగా గానము చేయుడు. 1

గొప్పవారిలో గొప్పవాఁడును గోరదగిన ధనములకు ప్రభువును అగు ఇంద్రుని గూర్చి కూడినవారై సోమము తీయబడినవేళ గానముచేయుడు. 2

మా యోగ క్షేమమునకై యింద్రుడు ధనంబు సుబుద్ధిని గూర్చుఁగాక. మా వృద్ధికై అన్నాదులతో వచ్చుఁగాక. 3

ఎవని యింటిలో నున్న గుఱ్ఱాలతో యుద్ధమున శత్రువులు ఎదుర్కొనలేరో అట్టి యింద్రుని మీరు స్తుతింపుడు. 4

సోమమునకు తగిన ఇంద్రునికి ఈ పవిత్రమయిన సోమములు పెరుగు గల్పఁబడినవై సిద్ధముగా నున్నవి. 5

సుకర్మ గల యింద్రా! సోమపానమునకై పుట్టి దేవతలలో శ్రేష్ఠుఁడవై పెద్దవాఁడవయి యుండితివి. 6

స్తుతివాక్కులచే గొనియాడదగిన యింద్రా! నిన్ను ఈ సోమములు సవనములు వ్యాపకములై జేరుగాక. ఇవి నీ ప్రకృష్టమైన చిత్తమునకు శుభకరములగు గాక. 7

48 త్వాం స్తోమా' అవీవృధ'న్త్వా ముక్థా శ'తక్రతో।
త్వాం వర్ధంతు నో' గిర'ః॥ 8

49 అక్షి'తోతిః సనేది మం వాజ'మింద్రః సహ'స్రిణమ్।
యస్మిన్విశ్వాని పౌంస్యా॥ 9

50 మానో మర్తా' అ'భి ద్రు'హంత మూనా'మిందో గిర్వణః।
ఈశా'నో యవయా వధమ్॥ 10

ఇతి
పంచమః సూక్తః

— () —

అథ
షష్ఠః సూక్తః

మధుచ్ఛందా ఋషిః 1, 3, 10 లకు ఇంద్రః, దేవతా 4–7 మరుతః, గాయత్రీ ఛందః

51 యుంజంతి' బ్రధ్నమ'రుషం చరం'తం పరితస్థుషః'।
రోచంతే రోచనా దివి॥ 1

52 యుంజంత్య'స్య కామ్యా' హరీ విప'క్షసా' రథే'।
శోణా' ధృష్ణూ నృవా హ'సా॥ 2

53 కేతుం కృణ్వ న్న'కేతవే పేశో' మర్యా అపేశసే'।
సముషద్భి' రజా యథాః॥ 3

54 ఆదహ' స్వధామను పున'ర్గర్భ త్వమే'రిరే।
దధా'నా నామ' యజ్ఞియ'మ్ 4

55 వీళు చి'దారు జత్నుభి ర్గుహా' చిదింద్ర వహ్ని'భిః॥
అవి'ంద ఉస్రియా అను'॥ 5

నిన్నీ స్తోమ మంత్రములు ప్రశంసలును ఓ శతక్రతూ! వర్ధిల్లజేయుగాక. మా వాక్కులు నిన్ను వృద్ధిపొందఁ జేయుఁగాక. 8

దేనియందు వేనవేలు విశ్వపౌరుష కర్మలు ఉన్నవో అట్టి సోమ రస బలమును క్షయము పొందని వృద్ధి గల యింద్రుఁడు పొందుఁగాక. 9

మనుష్యులు ద్రోహమును తలపెట్టకుందురు గాక. స్తుతులచే గాని యాడదగిన యింద్రా! నీవీశ్వరుడవు శత్రువధను వేరుగాఁ జేయుము. 10

ఇది

అయిదవ సూక్తము.

— — —

ఇంక

ఆఱవ సూక్తము.

మధుచ్ఛందుర్రిడు ఋషి. 1, 3, 10 లకు ఇంద్రుడు దేవత. 4–9 లకు మరుత్తులు గాయత్రి ఛందస్సు.

ఆదిత్యాది రూపములున్న, రోషములేని అంతట తిరుగుచున్న యింద్రుని చుట్టు ప్రక్కలనున్న ప్రాణులు కలిసియున్నవి. ఇంద్రశక్తిచే ప్రకాశించు నక్షత్రమున ఆకాశము ప్రకాశించుచున్నది. 1

రథమందు రెండుప్రక్కల పూన్చిన అందమైన గుఱ్ఱములు వీనిని మోయుచున్నవి. అవి యెఱ్ఱనివి, బ్రీతమైనవి. అవి నరులను మోయుటలో సమర్థమైనవి. 2

ప్రజ్ఞ లేనివానికి ప్రజ్ఞ కూర్చుచు రూపము లేనివానికి చక్కగా కిరణము లతో వెలుగిచ్చుచు పుట్టితివి. 3

పిదప తన ధర్మము ననుసరించి యజ్ఞమునకు సంబంధించిన పేరు ధరించుచు మరల జన్మలను మనుష్యులు పొందిరి. 4

దృఢమైన స్థానమును గూడ భగ్నము చేసి గుహలయందుఁ గూడ ఉన్నను ఆవులను దివ్యరూపములచే పొందితివి. 5

56 దేవయంతో యథా మతిమచ్ఛా విదద్వసుం గిరః।
మహామనూషత శ్రుతమ్। 6

57 ఇంద్రేణ సంహి దృక్షసే 2 సంజగ్మానో అబిభ్యుషా।
3 మందూ సమానవర్చసా॥ 7

58 అనవద్యైరభిద్యుభిర్మఖః సహస్య దర్శతి
గణైరిన్ద్రస్యకామ్యైః॥ 8

59 అతః పరిజ్మన్నాగహి దివో వా రోచనాదధి।
సమస్మిన్నృంజతే గిరః॥ 9

60 ఇతోవా సాతిమీమహే దివోవా పార్థివాదధి।
ఇంద్రం మహో వా రజసః॥ 10

ఇతి

షష్ఠః సూక్తః

అథ సప్తమః సూక్తః

మధుచ్ఛందా ఋషిః ఇంద్రో దేవతా గాయత్రీ ఛందః

61 ఇంద్ర మిద్గాథినో బృహదింద్ర మర్కేభిరర్కిణః।
ఇంద్రం వాణీరనూషత 1

62 ఇంద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల వచోయుజా।
ఇంద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః॥ 2

63 ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి।
విగోభిరద్రిమైరయత్॥ 3

64 ఇంద్రం వాజేషు నోఽవ సహస్రప్రధనేషు చ।
ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః॥ 4

65 ఇంద్రం వయం మహాధన ఇంద్రమర్భే హవామహే।
యుజం వృత్రేషు వజ్రిణమ్॥ 5

తాము దేవులు కాగోరుచు బుద్ధికొలంది స్తోతలు వసువులతో గూడిన ప్రసిద్ధులైన గొప్ప మరుద్గణము పొందగోరి స్తుతించిరి. 6

ఓ మరుద్గణమా! 1 భీతిలేని యింద్రునితోఁ గలిసి చూడబడుచున్నావు. మీరిద్దరు ముదము గలిగి సమాన వర్చస్సు గలిగియుంటిరి. 7

దోషములేని, దివమునకు సంబంధించిన కామములు గల మరుద్గణముతో గూడిన సహస్రబలము గల యింద్రుని ఈ యజ్ఞము అర్చించుచున్నది. 8

ఈ మరుద్గణ స్థానమునుండి 1 అంతట వ్యాపించిన ఓ మరుద్గణమా! ప్రకాశించు ద్యులోకము నుండి గాని రమ్ము. ఈ యజ్ఞ కర్మయందు ఋత్విక్కు స్తుతులతో నిన్ను అనుగ్రహింపజేసికొనుచున్నాడు. 9

నేను గొప్పగా ప్రకాశించు దివమునుండి గాని భూమినుండి గాని యింద్రుని ధనమును గోరుచున్నాము. 10

ఇది ఆరవ సూక్తము.

ఇంక ఏడవ సూక్తము

నృమేధుడు ఋషి ఇంద్రుడు దేవత గాయత్రి ఛందస్సు

సామగానము చేయు నుద్గాతలు బృహత్సామముతోను, యజ్వలు, ఋక్కులతోను అధ్వర్యులు యజుస్సులతోను ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు. 1

చెప్పినట్లే వినునట్టి గుణములతో గూడిన మిత్రుల తోడ ఇంద్రుడు వజ్రమునుచాచి హిరణ్మయుండై యిటు వచ్చుచున్నాడు. 2

ఈ యింద్రుడు దీర్ఘముగా చూచుటకై దివమునందు సూర్యుని అధిరోహింపజేసెను. ఆ సూర్యుడు తన కిరణములతో పర్వతమును (లేత నేలమును) వెలిగింపజేసెను. 3

ఓ యింద్ర! నీవు ఉగ్రుడవై వేయి గుఱ్ఱాలు ఏనుగులు గల యుద్ధములందు ఉగ్రమైన రక్షణలతో మమ్ము రక్షింపుము. 4

మేము మహాధనము నిమిత్తమై ఇంద్రుని ఆహ్వానింతుము. స్వల్ప ధనము నిమిత్తము గూడ ఆహ్వానింతుము. శత్రువులు రాగా యుక్తుడై ఇంద్రుఁడు వజ్రాయుధము గలవాడయి యున్నాడు. 5

66 సనో' వృషన్నముం చరుం' సత్రా' దావన్నపా' వృధి।
ఆ స్మభ్య మప్ర'తి ష్కుతః॥ 6

67 తుంజే తుం'జే య ఉ త్త'రే స్తోమా, ఇంద్ర' స్యవజ్రిణ'ః।
న వి'ంధే అస్య సుష్టుతిమ్॥ 7

68 వృషా'యూధేవ వంస'గః కృష్టీ రి'యర్యోజ'సా।
ఈశా'నో అప్రతిష్కుతః॥ 8

69 స ఏక'శ్చర్షణీనాం వసూ' నామిరజ్యతి'।
ఇంద్రః పంచ' క్షితీనామ్॥ 9

70 ఇంద్రం' వో విశ్వతస్పరి హవా'మహే జనే'భ్యః।
అస్మాక'మస్తు కేవ'లః॥ 10

ఇతి

ప్రథమ మండలే ద్వితీయోఽనువాకః

సప్తమః సూక్తః

— () —

అథ

తృతీయానువాకే అష్టమః సూక్తః

ఇంద్రో దేవతా గాయత్రీ ఛందః మధుచ్ఛందా ఋషిః

71 ఏంద్ర' సానసిం రయిం సజిత్వా'నం సదా సహమ్।
వర్షి'ష్ఠ మూతయే' భర॥ 1

2 నియేవ' ముష్టిహత్యయా, నివృత్రా రుణధామహై।
త్వోతా'సో న్యర్వ'తా॥ 2

7 7ఇంద్ర త్వోతా'స ఆ వయం వజ్రం ఘనాద'ధీమహి।
జయే'మ సంయుధి స్పృధః॥ 3

అమితమగు ధనముల నిచ్చు నిందా్ర! వర్షములనిచ్చు నిందా్ర! మా యెదుట నున్న మేఘమును విడగొట్టుము. మా కైస్కలితుడవు గాక యుండుము. 6

ప్రతి దానమందు వజ్రియైన ఇందు్రని స్తుతించు ఏ స్తోమములున్నవో అవి యింద్రుని స్తుతించుటకుఁ జాలినవి కావని నేను తలఁతును. 7

ఎట్లు మఁచి వంశము గల ఎద్దు తన మందలోనివానిని తిరస్కరింపదో అట్లే ప్రభువైన యిందు్రడు మనుష్యులను మారు మాట లేకుండ, తిరస్కరింపక గ్రహించును. 8

ఒక యింద్రుడే మనుష్యులకు ధనములకును ప్రభువు. అతఁడు నిషాదులతో గూడిన అయిదు వర్ణముల లోకములను అనుగ్రహించువాఁడు. 9

విశ్వమునకు పైనున్న యిందు్రని మీకై ఆహ్వానించుచున్నాము. అతడు మన మనుష్యులకై అసాధారణుఁడై యుండును. 10

ఇది

మొదటి మండలమున రెండవ అనువాకము

ఏడవ సూక్తము.

—[]—

ఇంక

3 మూడవ అనువాకము ఎనిమిదవ సూక్తము. ఇంద్రుడు దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు.

ఇందా్ర! సేవింపదగి, ఎప్పుడు జయశీలమై ఎల్లపుడు సహించుచు వర్ధిల్లిన ధనమును మా అభివృద్ధికై తీసికొని రమ్ము. 1

ఏ ధన బలముచేత ఏడికిలి దెబ్బచేత శత్రువులను అడ్డగింపగలమో దానిచే నీ గుఱ్ఱముచే రక్షింపఁబడి యుందిమి. 2

ఇంద్ర! నీచే రక్షింపఁబడి మేము ఆ వజ్రాయుధమును గ్రహింతుము. మేము పోరాడుచున్న శత్రువులను జయింపుము. 3

74 వయం ఊరే'భి, రస్తృ' భి, రింద్ర, త్వయా' యుజా వయమ్।
సా, స, హ్యామ' పృతన్యతః॥ 4

75 మహా ఇంద్ర"ః పరశ్చ, నుమ" హ్నత్వమ"స్తు వజ్రిణే।
దౌర్నప్ర"ధ్నా శవ"ః॥ 5

76 సమో, హేవాయ ఆశ"త నర"స్తోకస్య, స"నితౌ
విప్రా"సో వా ధియాయవ"ః॥ 6

77 యః కుక్షిః సో'మపాత'మః సముద్ర ఇ'వ పిన్వ'తే।
ఉర్విరాపో, నకా,కుద'ః॥ 7

78 ఏవాహ్య'స్య సూనృతా, విరప్శీ గోమ'తీ మహీ।
పక్వా శాఖా, న దా శుషే'॥ 8

79 ఏవా హి తే, విభూ'తయ ఊతయ' ఇంద్ర, మావ తే।
సద్యశ్చిత్సంతి'దా, శుషే'॥ 9

80 ఏవా హ్య'స్య, కామ్యా, స్తోమ' ఉక్థం చ, శంస్యా'।
ఇంద్రా'య, సోమ' పీతయే॥ 10

ఇతి అష్టమః సూక్తః

—()—

అథ నవమః సూక్తః

మధుచ్ఛందా ఋషిః ఇంద్రో దేవతా గాయత్రీ ఛందః

81 ఇంద్రేహి, మత్స్యంధ'సో, విశ్వే'భిః సోమ, పర్వ'భిః।
మహా' నభిష్టిరోజ'సా॥ 1

82 ఏమే'వం సృజతా సు, తే మంది మింద్రా'య మంది'నే।
చక్రిం విశ్వా'ని చక్రి'యే॥ 2

83 మత్స్వా' సుశిప్ర మంది'భిః, స్తోమే'భిర్విశ్వ చర్షణే।
సచైషు సవ'నేష్వా॥ 3

ఇంద్ర! బాణములను జిమ్ము శత్రువులను నీతో గలిసి జయింతుము. సేనలతో నిండిన యజ్ఞ శత్రువులను గెల్వగలము. 4

గొప్పవాఁడైన యింద్రుడు ఉత్కృష్టమైనవాఁడు, ఆ వజ్రము ధరించిన యింద్రుఁడు ఘనుఁడు. ఆకాశమువలె గొప్పతనముచే సమర్థత గలవాడు. 5

యుద్ధములోనికి ఎవరు వచ్చిరో ఆ మనుష్యులు సంతతికోసముగాని ధనముకోసముగాని యింద్రుని సేవింతురో వారే ధీమంతులు. 6

ఏ కుక్షి ఎక్కువ సోమరసాలు త్రాగునో ఆ కుక్షి సముద్రమువలె నిండును. ఎత్తున ఉన్న జలాలవలె అది యుండును. 7

ఎక్కువ పండ్లున్న కొమ్మవలె దాతకై యింద్రుని సత్యవాక్కు జ్యోతిగలదై వివమ్రమై యుండును. 8

ఇంద్ర! నావంటి దానశీలుడైనవానికి ఆ విభూతులు ఇట్లు వర్ధిల్లుచు ఉండుగాక. 9

ఇట్లే ఈ యింద్రునికి ఋక్కు మంత్రము స్తోమ మంత్రము సోమ పానమునకై ప్రశంసయనీమై యుండును. 10

ఇది ఎనిమిదవ సూక్తము.

— — —

ఇంక తొమ్మిదవ సూక్తము.

మధుచ్ఛందుఁడు ఋషి. ఇంద్రుఁడు దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు.

ఇంద్ర! రమ్ము, సోమరసముతో గూడిన సర్వాంగములతో మదించిన వాఁడవై ఓజస్సుతో శత్రువుల నెదుర్కొనుము. 1

సంతోషించి మాటిమాటికి విశ్వములను సృజించు నింద్రునికి తీయబడిన సోమరసముల నీయుడు. 2

విశ్వమునకు సంబంధించిన దృష్టి గల యింద్రా! మంచి దేవత గల యింద్రా! మోదమిచ్చు స్తోమ మంత్రములతో మోదమొందుము. 3

84 అస్య'గ్రమింద్రతే, గిర,ః ప్రతి,త్వా ముద'హా సత।
అజో'షా వృష,భం పతి'మ్॥ 4

85 సంచో'దయ చి,త్రిమ,ర్వాగ్రి ధ' ఇంద్ర, వరే'ణ్య,మ్।
అస,దిత్తే' వి,భు ప్రి,భుః॥ 5

86 అ,స్మాన్త్సు త్ర' చోద,యేంద్ర' రా,యే రభ' స్వతః।
తుఏ'ద్యుమ్న యశ'స్వతః॥ 6

87 సంగోమ' దింద్ర, వాజ' వదస్మే పృ,థు శ్రవో' బృ,హత్।
వి,శ్వాయు'র্ধ,హ్వ క్షి'తమ్॥ 7

88 అ,స్మే ధే'హి శ్రవో' బృ,హద్యు,మ్నం స'హస్ర, సాత'మమ్।
ఇ,ంద్ర తా' ర,థినీ,రిష'ః॥ 8

89 వసో,రింద్ర,ం వసు'పతిం గీ,ర్భిర్గృ,ణం'త ఋ,గ్మియ'మ్।
హోమ, గంతా,ర మూ,తయే॥ 9

90 సు,తే సు'తే, న్యో'కసే బృ,హద్బృ'హ,త ఏదరిః।
ఇంద్రా'య శూ,ష మ'র্చతి॥ 10

ఇతి నవమః సూక్తః

— () —

అథ దశమః సూక్తః

మధుచ్ఛందా ఋషిః। ఇంద్రో దేవతా। అనుష్టుప్ ఛందః

91 గాయ'ంతి త్వా గాయ,త్రిణోఽర్చంత్య,ర్కమ,ర్కిణ'ః।
బ్ర,హ్మాణ' స్త్వా శతక్రత, ఉద్వ,ంశమి'వ యే మిరే॥ 1

92 యత్సానో,ః సాను,మారు'హ, ద్భూర్యస్పష్ట, కర్త్వ'ం।
తదింద్రో, అర్థ'ం,చేతతి యూ,థేన' వృష్టిరే'జతి॥ 2

93 యు,క్ష్వాహి కే,శినా, హరీ, వృష'ణా కక్ష్య,ప్రా।
అథా'వ ఇంద్రసోమపా గి,రామ,ప' శ్రుతిం చర॥ 3

నీకై పైకి పెక్కు స్తుతులతో నిన్ను సేవింతును. కోరికలను వర్షించు పతియగు నిన్నిదే కొలుచుచున్నాను. 4

ఎదురుగా చిత్రమైన శ్రేష్ఠ ధనమును నాకు పంపుము. నీ దగ్గర నున్నవి గొప్ప వైభవములు. 5

వేగముగా వచ్చుచు, కీర్తిని గూర్చు ధనముకై రమ్ము. బహు ద్యుతి గల యింద్రా! మమ్ము ప్రోత్సహింపుము. 6

ఇంద్రా! కాంతి గలిగి సుసంపన్నమైన గొప్ప ధనమును దివ్య శ్రవణమును చిరాయువును మాకిమ్ము. 7

ఇంద్ర! దివ్య శ్రవణము వేల ప్రయోజనములు గూర్చు బహు ధనమును శీఘ్రమైన వాంఛను మాకై ఇమ్ము. 8

వసుపతియు స్తుతులతో స్తుతింపఁ దగినవాడును ఋక్కులతో కొలవగల యిందుని రక్షణకై ఆహ్వానింతుము. 9

తీయబడిన ప్రతి సోమరసము నిమిత్తమై స్థిరవాసియగు నిందుని యజమానుఁడెంతో సమర్థతతో స్తుతించుచున్నాడు. 10

ఇది తొమ్మిదవ సూక్తము.

—()—

ఇఁక పదవ సూక్తము.

మధుచ్ఛందుడు ఋషి. ఇంద్రుడు దేవత. అనుష్టుప్పు ఛందస్సు.

స్తోత్రము చేయువారు స్తుతింపదగిన నిన్ను ఋక్కుతో స్తుతించుచున్నారు. శతక్రతో! ఇంద్రా! బ్రహ్మలు ఇంటిపైనున్న దూలమును వలె నిన్ను పొందిరి. 1

చటియనుఁడి చటియను వలె నిన్ను సత్కర్తవ్యముతో అధిరోహించుచున్నారు. అప్పుడిందుడు తన గణముతో కోర్కెలను వర్షించును. 2

జూలు గలిగి ఒలిసి కోర్కెలు తీర్చు గుఱ్ఱములవలె నీవు సోమరసంబు త్రావుచు మా స్తుతులతో విహరించుము. 3

94 ఏహి, స్తోమా అ,భి స్వరాభి గృ'ణీ,హ్యేరు'వ।
బ్రహ్మ' చనో వసో, సచేంద్ర' య,జ్ఞం చ' వర్ధ యః॥ 4

95 ఉ,క్థమిం,ద్రా'య, శస్య,ం వర్ధ'నం పురుని,ష్షిధే'।
శ,క్రో యథా' సు,తేషు' ణో రారణ' త్స,ఖ్యేషు' చః॥ 5

96 తమిత్స'ఖిత్వ ఈ'మహే, తంరా,యే తం సు,వీర్యే'।
స శ,క్ర ఉ,త న,ః శక,దిం,ద్రో, వసు, దయ'మానః॥ 6

97 సు, వి,వృత'ం సునిరజ, మింద్ర, త్వాదా'త, మిద్యశః।
గవా,మప' వ్ర,జం వృ'ధి కృణు,ష్వరాధో' అద్రివః॥ 7

98 న,హిత్వా, రోద'సీ ఉ,భే ఋ'ఘా,యమా'ణ, మిన్వ'తః।
జేష,ః స్వ'ర్వతీర,పః స'ంగా అ,స్మ,భ్య'ం ధూను హి॥ 8

99 అ,శ్రు'త్కర్ణ,శ్రు,ధీ హవ,ం నూచి ద్దధిష్వమే, గిరః।
ఇంద్ర, స్తోమ' మి,మం మమ' కృ,ష్వా యు,జశ్చి,దంత'రం॥ 9

100 వి,ద్మాహి త్వా, వృష'ంతమ,ం వాజే'షు హవన, శ్రుత'మ్।
వృష'ంతమస్య హూమహ ఊ,తిం స'హ్రస,సా త'మమ్॥ 10

101 ఆ తూ న' ఇంద్ర కౌశిక మందసా,నః సు,తం పి'బ।
నవ్య,మా యుః ప్రసూ తి'ర కృ,ధీ స'హ్రసా మృషిమ్॥ 11

102 పరి'త్వా గిర్వణో, గిర' ఇ,మా భ'వంతు విశ్వత'ః।
వృ,ద్ధాయు, మను, వృద్ధ'యో' జుష్టా' భవంతు, జుష్టయః॥ 12

ఇతి దశమః సూ,క్తః.

—[]—

11 అథ ఏకాదశః సూ,క్తః

జేతా ఋషిః మధుచ్ఛందః పుత్రః ఇంద్రో దేవతా అనుష్టుప్ ఛందః

103 ఇద,ం విశ్వా' అవీవృధంత్సముద్ర వ్య' చస,ం గిరః।
ర,థీత'మం ర,థీనా,ం వాజా'నా,ం సత్పతి,ం పతి'మ్॥ 1

ఇంద్రా! రమ్ము మా స్తోమ మంత్రములను పల్కుము, పైకి మెచ్చుకొని చెప్పుము. వసురూప! ఇంద్ర మా మంత్రములతో గూడిన యజ్ఞమును వర్ధిల్లజేయుము. 4

శత్రువులను వారించు నింద్రుని ప్రశంసింప దగిన ఋగ్రూప స్తోత్రము వర్ధిల్లజేయును. పుత్రులందు మిత్రులందు వలె ఇంద్రుఁడు మాయెడ సంతసించుఁగాక. 5

మేము స్నేహమునకై ధనమునకై సామర్థ్యమునకై ఇంద్రుని ప్రార్థింతుము. అతడు దయగలవాఁడయి మాకు ధనమిచ్చుటకు సమర్థుఁడు 6

బాగుగ వివరింపఁబడి పైకి వెడలిన బాగుగ శోధింపఁబడిన కీర్తియగు గాక. అద్రి వలె స్థిరుడవైన యింద్రా! మా ప్రజ్ఞాకాంతులను దెఱచి ధనమీయుము. 7

భూమ్యాకాశములును ఉగ్రముగా నున్న నిన్ను వ్యాపింపఁజాలవు. స్వర్గమునను న్న శక్తులను జయింతువు. మాకు ప్రజ్ఞాదీప్తులనిమ్ము. 8

అన్నిటిని వినఁగల చెవులు గల నీవు మా స్తుతులను వినుము. యుక్తుడవైన నీలోనున్న ఈ నా స్తోత్రమును ఇంద్రా నీ మనస్సువ నుంచుము. 9

మా బుద్ధులను వినుచు కోర్కెల వర్షించు నిన్ను చూచుచు ఎన్నో వర్షించుచు ఎక్కువ వేనవేలిచ్చు నీ రక్షణలను ఆహ్వానింతుము. 10

ఇంద్ర! కుశికవంశ్యు! మేమిచ్చు సోమమును త్రాగుము. సంతసించుము. కొత్త ఆయువు పెంచు ఋషిని వేనవేలు చూచు వానినిగా జేయుము. 11

స్తుతింపదగిన యింద్ర! మా యీ స్తుతివాక్కులు ఎల్లెడ నిన్నుఁ జుట్టుఁగాక దీర్ఘాయువునైన నీయందు వర్ధిల్లి సేవింపఁదగి ప్రీతినిచ్చుఁగాక. 12

10 ఇది పదవ సూక్తము.

11 ఇంక పదునొకండవ సూక్తము.

ఋషి మధుచ్ఛందుని కొడుకు జేత-ఇంద్రుఁడు దేవత అనుష్టుప్ ఛందస్సు

రథికులలో శ్రేష్ఠుడును సమృద్ధులకు మంచి పతియును సముద్రము వలె వ్యాపించిన వాడునగు నింద్రుని ఎల్ల స్తుతులు వర్ధిల్లజేయుచున్నవి. 1

104 సఖ్యే త' ఇంద్ర వాజినో' మాభే'మ శవస్పతే।
త్వామభి ప్రణో'నుమో జేతా'రమప'రాజితమ్॥ 2

105 పూర్వీరింద్ర'స్య రాతయో నవి ద'స్యంత్యూతయ'॥
యదీ వాజ'స్య గోమ'తః స్తోతృభ్యో మంహతేమఘమ్॥ 3

106 పురాం భిందుర్యువా' కవిరమి'తౌజా అజాయత।
ఇంద్రో విశ్వ'స్య కర్మ'ణో ధర్తా వజ్రీ పురుష్టుత॥ 4

107 త్వంబలస్య గోమతోఽపా'వ ద్రివో బిలమ్।
త్వాందేవా అబి'భ్యుష స్తుజ్యమా'నాస ఆవిషుః॥ 5

108 తవాహం శూ'రరాతిభిః ప్రత్యాయం సింధు'మావద'స్।
ఉపా'తిష్ఠంత గిర్వణో విదుష్టే తస్య కారవ'॥ 6

109 మాయాభి'రింద్ర మాయినం త్వం శుష్ణమవా'తిరః।
విదుష్టే తస్య మేధి'రాస్తేషాం శ్రవాంసి స్యుత్తి'ర॥ 7

110 ఇంద్రమీశా'నమోజ'సాభి స్తోమా' అనూషత।
సహస్రం యస్య రాతయ' ఉతవా సంతి భూయ'సీ॥ 8

3 ఇతి తృతీయానువాకః ఏకాదశః సూక్తః

— () —

అథ ద్వాదశః సూక్తః

ఋషిః కణ్వ పుత్రో మేధాతిథిః అగ్నిర్దేవతా ఛందః గాయత్రీ

111 అగ్నిం దూతం వృ'ణీమహే హోతా'రం విశ్వవే'దసమ్।
అస్యయజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥ 1

112 అగ్ని మగ్నిం హవీ"మభిః సదా" హవంత విశ్పతి"మ్।
హవ్యవాహం"ం పురుప్రియమ్॥ 2

జయశీలియు అపజయమెఱుఁగని వాఁడువగు ఇంద్రుని నిన్ను (1) బలపతీ! యుద్ధములో భయపడక బలవంతులమైన మేము స్తుతించుచున్నాము. 2

స్తోతలకు ధనమును ఇచ్చుచున్నచో అవి ఆ సనాతనమైన యింద్రుని సంపదలు ఎప్పటికి క్షయము పొందవు. 3

శత్రుపురములు భేదించి అమితౌజుడై కవియై కర్మధారియై వజ్రియై యిందుఁడు జనులు మెచ్చఁగా పుట్టెను. 4

అద్రివలె స్థిరుడైన యిందా్ర! అవులతో గూడి బలములో నున్న బల రాక్షసుని గుహను బ్రవేశింపుము. సహాయులై నీకు దేవులు వచ్చెదరు. 5

శూర! ఇంద్ర! నీ దానములచేత నేను మెచ్చితిని. ప్రవహించు సింధువును నిన్ను మెచ్చుచు సేవించిరి. వాక్కులచే స్తుతింప దగినవాడవు. అట్టి నీ స్తుతి చేయువారు నీ గొప్ప ఎఱుగుదురు. 6

మాయలచే (ప్రజ్ఞలచే) నీవు మాయియైన శుష్ణాసురుని చంపితివని ప్రాజ్ఞులు ఎఱుగుదురు వారి శ్రవణ సామర్థ్యమును వర్ధిల్లజేయుము. 7

[illegible]

5 ఎవని దానములు వేనవేలున్నవో ఇంకను ఎక్కువగా నున్నవో అట్టివాడవ
8 నీవు.

ఇది

మూడవ యనువాకము. పదునొకండవ సూక్తము.

— — —

ఇంక

పన్నెండవ సూక్తము. 12

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. అగ్ని దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు.

113 అగ్నే॑ దే॒వా ఇ॒హా వ॑హ జజ్ఞా॒నో వృ॒క్తబ॑र्हिषे।
అసి॒ హోతా॑ న॒ ఈడ్య॑॥ 3

114 తా ఉ॑శ॒తో విబో॑ధయ॒ యద॑గ్నే॒ యాసి॑ దూ॒త్య॑మ్।
దే॒వైరా స॑త్సి బ॒र्हिषि॑॥ 4

115 ఘృ॒తా॑వహ న దీదివః॒ ప్రతి॑ష్మరిష॒తో దహ।
అగ్నే॒ త్వం ర॑క్ష॒స్విన॑॥ 5

116 అ॒గ్నినా॒గ్నిః సమి॑ధ్యతే క॒విర్గృహ॑ప॒తి॑ర్యువా॑।
హ॒వ్య॒వాడ్ జు॑హ్వా॒స్యః॑॥ 6

117 క॒వి మ॒గ్ని ముప॑స్తుహి స॒త్యధ॑र्माణ మధ్వ॒రే।
[illegible] చాత॑నేమ॑॥ [illegible] 7

118 యస్త్వామ[illegible] ద॒వ మే॑ప[illegible]
తస్య॑ స్మ[illegible]

119 యో అ॒గ్ని[illegible]
తస్మై॑ పా[illegible]

120 సన॒ః పా[illegible]
ఉప॑ య[illegible]

121 స॒నః స॒[illegible]

[illegible]'గ్నే హ॒విష్ప॑తి ర్దూ॒తందే॑వ స॒పర్యతి॑।
ప్రాపి॒తా భ॑వ॥ 8

[illegible]ం దే॒వ వీ॑తయే హ॒విష్మా॑ అ॑విదా॑సతి
[illegible]వక మృళయ॥ 9

[illegible]క దీది॒వోఽగ్నే॑ దే॒వా ఇ॒హావ॑హ।
[illegible]జ్ఞం హ॒విశ్చ॑ నః॥ 10

[illegible]వ ఆభర గాయత్రిణ నవీయసా।

అగ్నీ! దర్భచావ పచదియున్న నాకై పుట్టియున్న నీవు దేవులను ఆహ్వానింపుము. నీవు మాకు స్తుతింపదగినాడవు. దేవులవాహ్వానించు వాడవు. 3

యజ్ఞము చేయగోరువారిని లేపుము. అగ్నీ నీవు దేవులకు దౌత్యము నెఱవేర్చువాఁడవు గదా. దేవులతో వచ్చి ఈ దర్భచావపైఁ గూర్చుం డుము 4

నేతి యాహుతులచేఁ బిలువఁబడుచున్నవాఁడవై ప్రకాశించుచున్నావు మా శత్రువులను దహించివేయుము అగ్నీ నీవు మాకు రక్షకుడవు. 5

ఆవహ నీ యాగ్నిచేత ఈ యజ్ఞాగ్ని మండుచున్నది. ఈ యగ్ని కాంతదర్శి, గృహపతి, యువకుడు, హోమ ద్రవ్యమును వహించువాడు, హోమములను గ్రహించు ముఖము గలవాఁడు. 6

క్రాంతదర్శియు యజ్ఞమువందు సత్యమైన ధర్మము గలిగి, ప్రకాశించు రోగములను నాశము చేయు అగ్నిని స్తుతింతుము. 7

అగ్నీ ఎవఁడు హవిస్సు లిచ్చుచు పతియై నిన్ను ఉపాసించుచున్నాడో అట్టి యజమానుని వర్ధిల్లఁజేయుము. 8

సేవించునో ఎవడు దేవుల రాకకై హవిస్సు గలవాడై అగ్నిని నిన్ను
9 వానికి పావక! సుఖము గూర్చుము.

ఆహ్వానింపుము. ఓ పావక! ప్రకాశించువాడవై మా దగ్గరకు దేవుల ఆహ్వా
10 మా యజ్ఞము దరికి వారిని రప్పింపుము.

గూడి మా అగ్నీ! క్రొత్తదైన గాయత్రి మంత్రముతో శుభకాంతితో
11 స్తుతులందుకొ. ధనమును శక్తిని ప్రసాదింపుము.

[illegible]

అథ త్రయోదశః సూక్తః ఆప్రీ నామకః

కణ్వపుత్రః మేధాతిథి ఋషి ఋగుక్తాః దేవతాః గాయత్రీ ఛందః

123 సుస'మిద్దోన, అవ'హ దేవా అ'గ్నే హవిష్మ'తే।
హోత'ః పావక, యక్షి' చ॥ 1

124 మధు'మంతం తనూనపాద్యజ్ఞం దేవే'షు నః కవే।
అద్యాకృణుహి వీతయే॥ 2

125 నరాశం స' మిహప్రియమస్మిన్యజ్ఞ ఉపహ్వయే।
మధు'జిహ్వం హవిష్కృతమ్॥ 3

126 అగ్నే'సుభత'మే రథే' దేవాం ఈ'ళిత అవ'హ।
అసి హోతా మను'ర్హితః॥ 4

127 స్తృణీత బర్హిరా' సుష గ్స్వృత వృ'ష్ఠం మనీషిణః।
యత్రా మృత'స్య చక్ష'ణమ్॥ 5

128 విశ్రే'యంతా మృతావృధో, ద్వారో' దేవీరస శ్చత'ః
అద్యా నూనం చ, యష్ట'యే॥ 6

129 నక్తోషాసా' సుపేశసాస్మిన్ యజ్ఞ ఉప' హ్వయే।
ఇదం నో, బర్హిరాసదే॥ 7

130 తా సు'జిహ్వా ఉప'హ్వయే, హోతా'రా, దేవ్యా'కవీ।
యజ్ఞంనో' యక్షతా మిమమ్॥ 8

131 ఇళా, సర'స్వతీ మహితిస్రో దేవీర్మ'యో భువ'ః।
బర్హిః సీ'దం త్వస్రిధ'ః॥ 9

132 ఇహ త్వష్టా'ర మగ్రియం విశ్వరూ'పముప' హ్వయే।
అస్మాక' మస్తు, కేవ'లః॥ 10

ఇంక

పదుమూడవ సూక్తము. ఆఫ్రీ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. ఋక్కులోనివారు దేవతలు. గాయత్రీ ఛందస్సు.

అగ్నీ! మాకై మండినవాఁడవై హవిస్సులిచ్చు యజమానికై దేవుల నిచ్చుటకు ఆహ్వానింపుము. హోతా! పావక! యజింపుము. 1

యజమానుని శరీరమందు పుట్టిన అగ్ని మధువు గల్గి దానినిగా యజ్ఞమును జేయుము. కవీ! ఇది దేవులందు రక్షణకై చేయుము. 2

నరులను అశంసించెడి ప్రియమైన యగ్నిని ఈ యజ్ఞమందు ఆహ్వానించుచున్నాను. అగ్ని మధుజిహ్వ గలవాడు హవిస్సును పొందినవాడు. 3

అగ్నీ! నీవు స్తుతింపబడి దేవులను సుఖమైన రథమందు కూర్చుండి ఆహ్వానింపుము. నీవు మంత్రములకు హితుడవు ఆహ్వానించువాడవును. 4

ఓ మనీషులారా! దర్భలు పఱవుడు. అవి ధర్మజచే మృతముచే పవిత్రమైన పృష్ఠము గలవి. ఇందు అమృత దర్శనమగును. 5

సత్యమును వర్ధిల్లజేయు దేవ ద్వారములు ఇప్పుడు యజ్ఞము చేయుటకై మూయబడక తెఱవఁబడి యుండుఁగాక. 6

నక్తమున ఉషస్సులను సురూపమైన ఈ యజ్ఞమందు ఈ నా బర్హిస్సును పొందుటకై ఆహ్వానించుచున్నాను. 7

ఈ యగ్నులు శుభజిహ్వలు గలవారు ఆహ్వానించువారు దివ్యులు క్రాంతదర్శులు అట్టివీరిని ఈ యజ్ఞమునకు పిల్తును. ఈ యజ్ఞము యజింపబడుగాక. 8

ఇళ, సరస్వతి, మహి ఈ ముగ్గురు దేవులు సుఖమునిచ్చువారయి హింసలేనివారయి మా బర్హిస్సును పొందుదురు గాక. 9

ఈ యజ్ఞమందు త్వష్టదేవుని విశ్వరూపుడైన యగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను. మనకీయగ్ని ప్రధానుఁడగుఁగాక. 10

133 అవ' స్వజావనస్పతే, దేవ' దేవేభ్యో'హ,విః।
ప్రదాతు ర'స్తు చేత'నమ్॥ 11

134 స్వాహా' యజ్ఞం కృ'ణోత నేంద్రా'య, యజ్వ'నోగృ,హే।
తత్ర' దేవా ఉప'హ్వయే॥ 12

ఇతి

13 త్రయోదశః సూక్తః

— — —

14. అథ చతుర్దశ సూక్తః

కణ్వపుత్రః మేధాతిథిః ఋషిః అగ్నిర్దేవతా గాయత్రీ ఛందః

135 ఏభి'రగ్నే, దువో, గిరో, విశ్వే'భిః సోమ'పీతయే।
దేవేభి' ర్యాహి, యక్షి' చ॥ 1

136 ఆత్వా, కణ్వా' అహూషత గృణంతి' విప్ర తే,ధియ'ః।
దేవేభి' రగ్న, ఆ గ' హి॥ 2

137 ఇంద్ర,వాయూ, బృహస్పతి'ం మిత్రాగ్నిం పూషణం, భగ'మ్।
ఆదిత్యాన్మారు'తం గణమ్॥ 3

138 ప్రవో' భ్రియంత, ఇంద'వో మత్సరా మా'దయిష్ణవః।
ద్రప్సా మధ్వ' శ్చమూషదః॥ 4

139 ఈళ'తే, త్వామ'వస్యవః కణ్వా'సో వృక్త బ'ర్హిషః।
హవిష్మంతో అరంకృత'ః॥ 5

140 ఘృత పృ'ష్ఠా మనోయుజో, యేత్వా,వహ'ంతి, వహ్న'యః।
ఆ దేవాన్ సోమ' పీతయే॥ 6

141 తాన్యజ'త్రా ఋతావృధోఽగ్నే, పత్నీ'వతస్కృధి।
మధ్వ'ః సుజిహ్వపాయయ॥ 7

వనస్పతీ! దేవ! సోమమా! దేవులకై హవిస్సునిమ్ము. దాతయగు యజమానునికి ఎల్లపుడు ప్రజ్ఞానము కలుగుగాక. 11

ఇంద్రునికై యజ్ఞ యింటియందు స్వాహా (సమర్పణ) యజ్ఞమును జేయుడు. అక్కడకు దేవులను అహ్వానించును. 12

ఇది పదుమూడవ సూక్తము.

—[]—

ఇంక పదునాల్గవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. అగ్ని దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు

అగ్నీ! సపర్యలను గూర్చి స్తుతులను గూర్చి ఈ విశ్వే దేవులతో గూడి సోమపానమునకై రమ్ము. యజ్ఞమును గూడ గావింపుము. 1

అగ్నీ! నిన్ను మేధావులు పిలుచుచున్నారు. విప్ర! నీ బుద్ధులను మెచ్చుకొనుచున్నారు. దేవులతో గూడి మా యజ్ఞమునకు రమ్ము. 2

ఇంద్ర వాయులను బృహస్పతిని మిత్రుని అగ్నిని పూషను భగుని ఆదిత్యులను మరుద్గణమును ఆ దేవులను అహ్వానించుచున్నాను. 3

ద్రవములై మదము గూర్చుచు తృప్తినిచ్చెడి మధురమైన బిందు రూపమైన సోమరసములు మీకయి ఎక్కువగా చమసాది పాత్రలలో నిండింపఁబడియున్నవి. 4

దర్భలు పఱచి హవిస్సులు సిద్ధముచేసి అలంకరించి మేధావులు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు. 5

నేతితోఁ దడిసి మనః పూర్తిగా ఏ గుఱ్ఱములు నిన్ను మోయుచున్నవో వానితో గూడి సోమపానము చేయుటకై రమ్ము. 6

యజ్ఞ రక్షకులై సత్యమును పోషించుచు నున్నవారిని హరి పత్నులతో గూడ దేవులను సోమరసములను త్రావింపుము. 7

142 యే యజ'త్రా, య ఈడ్యా,స్తే తే' పిబంతు జిహ్వయా'।
మధో'రగ్నే, వష'ట్కృతి॥ 8

143 ఆకీం, సూర్య'స్య రోచ,నా ద్విశ్వా'న్ దేవా ఉ'షర్బుధ'ః।
విప్రో, హోతే,హ వ'క్షతి॥ 9

144 విశ్వే'భిః సో,మ్యం మధ్వగ్న, ఇంద్రే'ణ వా,యునా'।
పిబా' మి,త్రస్య, ధామ'భిః॥ 10

145 త్వం హోతా, మను'ర్హి,తోఽగ్నే' య,జ్ఞేషు' సీదసి।
సేమం నో' అధ్వ,రం య'జ॥ 11

14 యు,క్ష్వా హ్యరు'షీ, రథే' హ,రితో' దేవ రో,హిత'ః.
తాభి'র্দ্దేవా ఇ,హా వ'హ॥ 12

ఇతి

14 చతుర్దశః సూ,క్తః

— () —

అథ

15 వ సూ,క్తః

కణ్వపుత్ర,మేధాతిథి ఋషిః ఋతవః తాస్తా దేవతాశ్చ గాయత్రీ ఛందః

147 ఇంద్ర, సోమ,ం పిబ' ఋతునాత్వా' విశ,ంత్విందవ'ః।
మ,త్స,రా స,స్తదో'కసః॥ 1

148 మరు'తః పిబ'త ఋ,తునా' వో,త్రాద్య,జ్ఞం సు'నీతన।
యూ,యంహి ష్ఠా సు'దానవః॥ 2

149 అ,యం,జ్ఞం గృ'ణీహినో, గ్నావో, నేష్ట,ః పిబ' ఋతునా'।
త్వం హి ర'త్నధా అసి'॥ 3

అగ్ని! యజ్ఞరక్షకులు స్తుతింపఁ దగినవారును అయి ఎవరున్నారో వారు నాలుకచే వషట్కారయుక్తమైన సోమరసంబును త్రాగుదురుగాక. 8

సూర్యరశ్మి తగిలి లేచి మేల్కొనిన విశ్వేదేవులను ఇక్కడికి మేధావియైన యగ్ని పిల్చుఁగాక. 9

అగ్ని! విశ్వేదేవులతోడను ఇంద్రుఁడితోడను వాయువుతోడను సూర్యతేజస్సులతో మధురమైన సోమరసమును త్రాగుము. 10

అగ్ని! నీవు ఆహ్వానకర్తవు మంత్రములకు హితుడవు యజ్ఞములందుఁ జేరి యుంటివి. అటువంటి నీవు ఈ యజ్ఞమును ఆచరింపుము. 11

గమనశీలమైన బడబలను (ఆడు గుఱ్ఱములను) రథమందు పూన్చి ఆ దేవులను ఇక్కడికి రప్పింపుము. 12

ఇది

14 వ పదునాల్గవ సూక్తము.

—()—

ఇఁక 15 పదునైదవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుఁడు మేధాతిథి ఋషి. ఋతువులు దేవత. గాయత్రీ ఛందః.

ఇంద్ర! ఋతుదేవునితోఁ గూడ సోమమును త్రాగుము. నిన్ను సోమరసములు చొచ్చుఁగాక. 1

మరుత్తులార! ఋతుదేవతతో గూడ సోమమానుడు. స్తోత్రమువల్ల యజ్ఞమును పవిత్రపఱచుడు. మీరు మఁచిదాతలై యున్నారు. 2

నీవు యజ్ఞము మెచ్చుకొనుము. పత్నీ సహితుఁడవై ఋతుదేవతతో గూడి సోమము త్రావుము. నీవు రత్నములను ధరించినవాఁడవు. 3

150 అగ్నే'దేవా ఇహా వ'హ సాదయా యోని'ష త్రిషు।
పరి'భూష పిబ' ఋతునా'॥ 4

151 బ్రాహ్మ'ణాది'ంద్ర రాధ'సః పిబా సోమ' మృతూ రను'।
తవేద్ధి సఖ్య మస్తృ'తమ్॥ 5

152 యువం దక్ష'ం ధృతవ్రత మిత్రా'వరుణ దూళభ'మ్।
ఋతునా' యజ్ఞమా'శాథే॥ 6

153 ద్రవిణో దా దివి'ఽసో గావ' హస్తాసో అధ్వరే।
యజ్ఞేషు' దేవ మీ'ళతే॥ 7

154 ద్రవిణో దా ద'దాతు నో వసూ'ని యాని' శృణ్విరే।
దేవేషు తా వ'నా మహే॥ 8

155 ద్రవిణో దాః పి'పీషతి జుహోత ప్రచ' తిష్ఠత।
నేష్ట్రా దృతుభి' రిష్యత॥ 9

156 యత్త్వా' తృతీయ' మృతుభి ర్దివి'షోదో యజా' మహే।
అధ' స్మానో దదిర్వ'సు॥ 10

157 అశ్వి'నా పిబ'తం మధు దీద్య'గ్నీ శుచివ్రతా।
ఋతునా' యజ్ఞవాహసా॥ 11

158 గార్హ' పత్యేన సంత్యఋతునా యజ్ఞనీరసి।
దేవాన్ దే'వయ'తే యజ॥ 12

ఇతి పంచదశః సూక్తః।

— () —

అగ్నీ! దేవులను ఆహ్వానింపుము. మూడుచోటుల అలంకరింపుము. ఋతువుతో గూడి సోమము త్రాగుము. 4

బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి అను ఋత్విక్కును గూర్చిన చోటునుండి ఋతువులను అనుసరించి నీకే స్నేహము, బాధలేక సుఖముగా నుండును. 5

ఓ మిత్రావరుణులార! మీరు దక్షులు వ్రతము దాల్చినవారు మిమ్ము తగులఁబెట్ట శక్యముగాదు. ఋతువుతో యజ్ఞమును వ్యాపించియున్నారు. 6

ద్రవిణము దానము చేయువారై ద్రవ్యము గోరువారై (సోమరసము తీయ) రాళ్ళు పట్టుకొని హింసలేని యజ్ఞమందు దేవుని స్తుతించుచున్నారు. 7

ఏ ధనములున్నవని వింటిమో ఆ ధనములను ద్రవ్యదాత యగు అగ్ని మాకిచ్చుఁగాక. దేవులందు వానిని పొందెదము. 8

ద్రవ్యమునిచ్చు అగ్నిదేవుడు సోమరసము త్రాగగోరుచున్నాడు. ఋత్విక్కులతో హోమము చేయుడు. అగ్నిని ఋతువును బట్టి వేల్చుడు. 9

అగ్నీ! నీవు ఋతువులతోపాటు యజ్ఞదాతవు. నాలుగుసార్లు యజించుచున్నాము. మాకు ఇందుపల్ల ద్రవ్యదాతవు కమ్ము. 10

ప్రకాశించు అగ్ని గలిగి, శుచివ్రతులై యజ్ఞము వహించు అశ్వినులార ఋతువును బట్టి సోమము త్రాగుడు. 11

నీవు గృహపతివి అగుటచే యజ్ఞము నడపువాడవు. దేవకామియగు ఈ యజమానునకయి యజింపుము. 12

ఇది వదుపైదవ సూక్తము.

— () —

అథ 16 షోడశః సూక్తః।

కణ్వపుత్రో మేధాతిథిః ఋషిః ఇంద్రో దేవతా గాయత్రీ ఛందః

159 ఆత్వా'వహంతు హరయో వృష'ణ్వం సోమ'పీతయే।
ఇంద్ర'త్వా సూరచక్షసః॥ 1

160 ఇమాధానా ఘృ'తస్నవో హరీ' ఇహోప'వక్షతః।
ఇంద్ర'ం సుఖతమే రథే'॥ 2

161 ఇంద్ర'ం ప్రాతర్హ'వా మహ ఇంద్ర'ం ప్రయత్య'ధ్వరే।
ఇంద్రం సోమ'స్య పీతయే'॥ 3

162 ఉప'నః సుతమా గ'హి హరి'భిరింద్రకేశిభిః।
సుతేహి త్వా హవా'మహే॥ 4

163 సేమం నః స్తోమ మాగహ్యుపేద సుతమ్।
గౌరో నతృషితః పిబ॥ 5

164 ఇమే సోమా'న ఇంద'వః సుతాసో అధి'బర్హిషి।
తా ఇంద్ర సహ'సే పిబ॥ 6

165 అయంతే సోమో' అగ్రియో హృ'దిస్పృగ' స్తుశం త'మః।
అథా సోమ'ం సుతం పి'బ॥ 7

166 విశ్వమిత్సవ'నం సుతమింద్రో మదా'యగచ్ఛతి।
వృత్రహా సోమ' పీతయే॥ 8

167 సేమం నః కామమా వృ'ణ్ణగోభిరశ్వై'ః శతక్రతో।
స్తవా'మ త్వాస్వాధ్య'॥ 9

ఇతి షోడశః సూక్తః

— () —

16 వ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. ఇంద్రుడు దేవత. గాయత్రి ఛందస్సు.

కూరుల దృష్టివంటి దృష్టి గల గుఱ్ఱములు కామముల వర్షించు నిన్ను ఇంద్రా! సోమపానమునకై ఇక్కడకు తెచ్చుఁగాక! 1

నేయి చెమర్చుచున్న అటుకులు ఇవిగో! గుఱ్ఱములు ఇక్కడకు నిన్ను హాయి గూర్చెడి రథముపై కూర్చుండఁ బెట్టి ఇంద్రుని నిన్ను తెచ్చుచున్నవి. 2

పొద్దుటనే మేము ఇంద్రుని పిలుచుచున్నాము. నియతమైన యజ్ఞమందు ఇంద్రుని తెచ్చుచున్నాము. సోమపానమునకై ఇంద్రుని తెచ్చుచున్నాము 3

ఇంద్ర! జూలుగల గుఱ్ఱములతో ఇక్కడ మేము తీసియున్న సోమమును గూర్చి రమ్ము. తీయబడిన సోమము నిమిత్తమై ఆహ్వానించుచున్నాము. 4

అగ్ని! ఈ స్తోమమంత్రమును గూర్చి రమ్ము. ఇదిగో సోమము తీయబడినది. దప్పిక గల గౌర మృగమువలె త్రావుము. 5

ఇవిగో తీయబడిన సోమరసములు దర్భల చాపపైని ఉన్నవి, ఇంద్ర! వానిని బలముకొఱకై త్రావుము. 6

ఇదిగో సోమము అగ్రగణ్యమైనది, హృద్యమైనది, ఇది శుభముగు ర్చుగాక మఱి తీసిన ఈ సోమమును గ్రోలుము. 7

వృత్రుని జంపిన యింద్రుడు విశ్వజద్యాగమునకు తీయబడిన సోమమును గూర్చి ఆనందము కొఱకు సోమపానమునకు వెళ్ళుచున్నాడు. 8

శతక్రతూ! గోవులతోను అశ్వములతోను ఈ తీయబడిన సోమమును స్వేచ్ఛగా త్రాగుము. ధ్యానపరాయణులమై నిన్ను స్తుతించుచున్నాము. 9

ఇది పదునాఱవ సూక్తము.

—[]—

అథ సప్తదశ సూక్తః

కణ్వపుత్రో మేధాతిథిః ఋషిః ఇంద్రావరుణౌ దేవతే గాయత్రీ ఛందః

168 ఇంద్రా॒వరు॑ణయోర॒హం సమ్రా॒జో॒ రవ॒ ఆవృ॑ణే।
తా నో॑ మృ॒ళాత॒ ఈ॒దృశే॑॥ 1

169 గంతా॑రా॒ హి స్థో॒ఽవ॒స్తేహవ॒ం విప్ర॑స్య॒ మావ॑తః।
ధ॒ర్తారో॑ చర్ష॒ణీ॒నామ్॥ 2

170 అ॒నుకా॒మం త॑ర్పయేథా॒ మిం॒ద్రా॑వరుణ రా॒య ఆ।
తావా॑ నేది॑ష్ఠమీమహే॥ 3

171 యు॒వాకు॒ హి శచీ॑నాం యు॒వాకు॑ సుమతీ॒నామ్।
భూ॒యామ వాజ॒దావ్నా॑మ్॥ 4

172 ఇంద్రః॑ సహస్రి॒ దావ్నాం॑ వరుణః॒ శంస్యా॑నామ్।
క్రతు॑ర్భ వత్యు॒క్థ్య॑ః॥ 5

173 తయో॒రిదవ॑సా వ॒యం సనేమ॒ నిచ॒ ధీమహి।
స్యాదు॒త ప్ర॒రేచ॑నమ్॥ 6

174 ఇంద్రా॑వరుణ వామ॒హం హువే చి॒త్రాయ॒ రాధ॑సే।
అ॒స్మాన్త్సు జి॒గ్యుష॑స్కృతమ్॥ 7

175 ఇంద్రా॑వరుణ నూనువాం॒ సిషా॑సంతీషు ధీ॒ష్వా।
అ॒స్మభ్య॒ం శర్మ॑ యచ్ఛ॒తమ్॥

176 ప్రవా॑మశ్నోతు సుష్టు॒తిరిం॒ద్రా॑వరుణ॒ యాం హు॒వే।
యా మృధాథే సధస్తుతిమ్॥ 8

ఇతి సప్తదశః సూక్తః

— () —

ఇంక పదునేడవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. ఇంద్రి వరుణులు దేవతలు. గాయత్రి ఛందస్సు.

నేను సమ్రాట్టులైన యింద్ర వరుణుల వృద్ధిని గోరుచున్నాను. వారు నన్నటువంటి మా వృద్ధియందు సంతోషపెట్టుదురు గాక. 1

మావంటి విప్రుల రక్షణకై వెళ్ళుచున్నవారై ఆ యింద్రా వరుణులు నరులను మమ్ము సుఖపెట్టుచు ధరింతురు గాక. 2

ఇంద్రా వరుణులార! ధనమునకై కోర్కెను అనుసరించి తృప్తి గూర్చుడు. మీ యిద్దఱ దగ్గఱగా రమ్మని యాచించుచున్నాము. 3

శక్తులకును సామర్థ్యమై సుబుద్ధులకును సమర్థమై బలప్రదులకును సమర్థ్యమై అవుదుము గాక. 4

ఇంద్రుడు వేల దానములకు వరుణుడు స్తుతులకును సంకల్పమై స్తుతింపదగినవారితో శ్రేష్ఠులై అవుదురు 5

ఆ యిద్దఱికే మాయందు వృద్ధిచేత ధ్యానింతుము. పొందిన ధనము ఇంకను ఎక్కువగా అగుఁగాక! 6

ఇంద్రా వరుణులార! మిమ్ము చిత్రమైన సంపదకొఱకు ఆహ్వానించుచున్నాము. మమ్ము బాగుగ సంపద గలవారి గా జేయుదురు గాక. 7

ఇంద్ర వరుణులార! త్వరగా మిమ్ము మా బుద్ధులు బాగుగా గోరుచు డఁగా మాకై శుభమునీయుడు 8

ఇంద్రవరుణులార! మిమ్ము మా శుభస్తోత్రము పొందుఁగాక! దానిని వృద్ధి పొందించు ఆ స్తుతి మమ్ము పొందుఁగాక. 9

ఇది పదునేడవ సూక్తము. అయిదవ అనువాకము.

—()—

అథ అష్టాదశః సూక్తః పంచమానువాకః

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి 1-5 బ్రహ్మణస్పతి 6-9 సదస్పతి దేవతే, గాయత్రి ఛందః

177 సోమానం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే।
కక్షీవంతం యఔశిజః॥ 1

178 యో రేవాన్యో అమీవహా వసువిత్పుష్టివర్ధనః।
సనః సిషక్తు యస్తురః॥ 2

179 నూనం శంసో అరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య।
రక్షా నో బ్రహ్మణస్పతే॥ 3

180 సఘా వీరో న రిష్యతి బ్రహ్మణస్పతిః।
సోమో హి సోతి మర్త్యమ్॥ 4

181 త్వం తం బ్రహ్మణస్పతే సోమ ఇదశ్చ మర్త్యమ్।
దక్షిణా పాత్వంహసః॥ 5

182 సదసస్పతిం మద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్య కాన్యమ్।
సనిం మేధామయాసిషమ్॥ 6

183 యస్మాదృతే న సిధ్యతి యజ్ఞో విపశ్చితశ్చన।
స ధీనాం యోగమిన్వతి॥ 7

184 అదృధ్నోతి హ విష్కృతిం ప్రాంచం కృణోత్య ధ్వరమ్।
హోత్రా దేవేషు గచ్ఛతి॥ 8

185 నరాశంసం సుధృష్టమమపశ్యం సప్రథస్తమమ్।
దివో న సద్మ మఖస్యమ్॥ 9

ఇతి అష్టాదశః సూక్తః

—[]—

ఇంక పదునెనిమిదవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. 1-5 బ్రహ్మణస్పతి 6-9 లకు సదస్పతి దేవతలు. గాయత్రి ఛందస్సు.

బ్రహ్మణస్పతీ! ఉశిజ పుత్రుడగు కక్షీవంతుని వలె స్తోత్రము చేయు నన్ను ప్రకాశవంతునిగాఁ జేయుము 1

ఎవడు ధనవంతుడో హింసకులను జంపువాడో వసుమంతుడో పుష్టిని వర్ధిల్లజేయువాడో వాడు మమ్ము త్వరగా జేరుగాక. 2

బ్రహ్మణస్పతీ! దేవతలకు ఇష్టనివాఁడని స్తుతించుట, ధూర్తత్వము, మర్త్యులను హింసించుట ఇవి మమ్ము జేరకపోవుఁగాక. 3

ఏ మనుష్యుని ఇంద్రుడు బ్రహ్మణస్పతియు సోముడును సుఖపెట్ట త్వరపడుదురో వాడు నశింపడు. 4

బ్రహ్మణస్పతీ! నీవు వానిని రక్షింపుము. సోముడు ఇంద్రుడును దక్షిణను ఆ మనుష్యుని పాపమునుండి రక్షించుఁగాక. 5

ఉద్భుతుడై సదస్పతి దేవుని ఇంద్రునికి ప్రియమైనవానిని దాతను నేను మేధవృద్ధి పొందుటకై పొగడితిని. 6

ఏ సదస్పతి లేకుండ ప్రాజ్ఞుల యజ్ఞము సిద్ధింపదో ఆ దేవుడు మన బుద్ధుల భోగమును పొందును. 7

హవిస్సును సంపాదించుటను వృద్ధి పొందించును. బాగుగా జరగు యజ్ఞమును చేయును యజ్ఞమును ఆహ్వానించు వాక్కు దేవులను జేరును. 8

నరులను ఆశించెడి, అతిదార్ఢ్యముతోఁ గూడిన, వ్రాధితము అయిన, ఇంటి యజ్ఞమును గావించు నగ్నిని దివమునువలెఁ జూతును. 9

ఇది పదునెనిమిదవ సూక్తము.

— () —

అథ ఏకోన వింశతిః సూక్తః పంచమానువాకః

కణ్వపుత్రో మేధాతిథి ఋషిః అగ్ని వాయూ-దేవతే గాయత్రీ ఛందః

186 ప్రతి త్యం చారు మధ్వరం గోపీథాయ ప్రహూయసే।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 1

187 న హి దేవో న మర్త్యో మహస్తవ క్రతుం పరః।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 2

188 యే మహో రజసో విదుర్విశ్వే దేవాసో అద్రుహః।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 3

189 య ఉగ్రా అర్కమానృచు రనాధృష్టాస ఓజసా।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 4

190 యే శుభ్రా ఘోరవర్పసః సుక్షత్రాసో రిశాదసః।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 5

191 యేనాక స్యాధి రోచనే దివి దేవాస ఆసతే।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి 6

192 య ఈంఖయంతి పర్వతాన్ తిరః సముద్రమర్ణవమ్।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 7

193 ఆయేతన్వంతి రశ్మిభిః స్తిరః సముద్ర మోజసా।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 8

194 అభిత్వా పూర్వపీతయే సృజామి సోమ్యం మధు।
మరుద్భిః రగ్న ఆ గహి॥ 9

ఇతి ఏకోన వింశతిః సూక్తః
ప్రథమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః
సమాప్తః

ఇంక పందొమ్మిదవ సూక్తము – అయిదవ యనువాకము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. అగ్నివాయువులు దేవతలు. గాయత్రి ఛందస్సు.

ఓ అగ్నిదేవ! అందమైన యజ్ఞమునను సరించి సోమరసపానమునకై ఆహ్వానింపఁబడుచున్నావు. మరుత్తులతోఁ గూడి రమ్ము. 1

దేవతలుగాని మర్త్యులుగాని నీ యాజ్ఞను దాటఁజాలరు. అగ్నీ! నీవు మరుత్తులతోఁ గూడి రమ్ము. 2

ద్రోహము తలపెట్టని విశ్వేదేవులు రజస్సును తమస్సును గూర్చి ఎఱుఁగుదురు. అగ్నీ! నీవు మరుత్తులతో రమ్ము. 3

ఎవరు ఉగ్రులై ఓజస్సుచే ఎదురింపరాక రజస్తమో లోకదర్శనము చేయుదురో అట్టి మరుత్తులతోఁ గూడి రమ్ము 4

అగ్నీ! ఎవరు శుద్ధులై ఘోరరూపము గలిగి సుక్షత్రులై హింసకులను భక్షింతురో అట్టి మరుత్తులతోడఁ గూడి రమ్ము. 5

ఎవరు నాకముపైని ప్రకాశించు దివమునందు దేవులై యుండిరో అట్టి మరుత్తులతో రమ్ము. 6

ఎవరు పర్వతములను కదల్చివేయుదురో జలపూర్ణ సముద్రమును ఓజస్సుచే క్షోభపెట్టగలరో అట్టి మరుత్తులతో రమ్ము. 7

అగ్నీ! ఎవరు కిరణాలతో వ్యాపింతురో ఎవరు సముద్రమును ఓజస్సుచే తిరస్కరింపఁగలరో అట్టి మరుత్తులతో రమ్ము. 8

ఓ దేవా త్యాగులకై సోమరసాలు తీసి యుంచితిని. అగ్నీ! నీవు మరుత్తులతోఁ గూడి రమ్ము. 9

ఇది పందొమ్మిదవ సూక్తము.

రెండవ అష్టకమున మొదటి అధ్యాయము సమాప్తము.

— () —

అథ

ప్రథమాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః

వింశః అష్టర్చః సూక్తః ఋషి ఛందసీ పూర్వవత్ ఋభుః దేవతా।

పంచమోఽనువాకః।

ఋభవో హినతాః। తపసాదేవత్వం ప్రాప్తాః

195 అయం దేవాయ జన్మనే స్తోమో విప్రేభిరాసయా।
అకారి రత్నధాతమః॥ 1

196 య ఇంద్రాయ వచోయుజా తక్షు ర్మనసా హరీ।
శమీభిర్యజ్ఞమాశత॥ 2

197 తక్ష న్నాసత్యాభ్యాం పరిజ్మానం సుఖం రథమ్।
తక్షంధేనుం సబర ఘ్నాం॥ 3

198 యువానా పితరా పునః సత్యమంత్రా ఋజూయవః।
ఋభవో విష్ట్యక్రత॥ 4

199 సం వో మదాసో అగ్మతేంద్రేణ చమసర్వతా।
ఆదిత్యేభిశ్చ రాజభిః॥ 5

200 ఋతత్యం చమసం నవం త్వష్టుర్దేవస్య నిష్కృతమ్।
అకర్త చతురః పునః॥ 6

201 తే నో రత్నాని దత్తన త్రిరా సాప్తాని సున్వతే।
ఏకమేకం సుశస్తిభిః॥ 7

202 అధారయంత వహ్నయోఽభజంత సుకృత్యయా।
[illegible]

ఇంక

మొదటి యష్టకమున రెండవ అధ్యాయము.

20. ఎనిమిది ఋక్కులు గల సూక్తము. ఋషి ఛందస్సులు వెనుకవలె. ఋభువు దేవత

అయిదవ యనువాకము.

ఋభువులు నరులు. తపస్సుచేసి దేవత్వమును పొందిరి.

ఈ స్తోమ మంత్రము దేవత్వజన్మ పొందిన ఋభుదేవునికై మేధావులు స్వయముగా తమ ముఖములతో స్తుతించిరి. ఈ మంత్రము ఎక్కువగ రత్నములను ధరించినది. 1

ఎవరు-చెప్పిన మాట ప్రకారము నడచు గుణములతో వ్యాప్తి పొందిరో మనసు గ్రహించి నడచు గుణములున్నవారో వారు శమీపాత్రలచే యజ్ఞమాచరించిరి. 2

ఆ ఋభుదేవతలు అశ్వినీ దేవతలకై వేగముగ పోవుచు సుఖముగూర్చు రథముగూర్చిరి. అమృతక్షీరమిచ్చు ధేనువులను గూడ గూర్చిరి. 3

వారు తల్లిదండ్రుల యువకులనుగాఁజేసి సత్యమైన మంత్రము గలవారైరి. తమ్ము ఋజువైనవారినిగా జేసికొనిరి. వారు ఎక్కువ వ్యాప్తిని పొందిరి. 4

ఓ ఋభువులార! మీ మదకర రసములు మరుత్తులుగ ఇంద్రునితోను రాజులైన ఆదిత్యులతోను గలిసియున్నవి. 5

వారు మఱియు ఆచమనపాత్రను తష్టృదేవునికి మరల నాలుగు విధములుగ (: అన్నమయ 2 ప్రాణమయ 3 మనోమయ 4 కారణమయములుగ జేసిరి. 6

అట్టి మీరు మూడు ఏళ్ళ (3×7=21) గుఱించిన యిరువదియొక్కటి మూడుపాక యజ్ఞములు మూడు హవిర్యజ్ఞములు. మూడు సోమయజ్ఞములను చేసిన యజమానునికి ప్రత్యేకముగా మాకు యజ్ఞ రత్నములను ధరింపుడు. 7

ఓ ఋభువులార! మీరు వహించి సత్కృత్యములుగా దేవులందు యజ్ఞ భాగమును ధరించిరి. విభజించిరి కూడ. 8

ఇది ఇరువది సూక్తము.

అథ ఏకవింశః సూక్తః

కణ్వపుత్రో మేధాతిథిః ఋషిః ఇంద్రాగ్నీ దేవతే గాయత్రీ ఛందః

203 ఇహేంద్రాగ్నీ ఉప హ్వయే తయోరిదిహ స్తోమం జుషేథామిమం సోమపీతయే॥ 1

204 తాయజ్జేషు ప్రశంసతేంద్రాగ్నీ శుంభతా నరః। తా గాయత్రేషు గాయత॥ 2

205 తా మిత్రస్య ప్రశస్తయ ఇంద్రాగ్నీ తా హవామహే। సోమపా సోమపీతయే॥ 3

206 ఉగ్రా సంతా హవామహ ఉపేదం సవనం సుతమ్। ఇంద్రాగ్నీ ఏహ గచ్ఛతమ్॥ 4

207 తామహ తా వనస్పతీ ఇంద్రాగ్నీ రక్షతో జనాన్। అప్రవీతా పురేతనా॥ 5

208 తేన సత్యేన జాగృత మధి ప్రచేతునే సచా। ఇంద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్॥ 6

ఇతి

ఏకవింశః సూక్తః

ఇంక

ఇరువది యొకటవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి. ఇంద్రాగ్నులు దేవతలు. గాయత్రి ఛందస్సు.

ఇంద్రాగ్నులను ఆహ్వానించుచున్నాను. వారి స్తోత్ర మంత్రమునే పలుకఁ గోరుచున్నాను. ఎక్కువ సోమపానశీలురగు వారు సోమరసము త్రావుదురు గాక. 1

ఓ వీరులార! మీరు శోభ కలవారు యజ్ఞములందు ఆ ఇంద్రాగ్నులను ప్రశంసింపుడు. వారిని గాయత్రి మంత్రము అందు గానము చేయుడు. 2

మిత్రప్రశస్తికై ఆ యింద్రాగ్నులను ఆహ్వానించుచున్నాను. సోమపానశీలురగువారిని సోమపానముకై పిలుతుము. 3

వారు ఉగ్రులును సత్పురుషులును. వారిని ఈ యజ్ఞమును గూర్చి పిలుతును. ఇంద్రాగ్నులార! ఇక్కడకు రండు. 4

ఆ యింద్రాగ్నులు గొప్పవారు, నదనస్పతులు యజ్ఞ గృహమునకు పతులు. ఓ యింద్రాగ్నులార మీరు రాక్షసులను హతులుగాను సంతతి లేనివారినిగాను జేయుదురు గాక. 5

ఆ సత్యముచేత ఉత్కృష్ట చైతన్యమునందు మేల్కొందురు గాక. ఇంద్రాగ్నులార! మీరు మాకు సుఖము గూర్చుడు. 6

ఇది ఇరువది యొకటవ సూక్తము.

—()—

౨౨ సూక్తః అశ్వినీ-దేవతే

కణ్వపుత్రో మేధాతిథిః ఋషిః 1-4 అశ్వినీ 5-8 సూర్య; 9-10 అగ్ని; 12-ఇంద్రాణీ, వరుణానీ అగ్నాయీ 11-14 భూమ్యంతిరిక్షే, 1 వసుధివ 16-20 21 విష్ణుః గాయత్రీ ఛందః

208 ప్రాతర్యుజా విబోధయాశ్వినా వేహ గచ్ఛతామ్।
అస్య సోమస్య పీతయే॥ 1

210 యా సురథా రథీతమోభా దేవా దివి స్పృశా
అశ్వినా తా హవామహే॥ 2

211 యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ।
తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్॥ 3

212 న హి వామస్తి దూరకేయత్రా రథేన గచ్ఛతః।
అశ్వినా సోమినో గృహమ్॥ 4

213 హిరణ్యపాణిమూతయే సవితార ముపహ్వయే।
సచేత్తా దేవతా పదమ్॥ 5

214 అపాంనపాతమవసే సవితారముపస్తుహి।
తస్య వ్రతాన్యశ్మసి॥ 6

215 విభక్తారం హవామహే వసోశ్చిత్రస్య రాధసః।
సవితారం నృచక్షసమ్॥ 7

216 సఖాయ ఆనిషీదత సవితాస్తోమ్యోనుసః।
దాతా రాధాంసి శుంభతి॥ 8

217 అగ్నేపత్నీరిహా వహ దేవానాముశతీ రుప।
త్వష్టారం సోమపీతయే॥ 9

218 ఆ గ్నా అగ్న ఇహవసే హోత్రాంయవిష్ఠ భారతీమ్।
వరూత్రీం ధిషణాం వహ॥ 10

22 ఇంక ఇరువది రెండవ సూక్తము.

కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి ఋషి 1-4 అశ్వినులు 5-8 సూర్యుడు 9-10 అగ్ని 12 ఇంద్రాణీ వరుణానీ అగ్నాయి 11-14 భూమి అంతరిక్షము. 15 భూమి 16-21 విష్ణువు గాయత్రి ఛందస్సు.

ఉదయముననే కలిసియున్న అశ్వినులను మేల్కొలుపుము. ఈ సోమరసమును త్రాగుటకై ఆ అశ్వినులు ఇక్కడకు వత్తురు గాక. 1

మంచి రథము గలవారై అతిరథులై యే అశ్వినులు దివమున నుండిరో వారినిక్కడకు ఆహ్వానించుచున్నాను. 2

ఓ అశ్వినులార! మీ మధురవాక్కు కొరడావంటిది. సత్యముతోఁ గూడినది. దానిచే యజ్ఞమును అర్ధ్రము చేయుడు. 3

ఓ అశ్వినులార! రథమెక్కి ఎక్కడకుఁ బోవుచున్నారో అది సోమరసముఁగల యజమానుని గృహము గదా. అది ఎంతో దూరాన లేదు. 4

బంగారు కరములు గల సూర్యుని మా రక్షకై యాహ్వానించుచున్నాము. అతడు చైతన్యదాత. సర్వదేవతా పదమైనవాడును. 5

నీళ్ళలో పుట్టిన సూర్యుని మా రక్షణకై స్తుతింపుము. ఆ సూర్యుని వ్రతములను గోరుచున్నాము. 6

చిత్రమైన సమృద్ధి గల ధనమును విభజించునట్టి, మనుష్యులను చూచు సూర్యుని ఆహ్వానించుచున్నాము. 7

ఓ సఖులార! వచ్చి కూర్చుండుడు. స్తోమ మంత్రముల కర్తయైన దాతయైన సవిత సూర్యుడు మనకు ధనములను ప్రకాశింపజేయును. 8

అగ్నీ! దేవ యజ్ఞమును గోరుచున్న పత్నులను త్వష్టను సోమపానమునకై ఇక్కడకు ఆహ్వానింపుము. 9

అగ్నీ! యువక! ఆహ్వానించునట్టియు వరించునట్టియు ప్రజ్ఞారూపురాండ్రైన నీ భార్యలను రక్షణకై ఆహ్వానింపుము. 10

219 అ॒భినో॑ దే॒వీ రప॑సామ॒హః శర్మ॑ దా॒ నృ॒పత్నీ॑ః।
అచ్ఛి॑న్నపత్రాః సచంతామ్॥ 11

220 ఇ॒హేంద్రా॑ణీముప॑హ్వయే వరుణా॒నీం స్వ॒స్తయే॑।
అ॒గ్నాయీ॒ం సోమ॑పీతయే॥ 12

221 మ॒హి ద్యౌః పృ॑థి॒వీ చన ఇమం యజ్ఞం మి॑మిక్షతామ్।
పి॒పృ॒తాం నో భరీ॑మభిః॥ 13

222 తయో॒రిద్ఘృ॒తవత్పయో॒ విప్రా॑ రిహంతి ధీ॒తిభి॑ః।
గ॒ంధ॒ర్వస్య॑ ధ్రు॒వే ప॒దే॥ 14

223 స్యో॒నా పృ॑థివి భవానృక్ష॒రా నि॒వేశ॑నీ।
యచ్చా॑ నః శర్మ॑ స॒ప్రథః॥ 15

224 అతో॑ దే॒వా అ॑వంతు నో॒యతో॒ విష్ణు॑ర్విచక్ర॒మే।
పృ॒థి॒వ్యా స॒ప్త ధామ॑భిః॥ 16

225 ఇ॒దం విష్ణు॒ర్విచ॑క్రమే త్రే॒ధా నిద॑ధే ప॒దమ్।
సమూ॑ఢమస్యపాం సు॒రే॥ 17

226 త్రీణి॑ప॒దా విచ॑క్రమే॒ విష్ణు॑ర్గో॒పా అదా॑భ్యః।
అతో॒ ధర్మా॑ణి ధా॒రయ॑న్॥ 18

227 విష్ణో॒ః కర్మా॑ణి పశ్యత॒ యతో॑ వ్ర॒తాని॑ పస్ప॒శే।
ఇంద్ర॑స్య యుజ్య॒ః సఖా॑॥ 19

228 తద్విష్ణో॑ః పర॒మం ప॒దం సదా॑ పశ్యంతి సూ॒ర॑యః।
ది॒వీ॑వ॒ చక్షు॒రా త॑తమ్॥ 20

229 తద్విప్రా॑సో విప॒న్య వో॑ జాగృ॒వాం స॒ః సమి॑ంధతే।
విష్ణో॒ర్యత్ప॑ర॒మం ప॒దమ్॥ 21

ఇతి ద్వావింశః సూక్తః

— () —

గొప్ప రక్షణతో సుఖముతో మమ్ము నరులను పాలించుచు పక్షములు తెగని దేవపత్నులు సేవింత్రు గాక! 11

ఇక్కడ శుభమునకై ఇంద్రుని భార్యను వరుణుని భార్యను అగ్ని భార్యను సోమపానము చేయ నాహ్వానింతుము. 12

గొప్పదైన దివము భూమియు ఈ యజ్ఞమును రసాలతో తడుపుదురు గాక. వీరు మమ్ము సమృద్ధులతో నింపుదురు గాక. 13

ఆ భూమ్యాకాశముల సారమైన రసమునే విప్రులు నేతిని వలె ప్రీతితో ధ్రువమైన గంధర్వ పదమందు ఆస్వాదింతురు గాక. 14

సుఖకరియైన యో భూదేవతా! నిష్కంటకమైన గృహమవు. విస్తారముగా మాకు సుఖము నిమ్ము. 15

ఎందుండి విష్ణువు విక్రమించెనో అక్కడనుండి భూమియొక్క ఏడు స్థానములనుండి సర్వదేవతలు మమ్ము రక్షింతురు గాక! 16

ఈ ప్రదేశమున విష్ణువు విక్రమించెను. తన పాదమును మూడు విధములుగా (భూమి అంతరిక్షము ఆకాశము) చక్కగా మంచెను. ధూళి [illegible] 17

[illegible] మూడుచోట్ల విక్రమించెను. [illegible]నున్నాడు. 18

[illegible]దనుండియె సృష్టికార్యములను [illegible]న స్నేహితుడు. 19

[illegible]పుడు సూరులు ఆ విష్ణుదేవుని 20

రక్షకుడును శిష్టులను అణచని విష్ణువ[illegible] అతడీ లోకమునుండి ధర్మములను ధరించుచ[illegible]

విష్ణుదేవుని కర్మలు చూడుడు. ఇక్క[illegible] సృజించెను. అతడు ఇంద్రునికి యోగ్యుడై[illegible]

అంతట వ్యాపించిన చక్షువువలె ఎ[illegible] పరమ పదమును చూతురు.

అథ త్రయోవింశః సూక్తః

కణ్వపుత్రో మేధాతిథిః ఋషిః వాయుర్దేవతా 2-3 ఇంద్రవాయూ 4-6 మిత్రావరుణౌ 7-9 మరుద్గణ విశిష్ట ఇంద్రః 10-12 విశ్వేదేవాః 13-15 పూషా 11-22 ఉదక దేవతా 23-24 అగ్నిః 1-18, 21 గాయత్రీ ఛందః 19 ఉష్ణిక్ 20-22-24 అనుష్టుప్

230 తీవ్రాః సోమా'స ఆగ'హ్యా, శీర్వ'ంతః సుతా ఇమే।
వాయో తాన్ ప్రస్థి'తాన్ పిబ॥ 1

231 ఉభా దేవా దివ, స్పృశే'ంద్రవాయూ హ'వామహే।
అస్య సోమ'స్య పీతయే॥ 2

232 ఇంద్రవాయూ మ'నోజువా, విప్రా' హవంత ఊతయే'।
సహస్రాక్షా ధియస్పతీ'॥ 3

233 మిత్రం వయం హ'వామహే, వ'రుణం సోమ'పీతయే।
జజ్ఞానా పూత దక్షసా॥ 4

234 ఋ'తేన యావృతా, వృధా' వృతస్య, జ్యోతి'షస్పతీ'।
తా మిత్రావరు'ణా హువే॥ 5

235 వరు'ణః ప్రావితా భు'వన్మిత్రో విశ్వా'భిరూతిభి'ః।
కరతాం నః సురాధసః॥ 6

236 మరుత్వ'ంతం హవామహ, ఇంద్రమా సోమ'పీతయే।
సజూర్గణే'న తృంపతు॥ 7

237 ఇంద్ర'జ్యేష్ఠా, మరు'ద్గణా దేవా'సః పూష'రాతయః।
విశ్వే, మమ' శ్రుతా, హవ'మ్॥ 8

ఇంక

23 ఇరువది మూడవ సూక్తము.

ఋషి కణ్వపుత్రుడగు మేధాతిథి. 1కి వాయువు దేవ. 2-3 లకు ఇంద్ర వాయువులు దేవతలు. 4-6 లకు మిత్రావరుణులు. 7-9 లకు మరుద్గణముతో గూడిన యింద్రుడు. 10-12 లకు విశ్వేదేవులు. 13-15 లకు పూష్ణుడు. 16-22 ఉదకము దేవత. 23-24 అగ్ని దేవత. 2-18. 22 లకు గాయత్రి ఛందస్సు. 19కి ఉష్ణిక్కు 20-21. 24 అనుష్టుప్పు ఛందస్సు.

తర్పణశీలములైన సోమరసాలివిగో. దధి మిశ్రిత పాయసములు తీయబడినవి. ఓ వాయూ! అవి నీ వైపుగా బయలుదేఱుచున్నవి. వానిని గ్రోలుము. 1

దివమును స్పృశించు ఆ యుభయులు ఇంద్ర వాయువులను ఈ సోమరసము యొక్క పానమునకై ఆహ్వానించుచున్నాము. 2

ఆ యింద్ర వాయువులు మనోబలముతో గూడినవారు సహస్రాక్షులు బుద్ధికి పతులు వారిని మేధావులు ఆహ్వానించుచున్నారు. 3

మేము మిత్రుని (సూర్యుని) వరుణుని సోమపానమునకై ఆహ్వా నించుచున్నాము. వారు ఈ సోమరసముకొఱకు పుట్టినవారు. పవిత్రులు దక్షులును. 4

ఎవరు సత్యముచే వర్ధిల్లి వారో సత్యరూప జ్యోతిస్సులకు ప్రభువులో అట్టి మిత్రావరుణులను ఆహ్వానించుచున్నాము. 5

వరుణుడు మిగుల రక్షకుడగుగాక. సమస్త సమృద్ధులతో సూర్యుడు మిత్రుడగు గాక. ఆ యిద్దఱు మమ్ము శుభమైన ధనములు గలవారిని

238 హ॒త వృ॒త్రం సు॑దానవ॒ ఇంద్రే॑ణ॒ సహ॑సాయు॒జా।
మాను॑ దు॒ఃశంస॑ ఈశత॥ 9

239 విశ్వా॑న్ దే॒వాన్ హ॑వామహే మ॒రుత॑ః సోమ॑పీతయే।
ఉగ్రాహి పృశ్ని॒మాత॑ర॥ 10

240 జయ॑తామివ తన్య॒తుర్మ॒రుతా॑మేతి ధృష్ణు॒యా।
యచ్ఛుభ॑ం యా॒థ నా॑ నరః॥ 11

241 హ॒స్కా॒రా ద్వి॒ద్యుత॒స్పర్యతో॑ జా॒తా అ॑వంతు నః।
మ॒రుతో॑ మృ॒ళయం తు నః॥ 12

242 ఆపూ॑షశ్చి॒త్ర బ॑ర్హిష॒మాము॑ణే ధ॒రుణ॑ం ది॒వః।
ఆజా॑ న॒ష్టం యథా॑ ప॒శుమ్॥ 13

243 పూ॒షా రాజా॑న మాము॑తి కప॑గు॒ర్హ్వం గుహా॑హి॒తమ్।
అవి॑ంద శ్చి॒త్ర బ॑ర్హిషమ్॥ 14

244 ఉ॒తో సమహ్య॒మింది॑భిః షడ్యు॒క్తా అ॑ను॒సేషి॑ధత్
గోభి॒ర్యవ॒ం న చ॑ర్కృషత్॥ 15

245 అ॒ంబయో॑ యం॒త్య ధ్వ॑భిర్జా॒మయో॑ అధ్వరీయ॒తామ్।
పృంచ॒తీర్మధు॑నా॒ పయః॑॥ 16

246 అ॒మూర్యా ఉప॒సూర్యే॒ యాభి॑ర్వా॒ సూర్య॑ః స॒హ।
తాసో॑ హిన్వం త్వధ్వ॒రమ్॥ 17

247 అ॒పోదే॒వీరుప॑హ్వయే॒ యత్ర॒గావ॒ః పిబ॑ంతి నః।
సింధు॑భ్యః॒ కర్త్వ॑ం హ॒విః॥ 18

248 అప్వ్వ॑ంతర॒మృత॑ మ॒ప్సు భే॑ష॒జ మ॒పాము॒త ప్రశ॑స్తయే।
దేవా॒ భవ॑త వా॒జిన॑ః॥ 19

సుదాతలార! ఓజస్సుగల యుక్తుఁడైన ఇంద్రునితోఁ గూడిన వారై వృత్రుని జంపుఁడు. మమ్ము ఆ దుష్టుడు జయింప సమర్థుడు గాకపోవు గాక. 9

విశ్వే దేవులను మరుత్తులను సోమ పానమునకయి ఆహ్వానించు చున్నాము. వారు శత్రులకు ఉగ్రులు. భూమికిఁ దల్లులువంటివారు. 10

నరులార! జయించువారి జయజయ ధ్వనివలె మరుత్తుల ధ్వని ఉత్సాహము గలదై వచ్చుచున్నది. అప్పుడు మీరు శుభ యజ్ఞమును పొందుడు. 11

మరుత్తులార! మిగుల ప్రకాశించుచు ద్యుతుల జిమ్ముచు ఈ స్థానము నుండి అంతట పుట్టి మమ్ము రక్షింపుడు. మమ్ము సుఖపెట్టుడు. 12

అంతటఁ గిరణములు గల ఓ పూష! సూర్య! చిత్రాసనమునందున్న సోముని పోయిన పశువును గనుగొన్నట్లు కనుగొనుము. 13

అంతటఁ గిరణములు గల సూర్యుడు మిగుల గూఢముగా గుహయం దున్న చిత్రాసనమున గల సోముని చంద్రుని బాగుగ జూచెను. 14

ఆ పూష నా కొఱకు సోమరసములతో ఆరు ఋతువులను అనుక్రమ ముగా సాధించుచు కర్షకుడు ఎడ్లద్వారా యవలు పొందినట్లు పొందెను. 15

తల్లులవంటి చెల్లెళ్ళవంటి నీళ్ళు మధుర రసముతోఁ గూడినవై యజ్ఞ ములు చేయు మాకై మార్గమందు క్షీరములను గూర్చుఁగాక. 16

ఏ ఈ నీళ్ళు సూర్యుని దగ్గర ఉన్నవో వేనిలోఁ గూడ సూర్యుఁడు ఉన్నాడో ఆవి మా యజ్ఞమును సంతోషపెట్టుఁగాక! 17

ఏ దు గోవులు త్రావుచున్నవో ఆ దివ్య జలములను ఆహ్వానించు చున్నాను. సింధువుల నుఁడి హవిస్సు కూర్చఁదగి యున్నది. 18

నీళ్ళలో అమృతము ఉన్నది. నీళ్ళలో మందు ఉన్నది. మఱి నీళ్ళ ప్రశస్తికయి దేవులార! సమర్థులు కండు. 19

249 అ॒ప్సు మే॒ సోమో॑ అబ్రవీద॒ంతర్విశ్వా॑ని భేష॒జా।
అ॒గ్నిం చ॑ విశ్వశం॒భువ॒ మాప॑శ్చ విశ్వభే॑షజీః॥ 20

250 అప॑ః పృణీ॒త భే॑ష॒జం వరూ॑థం త॒న్వే॒ మమ॑।
జ్యోక్చ॒ సూర్య॑ం దృ॒శే॥ 21

251 ఇ॒దమా॑పః ప్ర॒వ॑హత॒ యత్కించ॑ దురి॒తం మయి॑।
యద్వా॒హ మ॑భిదు॒ద్రోహ॒ యద్వా॑ శే॒పఉ॒తానృ॑తమ్॥ 22

252 ఆపో॑ అ॒ద్యాన్వ॑చారిషం॒ రసే॑ న॒ సమ॑గస్మహి।
పయ॑స్వానగ్న॒ ఆ గ॑హి॒ తం మా॒ సం సృ॑జ॒ వర్చసా॑॥ 23

253 సం మా॑గ్నే॒ వ॑র্চసా సృజ॒ సంప్ర॒జయా॒ సమాయు॑షా।
విద్యు॑র্మే॑ అస్య॒దేవా॒ ఇంద్రో॑ విద్యా॒త్సహ ఋషి॑భిః॥ 24

ఇతి

ప్రథమ మండలే పంచమోఽనువాకః త్రయో వింశతి సూక్తః

— () —

అథ షష్ఠోఽనువాకః

చతుర్వింశః సూక్తః

అజీగర్త పుత్రః శునశ్శేపుడు (మంచి కాంతి కలవాడు) ఋషి 18 ప్రజాపతి ర్దేవతా 1 అగ్నిః 3-5 సవితా 6-15 వరుణః 1, 2, 6, 15 త్రిష్టుప్ ఛందః 3, 5 గాయత్రీ

254 కస్య॑నూనం కతమస్యా॒ మృతా॑నాం॒
మనా॑మహే॒ చారు॑దే॒వస్య॒ నామ।
కోనో॑ మ॒హ్యా అది॑తయే॒ పున॑র্দాత్పి॒తర॑ం చ
దృ॒శేయ॑ం మా॒తర॑ంచ॥ 1

255 అ॒గ్నేర్వ॒యం ప్రథమస్యా॒ మృతా॑నాం॒ మనా॑మహే॒
చారు॑ దే॒వస్య నామ।
స నో॑మ॒హ్యా అది॑తయే॒ పునర্দాత్పి॒తర॑ం చ
దృ॒శేయ॑ం మా॒తర॑ం చ॥ 2

నీళ్ళలో అన్ని మందులున్నవని, అగ్ని విశ్వమునకు శుభము కూర్చు వాఁడని సోముఁడు నాకై చెప్పెను. నీళ్ళు అన్నిటికి మందులె. 20

జలములార! నా శరీరమునకు కవచంబును వలె మందును నింపుడు. చిరకాలము సూర్యుని దర్శించుటకు నా బుద్ధులు పనిచేయుఁ గాక. 21

ఓ జలములార! నాయం దేకొంచమైనను పాపమున్నదో దానిని క్షాళించివేయుఁడు. లేక ఏ ద్రోహము నేను చేసితినో అనృతమాడితినో దానిని జలములార! పోగొట్టుఁడు. 22

ఇప్పుడు నేను జలములను పొందితిని. ఆ రసముతోఁ గలిసికొంటిని. పయస్సులు గల అగ్నిదేవా! సత్సంతానముతో దీర్ఘాయువుతో నన్నుఁ గూర్చుము. 23

అగ్నీ! నన్ను వర్చస్సుతోఁ గూర్చుము. సంతానముతో దీర్ఘాయువుతో కూర్చుము. దీనిని ఇంద్రుడు లెఱుఁగుదురు. ఋషులతోఁ గూడ ఇంద్రుడెఱుగును గాక! 24

ఇది

మొదటి మండలమున అయిదవ అనువాకము.

ఇర్వది మూఁడవ సూక్తము.

—()—

ఇంక ఆరవ అనువాకము.

ఇరువది నాల్గవ సూక్తము.

అదీగర్తుని పుత్రుడు తనశ్శేపుఁడు (మంచి కాంతి గలవాడని వ్యుత్పత్తి) ఋషి, 1 కి ప్రజాపతి దేవత 2 కి అగ్ని 3-5 లకు సవిత 6-15 లకు వరుణుడు. 1, 2, 6, 15 త్రిష్టుప్ ఛందస్సు. 3-5 లకు గాయత్రి.

అమర్త్యులలో ఎవని ఎట్టి దేవుని అందమైన నామమును జపింతుమో, ఏ దేవుడు నాకు బుద్ధి దేవుల తల్లి అదితికై ఇచ్చునో దానిచే తల్లి దండ్రులను జూతుము! 1

సవితృదేవా! రక్షకా! మేము దేవులలో మొదటివాడైన దేవుడైన నీ అందమైన నామము జపింతుము. వరింపదగినవారికి ఈశుడైన నిన్ను మా యుచితమైన భాగమును యాచించుచు చూచుచున్నాము. 2

256 అభిత్వా' దేవ సవితరీశా'నం వార్యా'ణాం। (వారీణాం)
నదా'వన్భాగ మీ'మహే॥ 3

257 యశ్చిద్ధి త' ఇత్థా భగః శశమా'నః పురా నిదః।
అద్వేషో హస్త'యోర్దధే॥ 4

258 భగ'భక్తస్య తేవయ ముద'శేమ తవా వసా।
మూర్ధాన'ం రాయ ఆరభే'॥ 5

259 నహితే' క్షత్రం న సహో' న మన్యు'ం వయ'శ్చనామీ
వతయ'ంత ఆపః।
నేమా ఆపో' అనిమిషం చ'రంతీర్న యేవాతస్య అదీనంత్యబ్దమ్॥ 6

260 అబుధ్నే రాజా' వరు'ణోవన'స్యోర్ధ్వం స్తూ'పం దదతేపూతద'క్షః।
నీచీనా' స్థురుపరి' బుధ్నఏ'షామస్మే అంతర్నిహితా
కేవవ'ః స్యుః॥ 7

261 ఉరుంహి రాజా' వరుణశ్చకార సూర్యా'య పంథామన్వేతవ
అపదే' పాదా' ప్రతి'ధాతవేఽకరుతా వ'వక్రా
హృ'దయా' విధ'శ్చిత్॥ 8

262 శతంతే' రాజన్ భిషజ'ః సహస్ర' మురీ'వం గ'భీరా సు'మతిష్టే'
అస్తు బాధ'స్వ దూరే నిర్ఋ'తిం పరాచైః కృతం చిదేనః
ప్రము'ముగ్ధ్యస్మత్॥ 9

263 అమీ యఋషీ' నిహి'తాస ఉచ్చా నక్తం
దదృశ్రే కుహ' చిద్దివే'యుః।
అదబ్ధాని వరు'ణస్య వ్రతాని' విచాక' శచ్చంద్రమా' నక్తమేతి॥ 10

264 తత్త్వా' యామి బ్రహ్మ'ణా వంద'మాన స్తదా శా'స్తే
యజ'మానో హవిర్భిః।
అహే'డమానో వరుణేహ బోధ్యురు'శంస
మాన ఆయుః ప్రమో'షీః॥ 11

జలములకు ప్రభువైన ఓ సవితృదేవ (సూర్యదేవ!) రక్షక! మా యుచితమైన భాగమును ఇపుడు యాచించుచుంటిమి. 3

ఏ భాగము సత్యమై భజనీయమై ప్రశంసింపదగినదై యున్నదో అది నిందింపఁబడక పూర్వము నీ హస్తమువందు నేనుంచెదను. 4

భగదేవుని భక్తుడవై నీ యొక్క రక్షణచే ధన ప్రాప్తికై పైకి పోదును. 5

నీ క్షత్రశక్తిని సహనశక్తిని నీ కోపమును ఈ పక్షులుగాని ఎల్లపుడు ప్రవహించెడి నదులు వాయువునుగాని నిన్నుదాటి వెళ్ళలేవు. 6

ఆ రాజు వరుణుడు ఆధారము లేని యాకాశమందు కోరదగిన జీవన తేజముయొక్క సంఘాతమును ధరించి యున్నాడు. అతడు పూతుడు, దక్షుడు తేజస్సులు క్రిందికి పోవుచున్నవి. వీనికి పైని మూలముగలదు. దాని అంశువులు క్రిందనే యుండుగాక. 7

రాజు వరుణుడు సూర్యుని అనుసరించుటకు శక్యముగాని కిరణములును శత్రువుల మదమువణచుటకై యున్నవి. అట్లు వరుణుడు చేసెను. 8

రాజ! వరుణ! నీదరి వేనవేలు వైద్యులున్నారు. నీకు గొప్ప గంభీర స్తుతి అగుగాక. మృత్యుదేవతను దూరముగ పలాయనమువేసి బాధించు మమ్ము చేరనీకమా పాపమును వశింపజేయుము. 9

ఇవిగో నక్షత్రములు పైనున్నవి కనిపించుచున్నవి. పగలు ఎక్కడకో వెళ్ళును. అవి బాధింపవు వరుణుని కర్మలు విశేషముగ ప్రకాశించుచున్నవి. చంద్రుడు రాత్రి వచ్చును. 10

నేను బ్రహ్మ మంత్రములచే నమస్కరించి నిన్ను యాచించుచున్నాను. యజమానుడు హవిస్సులిచ్చెను నిర్లక్ష్యము చేయకు. ఓరు స్తోత్రము గలవాడా! మా యాయువును తీయకయ్య! 11

265 తదిన్నక్తం తద్దివా, మహ్యా' మాహుస్తదయంకేతో'
హృద ఆవి చ'ష్టే।
శునః శేఫో యమహ్వా' ద్గృభీతః సో అస్మాన్రాజా, వరు'ణోము
మోక్తు॥ 12

266 శునః శేఫో, హ్యహ్వా'ద్గృభీతస్త్రి, ష్వా'దిత్యం ద్రు'పదేషు' బద్ధః।
అవై'నం, రాజా,వరు'ణః ససృ జ్యాద్విద్వా' అద'బ్ధో,
విము'మోక్తు పాశా'న్॥ 13

267 అవ'తే,హేళో'వరుణ, నమో'భిర'వ యజ్ఞేభి'రీమహే హ,విర్భి'ః.
క్షయ'న్మ,స్మభ్య' మసుర ప్రచేతా, రాజ,న్నేనా'ంసి
శిశ్రథః కృ,తాని'। 14

268 ఉదు'త్త,మం వ'రుణ, పాశ'మ,స్మదవా'ధ,మం
విము'ధ్య,మం శ్రథాయ।
అథావ,యమా'దిత్య వ్రతే తవానా'గసో, అది'తయే స్యామ॥ 15

ఇతి

చతుర్వింశః సూక్తః

— () —

అథ

పంచవింశతి సూక్తః

శునశ్శేఫః ఋషిః వరుణో దేవతా గాయత్రీ ఛందః

269 యచ్చిద్ధి, తే విశో' యథా, ప్రదే'వ వరుణ వ్రతమ్।
మినీ, మసి, ద్యవి' ద్యవి॥ 1

270 మానో' వధాయ' హత్నవే' జిహీళానస్య'రీరథః।
మాహృ'ణానస్య' మన్యవే'॥ 2

271 విమృ'ళీకాయ' తే,మనో' రథీరశ్వం న సంది'తమ్।
గీర్భిర్వ'రుణ సీమహి॥ 3

272 పరా హిమే విమన్యవః పతంతి వస్య ఇష్టయే।
వయో నవస్తీ రుషః। 4

273 క్షత్రం శ్రియం నరమా వరుణం కరామహే।
మృళీకాయోరుచక్షసమ్॥ 5

274 తదిత్సమానమాశాతే వేనంతా న ప్రయుచ్ఛతః।
ధృతవ్రతాయ దాశుషే॥ 6

275 వేదా యోవీనాం పదమంతరిక్షేణ పతతామ్।
వేదనావః సముద్రియః॥ 7

276 వేదమాసో ధృతవ్రతో ద్వాదశ ప్రజావతః।
వేదాయ ఉపజాయతే॥ 8

277 వేదవాతస్య వర్తనిముర్వీ పృథ్వస్య బృహతః।
వేదాయే అధ్యాసతే। 9

278 నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాసు।
సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః। 10

279 అతో విశ్వాన్యద్భుతా చికిత్వా అభి పశ్యతి।
కృతాని యా చ కర్త్వా। 11

280 ననో విశ్వా సుక్రతు రాదిత్యః సుపథా కరత్।
ప్రణ ఆయూంషి తారిషత్। 12

281 బిభ్రద్ద్రాపిం హిరణ్యయం వరుణో వస్త్ర నిర్ణిజమ్।
పరిస్పశో నిషేదిరే। 13

282 నయుందిప్సంతి మిత్రవో వరుణో జనానామ్।
నదేవ మభిమాతయః॥ 14

వసుప్రాప్తికై మాచిత్తవృత్తులు ఆకాశమున పక్షులవలె పైపైకి వెళ్ళుచున్నవి. 4

ఎప్పుడు క్షత్రసంపదగల నాయకుని వరుణుని మాఅపరాధములను క్షమింపఁ జేసికొనుటద్వారా సుఖముకై శాంతపఱచు కొందుమో. 5

ఆ యా జ్యోతితోనే సమానముగా వ్యాపించుచున్న కోరిక కలిగి వ్రతము ధరించి, దేవులకు భాగముఇచ్చు నాకయి మిత్రావరుణులు ఎప్పుడును ఉపేక్ష చూపరు. 6

ఎవడు ఆకాశమున నెగురుపక్షులస్థానమెఱుఁగునో అతఁడు సముద్రము నందున్న వరుణుడు సముద్రమునఁగల నావసంగతి ఎఱుఁగును 7

ఎవడు వ్రతము ధరించినవాడై ఉత్పత్తిగల పన్నెండునెలలను ఎఱుఁగునో అతడు పైనిని కూడ ఎక్కువగా ఎఱుంగును. 8

విస్తృతముగానున్న గొప్పగాలి సంగతి ఎవడెఱుఁగునో అతడు పైనున్న దేవుల సంగతి ఎఱుఁగును. 9

వ్రతము దాల్చిన వరుణుఁడు సామ్రాజ్యమునకై విజ్ఞుఁడై దైవీ శక్తులనన్నిటిని ధరించి కూర్చుండెను. 10

విశ్వములోని అద్భుత శక్తుల నెఱిఁగిన వరుణుఁడు ఏవేవి కర్తవ్యములున్నవో వానినన్నింటిని ఎఱుఁగును. 11

సర్వదినములందు సత్కర్మ కలవాడై మమ్ముసన్మార్గులనుగాఁ జేసి మాయాయువును వర్ధిలఁ జేయుగాక, 12

బంగారు కవచము ధరించిన వరుణుడు తన నిజ స్వరూపమును కప్పుకొనుచున్నాఁడు. అపుడు బంగారు కవచ కిరణములు వ్యాపించెను. 13

ఆ వరుణుని జంపగోరువారైనను జంపలేరు. ద్రోహులును జంపలేరు. ఆ వరుణుని పాపములు స్పృశింపలేవు. 14

283 ఉ॒తయో॑ మానుషే॒ష్వా యశ॑శ్చ్రా॒కే అస్మా॒న్యా।
అ॒స్మాక॑ ముద॒రేష్వా॑॥ 15

284 పరా॑మే॒ శంతి ధీ॒తయో॒ గావో॒ న గవ్యూ॑తీరను॑।
ఇచ్ఛంతీ రురుచక్షసమ్॥ 16

285 సంను వో॑చావహై॒ పున॒ర్యతో॑మే॒ మధ్వా భృ॑తమ్।
హోతే॑ న క్షద॑సే ప్రి॒యమ్॥ 17

286 దర్శ॒మను విశ్వద॑ర్శత॒ం దర్శం॒ రథ॒ మధి॒క్షమి॑।
ఏ॒తా జు॑షతమే॒ గిర॑ః॥ 18

287 ఇ॒మంమే॑ వరుణ శ్రుధీ॒ హవ॑మ॒ద్యాచ॑ మృళయ।
త్వామ॑ వస్యురా చ॑కే॥ 19

288 త్వం విశ్వ॑స్య మేధిర ది॒వశ్చ॒ గ్మశ్చ॑ రాజసి।
సయా మ॑ని॒ ప్రతి॑ శ్రుధి॥ 20

289 ఉదు॑త్త॒మం ముముగ్ధి నో॒ వి పాశ॑ం మధ్య॒మంచృ॑త।
అవా॑ధమాని॑ జీ॒వసే॑॥ 21

ఇతి

పంచ వింశః సూక్తః

— () —

అథ షడ్వింశః సూక్తః 1

శునశ్శేపః ఋషిః అగ్నిర్దేవతా గాయత్రీ ఛందః

290 వసి॑ష్వా॒ హి మియేధ్య॒ వస్త్రా॑ణ్యూర్జాంపతే।
సేమం నో అధ్వ॒రం య॑॥

మఱియు ఎవడు మనుష్యులలో కీర్తిని పూర్తిగాఁ జేసెనో అతడు ఋషులమైన మాకు ప్రతిష్ఠ కూర్చెను. 15

ఉరునేత్రములు గల వరుణుని గోరుచు నా బుద్ధులు గోశాలకు గోవుల వలె చాల దూరముగా వెళ్ళుచున్నవి. 16

మనమింక పరస్పరము ప్రీతితో సంభాషించుకొందము. నేను మధువును తెచ్చితిని. వేగముగా దానిని త్రావుము. 17

విశ్వదర్శనుడైన వరుణుని వానిరథమును భూమ్యాకాశములందు చూచితిని అతడు నావాక్కుల స్తుతులను వినెను. 18

వరుణ! నా యీవిన్నపము వినుము, నాఆహ్వానమును విని నన్ను సుఖ పెట్టుము. నీకై నేను రక్షణకు ఆక్రోశించితిని, 19

నీవు విశ్వములో భూమ్యాకాశములందు ప్రకాశించుచున్నావు. ఈ ప్రయాణసమయములో నీవు మామాటలు వినుము. 20

ఓ వరుణ! నీవు పైనున్న పాశముల విప్పివిడిపింపుము, మధ్య లోకపాశములను తెగగొట్టి వేయుము నేనుజీవించుటకై ఇందుగల పాశముల త్రెంపివేయుము. 21

ఇది

ఇరువదైదవ సూక్తము

ఇంక ఇరువదాఱవ సూక్తము.

శునస్సేపుడు ఋషి అగ్నిదేవత గాయత్రి ఛందస్సు.

ఓప్రభూ! యజ్ఞమునకుఁదగిన వస్త్రములను ధరింపుము. ఇక్కడ వసింపుము. నీవు ఈ యజ్ఞమును యజింపుము.

291 నినో॑ హోతా॒ వ॑రేణ్యః॒ సదా॑ యవిష్ఠ॒ మన్మ॑భిః ।
అగ్నే॑ దివి॒త్మతా॑ వచః॑ ॥ 2

292 ఆహిష్మా॑ సూ॒నవే॑ పి॒తా పిర్యజ॑ త్యా॒వయే॑ ।
సఖా॒ సఖ్యే॒ వరే॑ణ్యః ॥ 3

293 అనో॑ భ॒ర్తా రి॒శాద॑సో॒ వరు॑ణో మి॒త్రో అ॑র্য॒మా ।
సీదం॑తు॒ మ మ॑ యోయథా ॥ 4

294 పూర్వ్య॑ హోతర॒స్య నో॒ మద॑స్వ వ॒ఖ్యస్య॑ చ ।
ఇ॒మా ఉ॒ షు శ్రు॑ధీ॒ గిర॑ః ॥ 5

295 యచ్చిద్ధి శశ్వ॑త్తా॒ తనా॑ దే॒వం దే॑వం॒ యజా॑మహే ।
త్వే ఇ॒ద్ధూ॑యతే హ॒విః ॥ 6

296 ప్రి॒యోనో॑ అస్తు విశ్వతి॒ర్హోతా॑ మం॒ద్రో వరే॑ణ్యః ।
ప్రి॒యాః స్వర్నరో॑ వయమ్ ॥ 7

297 స్వ॒గ్నయో॒ హి వార్య॑ం దే॒వా సో॑ద ధి॒రే చ॑ నః ।
స్వ॒గ్నయో॑ మనామహే ॥ 8

298 అథా॑ న॑ ఉభయే॑షా॒ మృ॑త॒ మర్త్యా॑నామ్ ।
మి॒థః సంతు॒ ప్రశ॑స్తయః ॥ 9

299 విశ్వే॑భి॒ రి॒మలయ॒జ్ఞమి॒దంవచః॑ ।
చనో॑ ధాః సహసోయహో ॥ 10

ఇతి

షడ్వింశః సూక్తః

—()—

అగ్నీ! నీవు వరేణ్యుఁడవు సదా యువకుఁడవు. అగ్నీ! మనవములు చేయుటచే దీప్తిగల వాక్కులవల్ల సంతసించి కూర్చుండుము. 2

కొడుకుకై తండ్రి యజించును. అప్తునికై బంధువు యజించును. సఖునికై సఖుడు యజించును. నీవును నాకై యజింపుము. 3

హింసకులను భక్షించుచు వరుణుడు సూర్యుడు అర్యముడు వచ్చి మానవుల వలె మా దర్భాసనమునఁ గూర్చుందురు గాక. 4

ఇంతకు పూర్వము పుట్టిన ఓ హోతా! ఈ యజ్ఞ సిద్ధికై మమ్ము సంతోష పెట్టుము. సఖుడవై నా స్తుతి వాక్యములను వినుము. 5

శాశ్వత యజనము ద్వారా ప్రతి దేవుని యజింతుము. అయినను నీయందె హవిస్సు హోమము చేయబడుచున్నది. 6

నీవు ప్రియుడవు విశ్వనాథుఁడవు ఆహ్వానించువాఁడవు సంతసించువాఁడవును. మేమో శుభమైన యగ్ని మంత్రములు కలవారము. 7

శుభమైన యగ్ని గల దేవతలు ఎందుకు ఇష్టములు ఇచ్చెదరో అందుకే మేమును శుభమైన యగ్ని కలవారమై స్తుతింతుము. 8

ఓ అమృత స్వరూపుడా! నీకును మానవులమైన మాకును పరస్పరము ప్రశంసలు సర్వదా కలుగును గాక. 9

ఓ అగ్నీ! సర్వ విధములైన యగ్నులతోను ఈ యజ్ఞమును చూచి మా స్తుతులు విని మాకు సుఖము గూర్చుము. 10

ఇది

ఇర్వది యాఱవ సూక్తము.

—()—

అథ సప్తవింశః సూక్తః

శునశ్శేపః ఋషిః అగ్నిర్దేవతా 1-12, విశ్వేదేవులు 13, 1-12 గాయత్రీ ఛందః, 13-త్రిష్టుప్.

300 అశ్వ॑ంన త్వా వార'వంతం వ॑ందధ్యా' అ॑గ్నిం నమో'భిః।
స॑మ్రాజ'ంత మధ్వ॑రాణామ్॥ 1

301 సఘా' నః సూ॑నుః శవ'సా పృ॑థు ప్ర'గ్రామా సుశేవ'ః।
మీ॑ఢ్వా అ॑స్మాక'ం బభూయాత్॥ 2

302 సనో'దూ॑రాచ్చా॑సాచ్చ॑ ని మర్త్యా' దఘా॑యోః।
పా॑హి సద॑ మిద్విశ్వాయుః॥ 3

303 ఇ॑మమూ॑షు త్వమ॑స్మాక'ం స॑నిం గా'య॑త్రం నవ్యా'ంసమ్।
అగ్నే' దే॑వేషు॑ ప్రవో'చః॥ 4

304 అనో'భజ వ॑రమేష్వా వాజే'షు మ॑ధ్యమేషు'।
శిక్షా॑ వస్వో॑ అంత'మస్య॥ 5

305 విభ॑క్తాసి' చిత్రభానో॑ సింధో'రూ॑ర్మా ఉ'పాక॑ ఆ।
సద్యో॑దా॑ తుషే' క్షరసి॥ 6

306 యమ'గ్నే పృ॑త్సు మర్త్యమవా॑ వాజే'షు యంజు॑నాః।
స యంతా॑ శశ్వ'తీ॑ రిషః'॥ 7

307 న కి'రస్య సహంత్య॑ వర్యే॑తా కయ'స్యచిత్।
వాజో' అస్తి శ్ర॑వాయ్యః'॥ 8

308 స వాజ'ం విశ్వ చ'ర్షణి॑ రర్వద్భిరస్తు తరుతా।
విప్రే'భి రస్తు॑ సనితా'॥ 9

309 జరా బోధ॑ తద్విద్విడ్ఢి విశే॑ యజ్ఞియా'య।
స్తోమ'ం రుద్రాయ॑ దృశీ'కమ్॥ 10

ఇంక

ఇరువది యేడవ సూక్తము.

శునశ్శేపుడు ఋషి. 1-12 లకు అగ్ని. 13 విశ్వేదేవులు. 1-12 గాయత్రి. 13- త్రిష్టుపు ఛందస్సు.

జ్వాల అనెడి తోకయున్న గుఱ్ఱమువలె నుండి యజ్ఞములకు సమాప్తిపై దోమలవంటి యజ్ఞ శత్రువులను దోలుచున్న నీకు అగ్నీ నమస్కారాలు. 1

ఆ యగ్ని మాకు సుతుడువలె నుండి దీవించు శక్తిచే వేగవంతుడయి మాకు కోరికలను వర్షించు చుండుఁగాక. 2

విశ్వాయువయిన ఓ అగ్నీ! దగ్గరనుండి దూరమునుండి పాపమైన యాయువు గల మర్త్యునుండి మమ్ము ఎల్లప్పుడును గాపాడుము. 3

ఓ అగ్నీ! గాయత్రీ ఛందస్సుతో గూడియున్న కొత్త కొత్తదైన ఈ దాన యజ్ఞమును గూర్చి దేవుల దగ్గర చెప్పుము. 4

ఓ అగ్నీ ఊర్ధ్వ లోకములందు తేజోబలాదులు గల మధ్య లోకములందు దగ్గఱనున్న అంతరిక్షమందు గల సంపదలు మాకు ఉండునట్లు శాసింపుము. 5

చిత్రభానూ! అగ్నీ! విభజించి ఇచ్చువాడవు. నదుల తరంగములందు జలములను పలె వెంటనే హవిస్సులు ఇచ్చు యజమానుని కిష్టములు వర్షింతువు. 6

అగ్ని సేనలందు ఎవనిని ప్రేరేతువో ఏ మర్త్యుని రక్షింతువో వాడు చాల కోర్కెలను నియమించుటకు శక్తి గలవాడు. 7

అగ్నీ! శత్రువులను శమింప జేయువాఁడవు. నిన్నెవరును అక్రమింపలేరు. నిన్ను జేరు వీనికి ఖ్యాతిని సంపదను ఇచ్చెదవు. 8

ఆ యగ్ని విశ్వమును జూచువాఁడు. ప్రౌఢబల రూపమైన గుఱ్ఱములతో దాటించుఁగాక. మేధావుల ద్వారా సంపదలు విభజించు వాఁడగుగాక. 9

స్తుతి జ్ఞానము గల అగ్నీ! ఆ చోటునఁ జేరి జన క్షేమము కొఱకు యజ్ఞార్హుడును ఉగ్రుడునగు వానికి ఈ స్తోమ మంత్రము లిష్టమగును. 10

310 న నో' మ,హ అ'నిమా,నో ధూ,మకే'తుః పురుశ్చ,ంద్రః।
ధి,యేవా జా'య హిన్వతు॥ 11

311 సరే,వా ఇ'వ,విశ్వతి,ర్దైవ్య'ః కే,తుః శృ'ణోతునః।
ఉక్థై రగ్నిర్బృహద్భానుః॥ 12

312 నమో మహద్భ్యో నమో అర్భకేభ్యో నమోయువభ్యో నమః ఆశినేభ్య
యజా'మ దే,వాన్యది' శ,క్నవామ, మాజ్యా యునః శంస
మానృక్షి దేవాః॥ 13

ఇతి సప్తవింశః సూక్తః

— () —

అథ అష్టావింశ సూక్తః

శునశ్శేపః ఋషిః 1 4 ఇంద్రో దేవతా 5–6 ఉలూఖలః 7–8 ఉలూఖల
ముసలాని హరిశ్చంద్రః అధిషవణ చర్మసోపేషు క్షేప్యేకః 1–6 అనుష్టుప్
ఛందః 7–8 గాయత్రి।

313 యత్ర గ్రావా' పృథుబు'ధ్న ఊర్ధ్వో భవ'తి సోతవే।
ఉలూఖలసుతానా' మవేదిందర్జ'ల్గులః॥ 1

314 యత, ద్వావి'వ జ,ఘనా' ధిషవ,ణ్యా' కృ,తా।
ఉ,లూఖ'ల సుతానా,మవేది'ంద్ర జల్గులః॥ 2

315 యత్ర, నార్య'పచ్య,వ ము'పచ్య,వంచ, శిక్ష'తే।
ఉ,లూఖ' సుతానా, మవేది'ంద్ర జల్గులః॥ 3

316 యత్ర, మంథా' విబ,ధ్నతే' ర,శ్మీన్యమి'తవా ఇ'వ।
ఉలూఖల సుతానామవేదింద్ర జల్గులః॥ 4

ఆ యగ్ని! మాకు గొప్పవాఁడు. ఇంతవాఁడు అని చెప్పరానివాఁడు. ధూమము ధ్వజముగాఁ గలవాఁడు. బహుదీప్తి గలవాఁడు. అతడు మమ్ము బల ప్రజ్ఞలకు పేరేచుగాక. 11

అతఁడు ధనికుని వలె నుండి ప్రజావతియై మహాకాంతి కలవాడు. దివ్య కేతువు గలవాఁడు. అతఁడు మా స్తోత్రములచే ప్రీతుడై విను గాక. 12

దేవతలార! గొప్పవారికి నమస్కారము, అర్భకులకు నమస్కారము, యువకులకు నమస్కారము. దేవతలను గూర్చి యజింతుము. శక్తి యున్నచో పెద్దల స్తుతులనుండి విడముగాక. 13

ఇది

ఇరువది యేడవ సూక్తము.

— () —

ఇంక ఇరువది యెనిమిదవ సూక్తము.

భరద్వాజుడు ఋషి. 1-4 లకు ఇంద్రుఁడు దేవత. 5-6 లకు ఓలు దేవత. 7-8 లకు రోకళ్ళు దేవత. 9 కి హరిశ్చంద్రుడు ఆయి చర్మ సోములలో ఒకడు.

ఇంద్రా! ఈ యాగకర్మలో రసము తీయుటకై ఎత్తబడిన ఆయిచే నలగఁ గొట్టబడి తీయబడిన రసమును గడగడ త్రాగుము. 1

ఇంద్ర! ఎక్కడ రెండు పిఱుఁదుల వలె రసము తీయు రెండు ఆతి పలకలున్నవో అక్కడ ఓలిక్రింద ఉండి ఆ రసమును గడగడ త్రావుము. 2

ఇంద్రా! ఎక్కడ పత్నులకు రాకపోకలను నేర్పుదురో అక్కడ ఆతి క్రింద ఉండి ఆ రసమును గడగడ త్రాగుము. 3

ఇంద్ర! ఎక్కడ వడ్గాలతో గుఱ్ఱములను గట్టినట్లు కవ్వములను గట్టిరో అక్కడ క్రింద ఉండి ఆ రసమును గడగడ త్రావుము. 4

317 యచ్ఛిద్ధి త్వం గృ'హే గృహ, ఉలూ'ఖలక యుజ్యసే'।
హ' ద్యు,మ త్త'మం వద,జరు'తా మివ దుందు,భిః॥ 5

318 ఉత' స్మ'తే వనస్పతే, వాతో, వి వా,త్యగ్ర,మిత్।
అధో, ఇంద్రా'య పాత'వే సు,మ సోమ' ములూఖల॥ 6

319 ఆ,య,జేవా' జ,సా త'మా, తాహు'చ్చా వి'జర్భృ,తః।
హరీ' ఇ,వాం ధా'ంసి బప్సతా॥ 7

320 తాతో' అ,ద్య వ'నస్పతీ ఋ,ష్వా వృ,ష్వేభి'ః సోతృభిః।
ఇంద్రా'య, మధు' మత్సతమ్॥ 8

321 ఉచ్ఛి,ష్టం, చ,మ్వో'ర్భర, సోమం ప,విత్ర, ఆసృ'జ।
నిధే'హి, గోరధి' త్వ'చి॥ 9

ఇతి అష్టవింశః సూక్తః

— () —

అథ ఏకోనత్రింశః సూక్తః

శునశ్శేపః ఋషిః ఇంద్రో దేవతా పంక్తిశ్ఛందః

యచ్ఛి,ద్ధి స'త్య సోమపా అనాశ,స్తా ఇ'వ,న్మసి'
322 ఆతూ'న ఇంద్రశం సయ, గోష్వశ్వే'షు।
శు,భ్రిషు' సహస్రి'షు తువీ మఘ॥ 1

323 శిప్రి'న్వాజానాం పతే, శచీ'వ స్త వ'దంనసా। ఆతూన' ఇంద్ర
శంసయ, గోష్వశ్వే షు శుభ్రిషు సహస్రిషు తువీమఘ॥ 2

324 ని ష్వా'పయా మిషూ,దృశా' సస్తామబుధ్య మానే। ఆతూన'
ఇంద్ర శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రి,షు సహస్రిషు తువీమఘ॥ 3

ఓ ఓలా! నిన్ను మాత్రము ఎప్పుడును ఇంటిలోనే పనికి అప్పగింతురు. ఇక్కడ పైకి ఎక్కువగా వీరుల దుందుభివలెఁ ధ్వని చేయుము. 5

ఓ వనస్పతీ! ఓ ఓలా! నీకు ముందుగా గాలి ఎక్కువగా వీచుచున్నది. ఇంద్రుడు త్రాగుటకై రసమును పిండుము. 6

యజ్ఞ సాధనములైన ఓలును రోకళ్ళును అతి శక్తితో బాగుగా తిండి తిన్న గుఱ్ఱముల వలె పైకి క్రిందకు ఎగురుచున్నవి. 7

చెట్టు కఱ్ఱలతో తయారైన కవ్వములు శ్రేష్ఠమైనవి. అవి శ్రేష్ఠులైన స్తోతలతోడ నుండుఁగాక. అవి ఇంద్రునికై సోమమును తీయుగాక. 8

త్రాగగా మిగిలిన సోమ రసమును చమస పాత్రలలో నుంచుము. మిగిలినది పవిత్రపఱచు గోవులపైని గూడ నుంచుము. 9

ఇది ఇరువదెనిమిదవ సూక్తము.

—()—

ఇంక ఇరువది తొమ్మిదవ సూక్తము.

శునశ్శేపుడు ఋషి. ఇంద్రుఁడు దేవత. పంక్తి ఛందస్సు.

ఇంద్రా! సోమపాయీ! సత్యస్వరూప! మేము ప్రశస్తులము కాకపోయినను బహు ధనిక! ఇపుడు వేనవేలు గుఱ్ఱములలోను ఆవులలోను మంచివి మాకిమ్ము. 1

సుముఖ! సమృద్ధిపతీ! శక్తుడా! నీ దృష్టి శ్రేష్ఠమైనది. ధనిక మాకు వేనవేలు గుఱ్ఱములలోను ఆవులలోను మంచివి మాకిమ్ము. 2

కనబడు రాత్రి పనళ్ళు నిద్రించుఁగాక. మెల్కువలో సర్వ ప్రపంచము శాంతముగా నుండుఁగాక. మాకు వేనవేలు గుఱ్ఱములలోను ఆవులలోను మంచివి మాకిమ్ము. 3

325 స నంతు త్యా అరా'తయో, బోధ'ంతు శూరరా తయ'ఆతూన'
ఇంద శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రే'షు తువీ మఘ॥ 4

326 స'మింద్ర గర్దభం మృ'ణను వంత'ం పా పయా'ముయా।
ఆతూన' 5

327 పతా'తి కుండృ డాచ్యా దూ రంవాతో, వనా, దధి'।
ఆతూన 6

328 స'ర్వం పరిక్రోశం జ'హి జంభయాకృకదాశ్వ'మ్।
ఆతూన 7

ఇతి ఏకోన త్రింశః సూక్తః

— ० —

అథ త్రింశః సూక్తః

శునశ్శేపః ఋషి. 1-16 ఇంద్రో దేవతా. 17-19 అశ్వినౌ. 20-22 ఉషసః. 16-త్రిష్టుప్. శేషం-గాయత్రీ ఛందః.

329 అవ, ఇంద్ర,ం క్రి' విం యథా వాజ,యంత'ః శ,తక్ర'తుమ్।
మంహి'ష్ఠం సించ, ఇందు'భి ॥ 1

330 శ,తంవా, యః శుచీ'నాం స,హస్ర'ంవా సమా' శిరామ్।
ఏదు' నిమ్నం నదీ'యతే॥ 2

331 వం యన్మదా'య శుష్మిణ' ఏనాహ్య, స్యోదరే'।
స,ముద్రోవ వ్యచో'ద,దే॥ 3

332 అ,యము'తే, సమ'తసి కపో,త' ఇవ గర్భధిమ్।
వచ,స్త చ్చి'న్న ఓహసే॥ 4

శూర! లోభులు నిద్రించుచు గాక. దరిద్రదాతలు నేల్కొందురు గాక. వేనవేలు గుఱ్ఱములలో ఆవులలో మంచివి మాకిమ్ము.

ఇంద్ర! అజ్ఞుడై స్తుతించు ఈ గర్భభము వంటివానిని పాపమైన వాక్కుతో స్తుతించువానిని చంపుము. వేనవేలు గుఱ్ఱములలో ఆవులలో మంచివి మాకిమ్ము.

చక్రగతితో ఈ తుపానుగాలి దూరముగా పోవుగాక. వేనవేలు గుఱ్ఱములలో ఆవులలో మంచివి మాకిమ్ము. 6

హింసించి ఆక్రోశించి ఇచ్చు దాతను జంపుము. వేనవేలు గుఱ్ఱములలో ఆవులలో మంచివి మాకిమ్ము. 7

ఇది ఇరువది తొమ్మిదవ సూక్తము.

—()—

ఇంక ముప్పదవ సూక్తము.

శునశ్శేపుడు ఋషి. 1-16 ఇంద్రుడు దేవత. 17-19 లకు అశ్వినులు. 20-22 లకు ఉషస్సులు. 16 త్రిష్టుప్పు. తక్కినవి గాయత్రి ఛందస్సులు.

దేవులారా! వృద్ధిని కోరుచు మేము గొప్ప యింద్రుని బావిని వలె స్తోత్రములతో ముంచెదము.

ఏ యిందుడు త్రాగిన నిందుపాలు శుచియైన సోమరసములు వేలుగా పొందెనో ఆ యిందుని మా రసాలు పల్లములో నీరువలె పొందుచున్నవి. 2

ఏ సోమరసము ఇందుని సంతోషమునకు బలమునకు అగుచున్నదో ఆ రసము ఇంద్రుని పొట్టను సముద్రమును జలమువలె నింపుచున్నది. 1

గర్భశక్తిని పావురమువలె ఈ సోమరసముల చేతను ఓ యింద్ర! నీ హృదయము నిండిపోవుచున్నట్లు మా స్తుతి నిన్ను పొందుచున్నది. 4

333 స్తోత్రం రాధానాం పతే, గిర్వాహో వీరయస్య తే।
విభూతిరస్తు సూనృతా। 5

334 ఊర్ధ్వస్తిష్ఠాన ఊతయే, స్మిన్వాజే శతక్రతో।
సమన్యేషు బ్రవావహై॥ 6

335 యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే।
సఖాయ ఇంద్రమూతయే॥ 7

336 ఆఘా గమద్యది శ్రవత్సహస్రిణి భిరూతిభిః।
వాజేభి రుపనో హవమ్॥ 8

337 అనుప్రత్నస్యౌకసో హుమే తోతా విపశ్చితం నరమ్।
యంతే పూర్వం పితాహువే॥ 9

338 తం త్వా వయం విశ్వవారాస్మహే పురుహూతా।
సఖేవ సోజరి తృభ్యః॥ 10

339 అస్మాకం శిప్రిణీనాం సోమపాః సోమపావ్నామ్।
సఖే వజ్రివస్సఖీనామ్॥ 11

340 తథా తదస్తు సోమపాః సఖే వజ్రిన్ తథా కృణు।
యథా త ఉశ్మసీష్టయే॥ 12

341 దేవతా నః సధమాద ఇంద్రే సంతువిజాతాః।
క్షుమంతో యాభిర్మదేమ॥ 13

342 ఆఘత్వా వాన్మనాప్త స్తోతృభ్యో ధృష్ణవియానః।
ఋణో రక్షన్న చక్రిః॥ 14

343 ఆయద్దువః శతక్రతవా కామం జరితృణామ్।
ఋణోరక్షం న శచీభిః॥ 15

ధనపతీ! వాక్కుల స్తుతులను వహించు ఇంద్రా! ఈ మా స్తుతి సర్వ విభూతిగా నగుఁగాక. 5

మా యభివృద్ధిలోను నీవు ఉన్నతుడవయి మా వృద్ధికై యుండుము. ఇతర విషయము లందును మనము సంభాషించుకొందము. 6

నీ సంబంధము అయినప్పుడెల్లను ప్రతి సమృద్ధియందును ఇంద్ర! నిన్ను సఖునిగా మా రక్షణకై ఆహ్వానించుచున్నాము. 7

ఇంద్ర! పేలకొలది సంపదలతో నీవు మా యాహ్వానము ఏని రమ్ము. ఎవనిని పితామహుడు ఆహ్వానించెనో అట్టి యిందుని ఇతర యాగములకు పెళ్ళు ఇందుని ఆ ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాను. 8

విశ్వముచే వరింపదగిన నిన్ను అట్టి నిన్ను పురుహూతా! ఇంద్ర! సఖునివలె స్తోతలకై ఆహ్వానించుచున్నాను. 10

శుభమైన దవడలు గలిగి సోమమును త్రాగు సఖులమైన మాకు సఖుడవు. సోమపాయీ! వజ్రీ! ఎప్పుడును నిన్ను ప్రార్థించుచున్నాము. 11

వజ్రము ధరించిన సఖుడా ఇంద్ర! యజ్ఞము కోసము నిన్ను ఎట్లు కోరుచున్నామో అట్లే నీవు సోమము త్రాగుటకు రమ్ము. 12

మాకు సంపదలు కలుగుఁగాక ఇందుని మంచి బుద్ధులు కలుగుగాక. సంపదలును గల్గుఁగాక వానిచే మేమును అన్నవంతులమయ్యెదము గాక. 13

బండి యిరుసు చక్రములకు శక్తినిచ్చునటులు నీవు నమ్మదగిన వాడవు అట్లే మాచే గోరబడి మాకును గోర్కెలిచ్చెదవు. 14

శతక్రతూ! నీ పరిశ్రమ రూపకర్మను స్తోతలకు ఇచ్చెదవు. నీవు బండి యిర్సువలె స్తోతలకు శక్తులను గూర్చెదవు. 15

344 శశ్వదింద్ర: పోప్రు' దద్భిర్జిగాయ, నాన'దద్భి: శాశ్వ'సద్భిర్ధనానిః
సనో' హిరణ్య రథం దసనా' వాస్తనః
సనితాసనయే, నేదాత్॥ 16

345 అశ్వినా, వశ్వావత్యేషా యాతం శవీ'రయా।
నేమ'ద్దస్రా, హిర'ణ్యవత్॥ 17

346 సమాన యో'జనో' హి వాం రథో' దస్రావ' మర్త్య:।
సముద్రే అశ్వినే య'తే॥ 18

347 సృ'ఘ్వాన్యస్య మూర్ధని' చక్రం రథ'స్యయే మధు'।
పరివ్వా మన్వదీ' యతే॥ 19

348 కస్త' ఉష: కధప్రియే భుజేమ'ర్తో అమర్త్యే।
కస్మ'క్షసే విభావరి॥ 20

349 వయం హితే, అయన్మహ్యాన్తా, దావ'రాకాత్।
అశ్వే, నచి'త్రే అరుషి॥ 21

350 త్వష్ట్రేవి రాగహి వాజేభి ర్దుహితర్దివ:।
అస్మేరయిం నిధారయ॥ 22

ఇతి షష్ఠోఽనువాక:
త్రింశ: సూక్త:
— () —

అథ సప్తమోఽనువాక:
31: ఏకత్రింశ: సూక్త:

అంగిరసపుత్రో హిరణ్యస్తూపో ఋషి: అగ్నిర్దేవతా 8-17, 18 త్రిష్టుప్: ఛందః శేషా: జగత్య:॥

351 త్వమ'గ్నేవ్రిధ, వో అంగిరా, ఋషి'ర్దేవో
దేవానా' మభవ: శివ: సఖా'।
తవ' వ్రతే కవయో' విద్మ'నాపసో ఽజా'యంత
మ'రుతో' భ్రాజ' దృష్టయ:॥ 1

మాటిమాటికి సకిలించు గుఱ్ఱములతో నీవు జయించితివి. మరిమరి ధ్వనించు గుఱ్ఱములతో మాకు దాత లాభములకై ధనములిచ్చెను. 16

అశ్వినీ దేవులార! అశ్వసమాన ప్రేరణతో త్వరగా రండు. కర్మలను ప్రేరేపించు మీ రాక మాకు జ్ఞానబలము తేజస్సులియ్యగలదగు గాక. 17

అశ్వినులార! మీ రథము చక్కగ గట్టఁబడినది. నాశము కొలత అంతములేని ఆకాశమున (సముద్రమున) తిరుగుచున్నది. 18

కొట్టరాని పర్వతముపైని మీ రథ చక్రమొక్కటి నియమింపబడినది. రెండవ చక్రము ఆకాశమున వెళ్ళుచున్నది. 19

ఓ ఉషా దేవీ! నీవు స్తుతిప్రియవు. మృత్యువు లేనిదానవు. ఏ నరుడు నిన్ను పొందగలఁడు. విభావతీ! నీవు మనుష్యుని రక్షించుచున్నావు. 20

ఓ ఉషాదేవీ! నీవు గుఱ్ఱమువలె భాసిల్లుచున్నావు. మేము నిన్ను దూరమునను దగ్గర కూడ ధ్యానించుచున్నాము. 21

ఓ ఉషాదేవి! నీవు దివ్య సంపదలతో రమ్ము. నీవు ద్యులోకమున నున్న ధనమును మాకై ధరింపుము. 22

6 ఇది ఆరవ అనువాకము.

30 ముప్పదవ సూక్తము.

— ౦ —

ఇంక 7 వ అనువాకము.

ముప్పదొకటవ సూక్తము.

అంగిరసు పుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు ఋషి. అగ్ని దేవత 8-16, 18 లకు త్రిష్టుప్పు ఛందస్సు. మిగిలినవి జగతీ ఛందస్సులు.

అగ్నీ నీవు మొదటివాడవు శ్రేష్ఠుడవు. దేవులనలంకరింతువు. సకల జగత్తునకు మేధావియై రెండు లోకములకు నిర్మాతవై అన్ని విద్యలతో అనేకముగా నుంటివి, 1

352 త్వమ'గ్నే ప్రథమో అంగి'రస్తమః కవిర్దేవానాం,
పరి'భూషసి వ్రతమ్। విభుర్విశ్వ'స్మై భువ'నాయ,
మేధిరో ద్విమాతాశయుః క'తిథా చి'దాయవే'॥ 2

353 త్వమ'గ్నే ప్రథమో మా'తరిశ్వ'న ఆవిర్భ'వ
సుక్రతూయా వివస్వ'తే। అరే'జేతాం రోద'సీ హోతృపూర్వే
వ'ఘ్నోర్భారమయజో మహోవసో॥ 3

354 త్వమ'గ్నే, మనవే, ద్యామ'వాశయః పురూరవ'సే సుకృతే'
సుకృత్త'రః। శ్వాత్రేణ, యత్పితో ర్ముచ్య'సే,
పర్యాత్వా పూర్వ'మనయ,శ్చాప'రంపునః॥ 4

355 త్వమ'గ్నే వృషభః పు'ష్టివర్ధన, ఉద్య'త స్రుచేభవసి శ్రవాయ్య'ః।
యఆహు'తిం పరివేదా, వషట్కృతి, మేకా'యు,
రగ్రేవిశ' ఆవివా'ససి॥ 5

356 త్వమ'గ్నే వృజిన వ'ర్తనిం పరం సక్మ'న్పిపర్షి విదథే' విచర్షణే।
యః శూర'సాతా, పరితక్మ్యే, ధనే' దభ్రేభి,
శ్చిత్స మృ'తాహంసి భూయ'సః॥ 6

357 త్వం తమ'గ్నే అమృతత్వ ఉత్తమే మర్తం' దధాసి,
శ్రవసేదివేది'వే। యస్తా తృషాణ ఉభయా'య,
జన్మ'నే, మయః కృణోషి, ప్రచ అచక్షూరయే॥ 7

358 త్వంనో' అగ్నే సనయే, ధనా'నాం
యశసం'కారుం కృణుహి, స్తవా'నః।
ఋధ్యామకర్మాపసా'నవే' వదేపై, ద్యా'వాపృథివీ, ప్రావ'తంనః॥ 8

359 త్వంనో' అగ్నేపితో రువస్థ, ఆదేవోదేవే ష్వ'నవద్య, జాగృ వి।
తనూకృద్బో'ధి, ప్రమ'తిశ్చకారవే,త్వం క'ళ్యాణ, వసు,
విశ్వమోపిషే॥ 9

ఓ అగ్నీ! నీవు మంచి [illegible]లో పెలుగు వాయువునకు మొదటివాడ వగుము. హోతలకు గోరదగిన యజ్ఞములను ధరించువాడవు. 2

ఓ అగ్నీ! నీవు దేవులం గూర్చి యజించితివి. యజమానునకు సుకర్మేచ్ఛతో ఆవిర్భవింపుము. భూమ్యాకాశములు కదలినను నీవు భార మూనుము దేవతలకై యజ్ఞము చేయుము. 3

ఓ అగ్నీ! నీవు మననశీలుడవై బహు శబ్దమును చేసిన-సత్కర్మచేసిన వానికై అతి శుభకారిపై ద్యులోకమును ప్రకటపఱచితివి. తల్లిదండ్రుల వంటి అరణులనుండి శీఘ్రముగా మథింపగా ముక్తుడవైతివో అపుడే నిన్ను తూర్పు వడమరలకు ఋత్విక్కులు తెచ్చిరి. 4

ఓ అగ్నీ! ఎవడైతే ఆహ్వాన క్రియకైన హోమక్రియ నెఱుంగునో అట్టి నీవు స్రుక్కుపాత్రను పైకెత్తిన యజమానునికి అభీష్టములను వర్షిం చుచు పుష్టివృద్ధి గూర్చుచు శ్రాప్యుండవైతివి. ఒక విచిత్రమైన జీవనము గలవాడవు. ఎదుటివారికి వషట్కారము ప్రకాశింపజేసితివి. 5

విశిష్ట దృష్టిగల అగ్నీ! పాపిని కలువందగిన జ్ఞానముచే పొందందగిన స్థానమునం జేర్తువు. నీవు శూరులు పొందు శ్రమ సాధ్యమైన ధన విషయ ములో దానిని గోరువారి సంగతి దొరకగా అనేక శత్రులంజంపుచున్నావు. 6

అగ్నీ! నీవు అమర్త్యుని ఉత్తమమైన యమృతత్వములో దినదినము శ్రుతి సంపదకై స్థాపింపబడుచున్నావు. ఈ మనుజ దైవ జన్మలకు మిగుల ఆశతో ఆ ప్రజ్ఞానికి సుఖమును ప్రియమును అన్ని వైపులం జేయు చున్నావు 7

అగ్నీ! నీవు ధనలబ్ధికై యశస్సు గల కర్తగ స్తుతింపం బడి చేయుము. సమృద్ధిని పొందుదుము గాక. క్రొత్త కర్మతో మా కర్మను దేవులతో భూమ్యాకాశముల వద్దిల్లం జేయుదుము గాక. 8

అగ్నీ! నీవు తల్లి దండ్రులవంటి భూమ్యాకాశముల దరి గూర్చుం డుము. ఓ నిష్కలష! నీవు దేవులలో దేవుడవై జాగరణ శీలుండవై యున్నావు. నీవు మాకు శరీరమిచ్చి ప్రజ్ఞానివై స్తుతించు యజమానునికి బోధ చేయుము. కళ్యాణరూప! నీవు ధనమును మొలిపించుచున్నావు. 9

360 త్వమ'గ్నే ప్రమ'తి స్త్వం పి తాసి' న స్త్వం
వ'యస్కృ త్తవ' జామయో'వ యమ్। సంత్వా రాయు'ః శతిన ః
సంస'హస్రిణ'ః సువీర'ం యంతి వ్రత పామ'దాభ్య॥ 10

361 త్వామ'గ్నే ప్రథమ మాయు మాయవే'దేవా అ'కృణ్వ
న్నహు'షస్యవిశ్పతి'మ్।
ఇళా' మకృణ్వ న్మను'షస్య శాస'నీం పితుర్య త్పుత్రో మమ'
కస్య జా'యతే॥ 11

362 త్వంనో' అగ్నే తప' దేవపాయుభి'ర్మఘోనో' రక్షత స్వ'శ్చవ స్త్య।
త్రాతా తో కస్య తన'యేగవా'మస్య ని'మేషం రక్ష'మాణ స్తవ'
వ్రతే॥ 12

363 త్వమ'గ్నే యజ్వ'నే పాయురంత'రోఽనిషంగాయ'
చతురక్ష ఇ'ధ్యసే।
యోరాతహ'వ్యేఽవృకాయ ధాయ'సీ కీరేశ్చిన్మ'ంత్రం
మన'సా వనోషి తత్॥ 13

364 త్వమ'గ్న ఉరుశంసా'య వాఘతే' స్పార్హం
యద్దేక్ష'ః వరమత్నో'
అధ్రిన్య' చిత్ప్రమ'తి రుచ్యసే పితా ప్రిపాకం
శాస్సి ప్రదిశో' విదుష్టర॥ 14

365 త్వ'మగ్నే' ప్రియ'తదక్షిణం నరం వర్మేవ స్యూతం పం'పాసి
విశ్వత'ః।
స్వాదుక్షద్మా యోవసతౌ స్యోవక్షజ్జీవ యాజం యజతే'సోప
మాదివ॥ 15

366 ఇమామ'గ్నే శరణిం మీమృషోవ
ఇమమధ్వా'నంయమగా' మదూరాత్।
ఆపిః పితాప్రమ'తిః సోమ్యానాం భృమి'
రస్యృషికృ న్మర్త్యా' నామ్॥ 16

అగ్నీ! నీవు విజ్ఞానివి. ఆయువిచ్చు తండ్రివి. మేము నీ బంధులము. అట్టి నిన్ను వేల ధనములు పొందును. అడచలేని నీవు సువీరుండవై వ్రతపాలకుండవైన నిన్ను సహస్ర ధనములు పొందును. 10

అగ్నీ! దేవతలు మనుష్యుని ప్రయోజనముకై విశ్వపతిని దీర్ఘాయునిగా జేసిరి. ఏపుడు తండ్రివైన నాకు పుత్రుడు కలుగునో అపుడు మనుష్యునికి వశ్యంతి అను వాక్కును ఉపదేశించిరి. 11

మ్రొక్కదగిన ఓ అగ్నీ! ధనముగల మమ్ము మా దేహములను నీవు నీ రక్షణలద్వారా రక్షింపుము. నీ వ్రతములో అనుణక్షము రక్షించువాడవై చిద్రశ్మిరూప గోవుల సంతానమునకు వా తనయుని సంతానమునకు రక్షకుండవు కమ్ము. 12

అగ్నీ! నీవు ఏ మాత్రము సంగము కోరని యజమానునికి రక్షకుండవై దగ్గరగా నుండి మూడు లోకములందు నాల్గవ స్థానమున నాలుగు నేత్రములు గలిగి ప్రకాశించుచున్నావు. ఏ యజమానుడు అహింసకుడైన పోషకునికి హవిస్సిచ్చెనో వానిని ఆ స్తోతయొక్క మంత్రమునే మనస్సున గోరుచున్నాము. 13

అగ్నీ బహుస్తుతులు చేయు మేధావి యజమానుని కిష్టమైన గొప్పతనమును గోరుచున్నావు. విజ్ఞానివైన నీవు అంతట గోరదగిన దానికి పాలకుడవని చెప్పబడుచున్నావు. మిక్కిలి విద్వాంసుడవైన నీవు అన్ని దిక్కుల బాలుని గూడ అనుశాసించుచున్నావు. 14

అగ్నీ నీవు పవిత్ర దక్షిణ గల మనుష్యులు దాల్పు కవచము వలె అన్నివైపులనుండి రక్షించుచున్నావు. ఎవడు రుచిగల అన్నము గలిగి అతిథులను సుఖపెట్టుచు యావజ్జీవము యజించునో వాడు స్వర్గలోకమునకు దగ్గఱనే యుండును. 15

అగ్నీ! నీవు మేము చేయు హింసను క్షమించుము. ఏ మార్గమును దూరమునుండి పోయితిమో దానిని నీవు చేర్పుము. నీవు మాకిష్టములను గూర్చువాడవు. విజ్ఞానివి సోమమునకు తగిన దేవులకు స్థానమవు. మర్త్యులకు సన్మార్గ దర్శకుడవు. 16

367 మ॒ను॒ష్వ ద'గ్నే అంగిర॒స్వ ద'ంగిరో యయాతి॒వత్సద'నే
పూర్వ॒వచ్ఛ'చే।
అచ్ఛ' యా॒హ్యావ'హా దై॒వ్యం జన॒మాసా'దయ బ॒ర్హిషి॒ యక్షి'చ
ప్రి॒యమ్॥ 17

368 ఏ॒తే'నాగ్నే, బ్రహ్మ'ణా వావృధస్వ॒ శ'క్తీవా॒ యత్తే' చకృమా
విదా॒వా'।
ఉ॒త ప్రణే'ష్య భి॒వస్యో' అ॒స్మాన్ స్తం నః' స్పృ॒ధ సుమ॒త్యా
వాజ'వత్యా॥ 18

ఇతి ఏకత్రింశః సూ॒క్తః

— () —

అథ ద్వాత్రింశః సూ॒క్తః

అంగిరః పుత్రోహిరణ్యస్తూపోఋషిః ఇంద్రో దేవతాత్రిష్టుప్ ఛందః।

369 ఇం॒ద్ర'స్య॒మవీ॒ర్యా'ణి ప్రవో'చం॒
యాని'చ॒కార' ప్రథ॒మాని' వ॒జ్రీ।
అహ॒న్నహి॒ మన్వ॒ప స్త'ర్ద॒ ప్రవ॒క్షణా' అభిన॒ప పర్వ'తానామ్॥
1

370 అహ॒న్నహి॒ం పర్వ'తే శిశ్రియా॒ణం త్వష్టా'స్మై॒
వ'జ్ర స్వ॒ర్యం॑ తతక్ష।
వా॒శ్రా ఇ'వధే॒నవ॒ః స్యంద'మానా॒ అంజ'ః
సము॒ద్రమ॒వ'జగ్ము॒ రాప'ః॥ 2

371 వృ'షా'యమా'ణో వృజి॒త సోమం॒ త్రిక'ద్రుకే॒ష్వపిబ॒త్సు॒తస్య'।
అసాయ'కం మ॒ఘవా॒ దత్త॒ వజ్ర॒మహ'న్నేనం
ప్రథమ॒ జామహీ' నామ్॥ 3

అగ్నీ! శుచీ! అంగిరా! మా యింటిముందు మనువువలె అంగిరో ఋషి వలె యయాతివలె పూర్వులవలె రమ్ము. దైవ జనమును రప్పింపుము. ప్రియమైన జనుని ఆసనమున గూర్చుండఁబెట్టుము. యజింపుము కూడ. 17

అగ్నీ! మేము స్వశక్తితోఁగాని జ్ఞానముగాని నీ స్తోత్రము చేసితిమి. ఈ స్తుతి మంత్రముతో మిగుల వర్ధిల్లుము. మరియు మమ్ములను మిక్కిలి ధనవంతులముగ నడపుచున్నావు. సమృద్ధిగ సుమతి గలవారినిగ మమ్ము జేయుము. 18

31 ఇది ముప్పదొకటవ సూక్తము.

—()—

ఇఁక ముప్పది రెండవ సూక్తము.

అంగిరః పుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు ఋషి. ఇంద్రుడు దేవత. త్రిష్టుప్పు ఛందస్సు.

ఏ ప్రధానమైన వీర్యములను వజ్రము దాల్చిన ఇంద్రుడు చేసెనో వానిని చెప్పెదము. మేఘమును (వృత్రుని) గొట్టెను. పదనీడిని భూమి మీద పడవైచెను. పర్వతములలో ప్రవహించు నదులను విడగొట్టి ప్రవహింప జేసెను. 1

పర్వతమును ఆశ్రయించిన మేఘమును ఇంద్రుఁడు విడగొట్టెను. త్వష్ట వీరికై స్వర్గలోకపు వజ్రమును సాన పట్టెను. ప్రవహించుచు నీళ్ళు సముద్రమును ఋజుమార్గముగా అంబా అని అఱచు గోవులవలె జేరినవి. 2

కోరికలను వర్షించువాఁడు వలె ఇంద్రుఁడు సోమరసమును గోరెను. జ్యోతి గోవు ఆయువు అను పేర్లు గల మూఁడు యాగములందు తీయఁబడిన సోమమును త్రాగెను. ఇంద్రుడు ఆయుధముగ వజ్రమును స్వీకరించెను.

372 యదిం'ద్రా హ'న్ప్రథమ జా మహీ'నా, మాన్మాయినా,
మమి'నాః ప్రోతమాయ్యః।
ఆత్సూర్యం జనయన్, న్యాముషా సం'తాదీత్నా,
శత్రుం సకిలా' వివిశే। 4

373 అహ'న్వృత్రం వృ'త్రతరం వ్యంసమిందో్ర,
వజ్రే'ణ మహతా వధే'న।
స్కంధాం'సీవ, కృ'శేనా, వివృక్షాహి'ః శయత
ఉపపృక్ పృ'థివ్యాః॥ 5

374 ఆయో'ద్దేవ' దుర్మద, ఆహి జుహ్వే మ'హావీ'రం తు'
విబాధ మృ'జీషమ్।
వాతా'పేదస్య, సమృ'తిం వధానాం సం రుజానా'ః
పిపిష, ఇంద్ర' శత్రుః॥ 6

375 అపాద'హస్తో అ'పృతన్య' దింద్రమాస్య,
వజ్రి, సుధిసానో' జఘాన।
వృష్ణో, వధ్రి'ః ప్రతిమాన, బుభూ'షన్ పురుత్రా
వృ'త్రో అ'శయ' ద్వ్య'స్తః। 7

376 వదంస భిన్న మ'ముయా శయా'నం
మనో'రుహా'ణా అతి' యంత్యాపః'।
యాశ్చి'ద్వృత్రో మ'హినా పర్యతిష్ఠ త్తాసా'మహః
పత్యతః, శీర్బ'భూవః॥ 8

377 నీచావ'యా అభవద్వృత్ర పుత్రేంద్రో' అస్యా, అవవధ'ర్జభార।
ఉత్తరాసూరధరః పుత్రి ఆసీద్దానుః శయే సహవత్సానధేనుః॥ 9

378 అతిష్ఠంతీ నామనివేశనానాం కాష్ఠా'నాం మధ్యే, నిహి'తంశరీ'రమ్।
వృత్రస్య' విష్ణ్యం విచ'రంత్యాపో' దీర్ఘంతమ,
ఆశయదిం'ద్ర' శత్రుః॥ 01

ఇంద్రా! ఎప్పుడు మేఘములలో మొదట మేఘమును గొట్టితివో అపుడు మాయలను గూడ నశింపజేసితివి. పిదప సూర్యుని దివమును ఉషస్సును ప్రకాశింపజేసితివి. ఇంక నీకు శత్రువును లేడు. 4

ఇంద్రుడు లోకము నావరించిన మేఘరూప వృత్రాసురుని వజ్రముచే గొప్ప దెబ్బతో భుజములు తెగినవానినిగా గొట్టెను. వజ్రముచే దెగగొట్టబడి చెట్టుకొమ్మవలె వృత్రుడు క్రిందబడెను. 5

ఎదుర్కొను ఇతర యుద్ధభటులు లేని దుర్మార్గుడైన వృత్రుడు మహా వీరుడై శత్రుబాధకుడై శత్రుల నోడించివేయు నింద్రుని పిలిచెను. ఈతని దెబ్బల స్మృతిని వృత్రుడు బాటలేకపోయెను. ఆ యింద్రుడు శత్రువు వృత్రుడు క్రిందపడి దొర్లి నదుల నలగగొట్టెను. 6

వృత్రుడు చేతులు కాళ్ళు లేని వాడయ్యును ఇంద్రునితో యుద్ధము చేయగోరెను. ఇంద్రుడు ఆ వృత్రుని చఱియవంటి రొమ్మును వజ్రముతో గొట్టెను. పౌరుషము లేనివాడయ్యును వృత్రుడు ఇంద్రునితో యుద్ధము చేయగోరి పౌరుషము గలవానినమకరించెను. కాని యిందుడు వానిని గొట్టగా క్షిప్తాంగుడై భూమిపై పడెను 7

ఈ స్థితిలో పడియున్న వృత్రుని నీళ్ళు అతిక్రమించి పైకి ఎక్కి భిన్నమైన నదివలె వెళ్ళుచున్నవి. తన మహిమచే ఆ నీళ్ళను త్రిప్పి వృత్రుడు ఆ నీళ్ళక్రింద పడియుండెను. 8

వృత్రుని తల్లిక్రింద శాఖలవంటి బాహువులు గలదై యుండెను. ఇంద్రుడు ఆ తల్లిని క్రిందుగా వజ్రముతో గొట్టెను. అపుడు ఆ రాక్షసిపై నుండెను. కొడుకు వృత్రుడు క్రిందపడి యుండెను. 9

[illegible] జలములలో మధ్య [illegible] చలనమిచ్చుచున్నవి [illegible]
[illegible]డ నీళ్ళు ఆక్రమించి తిరుగుచున్నవి. ఇంద్ర [illegible] గూఢమై యుండెను. ఆక్ [illegible]
[illegible] 10 [illegible]

379 దా॒న॑ వృత్రీ॒ రహి॑గోపా అతిష్ఠ॒న్నిరు॑ద్ధా॒ ఆప॑ః పణి॒నేవ॑ గావః॑।
అ॒పాం బిల॒మపి॑ హితం యదాసీ॑ద్వృ॒త్రం జ॑ఘ॒న్వాఁ అప॒
తద్వ॑వారః 11.

380 అశ్వ్య॒ వారో॑ అభవ॒ద్వదే॑ంద్ర సృ॒కే యత్వా॑
ప్ర॒త్య హ॑న్దే॒వ ఏకః॑।
అజ॑యో॒ గా అజ॑యః శూర॒ సోమ॒మవా॑ సృజ॒ః
వ॒ర్త॒వే స॒ప్త సింధూ॑న్॥ 12

381 నాస్మై॑ విద్యు॒న్న త॑న్యతుః సిషేధ॒ యాం
మహ॒ః కి॑రద్రి॒ధుని॑ంచ॒।
ఇంద్ర॑శ్చ॒ యద్యు॑యు॒ధాతే॒ అహి॑శ్చో॒తా వరీ॑భ్యో॑
మ ఘవా విజ॑య్యే॥ 13

382 అహి॑ర్వా॒ జాత॑ ఏక॒ మ॑వశ్య ఇంద్రి॒ హృ॒దియ॒త్తే॑
జ॒ఘ్నుషో॒ భీర॑గచ్ఛత్॥
నవ॑ చ యన్నవ తిం చ॒ స్రవ॑ంతీః శ్యే॒నో వజీ॑ తో అత॑రో రజాం॑సి॥
14

383 ఇంద్రో॑ యా॒తోవ॑ సితస్య॒ రాజా॒శమ॑స్య॒ చ శృ॑ంగి॒ణో॒
వజ్ర॒ బాహుః॥
సేదు॒రాజా॑ క్షయతి చర్షణీ॒నా మ॒రాన్న నేమిః॒ పరి॒తా బ॑భూవ॒ః 15

ఇతి ద్వాత్రింశః సూ॒క్తః
ప్రథమాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః
ప్రథమో భాగః
సమా॒ప్తః

— () —

దాసులుగాచేయు వృత్రుని పత్నులవంటివియును వృత్రుడు రక్షకుడుగాఁ గల నీళ్ళు అడ్డగింపబడి పడిన రాక్షసునిచే అపహరింపఁబడిన గోవుల వలె నుండెను. ఏ నీళ్ళ బిలము కప్పబడెనో అట వృత్రుని ఇంద్రుడు కొట్టెను. అపుడది తెఱవబడెను. 11

ఇంద్రా! నీవెపుడు వజ్రముతో గొట్టితివో అపుడు గుఱ్ఱపుతోలువయితివి. ఒక దేవుఁడవై యట గోవులను సోమమును జయించితివి. సప్త సింధువులను ప్రవహింపజేయుటకై నీళ్ళను విడిచితివి. 12

వర్షముగాని హుంకార ధ్వనితో గూడిన పిడుగుగాని ఆ యింద్రుని జేరలేవు. ఇంద్రుడు వృత్రుడును యుద్ధము చేసిరి. అపుడు ఇంద్రుని దరికి భయము రాలేదు. మఱియు నింద్రుడు వృత్రుని మాయలన్నిటిని జయించెను. 13

ఇంద్రా! వృత్రుని జంపిన నీకు భయము ఎప్పుడయ్యెనో అప్పుడింక మేఘుని జంపిన వానినింకెవరిని జూచితివి ఎందువల్ల 99 నదులను లోకములను గ్రద్దవలె దాటితివో అందువల్ల ఇంతవాడవగు నీకు భయమేమి కల్గును. 14

వృత్రుఁడు చచ్చిపోఁగా వజ్రబాహువైన యింద్రుడు స్థావర జంగమ రూపమైన ప్రపంచమునకు శాంతిచే గర్వించినవానివలె రాజయ్యెను. అతడే మనుష్యులను రక్షింప శక్తుడు. అతడు అన్నిటిని బండి ఆకులు ఇరుస్సును చక్రపు పట్టానువలె వ్యాపించియుండెను. 15

ఇది

మువ్వది రెండవ సూక్తము.

మొదటి భాగము.

శ్రీ చర్ల వెంకమాంబా నారాయణశాస్త్రుల పుత్రుడగు గణపతిశాస్త్రిచే తెనిగింపబడిన ఋగ్వేదసంహితలో ప్రథమాష్టకమున రెండవ యధ్యాయము.

—()—

ఋగ్వేదము - రెండవ భాగము

— ఆధారభూమిక —

"యోదేవోఽగ్నౌయోఽప్సు..... తస్మై దేవాయ నమోనమః"

ఏ దేవుఁడు అగ్నియందు నీళ్ళయందు .... ఉన్నాడో ఆ దేవునికి నమస్సు నమస్సు.

ఈ శరీరము అగ్ని వాయు జల భూమ్యాకాశ రూప పంచ దేవతలతో నిర్మింపబడినది. వీనికి మూలము ఆత్మ పరమాత్మ. అగ్న్యాదులను ఆరాధించగనే బాహ్యశరీరము నిలవదు. నిలిచినగాని ఆత్మ పరమాత్మ వ్యక్తము గాదు. జీవితములో మొదటి భాగము అగ్న్యాది స్తుతులది. యజ్ఞములను వెలుపు వేదము లదియును ఉత్తర జీవితమునకు సంబంధించినవి ఉపనిషత్తులు. అగ్ని మొదలగువానిని కలుషము కానీయక తెల్పి స్తుతించి ఆరాధించినగాని జీవుడు సుఖముగా శుభముగా మనలేడు. అందుచే అగ్న్యాదుల స్తుతించు వేదములను పఠించి తెలిసికొని ఆరాధింప దగ్గవి వేదములు. అగ్ని రూపవంతుడు కనుక ముఖ్యుడు. వాయువునకు రూపము లేదు. ఆత్మవంటిది. అందుచే చిన్నతనమునుండియే వేదములు సస్వరముగా చెప్పుకొని తెలిసికొనదగ్గవి. అగ్నిలో హవిస్సును ఆహుతి చేసి దేవుల ఆహ్వానించి రక్షింపగోరవలెను. అగ్ని మొదలగు దేవులు భగవంతుడైన శ్రీ మహావిష్ణువునకు ప్రతినిధులు. అందుకే అగ్న్యాదుల యుపాసనలు చేయుడని వేదాదుల ద్వారా తెలిపెను. ఉపాసన చేసి ఉత్తమ లోకములను పొందవలెను.

ఇందు మొదటి భాగములో సామాన్యులు కూడ తెలిసికొనుటకై తాత్పర్యము వ్రాయబడినది. రెండవ భాగము వైదికభాషలోని మంత్రములు సంస్కృతభాషలో వ్యాఖ్యానముగను అనుష్టుప్ శ్లోకములలోను తరువాత తెనుగులో అనుష్టుప్పులోను ఉపాసకులకు వ్రాయబడినది.

ఇంకముందు తాత్పర్యములోనే మిగిలిన ఋగ్వేద భాగము అనువదించి ప్రకటింపబడును. వీనిని ప్రజలు బుధులును ఆదరింపగోరుచున్నాను.

నిత్య మనంత మనాద్యము
శ్రుత్యంతజ్ఞేయ మఖిలలోకాశ్రయమున్
సత్యస్వరూప మవ్యయ
మత్యంతానందతత్వ మనయముఁ గొలుతున్.

తొలినారాయణుఁడాత్మ రూపమున నెందున్ క్షీరమట్లొప్పి లీ
లలకై యాపయి పాలమీఁగడ యటుల్ వ్యక్తాకృతిన్ బొంది, నిర్
మలమాకాశము, నందు గాలి జ్వలనం బాపై, నటన్ నీరు, నం
దిల, యన్నంబయి జీవియై వెలుఁగు నా యీతున్ పదాబ్జమొక్కెదన్.

శ్రుతులు రసనముద్రంబులు
శ్రుతులన్ దర్శించినట్టి సురలు మహర్షుల్
శ్రుతులందెలిసి గ్రహించుచు
సతతం బవిగ్రోలువారె సత్యానందుల్

ఋగ్వేద సంహితా

ప్రథమోఽష్టకః ప్రథమమండలమ్
ప్రథమోఽధ్యాయః ప్రథమోఽనువాకః

(1)మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రో ఋషిః. అగ్నిర్దేవతా। గాయత్రీఛందః పిపీలికామధ్యా నిచృత్: (8)నిచృత్ (6)యవమధ్యా విరాట్(9)విరాట్

నవర్చం సూక్తమ్ ।

ఓమ్, • అ"గ్నిమీ"ళే"ఽగ్నిరోహి"తమ్। య"జ్ఞస్య" దేవ మృ"త్విజ"మ్
హో"తా"రం రత్న"ధాత్మమ్।

అగ్రే నయతీతిఅగ్నిః ఈశ్వరశ్చ। పురఃపురోభివృద్ధేః హితః। ఋతుషు యజతీతిఋత్విక్. హోతారం దేవాహ్వానకర్తారమ్, రత్నధాతమం= అతిశయేన యోగాదిబలరూపరత్నధారిణమ్॥

~~ఉదాత్తస్వరచిహ్నమ్~~. అనుదాత్తచిహ్నం. చిహ్నరహితఃస్వరితః

•అ గ్రేఅగ్రతోవా నయతీతిఅగ్నిః. స బాహ్యాంధకార నాశకః। మానసతమో నాశకశ్చమనోనేత్రదీపకః। తేజోరూపః। తేజసోఽభావే చరాచరసర్వప్రపంచో ఽంధకారయుక్తోభవతి, మనశ్చాపినచలతి। అగ్నిర్బాహ్యరూపకోదేవతా। మానసప్రేరకోదేవశ్చ। జలకాలుష్యే యథారోగాభవంతి తథాతేజఃకాలుష్యేచ మానసశాంతిర్నశ్యతి। చంచలమూఢవికృత మానసాభవంతి సర్వేజీవాః పిపీలికాదిమానవాంత ప్రపంచఃచ. ఏకంసద్విప్రా బహుధావదంత్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వానమాహుః (ఋ1-164-46)

అగ్నిర్ముఖం ప్రథమోదేవానామ్. ఐతరేబ్రా.1-4.)

యోదేవోఽగ్నౌయోఽప్సుయోవిశ్వం భువన మావివేశ।
యఓషధీషు యోవనస్పతిషు తస్మై దేవాయ నమోనమః॥
(శ్వేతాశ్వత రోపనిషత్.

బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయోఽస్మాకంకాంక్షితాని పూర్ణాని.కుర్వంతి తథాఽగ్నిరపి, అగ్నే ర్బ్రహ్మవిష్ణుశివాదిభిః భేదఃనాస్తి।సర్వేఏకఏవ.

ఋగ్వేద సంహిత

మొదటి అష్టకము- మొదటి మండలము-
మొదటి అధ్యాయము, మొదటి అనువాకము

(1) విశ్వామిత్రుని కొడుకు మధుచ్ఛందుఁడు ఋషి. అగ్ని దేవత, గాయత్రి ఛందస్సు. పిపీలికా మధ్య నిచృత్తు. ఓ నిచృత్తు, యవమధ్య విరాట్టు విరాట్టు.

తొమ్మిది ఋక్కులు గల సూక్తము।

సం. ఓమ్. పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్, హోతారం రత్నధాతమమ్

తె అ. పురోవృద్ధి కరున్ దేవున్, హితునిన్ యజ్ఞఋత్విజున్
దేవులన్ పిల్చు నగ్నిని, గొల్తు రత్నవరోత్తమున్

ఉదాత్త స్వరిచిహ్నము అనుదాత్త స్వరచిహ్నము చిహ్నములేనిది స్వరితము

అగ్రమందుగాని ముందుకుగాని నడపును గాన అగ్ని. అతఁడు వెలుపలి చీఁకటిని నశింపఁజేయువాఁడు. మనస్సులో అజ్ఞానాంధకారమును నశింపజేయువాఁడు. మనోనేత్రమును దీపింపఁజేయువాఁడు. తేజోరూపుడు. తేజస్సు గనుక లేనిచో సర్వ చరాచర ప్రపంచము అంధకార బంధుర మగును. మనస్సు చలింపదు. అగ్ని పైకి గన్పించు దేవుఁడు. మనస్సును ప్రేరేపించు దేవుఁడును. జలము మురికియైనచో రోగములు గలుగునట్లు తేజస్సు కలుషమైనచో మనశ్శాంతి ఉండదు. అందరు జీవులు చంచలులై మూఢులై విక్షిప్త మనస్కులగుదురు. చీమ మొదలు మానవుల వరకు గల ప్రపంచము గ్రుడ్డిదగును. ఏపుడు ఒక సద్వస్తువునే అగ్ని అని యముఁ దని వాయువని అనేక విధములుగా అందురు. అగ్నిదేవులకు మొదటి వాడు ముఖము. అగ్నిద్వారానే దేవులు మన ప్రార్థనలను విందురు. ఏ దేవుఁడు అగ్నియందు నీళ్ళయందు ఉన్నాడో ఎవఁడు సమస్తలోకమును ఆవేశించెనో ఏ దు ఓషధులందు చెట్లయందు ఉన్నాడో ఆ దేవునికి నమస్కారము. నమస్కారము. అగ్ని అనినను విష్ణువు అనినను శివుడనినను అందరు ఒకటే. పేరుపేరుగ బ్రహ్మ విష్ణుశివాదులు మన ప్రార్థనలను విని కోరికలిచ్చునట్లు అగ్ని మన ప్రార్థనలను విని కోరికలు తీర్చును. అందరు ఒకటే. సూర్య నక్షత్రాదులును అగ్నిరూపమే.

అగ్నిః పూర్వేభిర్ఋషిభి రీడ్యో నూతనైరుత।
సదేవా ఏహ వక్షతి॥

అగ్నిఃపూర్వేభిః=పూర్వైః నూతనైరుత=నూతనైరపి
ఈడ్యః=స్తుత్యః స దేవాన్ ఆ ఇహ వక్షతి. ఆ నయతి।

అగ్నినా రయిమశ్నవత్; పోషమేవ దివేదివే
యశసం వీరవత్తమమ్॥

అగ్నినా రయిం=అన్నంధనంచ, అశ్నవత్=ప్రాప్నోతి.
పోషం=పుష్టిం, దివేదివే=దినేదినే, యశసం వీరవత్తమమ్॥

అగ్నే యం అధ్వరం=హింసారహితం
సకద్దేవేషుగచ్ఛతి

యజ్ఞం విశ్వతః విశ్వేపరిభూః అసి=
దేవాన్ప్రాప్నోతి

అగ్నే యం అధ్వరం=హింసారహితం
వ్యాప్తోఽసి సకత్= సఏవదేవేషుగచ్ఛతి

త్యశ్చిత్రశ్రవస్తమః

(అగ్నిర్హోతా కవిక్రతుః, స
దేవోదేవేభి రాగమత్॥

క్రాంతదర్శీ క్రతురూపశ్చ

అగ్నిఃహోతా ఆహ్వాతాకవిక్రతుః

సం ఋషిభిః ప్రాచీనతమై, రస్మాభి రపి నూతనైః
సోఽగ్నిః స్తోతుం సదాయోగ్య ఆనయతీహ దేవతాః॥

తె. అగ్ని పూర్వ ఋషులచే మఱియున్ నేటివారిచే
స్తుతింపఁదగ్గ వాఁడిందు, నాతఁడు తెచ్చు దేవులన్॥

అగ్నినైవ యజమానః, పుష్టికారక మేవచ
కీర్తికరం మహావీర్యమ్ ప్రాప్నోత్యన్నం దినేదినే॥

అగ్ని చేతనె మానవుఁ, డన్నము పుష్టిఁగీర్తిని
అతివీర్యపుశక్తిని, రోజురోజును పొందును

హింసా విహీనమగ్నే త్వం, యం యజ్ఞం వ్యాప్య సర్వతః
తిష్ఠసి సవీవయజ్ఞో, దేవతాః ప్రతిగచ్ఛతి॥

అగ్ని నీవు హింసలేని, యే యజ్ఞంబున నెల్లెడన్
వ్యాపించియుండివో యదే, దేవుల దరి కేగును॥

దేవతాహ్వానకర్తాచ, కవిః క్రతుశ్చ సత్యవాక్
అద్భుతకీర్తిర్దేవోఽగ్ని, ర్దేవై రాగచ్ఛతు స్వయమ్॥

దేవులనాహ్వానించెడి, కవి శక్తుఁడు సత్యుఁడు
చిత్ర కీర్తి దేవుఁడగ్ని, దేవులతోడ వచ్చుతన్॥

ఓ అగ్నిదేవా! సర్వదేవనుయుడ వైన నీవు మాకు ఉత్సాహమును శక్తిని ప్రసాదించు నీ కొఱకు ప్రతి దినము ప్రతి నిమిషమును నమస్కరింతుము. తండ్రి వలె తల్లివలె దయజూపుము.

ఇది

మొదటిఅష్టకమున మొదటిమండలమున

మొదటివర్గము

యద్ఙంగ దాశుషే త్వమగ్నే భద్రం కరిష్యసి
తవైత త్సత్యమంగిరః॥ 6

యత్అంగ! దాశుషే=దత్తవతే త్వంఅగ్నే! భద్రం కరిష్యసి॥

అంగిరో నామకాగ్నే తవ ఏవ ఏతత్ సత్యమ్
ఊర్ధ్వాగ్నే దివేదివే, దోషావస్తర్ధియా వయమ్
నమో భరంత ఏమసి॥ 7

అగ్నే ఊర్ధ్వాం దివేదివే దోషావస్తః=రాత్రిందివం
ధియా వయం నమఃభరంతః=కుర్వంతః ఆఏమసి=ఉపగచ్ఛామః

రాజంతమధ్వరాణాం గోపామృతస్య దీదివమ్
వర్ధమానం స్వే దమే॥ 8

రాజంతం-రాజానం అధ్వరాణాం గోపాం=రక్షకం
ఋతస్యదీదివిం=దీప్యమానం స్వేదమే=గృహేవర్ధమానం(భవతామః)

నవ॑ఽగ్నే నవ॑ఽగ్నే॑। నూపాయ్యనోభ॑వ।
నవ॑స్వా నః స్వస్తయే॑। 9
నఃత్వం పితా ఇవసూనవే అగ్నే! నూపాయనః భవ!

నః స్వస్తయే నవస్వా=సేవస్వ!

అగ్నిమీళేత్యాది సూక్తం అగ్నిష్టోమస్య ప్రాతరనువాకే వినియుక్తమ్
అగ్నిష్టోమే స్తుత్యాది దినే సూర్యోదయాత్పూర్వం
ప్రేషితో హోతా ప్రాతరనువాకం బ్రూయాత్।

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే
ద్వితీయో వర్గః। ప్రథమంసూక్తమ్।

అంగిరో నామ కాగ్నే త్వమ్, హవిర్దత్తవతేశుభమ్
కరిష్యసి తవైతత్, యజమానాయ సూనృతమ్

ఓ యంగిరో నామకాగ్నీ! హవిస్సిచ్చెడి యజ్వకున్
నీవెప్పుడు సత్యముగా శుభంబు చేయుచుందువు,

హే అగ్నే త్వాం దినేదినే, రాత్రిందివం ధియావయమ్।
నమస్కారం చ కుర్వంత। ఉపగచ్ఛామ ఇచ్ఛయా

రోజురోజున నోయగ్నీ!, రాత్రింబవలు బుద్ధితో
నమస్కారము చేయుచు నుపాసింతుము స్వేచ్ఛగా.

రాజాన, మధ్వరాణాం, రక్షకం సత్యదీపకమ్
స్వీయేగృహే వర్ధమాన ముపగచ్ఛామ ఇచ్ఛయా।

రాజై యధ్వరంబులకున్ సత్యదీప్తియై గోప్తయై
స్వగృహంబున వర్ధిల్లు, నగ్నికిన్ సేవ చేతుము.

నోఽగ్నే। పితేవ సూనవే, వః సూపాయనో భవ
సచస్వనః స్వస్తయే, ఉపగచ్ఛామ ఇచ్ఛయా.

పుత్రునకుఁ దండ్రివోలె, మంచికొన్కయొసంగుమీ
మాకుస్వస్తిని చేకూర్ప నగ్నిదేవుడ! రమ్మిటుల్!

'అగ్నిమీడ్తుతింతున్' ఇత్యాది సూక్తము అగ్నిష్టోమముయొక్క
ప్రాతరనువాక మందు వినియోగింపబడును.

అగ్నిష్టోమమందు స్తుత్యాది దినమందు సూర్యోదయమునకు ముందు
వరింపబడిన హోత ప్రాతరనువాకమును చెప్పవలెను.

సారం: హేఅగ్నిదేవ! సర్వదేవమయస్త్వ మస్మాకం ఉత్సాహం శక్తింత
దత్తవతే భవతే ప్రతిదినం ప్రతినిమేషం నమస్కుర్మః।
పితేవ మాతేవ రక్ష; దయాం కురు।

ఇది

మొదటి యష్టకమున మొదటి మండలమున

రెండవ వర్గము. మొదటిసూక్తము.

మధుచ్ఛందా ఋషిః। 1-3 వాయుర్దేవతా। 4-6 ఇంద్ర
వాయూ 17-9మిత్రావరుణౌ। గాయత్రీ ఛందః
1-2 పిపీలికామధ్యమా నిచృత్-6 నిచృత్।

నవర్చం సూక్తమ్.

అగ్నిమీళే ఇత్యాదిసూక్తవ దిదమపి అగ్నిష్టోమస్య
ప్రాతరనువాకే వినియుక్తం

వాయ్వా యా"హి దర్శతే్మమే। సోమా్మ అరం"కృతాః।
తేషా"ం పాహి శ్రుధీ" హవమ్। 1

వాయో దర్శత= దర్శనీయ। ఆయాహి ఇమేసోమా అలంకృతాః తేషాం=తాన్
పాహి=పిబ హవం=ఆహ్వానం, శ్రుధీ=శృణు,

వాయ"ఉక్థే్భి"ర్జరంతే్మ త్వామచ్ఛా" జరితారః"
సుతసో"మా అహ"ర్విదః॥ 2

వాయోః ఉక్థేభిః=ఉక్తిభిః త్వాంఅచ్ఛా=అభిలక్ష్య
జరితారః=స్తోతారః సుతసోమాః అహర్విదః, జరంతే=స్తుమసి

వాయో్వ తవ" ప్రపృంచతీ। ధేనా"జిగాతి దాశుషే"॥
ఉరూ్వచీ సోమ"పీతయే॥ 3

వాయోః దాశుషే=దత్తవతే ఉరూచీ=ఉరుప్రాప్నువంతీ తవ ధేనా=వాక్
ప్రపృంచతీ=ప్రకృష్టా సోమపీతయే=సోమపానాయ జిగాతి=గాయతి।

ఇంద్ర"వాయూ॥ ఇ్మమే సుతా ఉప్రయో"భి్ర రాగ"తమ్
ఇంద"వోవా ముశంతి్హి॥ 4

ఇంద్రవాయూ॥ ఇమే=సోమంసాః సుతాః ఉపప్రయోభిః=ప్రీతివస్తుభిఃసహ।
ఇందవఃసోమరసాః వాంఉశంతిహి=కామయంతేహి।

మధుఛందుఁడు ఋషి 1-3 లకు వాయువుదేవత।
4-6 లకు ఇంద్రవాయువులుదేవతలు. 7-9 లకు మిత్రావరుణులు
గాయత్రి ఛందస్సు। 1-2 పిపీలికా మధ్యనిచృత్. 6 నిచృత్

తొమ్మిది ఋక్కులుగలసూక్తము.

అగ్నిమీళే' ఇత్యాది సూక్తమువలె ఇదికూడ అగ్నిష్టోమప్రాతరను
'వాకముందు వినియోగింప బడును.

వాయో। దర్శనీయః ఇమే, సోమరసా అలంకృతాః
ఆగచ్ఛ తాన్‌రసాన్ పిబ, శుభాహ్వాన మిదంశ్రుణు॥

వాయుదేవా। సుందరః ర మ్మివే సోమరసంబులు
తీర్చితిని వీనిఁగ్రోలు మా యాహ్వానమున్ విను.

సుతసోమా అహర్విజ్ఞా; స్తోతారః పంతఉక్తిభిః
వాయుదేవ। త్వామా లక్ష్యవంస్తువంతిచసర్వదా।

దివతత్త్వజ్ఞు లీనాడు సోమరసంబు తీసియే
వాయుదేవ। నూక్తులచే స్తోతలువిన్ నుతింతురు॥

వాయో।ప్రకృష్టాతేజిహ్వా, సోమపానాయ విస్తృతా
హవిర్దాయి యజమానం ప్రాప్తుంగచ్ఛతు పావనీ

వాయుదేవ। శ్రేష్ఠమౌ నీనాల్క సోమాన కెంతొయై
హవిస్సిచ్చు యజమానున్ జేరఁబోవుచునుండుతన్

ఇంద్రవాయూ। ఇమేసోమాః సుతా అగచ్ఛతంప్రియైః
సుఖకరా ఇమేసోమాః కామయంతే యువాంసదా

ఇంద్రవాయుదేవులార। ఈసోమంబులు సిద్ధమైనవి
ప్రియంబులతో రండివి మిమ్ముఁగోరు సుఖంబిడన్॥

వాయ॒ విం॒ద్ర॑శ్చ చేతథః। సుతానాం॑ వాజినీవసూ।
తావా యా॑తు॒ ముప॑ద్రవత్॥ 5

వాయోఃత్వమిం॒ద్రశ్చ సుతానాంసిద్ధాన్సోమాన్ వాజినీవసూ
సత్త్వసంపన్నౌ చేతథః=జానీథః। తౌయువాం ఉపద్రవత్=ద్రుతమాయాతం

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమేమండలే తృతీయోవర్గః

— — —

వాయ॒విం॒ద్రశ్చ॒ సున్వ॒త ఆయా॑త॒ ముప॑ నిష్కృ॒తమ్।
మ॒క్షి॒ష్ఠా ధి॒యాన॑రా॥ 6

వాయోఃత్వం ఇంద్రశ్చ సున్వతః-సోమంసిద్ధం కుర్వతః
నరా-నాయకౌ నిష్కృతం-సాధితంప్రతి మక్షు-శీఘ్రం ఎత్తా
ఇత్థంధియా యజమానస్య ఉపసమీపం ఆయాతమ్।

మి॒త్రం హు॑వే పూతద॒క్షమ్। వరు॑ణంచ రిశాద॑సమ్
ధియం॑ ఘృ॒తాచీం॒ సాధం॑తా॥ 7

పూతదక్షం పూతందక్షంచ,రిశాదసం=హింసక భక్షిణః
ఘృతాచీం ఘృతాం కాంతిం అంచయతీం॒ధ్రియంవర్షా
విషయబుద్ధింసాదయంతౌ=సాధయంతౌ
మిత్రంవరుణం చహువే=ఆహ్వయామి

ఋ॑తేన॑ మిత్రావరుణా। పృతావృధావృతస్పృశా॒
క్రతుం॑ బృ॒హంత॑మాశాథే॒ 8

ఋతేన మిత్రావరుణౌ। ఋతావృధా-ఋతవర్ధయితారౌ, ఋత
స్పృశా-ఋతంస్పృశంతౌక్రతుం-సంకల్పం, బృహంతంఆశాథేవ్యాప్తవంతౌ

క॒వీ నో॑ మిత్రావరు॑ణా, తువిజా॒తా ఉ॑రుక్షయా॑
దక్షం॑ దధాతే అవసమ్॒ 9

కవీ నః తువిజాతౌ-బహుజన్మానౌ ఉరుక్షయా-ఉరుగృహౌదక్షం ధీకౌశలం
దధాతే ధారయేతే, అవసం=కర్మకౌశలం

ఇతి

ప్రథమాఽష్టకే ప్రథమమండలే చతుర్థోవర్గః

ద్వితీయం సమాప్తమ్

వాయోత్వమింద్రశ్చ సోమాన్। సిద్ధాన్జానీథ సర్వథా
యువాంసత్త్వాది సంపన్నా వాగచ్ఛత మిహద్రుతమ్।

వాయువా! నీవునిందుఁడును। తెలియుండివె సోమముల్
సిద్ధములు సత్త్వసమ వృద్ధిన్। మిరిటురండు శీఘ్రమే।

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమేమండలే తృతీయోవర్గః

మొదటి యష్టకమున మొదటిమండలమున మూడవవర్గము

— — —

వాయోత్వమింద్రో యువాభ్యం। యజ్వనాసాధితంరసమ్
గృహ్ణీతం నాయకౌభూత్వా, ఇత్థంసత్యధియాద్రుతమ్
వాయుదేవ! నీవింద్రుండు, నేతలై మీకుయజ్వతా
సిద్ధంబు చేయ సోమంబుఁగొనరండిటు వేగమె
పవిత్రం దక్షంచ మితం। వరుణంహింస్రభక్షిణమ్
దీప్తాంబుద్ధింసాధయంతా వాహ్వయామి దినేదినే
పవిత్రున్ దక్షుసూర్యుని, వరుణున్ హింస్రభక్షకున్
దీప్తబుద్ధిని సాధించు వారినిద్దఱఁబిల్తును।
ఋతస్పృశౌ యువాం మిత్రావరుణౌ, ఋతవర్ధకౌ
బృహంతం ధృడసంకల్పం ప్రాప్తవంతౌ ఋతేనచ
ఋతంబు వృద్ధిపొందించు, మిత్రావరుణ దేవతల్
ఈఋతంబు తాకికడున్ సంకల్పింత్రు ఋతంబుచే
కవీచ బహుజన్మానౌ, విశాలగృహవాసినౌ
మిత్రావరుణావస్మాకం, దధాతేకర్మకౌశలమ్
కవులై బహుజన్ములై విశాల గృహవాసులౌ
మిత్రావరుణ దేవతల్। కర్మకౌశలమూనుడు

ఇది

మొదటి యష్టకమున మొదటి మండలములో
నాల్గవవర్గలో రెండవసూక్తము

1-3 అశ్వినీదేవతే; 4-6 ఇంద్రోదేవతా। 7-9 విశ్వే
దేవాః। ద్వాదశార్చంసూక్తం। 10-12 సరస్వతీ।

అశ్వి"నా యజ్వ"రీరిషో ద్రవ"త్పాణీ శుభ"స్పతీ.
పురు"భుజా చన"స్యత"మ్॥ 1

ఈమంత్రము అశ్వినీ ఋచ్‌యొక్క ప్రాత రనువాకము యొక్క అశ్వినీ క్రతువున వినియోగించ బడును.

హే అశ్వినౌ యజ్వరీః-యాగనిష్పాదికాః, ఇషః=అన్నాని ద్రవత్పాణీ=శీఘ్రపాణీ శుభస్పత శుభపాలకౌ పురుభుజౌ వనన్యతమ్-యవాంభుంజీథామ్.

అశ్వి"నా" పురుదంసస్సా నరా"శవీర్యయా ధ్యా
ధిష్ట్యా" వనతంగిరః॥ 2

హే అశ్వినా (నౌ)పురుదంససా-బహుకర్మాణౌ, నరా నేతారౌ, శవీరయా-సువీరయాధియా। ధిష్ట్యా-ధారయితారౌ గిరః వనతం సంభజతమ్

దస్రా" యువాక"వః సుతా నాస"త్యా వృక్తబ"ర్హిషః
ఆ యా"తం రుద్రవర్తనీ॥ 3

దస్రౌ-రోగనాశకౌ, యువాకవః-యువేవ బలినః, సుతాసోమా నాసత్యా-దృఢ సత్యౌ, వృక్తబర్హిషః వర్జితబర్హిషః యజమానస్యమమ-రుద్రవర్తనీ-భీకరమార్గే, ఆయాతమ్

ఇంద్రాయా"హి చిత్రభానో। సుతాఇమే త్వాయవః"
అణ్వీ"భి స్తనా" పూతాసః"॥ 4

ఇంద్ర చిత్రభానో। ఆయాహి ఇమేసుతాః సోమా। త్వాయవః త్వాం కామయమానాః అణ్వీభిః అణుశక్తిభిఃతనాః=విస్తృతాః

ఇంద్రాయా"హి ధియేషితో విప్ర"జాతః సుతావ"తః
ఉప"బ్రహ్మా"ణి హరివః"॥ 5

మూఁడవ సూక్తము

1-3 అశ్వినీదేవతలు. 4-6 ఇంద్రుఁడు. 7-9 విశ్వేదేవదేవత. 10-12 సరస్వతి

పంద్రెండు ఋక్కుల సూక్తము

శీఘ్రపాదీ! శుభపతీ! పురుభుజా విహాశ్వినౌ!
యాగనిష్పాదికశక్తీ, భుంజాథాం చ సదా యువామ్!
శీఘ్రపాణుల్ మహాబాహుల్, శుభేశులైన యశ్వినుల్!
మీరు యాగంబు పుష్టించు, శక్తి అనుభవింపుఁడీ!

బహుకర్మాణౌ నేతారౌ ధారిణౌ వశ్వినౌ యువామ్
సువీర్యయా ధియా సమ్యక్ అస్మాకంభజతం గిరః! 2

బహుకర్ములైన నేతల్, ధారకులైన యశ్వినుల్!
సువీర్యమొప్పు బుద్ధితో మాదువాక్కులఁబొందుఁడు

ధ్వస్తరోగౌ దృఢసత్యౌ, వశ్వినావుగ్ర మార్గగౌ
ప్రాప్తతం యువాంమే సోమా, ముక్తాసనవ్య వీర్యదాః

వ్యాధు లసత్యముల్ బాపు, నుగ్రమార్గగు లశ్వినుల్!
ముక్తాసనుఁడనేనిచ్చు, దృఢసోమాల్ గ్రహింపుడీ 3

అగచ్ఛ ఇంద్రః చిత్రార్చ్యః కామయంత ఇమే సుతాః
సూక్ష్మ శక్తిభిరత్యంత ప్రతిన్నాః సంతి నిత్యశః
చిత్రప్రకాశః యోయింద్ర, ఇమే పవిత్రసోమముల్
నిన్నుఁ గోరుచు సిద్ధమై సూక్ష్మమైయుండె రమ్మిటున్ 4

ధియా ప్రేరిత హే ఇంద్ర, స్తోతుః సోమవతోమమ
మంత్రాణి ప్రాప్తుమాగచ్ఛ=సర్వదా బ్రాహ్మణేరితః 5
విప్రుల్ ప్రేరేవ బుద్ధివేఁ బ్రేరేవఁబడి ఇంద్రుఁడా;
సోమాల్ దీర్చినిన్ పొగడు నామంత్రాలొందరమ్మికన్

హేఇంద్ర! ధియా ఈరితః ప్రేరితః; విప్రజాతః విప్రప్రేరితః
సుతావతః సోమవతః బాధతః=స్తోతుః బ్రహ్మాణి-మంత్రాణి
ఉపాప్రుమాయాహి

ఇంద్రా యా"హ్లా తూతు"జాన్ ఉపబ్రహ్మాణి హరివః।
సు''తె ద''ధిష్వ న,,శ్చనః''।
ఇంద్ర! ఆయాహి తూతుజానః త్వరమాణః

ఉప-ఉపేతుం బ్రహ్మాణి మంత్రాణి హరివః-అశ్వయుక్త
సుతేసుతసోమే। దధిష్వ-ధారయ। చనఃసుఖమ్।

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమేమండలే పంచమోవర్గః

ఓ మా'సశ్చర్షణీధృతో విశ్వే"దేవాస్ల ఆ గ''త
దాశ్వాంసో'' దాశుషః'' సుతమ్॥ 7

ఓ మాసః అవితారః వర్షణీధృతః-నరధారయితారః, విశ్వేదేవాః। దాశుషః
దత్తవతోయజమానస్య, సుతంసోమందాశ్వాంసః దాతారః ఆగత=ఆగచ్ఛత.

విశ్వే"దేవా సో"అ,,ప్తురః'' సుతమాగ"న్త తూర్ణయః"
ఉ,,స్రా ఇ"వ స్వసరాణి 8

విశ్వేదేవాః అప్తురః అవఃదాతారః, సుతం తూర్ణయఃత్వరాయుతా, ఉస్రాఇవ
గావ స్వసరాణి స్వస్థానీవ, ఆగంతఆగచ్ఛత

విశ్వే'' దే,,వాసో'' అ,,స్రిధ, ఏహి''మాయాసో అ,,దృహః''
మేధం'' జుషంతం,, వహ్ని''యః। 9

ఇంద్ర! త్వరిత మాగచ్ఛ, మమ మంత్రాభిప్రాపితుమ్
వాజియుక్త మతేసోమ, అస్మదర్థం సుఖంకురు

వాజియుక్త! ఇంద్ర! వేగ మాదుమంత్రాలు పొందఁగా
రమ్ము! సోమంబుతీసిన మాకై సౌఖ్యము గూర్చుమీ

ఇది

మొదటి యష్టకమున మొదటిమండలమున నైదవ వర్గము

రక్షితారో నరధరాః, యథాభాగం సుతం రసమ్
దాత్తారోహి విశ్వదేవా; అగచ్ఛత హి మాం ప్రతి। 7

రక్షులై, నరధరులై సోమరసాలభాగమున్
ఇచ్చు నోవిశ్వదేవతల్! నాకడకిప్పు రండయా

హేవిశ్వే దేవతా యూయం, జలప్రదాశ్చ శీఘ్రగాః
ధేనవ ఇవ స్వస్థాభా, న్యాగచ్ఛత రసం ప్రతి 8

ఓ విశ్వేదేవతలారా! నీళ్లిచ్చి వేగవంతులై
తమ యిండ్లకావులట్లు! రండుసోమరసంబుకై

విశ్వేదేవాః క్షతిశూన్యాః, ప్రజ్ఞావిశేషసమ్మితాః
అద్రోహాశ్చైవ వోధారో యజ్ఞంభజత మామకం। 9

అద్రోహుల్ క్షతిశూన్యులు, ప్రజ్ఞా విశేష సమ్మితుల్
విశ్వే దేవులుపోషకుల్, మీరుమాయహవిసొందుఁడు
మేధఁతవఁగా హవిస్సుఅని సాయణులు

విశ్వేదేవాః అప్రిధఃక్షతిరూన్యాః ఏహిమాయాసః
ఆసమంత్రాత్ ఊహమాప్రజ్ఞాః అదృహ్ః అద్రోహః
మేధంమద్యజ్ఞం జుషంత సేవధ్వం వహ్నయఃవోధారః

పా,వ,,కా నః,, సం''స్వతీ,, వాజే''భి,ర్వా,,జినీ''వతీ
య,,జ్ఞం వ''ష్టు,, ధి,,యావ''సుః। 10

పావకా నః సంస్వతీ వాజేభిః సమృద్ధిభిః
వాజినీవతీ సమృద్ధా యజ్ఞం వష్టుకామయతామ్
ధియావసుః ధీవసుమతీ।

చో,,ద,,యి,,త్రీ సూ,,నృతా''నాం,, చేత''న్తీ సుమతీ,,నామ్,,
య,,జ్ఞంద''ధే,, సర''స్వతీ। 11

చోదయిత్రీ సూనృతానాం, చేతన్తీ చేతయన్తీ
సుమతీనా యజ్ఞం దధే ధారయతే సరస్వతీ।

మ,,హో అర్ణః,, సర''స్వతీ,, ప్రచే''తయతి కే,,తునా''।
ధియో,,విశ్వా,, వి రా''జతి। 12

మహోమహో అర్ణః అర్ణవంసరస్వతీ ప్ర
చేతయతి ప్రజ్ఞాపయతి కేతునా ప్రేరకేణ
ధియః విశ్వాః వి రాజతి ప్రదీపయతి

ఇతి

తృతీయం సూక్తమ్

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే షష్ఠోవర్గః

ఇతి ప్రథమో ఽ నువాకః

సమృద్ధిభిః; సుసంమృద్ధా, పావనీ వై సరస్వతీ .
బుద్ధిరూప ద్రవ్యవతీ। నోయజ్ఞం కాంక్షతాం హృది।

సంపదలన్ సంపన్నయై, పావనియై సరస్వతి
బుద్ధి ధనయై మాయజ్ఞ, మెప్పుడున్ గోరుచుండుతన్। 10

చోదయిత్రీ సూనృతానాం, చేతయంతీవ సంతతీః
సేయం సరస్వతీ దేవీ, యజ్ఞ ధారయతే సదా।

సత్యంబుల్ ప్రేరేచునదై, సన్మతుల్ గూర్చునట్టిదై
యొప్పు సరస్వతీ దేవి, మాయజ్ఞంబు ధరించుతన్. 11

మహార్ణవం సరస్వతీ జ్ఞావకేవ ప్రబోధతీ
సమస్తా బుద్ధీఅస్మాకం, ప్రదీపయతు సర్వదా।

మహాంబుధిన్ సరస్వతి, దర్శన కర్మ చేతను
చూపుచున్నట్టిదై మాకు, బుద్ధుల్ రాజిల్ల జేయుతన్

ఇది మూఁడవ సూక్తము.

మొదటి యష్టకమున మొదటి మండలమున అరవవర్గము

ఇది మొదటి యమువాకము

అథ ద్వితీయో ఽనువాకః చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః ఛందశ్చ ప్రాగ్వత్ ఇంద్రో దేవతా।

సు॒రూ॒ప॒కృ॒త్నుమూ॒తయే॑ సు॒దుఘా॑మివ గో॒దుహే॑।
జు॒హూ॒మసి॒ ద్యవి॑ద్యవి 1

సురూప కృత్నుం సురూపకర్తారం ఊతయే
వృద్ధయే సుదుఘామ్ ఇవ సుదుఘామ్

సుదోఘ్రీంగాం గోదుహే గోదోగ్ధ్రీ
జుహూమసి ఆహ్వయామః ద్యవి ద్యవి।

ఉప॑ నః॒ సవ॒నా గ॑హి సోమ॒స్య సోమపాః పిబ
గో॒దా ఇ॒ద్రే॒వతో॒ మద॑। 2

ఉప నః సవనా సవనాని గహి ఆగచ్ఛ
సోమస్య సోమం సోమపాః సోమపాయిన్ ఇంద్ర
పిబ గోదా గోప్రదః ఇహ ఏవ రేవతః
రైవతః తవ మదః హర్షః

అథా॑ తే॒ అన్త॑మానాం విద్యామ సుమతీనామ్
మా నో॒ అతి॑ ఖ్య॒ ఆ గ॑హి। 3

అథ తే అంతమానాం అంతికానాం విద్యామ జానీయామ
సుమతీనాం మా నః అతి ఖ్య అతిక్రమ్య ఆగహి ఆగతే

వరే॑హి॒ విగ్ర॒మప్తృ॑త॒మింద్రం॑ వృణీత వివ॒శ్చిత॑మ్।
యస్తే॒ సఖి॑భ్య ఆ వర॑మ్। 4

వరా ఇహి। వరాగచ్ఛ। విగ్రం వేగినం అప్తృతంఅహింసితం
ఇంద్రం వృణీత వివశ్చితం యః తే సఖిభ్య ఆ
ఆవృణీత్ వరమ్ కల్యాణమ్

ఇంక రెండవ యనువాకము

నాల్గవ సూక్తము.

ఋషియు ఛందస్సును వెనుకటివే. ఇంద్రుఁడు దేవత

సుష్ఠు దోగ్ధ్రీం సుదోగ్ధేవ, విన్ద్రమా వృద్ధయే వయమ్।
ఇంద్రం సురూపకర్తార, మాహ్వయామి దినే దినే। 1

పాడియావున్ గొల్లవోలెన్, నమ్రుల మేమువృద్ధికై
సురూపకర్త యౌ నింద్రున్ బిల్తుము రోజురోజును।

హే ఇంద్ర సోమపాయిన్! న, ఆగచ్ఛ సవనం ప్రతి
సోమం పిబ; వృద్ధమత స్త్వ హర్షస్తు గోప్రదః।

సోమంబు గ్రోలునోయింద్ర! మాయాగానకు రావయా
సోమంబాను, బుద్ధిగల్గు, నీతుష్టియే గోప్రదంబయే.

అనంతరం తెఽన్తికస్థా, జానీయామ హి సన్మతీః
నోఽ తిక్రమ్య మా దర్శయ, అగచ్ఛ సవనం ప్రతి

అనంతరంబు నీదరి, నున్న సన్మతిఁగాంతుము.
మమ్ముంచాటి చూపకు, రమ్మింక సవనంబుకై.

అతీత్య గచ్ఛసఖేత్వ, మహింసితంచ వేగినమ్
ప్రాజ్ఞమింద్రం పృచ్ఛయో। వైతేఽదాత్ సుహృదాం వరమ్

దాటివెళ్లుమోయి మిత్రః వేగుఁబ్రాజ్ఞు నహింసితున్
ఇంద్రునడుగు; వాఁడే నీ, మిత్రులకువరంబిడెన్

ఉ,,త బ్ర''వంతు నో,, నిదో,, నిర,,న్యత''శ్చిదారత।
దధా''నా,, ఇంద్ర,, ఇద్దృవ''ః। 5

ఉత అపిచబ్రువంతు నః నిదః (నిరోధకాః)నిః
అన్యతః చిత (అపి) అరత అరణం=ప్రయాసంకురుత
దధానా ఇంద్రే' ఇత,, ఏవ దువః యుష్మన్సేవాం

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే సప్తమో వర్గః

అష్టమ వర్గః

ఉ,,త వ'' సు,,భగాం'' అ,,రిర్వో,,చేయు''ర్దస్మ కృష్టయః''।
స్యామే''దింద్ర''స్య,, శర్మణి''। 6

ఉత అపిచ వః సుభగాన్ అరిః అర్యాః వోచేయుః
ఉచ్చానుః హేదస్మ కర్మకారకకృష్టయఃకర్షకాః
స్యామ ఇంద్రస్య శర్మణి।

ఏమా,,శుమా,,శువై భర యజ్ఞ,,శ్రియం'' నృ,,మాద''నమ్।
వ,,త''యన్మం,,దయత్ సఖమ్। 7

ఆ ఈమ్ ఏనంసోమం అశుమ్ శీఘ్రమ్ అనువే అశుగామినే ఇం
ద్రాయభర అహరయజ్ఞశ్రియం నృమాదనం నృమాదకంవత
యత్వతంతం మదయత సఖాం ఇంద్ర

అ,,స్య పీ,,త్వా శ''తక్రతోః ఘనో వృత్రాణా'' మభవః
ప్రావో'' వాజే''షు వా,,జినమ్। 8

అస్య ఇమ్ పీత్వాహి శతక్రతోః ఘనః హంతా
వృత్రాణాం మారకాణాం అభవః ప్ర అవః
ప్రకర్షేణ అవసి వాజేషు సమృద్ధిషువాజినం సమృద్ధిం

అపిచాస్మన్నిరోధకా ఏవం బ్రువంతు వై గిరః
ఇంద్రమేవ సేవమానాః అన్యక్షేత్రేషు శామ్యత

ఇంద్రునినే సేవించుచు, నన్యక్షితిన్ శ్రమింపుఁడు
అని మమ్మడ్డు వారలు పల్కుచుందురు గావుతన్.

ఇది

మొదటి యష్టకములో మొదటిమండలమున ఏడవ వర్గము.

— — —

అపిచార్యాః కర్షకాశ్చ ఏవం ధర్మాన్ బ్రువంతు నో
వయం హి కర్మకారకాః భవేమేంద్రస్య శర్మణి।

కర్మకారులారా! మేము,నిందు క్షేమముఁగూర్తుము
అని కష్టించు నార్యులు ధన్యులమమ్ముఁబల్కుతన్

యజ్ఞశ్రియం-నృమాదక -మింద్ర ప్రియసఖం వ్రతి
ఉత్పతంతం-సోమమిమం, ఇంద్రాయ వేగినే హర।

యజ్ఞశ్రీ, నృమాదకుడౌ. మిత్రుఁడౌనింద్రుఁగూరిచి
వేగవచ్చు, నీసోమమున్ శీఘ్రుఁ డిందుకిచ్చియుమీ.

శతక్రతోః ఇమం పీత్వా, వృత్రాణాం హంతకోఽభవః
సమ్పత్తిషుచ సంపన్నం, సదాకరోషి రక్షణం

శతక్రతూ! సోమమాని, వృత్రులఁజంపుచుందువు
సంపదలన్ సంపన్నుని,నన్నదా బ్రోచుచుందువు
వృత్రులు=మేఘములును.

తం త్వా॒ వాజే''షు వా॒జి నం'' వాజయా''మః శతక్రతో।
ధనా''నామిందర్ర సాత॒యే''। 9

తం త్వా వాజేషు వాజినం వాజయామః సంపన్నం కుర్మః
ధనానాం ఇంద్రః సాతయే ప్రాప్య రక్షణాయ

యో రా॒యో॒ర వసి''ర్మ॒హాం స్సు''పారః సు''న్వ॒తః సఖా''
తస్మా॒ ఇంద్రా''య గాయత। 10

యః రాయః అవనిః ధనస్య స్థానం మహాన్
సుపారః సుపారకః సున్వతః సోమయాజినః
సఖాయః తస్మై ఇంద్రాయ గాయత స్తుతిం కురుత

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే అష్టమో వర్గః
ద్వితీయానువాకే చతుర్థం సూక్తం సమాప్తమ్

— — —

అథ ద్వితీయానువాకే పంచమం సూక్తమ్

ఇంద్రో దేవతా

అ త్వేతా॒ ని షీ''ద॒తేంద్ర''మ॒భి ప్ర గా''యత।
సఖా''యః॒ స్తోమ''వాహసః। 1

ఆ తు అ ఇత ని షీదత ఇంద్రం అభి గాయత
హే సఖాయః హే స్తోమవాహసః స్తోమవాహకాః

పు॒రూ॒తమం'' పురూ॒ణామీశా''న॒ం వార్యా''ణామ్।
ఇంద్రమ్॒ సోమే॒ సచా'' సు॒తే। 2

పురూతమం అతిబహులం పురూణాం బహూనాం
ఈశానం వార్యాణాం వరాణాం ఇంద్రం
సోమే సుతే అభిషుతే సచా సఖిభిః సహగాయత

భో భో ఇంద్ర శతక్రతో, అస్మద్ధనాని రక్షితుమ్
సంపత్తిషు సంపన్నంత్వా ,సంపన్నం కుర్మ ఏవ హి।

ఓయీ ఇంద్ర! శతక్రతూ!, మాధనంబుల రక్షకై
సంపదలన్ సంపన్నున్ నిన్, సంపన్నున్ జేతు మింకను.

యో ధనస్య మహాగారః పారగః సువ్రతః సఖా
మహాంశ్చ తిష్ఠతి సదా, తస్మా ఇంద్రాయ గాయత।

ఎవ్వఁడు ధనాగారమొ, సోమయాజికి మిత్రుఁడో
పారగుఁడో గొప్పవాఁడో యట్టిఇంద్రు స్తుతింపుఁడీ.

ఇది

ప్రథమాష్టకమున మొదటి మండలమున ఎనిమిదవ వర్గము
రెండవ యనువాకమున మొదటిసూక్తము
సమాప్తము.

— — —

రెండవ యనువాకమున రెండవ సూక్తము

ఇంద్రుఁడు దేవత

హే సఖాయః స్తోమవహా, ఆగత్యేహ నిషీదత
ఇంద్రమభిముఖీకృత్య, ప్రకృష్టాం కురుత స్తుతిమ్।

స్తోమ వహు లోమిత్రులు! వచ్చియు గూరుచుండుడు
ఇంద్రుని వైపు మోముంచి, ప్రకృష్ట స్తుతిఁజేయుఁడు

బహూనాం వరాణామీశం, తమింద్ర మతివిస్తృతమ్
సోమేఽభిషుతే చ యూయం, మిత్రైః కురుత ప్రస్తుతిమ్।

బహువరాల కీశుఁడై, యెంతో ఘనుని నింద్రుని
సోమంబు సిద్ధమైనప్పు, మిత్రులన్ గూడి మెచ్చుఁడీ

స ఘా''నో॒ యోగ॒ ఆభు''వ॒త్స రా॒యే స పురం''ధ్యామ్।
గమ॒ద్వాజే''భి''రా స నః'' 3

సః ఘ=ఏవార్థకః నః యోగే ఆ భువత్ భవతు
స రాయే సపురం ధ్యామ్ పురుధియాం బహుబుద్ధౌ
గమత్ ఆగచ్ఛతు వాజేభిః సమృద్ధిభిః ఆ స నః

యస్య'' సం॒స్థే న వృ॒ణ్వతే॒ హరీ'' స॒మత్సు॒ శత్ర''వః
తస్మా॒ ఇంద్రా''య గాయత। 4

యస్య సంస్థే స్థానే హరీ అశ్వౌ సమత్సుయుద్ధేషు
శత్రవః న వృణ్వతే న వారయంతి
తస్మై ఇంద్రాయ గాయత।

సు॒త॒పావ్నే'' సు॒తా ఇ॒మే శుచ''యో యంతి వీ॒తయే''।
సోమా''సో॒ దధ్యా''శిరః 5

సుతపావ్నే సోమార్థాయ సుతా సంపాదితాః ఇమే
శుచయః యంతి గచ్ఛంతి వీతయే తదీయవ్యాప్తయే
సోమాసః సోమాః దధి ఆశిరః దధి మిశ్రాః

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే

నవమో వర్గః

యోగక్షేమే న ఏవేంద్రో ధనాయ చ సుబుద్ధయే
భవతు, సమృద్ధిభిశ్చ, స ఆగచ్ఛతు నః సదా।

యోగక్షేమ్మమందింద్రుఁడు ధనంబును సుబుద్ధిని
గూర్చుతన్, మావృద్ధులతో నాతండు వచ్చుఁగావుతన్

యస్య స్థానే స్థితావశ్వౌ, సంగ్రామేషు చ శత్రవః
వారయితుం న శక్నువంతి, తమింద్రం కురుత స్తుతిమ్

ఎవని గృహానఁగల్గు, గుఱ్ఱాల నాజిశత్రువుల్
వారింపఁజాలఁరో యట్టి, యింద్రునిన్ స్తుతిఁజేయుడు.

శుచయో దధిమిశ్రాశ్చ సిద్ధా స్సోమరసా ఇయే
ఇంద్రాయ సోమ యోగ్యాయ, గచ్ఛంతు వ్యాప్తయే సదా

శుచుల్ పెరుగుకల్పిన సోమంబు లివిసిద్ధమై
సోమార్హుఁడౌ నింద్రునికి, వాప్తికై చేరుఁగావుతన్

ఇది

శ్రీ

ప్రథమాష్టకమున ప్రథమమండలమున

తొమ్మిదవ వర్గము

త్వం సు॒తస్య॑ పీ॒తయే॑ సద్యో వృ॒ద్ధో అ॑జాయథాః।
ఇంద్ర॒ జ్యైష్ఠ్యా॑య సు॒క్రతో॒ 6

హే ఇంద్ర! త్వం సుతస్య సోమస్య పీతయే పానాయ సద్యః
వృద్ధః వృద్ధిం ప్రాప్తః అజాయథాః జాయసే ఇంద్ర!
జ్యైష్ఠ్యాయ శ్రేష్ఠకర్మణే హే సుక్రతో!

ఆ త్వా॑ విశంత్వా॒శవః॒ సోమా॑స ఇంద్ర గిర్వణః
శం తే సంతు॒ ప్రచే॑తసే। 7

ఆ త్వా విశంతు ఆశవః శీఘ్రగాః, సోమాసః
సోమాః ఇంద్ర! గిర్వణః గీర్భిః వననీయః త్వం
శం తే సంతు ప్రచేతసే ప్రకృష్టచైతన్యాయ

త్వాం స్తోమా॑ అవీవృధ॒న్ త్వాముక్తా శ॑తక్రతో।
త్వాం వ॑ర్ధంతు నో॒ గిరః॑। 8

త్వాం స్తోమా స్తోత్రాణి అవీవృధన్ వర్ధితవంతః
ఉక్థా ఋగ్భిః శంసనాని శస్త్రాణి శతక్రతో!
త్వాం వర్ధంతాం నః గిరః!

అక్షి॑తోతిః సనేది॒మం వాజ॒మింద్రః॑ సహ॒స్రిణ॑మ్
యస్మి॒న్ విశ్వాని॒ పౌంస్యా॑ 9

అక్షితోతిః అక్షీణా వృద్ధిర్యస్య, సనేత్ సంభజేత్
వాజం బలం ఇంద్రః సహస్రిణం సహస్రసహితం
యస్మిన్ విశ్వాని పౌంస్యా పుంస్త్వాని కర్మాణి

మానో॒ మర్తా॑ అ॒భి ద్రు॑హం త॒మానః॑మింద్ర గిర్వణః
ఈశా॑నో యవయా వ॒ధమ్ 10

మర్తా మర్త్యాః ద్రోహం మా కార్షుః గీర్భిర్వననీయ
రిపువధం యవయా వృధక్కురు.

ఇతి ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే దశమోవర్గః
ఇతి ప్రథమాధ్యాయే ద్వితీయానువాకే పంచమసూక్తం

శోభనకర్మన్ హే ఇంద్ర, సోమపానాయ సత్వరమ్
వృద్ధింప్రాప్తో నిత్యశ.స్త్వం, భవసి శ్రేష్ఠకర్మణే.

శుభకర్మగల ఇంద్రా! సోమపానంబుకై వడిన్
వృద్ధిని పొందిన నీవ, యౌదువు శ్రేష్ఠకర్మకై

వాగ్భిశ్చ సేవ్యః ఇంద్రత్వాం, సోమా విశంతు సత్వరాః
ప్రకృష్టచైతన్యాయ తే, సోమాః భవంతు శాంతిదాః

వాక్కులన్ సేవ్యుఁడౌ నింద్ర! సోమాల్ నిన్ వేగచేరుతన్
ప్రకృష్ట జ్ఞానియౌ నీకు, సోమాలు శాంతిఁగూర్చుతన్

త్వాం స్తోత్రరూపాశ్చ స్తోమాః ఋగ్భిర్వో శంసనానిచ
వర్ధయంతు శతక్రతో! త్వాం వర్ధయంతు చ నో గిరః

స్తోత్రరూపాలు స్తోమంబుల్ ఋక్కుల శంసనంబులున్
శతక్రతూ! నిన్ బెంచుత, మావాక్కుల్ నినుఁ బెంచుతన్.

సర్వపౌరుష కర్మాణి, యస్మిన్ పంతి సహస్రశః
తం సోమాత్మబలంశక్రః అక్షీణవృద్ధి రాప్నుయాత్
సర్వపౌరుష కర్మలు,దేనిలో గల్గు వేనవేల్
అట్టి సోమబలంబింద్రుఁడక్షయవృద్ధియై గనున్.

[illegible]

అథ షష్ఠమం సూక్తమ్

యుంజంతి'' బ్రధ్నమరు,షం చరంత,,ం పరి'' తస్థుషః''
రోచ''ంతే రోచ,,నా ది,,వి। 1

యుంజంతి బ్రధ్నం మహాంతం సూర్యం వా అరుషం
అరోషం లోకబాంధవం చరంతం పరి తస్థుషః
పరితస్థితాః ప్రాణినః రోచంతే
రోచనాః కాంతయః తస్య

యుంజంత్య''స్య,,కామ్యా,,హరీ,, విప''క్షసా,, రథే''।
శోణా ధృ,,ష్ణూ నృవాహసా 2

యుంజంతి అస్య కామ్యా కమనీయౌ హరీ అశ్వౌ
వివక్షసా విభిన్న రథపార్శ్వౌ యయోః తౌ రథే
శోణా శోణౌ ఘృష్ణు ఘృష్ణూ నృవాహసా నేతృత్వబలవాహకౌ

కే,,తుం కృణ్వన్న'' కే,,తవే,, పేశో మర్యా అపే,,శసే''।
సముషద్భి''రజాయథాః 3

కేతుంప్రజ్ఞానం కృణ్వన్ కుర్వన్ అకేతవే అప్రజ్ఞానాయ
పేశః రూపం మర్యాః మర్త్యేభ్యః అపేశసే అరూపాయ
సమ్ సమ్యక్ ఉషద్భిః రశ్మిభిః అజాయథాః జాతః

అదహ'' స్వ,,ధామను,, పున''ర్గర్భ,,త్వమే,,రి,,రే।
దధా''నా,, నామ'' య,,జ్ఞియ''మ్। 4

అత్ అహ అనంతరం స్థాం స్వధర్మ మనుసృత్య
పునః గర్భత్వం జన్మ ఆఈరిరే ప్రాపుః ఋషయః మనుష్యాః
వా దధా నాః యజ్ఞియం యజ్ఞసంబంధి

అరోషం చరంతం సూర్యం ప్రాణినః పరితః స్థితాః
సంభంధయంతి సూర్యస్య భాసంతో దీప్తయోదివి

రోషంబు లేక చరించు సూర్యుని చుట్టు ప్రాణులు
చేరుచుండెను నాసూర్య కాంతులు మింటవెల్గును

రమ్యౌ విభిన్న పార్శ్వాఢ్యౌ శోణౌ నేతృబలావహౌ।
ధృష్టావశ్వావస్య రథే యుంజంతి పరితః స్థితాః

రమ్యంబుల్ భిన్న పార్శ్వంబుల్ శోణంబుల్ ధృష్టమ్ములల్ మఱి
నేతృబలాఢ్యమౌవాజు లీతని తేరిఁబూన్తురు.

అప్రాజ్ఞానాం తు ప్రజ్ఞాన మరూపాణాం సురూపతామ్
యచ్ఛన్ మర్త్యేషు రశ్మిభిః సమ్యక్త్వం జాయ సేహి వై

అప్రాజ్ఞులకు ప్రజ్ఞానము, అరూపులకు రూపమున్
మర్త్యుల కిచ్చి బాగుగా రశ్ములతోడఁబుట్టెదు

యజ్ఞసంభంధి వై నామ ధారయంతో మహర్షయః
స్వీయధర్మ మనుసృత్య ప్రాపుర్జన్మ పునః పునః

యజ్ఞసంబంధి నామమున్ ధరించుచు మహర్షులు
స్వధర్మము ననుసరించి పొందిరి జన్మ క్రమ్మఱన్।

పీ,,ళు చి''దారుజ''త్నుభి రుహా''చిదింద్ర వహ్ని''భిః
అవి''ంద్ర ఉ,,స్రియా,, అను''। 5

హే ఇంద్ర త్వం పీళుచిత్ దృఢస్థావమపి అరుజత్నుభిః
భంజద్భిః గృహా చిత్ గుహాయామపి ఇంద్ర వహ్నిభిః
వోఢుభిః అవింద అవిందథాః ఉస్రియాః గాః అను।

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే ఏకాదశో వర్గః

— — —

దే,,వ,,యంతో,, యథా మ,,తి మచ్ఛా''వి,,దద్వ''సుం,,గిరః''
మ,,హామ''నూషత శ్రు,,తమ్। 6

దేవయంతః దేవకామాః ఋషయః యథా మతిం అచ్ఛ
అభిముఖం విదద్వసుం వేదయద్ధనం గిరః గృణంతః
మహాన్ మహాంతం అనూషత స్తుతవంతః శ్రుతం ఇంద్రం

ఇంద్రే''జ,, సంహి దృక్ష''సే సంజగ్మా,,నో అబిభ్యుషా।
మ,,ందూ వ''మాన,,వర్చసా 7

ఇంద్రేణ సంహి దృక్షసే దృశ్యసే సంజగ్మానః
సంగచ్ఛమానః అభిభ్యుషా అభయేన యువాం మందూ
ముదితౌ సమానవర్చసా వర్చసా; భవథః

అ,,న,,వ,,ద్యై రభిద్యు''భిర్మ,,ఖః సహస్వదర్చతి।
గ,,ణై రింద్ర''స్య,, కామ్యైః 8

అనవద్యైః అభిద్యుభిః అభితస్థితద్యుతి సహితైః
మఖః మఖకారీ సహస్వవత్ వీర్యవత్
గణైః ఇంద్రస్య కామ్యైః ప్రియైః

దృఢస్థానం చ భంజద్భిః గుహాయామింద్ర వోఢుభిః
దివ్యజన్మభిరేవ త్వం తతోఽను గా అవిందథాః।

దృఢస్థానంబు భంజించి, యింద్రుఁ గుహలఁదాల్చెడి
దివ్యజన్మలచే నీవు, పిదవన్‌గొంటి వావులన్

ఇది

మొదటియష్టకమున మొదటిమండలమున
పదకొండవ వర్గము

— — —

మంత్రారం యథావేదకా అభిముఖం స్తువంతి వై
తథేంద్రం జ్ఞాపితధనం స్తోతారః స్తువతే శ్రుతమ్।

జ్ఞానియౌ నింద్రు బోధకుల్ స్తుతించెడి రీతిగా
ధనమున్ దెల్పు విఖ్యాతు నిందున్ స్తోతల్‌స్తుతింతురు

భయరహితే నేంద్రేణ సంగతస్త్వం సమీక్షసే
మరుద్గణః త్వమింద్రశ్చ ముదితౌ సమవర్చసౌ

భీతిలేని ఇంద్రునిచేఁజూడఁబడెదు కల్పియున్
మరుద్గణః నీవింద్రుండున్ హృష్టులు తుల్యవర్చసుల్

అనవద్యైర్ద్యుతిపూర్వైః ప్రియైరింద్రమరుద్గణైః
సహితో మఖకర్తాపి యథాశక్తి సమర్చతి

తుచులై ద్యుతిపూర్వులౌ నింద్రుమరుద్గణాళులన్
ప్రియులై చేర యజ్వయు యథాశక్తిని గొల్చెడిన్

అ''తః పరిజ్మ,,న్నాగ''హి ది,,వో వా'' రోచ,,నాదధి''।
సమ''స్మిన్న ృ,,ంజతే,, గిరః'' 9

అతః ఏతతీస్థానాత్ పరిజ్మన్ పరితో గామిన్
ఆ గహి ఆగచ్ఛ దివః వా ద్యులోకాద్వా రోచనాత్
రోచమానాత్ అధి-ఊర్ధ్వం సమ్ అస్మిన్
అస్మిన్ యజ్ఞకర్మణి అయం ఋషిః ఋంజతే ప్రసాధయతి
గిరః స్తుతీః

ఇ,,తో వా''సా,,తిమీమ''హి ది,,వో వా,, పార్థివా,,దధి''।
ఇంద్ర''ం మ,,హో వా,, రజ''సః 10

ఇతః వా సాతిం లబ్ధిం ఈమహే ప్రార్థయామహే
దివః వా పార్థివాత్ అధి ఇంద్రం మహః మహతః
వా రజసః అంతరిక్షలోకాద్వా

ఇతి ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే ద్వాదశ వర్గః

ద్వితీయాను వాకః సప్తమం సూక్తం

— — —

ఇంద్రో దేవతా

ఇంద్ర,,మిద్గాథినో బృహదింద్ర''మర్కైభి,,ర''ర్కిణః
ఇంద్ర,,ం వాణీ'' రనూషత। 1

ఇంద్రం ఇత్ ఏవ గాథినః సామగాయినః
బృహత్ బృహత్సామ్నా ఇంద్రం అర్కైభిః ఋఙ్మంత్రైః
అర్కిణః స్తోతారః ఇంద్రం వాణీః యజురాదివాగ్భిః అనూషత
స్తుతవంతః

అస్మాత్స్థానాత్ ద్యులోకాద్వా రోచమానా దివోవరి
ఇంద్ర ఆగచ్ఛాయమస్మిన్ యజ్ఞే స్తుతీః ప్రసీదతి

ఇటమండి గాని వెల్గు ద్యులోకంబున నుండియేన్
రమ్మింద్ర! యీయజ్ఞకర్మన్ వీడుస్తుతులఁగొల్చెదను.

ఇతో వా పార్థివాత్ స్థానాత్ ద్యులోకాద్వా విరాజతః
మహాంతరిక్షలోకాద్వా ఇంద్రాగ్నిం ప్రార్థయామహే

ఈపృథివినుండిగానీ వెల్గుదివంబునుండియేన్
అంతరిక్షంబు నుండియేన్ ప్రార్థింతు మిందుగ్నిరాకను

ఇది

ప్రథమాష్టకమున ప్రథమమండలమున

పండ్రెండవ వర్గము

— — —

రెండవ యనువాకము-ఏడవ సూక్తము

ఇంద్రుఁడు దేవత

సామగా బృహత్సామ్నేంద్రం ఋగ్భిరిద్రంచ యజ్వనః
యజుర్భిరధ్వర్యవస్తు సర్వదా స్తువంతి హి।

బృహత్సామచే సామగుల్, ఋక్కులచేత హోతలున్
యజస్సులచే నధ్వర్యుల్ నుతియించెదరింద్రుని.

ఇంద్ర॑ ఇద్ధర్యోః॑ సచా॑ సమి॑శ్ల ఆ వ॑చా॑ యుజా॑
ఇంద్రో వ॑జ్రీ హి॑ర॑ణ్య యః॑। 2

ఇంద్ర ఇత్ ఏవ హర్యోః అశ్వాభ్యామ్ ఆ అగచ్ఛతి
వచోయుజా వచోయుగ్భ్యాం ఇంద్రః వజ్రీ హిరణ్మయః

ఇంద్రో॑ దీ॑ర్ఘాయ॑ చక్ష॑స॑ ఆ సూర్య॑ం రోహయద్దివి
వి గోభి॑ర॑ద్రి॑మైరయత్। 3

ఇంద్రః దీర్ఘాయ చక్షసే దర్శనాయ ఆ సూర్యం
రోహయత్ ఆరోహయత్ దివి విగోభిః కిరణైః
అద్రిం=మేఘం అద్రితుల్య జడజగత్ ఐరయత్ వ్యైరయత్
విభిన్నం అకరోత్

ఇంద్ర॑ వాజే॑షు నోఽవ స॑హస్ర॑ప్రధనేషుచ
ఉ॑గ్ర ఊ॑గ్రాభి॑రూ॑తిభిః॑ 4

ఇంద్రః వాజేషు సమృద్ధిషు యుద్ధేషు చ నః అవ సహస్ర
ప్రధనేషు చ ఉగ్రః ఉగ్రాభిః ఊతిభిః రక్షాభిః

ఇంద్రం॑ వ॑యం మ॑హాధ॑న ఇంద్ర॑మర్భే॑ హవామహే
యుజ॑ం వృ॑త్రేషు॑ వ॑జ్రిణ॑మ్ 5

ఇంద్రం వయం మహాధనే ధననిమిత్తే ఇంద్రం అర్భే
స్వల్పధన నిమిత్తే వా హవామహే అహ్వయామహే
యుజం యుక్తం వృత్రే ప్రాప్తేషు వజ్రిణమ్

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే త్రయోదశవర్గః

— — —

అశ్వాభ్యాంచ వినీతాభ్యా మింద్రోహి విభిః సదా
సహితే వై హిరణ్మయః వజ్రేణాగచ్ఛతి పశ్యత

వాగ్విధేయాశ్వములతో మిత్రులతోడ నింద్రుఁడే
వజ్రియై హిరణ్మయుఁడై యిట్లువచ్చెడుఁ జూడుఁడీ

ఇంద్రో దీర్ఘనాదర్మయ ఆరోహయత్ రవిం దివి
స ఏవ కిరణై ర్మేఘమకరోద్భిన్న మేవహి

దీర్ఘదర్శనమునకై యింద్రుఁడుంచె దివిన్ రవిన్
ఆ తండే కిరణాలతో మబ్బున జిమ్మెను నిట్టటుల్

హే ఇంద్ర! త్వముగ్రో భూత్వా మహోగ్రైరిహ రక్షణైః
సహస్రాధికధనాహి నః సంవదశ్చ రక్ష వై

నీ విందు! మహోగ్రుఁడవై మహోగ్ర రక్షణంబులన్
సహస్రాధిక ధనులౌ మమ్ము భాగ్యాలఁ బ్రోవుమీ

మహాధననిమిత్తం వా స్వల్పస్యచ ధనస్య వా
ప్రాప్తేషు చ శత్రుష్వింద్ర మాహ్వయామి చ వజ్రిణమ్

మహాధన నిమిత్తంబున్ స్వల్పధనంబు కోసమున్
శత్రుల్ వచ్చినయప్పుడు వజ్రినింద్రునిబిల్తుము.

ఇది

మొదటి యష్టకమున మొదటి మండలమున

పదుమూడవ వర్గము

— — —

వ నో'' వృషన్వ,,ముం చ,,రుం సత్రా''దా వ,,న్నపా''వృధి
అ,,స్మభ్య,,మవ''తిష్కృతః 6

సః న వృషన్ వర్షితః అముంచరుం మేఘం
సత్రాదామన్ హి సత్రదాతః అపావృధి-అపావృణు
అస్మభ్యం అవ్రతిష్కృతః అవ్రతిస్థితః

తుంజే తు''ంజే,, య ఉత్త''రే,, స్తోమా,, ఇంద్ర''స్య వ,,జ్రిః''
న విం''ధే అస్య సుష్టుతిమ్ 7

తుంజే తుంజే ప్రతిదానే యే ఉత్తరే శ్రేష్ఠాః
స్తోమాః స్తోత్రాణితే తాని ఇంద్రస్య వజ్రిణః
న విధే వధ్యాప్తానిన విందే అస్య సుష్టుతిం శుభస్తుతిం

వృషా''యూ,,థేవ,, వంస''గః కృ,,ష్టీరి''య,,త్యోజ''సా
ఈశా''నో,, అవ్రతిష్కృతః 8

వృషా ఇంద్రః వృషభశ్చ యూథా ఇవ గోయూథానీవ వంసగః
వ్యవంశాగతః కృష్టీః కర్షశీలాన్ నరాన్ ఇయర్తి
ప్రేరయతి ఓజసా

య ఏక''శ్చర్షణీ,,నాం వసూ''నామిర,,జ్యతి''
ఇంద్ర,,ః వంచ'' క్షితీ,,నామ్ 9

యః ఇంద్రః ఏకః చర్షణీనాం మనుష్యాణాం
వసూనాం చ ఇరజ్యతి ఈశ్వరో భవతి ఇంద్రః వంచక్షితీనాం
భూమేరుత్తర వంచలోకానాం ఈశ్వరః

అన్నదాయకః హే ఇంద్రః అస్మభ్యమద్య వర్షితః
అప్రతికూల ఇమంచ మేఘం శీఘ్రమపావృణు।

అన్నదాయకః ఓయింద్రః వర్షించి యిప్పె మాకయి
అప్రతికూలుఁడవౌచు ఈమబ్బుతెర తీయుమీ.

దానే దానే చ యే శ్రేష్ఠాః అస్య చేంద్రస్య వజ్రిణః
స్తోమాః వంతి తే వర్యాప్తాః స్తోతుం న మన్య ఇత్యహమ్

దాన దానాన వజ్రియా నీ యింద్రు మెచ్చు స్తోత్రముల్
స్తుతింపఁజాల వంచును నే నెంతు లోన నెప్పుడున్

గోయూథానీ యథావృషా ప్రేరయతే స్వవంశగః
తథా వ్రభుః ప్రేరయతి ఓజసా కర్షకాన్ నరాన్

ఆఁబోతెట్లు జాతిఁజేరి ప్రేరేచు నాలమందను
అట్లీప్రభు వోజస్సుచేఁ ప్రేరేచు కృషి మర్త్యులన్

య ఏకో మనుష్యాణాంచ వసూనాం భవతీశ్వరః
స ఇంద్ర పంచలోకానా మీశ్వరో భవతి ధ్రువమ్

ఏయొక్కఁడీ మర్త్యులకున్ ధనములకు నీశుఁడో
ఆ ఇంద్రుఁడైదు లోకాల కీశ్వరుండయి యొప్పెడున్

ఇంద్రం'' వో విశ్వత స్పరి హవా''మహే జనే''భ్యః
అస్మాక''మస్తు కేవ''లః 10

ఇంద్రం వః యుష్మదర్థం యుష్మాకం వా విశ్వతః పరి విశ్వతః
ఉపరి స్థితం హవామహే అహ్వయామహే జనేభ్యః అస్మాకం
అస్తు కేవలః అసాధారణః

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే చతుర్థో వర్గః

ఇతి ద్వితీయోఽనువాకః

— — —

అథ తృతీయోఽనువాకః అష్టమంసూక్తం

ఇంద్రో దేవతా

ఏంద్ర'' సాన సిం రయిం సజిత్వా''నం సదాసహ''మ్
వర్షి''ష్ఠమూతయే'' భర 1

ఆ ఇంద్ర సావసిం సంభజనీయం రయిం ధనం సజిత్వానం
సదానయినం సదా సహం సహనశీలం వర్షిష్ఠం ప్రవృద్ధం
ఊతయే అభివృద్ధయే భర ఆహర

ని యేన'' ముష్టిహత్యయా నివృ''త్రాణి జిఘాంసథః
త్వోతా''సో న్యర్వ''తా 2

ని నితరాం యేన ధనేన ముష్టిహత్యయా ముష్టిప్రహరణేన
ని నితరాం వృత్రాణి మేఘతుల్యశత్రూన్ రుణధామహై
నిరుంధయామః త్వోతాస త్వయా రక్షితా అర్యతా అశ్వేన

విశ్వత ఉపరి స్థితం వ ఇంద్ర మాహ్వయామహే
సర్వసాధారణో భూత్వా నిత్య మస్మాకమస్తు చ

విశ్వంబునకుఁ బై నున్న మీ యింద్రు నిష్ఠ పిల్తుము
అతఁడసాధారణుఁడై మనకెప్పుడు నుండుతన్

ఇది

ప్రథమాష్టకమున మొదటి మండలమున బదునాల్గవ వర్గము

రెండవ యనువాకము ఏడవసూక్తముఇది

— — —

ఇంక మూఁడవ యను వాకము ఎనిమిదవ సూక్తము

ఇంద్రుఁడు, దేవత

సంభజనీయం సజయం ప్రవృద్ధంచ సదాసహమ్
ధనంచ నో రయివృద్ధయే హే ఇంద్ర నిత్యమాహర

సేవ్యంబై జయశీలంబై ఋద్ధమై యోర్పునిండిన
ధనంబు మా యభివృద్ధి కోయింద్ర! యెప్పుఁగూర్పుమీ

తేన ధనబలేనచ ముష్టిప్రహారజేన చ
త్వద్రక్షితా మేఘశత్రూన్ నిరుంధామ చ వాజిభిః

ఆ ధన బలము చేతన్ మాపిడికిళ్ల పోట్లచే
వాజిచే మేఘశత్రులన్ గెల్తుము నీవు ప్రోచుటన్

ఇంద్ర త్వోతా''స అ వయం వజ్రం'' ఘనా దదీ''మహి
జయే''మ సంయుధి స్పృధః'' 3

ఇంద్ర త్వోతాసః త్వద్రక్షితాః అ వయం వజ్రం ఘనా
ఘనత్వేవ దదీమహి ఆదదీమహి జయేమ జితవంతః వమ్
యుధి యుద్ధే స్పృధః స్పర్ధమానాన్ శత్రూన్

వయం తూరే''భిరస్తృ''భిరింద్ర త్వచా'' యుజా వయమ్
సాసహ్యామ'' వృతన్యతః 4

వయం తూరేభిః తూరైః సహ అస్తృభి అస్త్రక్షేపకైః
జేతారః స్యామ ఇంద్ర త్వయా యుజా యుక్తాః వయం సాసహ్యామ
అభిభవేమ వృతన్యతః సేనామిచ్ఛతః శత్రూన్

మహా ఇంద్ర''ః వరశ్చ న మ''హిత్వమ''స్తు వజ్రిణే
ద్యౌర్న ప్ర''థినా శవః'' 5

మహాన్ ఇంద్రః వరః చ న మహిత్వం మహత్త్వం
అస్తు వజ్రిణే ద్యౌః న ఇవ ప్రథినా ప్రథిమ్నా శవః శక్తిః ఇంద్రః

ఇతి

వ్రీధమాష్టకే ప్రథమమండలే పంచదశో వర్గః

— — —

ఇంద్రః త్వద్రక్షితా వయం, ఘనంవజ్రం లభేమహి
సంగ్రామే చ శత్రుజనాన్ పూర్ణతయా జయేమవై।

ఇంద్రః త్వద్రక్షితులమై గొందుముగొప్ప వజ్రమున్
యుద్ధమునందు శత్రులన్ బూర్తిగ గెల్చివైతుము

వయమస్త్ర క్షేపిభిరై, స్త్వయాచ సహితా వయమ్
సేనాయాం యుద్ధమిచ్ఛతో యాగారిన్ సుసహేమహి।

అస్త్రాలేయు శూరులతో మేము, నిన్గల్సి మేమిదే
సేనతో ఘోరం గోరెడి యాగశత్రుల గెల్తుము.

మహానింద్రః ఉత్కృష్టశ్చ; మహత్త్వమస్తు వజ్రిణే
న తు విశాలా ద్యౌరివ, పృథుతాయాం బలవాన్ హివై

గొప్పవాఁడింద్రుఁడు త్కృష్టుఁ, డావజ్రి ఘనుఁడయ్యెడున్
దివమట్టు లాతఁడెంతో గొప్పవ శక్తుడై తగున్.

ఇది మొదటి యష్టకమున

మొదటిమండలమున వదునైదవ వర్గము

— o —

స॒మో॒హే వా॒ య ఆశ॑త నర॑స్తో॒కస్య॒ సని॑తౌ
విప్రా॑సో వా॒ ధియా॒యవః॑। 6

సమోహే- సంగ్రామే వా యే ఆశత ప్రాప్తవన్తః
నరః పురుషాః తోకస్య అపత్యస్య
సనితౌ లాభే విప్రాసః విప్రాః ధియా సహ ప్రజ్ఞాకామాః

య॒ః కుక్షిః॑ సో॑మపా॒త॑మః॒ సము॒ద్ర ఇ॑వ॒ పిన్వ॑తే
ఉ॒র্వీరాపో॒ న కాకు॑దః। 7

యః కుక్షిః సోమపాతమః అతిసోమరసపాయీ సః
సముద్ర ఇవ పిన్వతే వర్ధతే ఉర్వీః
బహు అప న ఇవ కాకుదః ఉన్నతదేశిన్యః

ఏ॒వా హ్య॑స్య సూ॒నృతా॑ విర॒ప్శీ గోమ॑తీ మ॒హీ।
ప॒క్వా శాఖా॒ న దా॒శుషే॑। 8

ఏవ హి ఏవం ఖలు అస్య ఇంద్రస్య సూనృతా
వాక్ విరప్శీ విపులా గోమతీ జోతిర్మయీ
మహీ మహితా పక్వా పక్వఫలా శాఖా న ఇవ దాశుషే
దానశీలాయ యజమానాయ।

ఏ॒వా హి తే॒ విభూ॒తయ ఊ॑తయ॒ ఇంద్ర॒ మావ॑తే
స॒ద్యశ్చి॒త్సన్తి॒ దా॒శుషే॒ 9

ఏవ హి ఏవం హి తే విభూతయః ఊతయః వృద్ధిదాః
ఇంద్ర మావతే మద్విధాయ సద్యఃచిత్ సద్యఏవ
సన్తి దాశుషే దానశీలాయ

మేధావినః ప్రజ్ఞాకామా, యే నరా దైవవైరిభిః
యుద్ధే, సంతతి ప్రాప్తౌ వా, శ్రితా ఇంద్రం త ఈశతే।

విప్రులై ప్రజ్ఞాకాములై, యేనరు లాజినైనను
సంతానావాప్తికైన నింద్రు, సేవింత్రో వారెనేర్తురు।

యః కుక్షిరతి సోమపః, స వార్ధిరివ వర్ధతే।
ఉన్నతప్రదేశస్థాని జలానీవ బహూని హి।

ఎంతొ సోమమాను కుక్షి, వార్ధియటుల వర్ధిలున్
ఉన్నత దేశమందలి బహుజలాల పోలికన్।

యి శాఖా తు, పేక్ష్వఫలా యథా, తథా [illegible] దానశీలాం
ామతీ గుర్వీ భవేద్రింద్రస్య సత్యవాక్। మహితా భ

కొమ్మ పోలిక, దానశీలుఁడుయజ్వకున్ పండ్లున్న
తయై వెల్గు నింద్రుని సత్యవాక్కగున్। మహామహి

వృద్ధిప్రద, స్త ఇంద్రేహ విభూతయః ఏవం ఖలు
నశీలాయ సద్యో భవంతి సత్ఫలాః। మధ్విధదా

ద్ధినిచ్చెడి, నీ విభూతుల్ మహేంద్రుఁడా। ఈరీతి వృ
వానశీలున, కవుఁగావుత వెంటనే। నావంటి భ

ఏ॒వా హ్య॑స్య॒ కామ్యా॒ స్తోమ॑ ఉ॒క్థ వ॒శంస్యో॑।
ఇంద్రా॑య॒ సోమ॑పీతయే। 10

ఏవ హి ఏవంఖలు అస్య ఇంద్రస్య కామ్యా
కమనీయ స్తోమః సామమంత్రం ఉక్థః ఋఙ్మంత్రం
చ శంస్యా శంసనీయే ఇంద్రాయ సోమపీతయే సోమపానాయ

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే షోడశ వర్గః

అష్టమ సూక్తం

— — —

నవమం సూక్తమ్

ఇంద్రేహి॒ మత్స్యన్ధ॒సో॒ విశ్వే॑భిః సోమ॒పర్వ॑భిః।
మ॒హా అ॒భిష్టిరోజ॑సా। 1

ఇంద్ర ఆ ఇహి ఏహి మత్సి మత్తో భవ అన్ధసః
అన్నైః విశ్వేభిః సోమపర్వభిః సోమమయాంగైః
దేవైః సహ మహాన్ అభిష్టిః అభిగన్తా ఓజసా భవసి
ఏమే॑నం సృజతా సు॒తే మ॒ంమింద్రా॑య మ॒ంది॑నే
చక్రి॒ం విశ్వా॑ని చక్ర॑యే। 2

ఆ ఈమ్ పాదపూరణమ్
ఏవం సోమ॑ం సృజత ఆసృజత॒ఉత్త॒
సుతం అభిషవం మందిం మోదమానం॒సోమం
ఇంద్రాయ మందినే మోదమానాయ చక్రిం పునః పునః
కృతం విశ్వాని చక్రయే కారిణే ఇంద్రాయ

ఏవం చ ఖల్వ స్యేంద్రస్య కామ్యే హి ఋక్సామచ
ఇంద్రాయ సోమపానాయ, శంసనీయే త ఏవ హి।

ఇట్టులె యాయింద్రునికిన్ ప్రియంబౌ ఋక్కు సామయున్
ఇంద్రుని కోపము సోమ, పానంబుకయి కోరనౌ॥

ఇది

ప్రథమాష్టమునక మొద టిమండలమున పదునాల్గవ వర్గము

ఎనిమిదవ సూక్తము

తొమ్మిదవ సూక్తము

ఇంద్ర ఆగచ్ఛ సోమానైః సంతుష్టశ్చ భవాఖిలైః
సోమాంగదైవతైః సాకం మహోద్యుక్త ఓజసా।

రమ్మింద్ర! సోమాన్నంబుచేఁ బుష్టి తుష్టి పొందు; ఘనుండవై
సర్వసోమాంగ దేవుల, గూడి గెల్వుము శత్రులన్.

ప్రాప్తోఽ భిషవ ఇంద్రాయ మోదినే విశ్వకారిణే
ముదితం సుకృతం సోమమేనం దత్త సుహృజ్జనాః।

సోమంబు తీయు వేళమ, మోదియై విశ్వకర్త యౌ
వజ్రికిన్ తుష్టితోఁ దీయు, సోమమిందు సుహృజ్జనుల్

మత్స్వా' సుశిప్ర మంద్రిభిః స్తోమే'భిర్విశ్వచర్షణే
సచైషు సవనేష్వా। 3

మత్స్వా మోదస్వ సుశిప్ర శుభ్రానో మందిభిః
మోదహేతుభిః స్తోమేభిః స్తోమైః విశ్వచర్షణే
విశ్వదృష్టే సచా త్వద్విభూతిభిః ఏషు సవనేషు ఆ గచ్ఛ

ఆస్నగ్రమింద్ర తే గిరః ప్రతి త్వాముద'హాసత।
అజో'షా వృషభం పతి'మ్ 4

ఆస్నగ్రం ఆస్నజం ఇంద్ర తే తుభ్యం గిరః
ఉత అహాసత ఊర్ధ్వం గతాః అజోషాః జుషసే
సేవసే వృషభం కామవర్షితారం పతిం రక్షకం

సంచో'దయ చిత్రమర్వాగ్రాధ' ఇంద్ర వరే'ణ్యమ్।
అస్మదిత్తే' విభు ప్రభు। 5

నమే చోదయ చిత్రం అర్వాక్ అభిముఖం రాధః
ధనం ఇంద్ర వరేణ్యమ్ అనత అసిత్ ఇత్ ఏవ తే విభు ప్రభు

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే సప్తదశో వర్గః

— — —

మోదహేతు భిస్తో మైస్త్వం తథహనో వినోదయ
విశ్వదృష్టే నవనేష్వే ష్వాగచ్ఛ త్వద్విభూతిభిః

మోదమిచ్చు స్తోమాలతో సుహనూ! మోదమందుము
విశ్వదృష్టి! నీశక్తితో ఈయజ్ఞాలకు రమ్మికన్!

తుభ్యమింద్ర! ఊర్ధ్వగతా స్త్వాం ప్రతి హిగిరోఽ నృజం
కామానాం వర్షితారం పతిం సేవితవానసి!

నీ కోపమయి పైకేగు, వాక్కులన్ నీకు గూర్చితిన్
కోరికలను వర్షించు ప్రభున్ నిన్నిదె గొల్చెదన్!

వరణీయం ధనంచిత్రం చోదయాభిముఖం మమ
ఆసీదింద్ర త్వత్సమీపే ప్రభుత్వం వైభవంచ వై

కోరందగు వింతధనం, బెదుటన్ నాకుఁ బంపుమీ
ఇంద్ర! నీదరి నున్నవి. ప్రభుత్వవైభవంబులు

ఇది మొదటి యష్టకమున

మొదటి మండలమున పదునేడవ వర్గము

— ·o —

అ॒స్మాంత్సు తత్ర॑ చోదయేంద్ర॒ రాయే॒ రథ॑స్వతః
తువి॑ద్యుమ్న॒ యశ॑స్వతః। 6

అస్మాన్ తు తన్న చోదయ ఇంద్ర రాయే
రథస్వత తీవ్రవేగాయ తువిద్యుమ్న బహుద్యుతేః
యశస్వతః బహుయశసే తుభ్యం

సం గోమ॑ దింద్ర॒ వాజవద॒స్మే పృ॒థు శ్రవో॑ బృ॒హత్।
విశ్వా॒యుర్ధే॒హ్యక్షి॑తమ్। 7

సం గోమత్ అంసుమత్ వాజవత్ సంమృద్ధిమత్ అస్మే అస్మభ్యం
పృథు పృథులం శ్రవః దివ్య శ్రవణం బృహత్ విశ్వాయుః ధేహి
సందేహి అక్షితం క్షయరహితం

అ॒స్మే ధే॑హి శ్రవో॑ బృ॒హద్యుమ్నం॑ స॒హస్ర॑సాత॒మమ్।
ఇంద్ర॒ తా ర॒థినీరిషః। 8

అస్మే అస్మభ్యంధేహి చ వః దివ్యధనం బృహత్ ద్యుమ్న తేజ
సహస్రసాతమమ్ సహస్రార్థ సాధకం ఇంద్ర తాః రథినీః
రయిత్యః శీఘ్రగమనాః ఇషః ఇచ్ఛాః

వసో॒రిం॒ద్ర॒ం వసు॑పతిం గీర్భి॒ర్గృణంతం ఋ॒గ్మియ॑మ్।
హోమ॒ గంతారమూ॒తయే॑। 9

వసోః ఇంద్ర వసుపతి గీర్భిః గృణంతం-స్తువంతం
ఋగ్మియం ఋచాం మాతారం హోమ ఆహ్వయామ
గంతారం ఊతయే అభివృద్ధయే

సు॒తే సుతే న్యో॑కసే బృహద॒బృ॒హత ఏదరిః।
ఇంద్రా॑యశూష మ॑ర్చతి। 10

సుతే సుతే ప్రతిఅభిషవే సోమే న్యోకసే నియతవాసాయ
బృహత బృహతే అఇత ఏవఅరిః యజమానః
ఇంద్రాయ శూషం బలం అర్చతి స్తౌతి।

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే అష్టాదశో వర్గః

నవమః సూక్తః

బహుద్యుతే! త్వం హే ఇంద్ర సువేగాయ యశస్వినే
ఐశ్వర్యాయ తథాస్మాన్, సమ్యక్ చోదయ సర్వదా

సువేగంబై కీర్తిగూర్చు, ధనంబునకు మమ్ములన్
బహుద్యుతీ! యో ఇంద్రా! నీ, వొప్పుగ ప్రోత్సహింపుమీ

ద్యుతియుక్తం సుసంపన్నం, పృథులం చ మహద్ధనమ్
అస్మాక మింద్ర సందేహి, విశ్వాయు రపిచాక్షయమ్।

ద్యుతిగల్గి సమృద్ధంబౌ, చాల గొప్పధనంబును
మాక్రింద! కూర్చుమింకను, నిమ్మక్షయమౌ చిరాయువున్
ద్యుతియుక్తమ్ ధనం, దివ్యం సహస్రార్థస్య సాధకమ్
అస్మాకమింద్ర సంధేహి, వాంఛా అపి చ శీఘ్రగాః

ద్యుతిగల్గి సమృద్ధంబై, వేలకొద్దికొలఁదీర్చెడి
ధనంబీయుమింద్ర యింక, నిమ్ము శీఘ్రంపు వాంఛలన్.

వాగ్భి ర్వయం స్తుతవంతశ్చ, గంభారం ధనవృద్ధయే
ఋచాం మాతార మింద్రం, తమాహ్వయామ వసోః పతిమ్।

వాక్కులతో స్తుతించుచు, మేము ఋక్కులఁగోల్చెడి
ధనాభివృద్ధికై పోవు, ధనేంద్రు నింద్రుఁ బిల్తుము

సోమాభిషవేచ సిద్ధే బృహతే స్థిరవాసినే
ఇంద్రాయ యజమానో వై, మహాబలేన సంస్తుతే

సోమంబుసిద్ధమైనప్పు, గొప్పయై స్థిరవాసియౌ
నింద్రున్ యజమానుఁడెంతో, శక్తితో స్తుతియించెడిన్।

ఇది మొదటి యష్టకమున
మొదటి మండలమున పదునెనిమిదవ వర్గము
తొమ్మిదవ సూక్తము

దశమః సూక్తః

మధుచ్ఛంద్రాః ఋషిః ఇంద్రో దేవతా ఛందోఽనుష్టుప్

గాయ'ంతి త్వా గాయ'త్రిణోఽర్చంత్య'ర్కమ'ర్కిణః,
బ్రహ్మాణ'స్త్వా శతక్రత' ఉద్వంశమి'వ యేమిరే 1

గాయంతి స్తువంతి త్వాం గాయత్రిణః స్తోతారః అర్చంతి అర్కం అర్చనీయమింద్రం అర్కిణః ఋగ్భి రర్చంతః బ్రహ్మాణా మంత్ర ద్రష్టారః త్వా శతక్రతో ఉత్ వంశమివ వంశనిశ్రేణీమివ యేమిరే ప్రాప్నువంతి

యత్సానో'ః సాను'మారు'హ, ద్భూర్యస్పష్ట కర్త్వ'మ్
తదింద్రో' అ'ర్థం చేతతి యూ'థేన' వృష్ణిరే'జతి 2

యత్ యదా సానోః సానుం ఆరుహత్ ఆరోహతి భూరి అస్పష్ట అస్పృశత్ కర్త్వం కర్తవ్యం తత్ తదా ఇంద్రః అర్థం ఆరోహణ ప్రయోజనం చేతతి చేతయతి ప్రకాశయతి యూథేన స్వగణేన వృష్ణిః కామవర్షకే భూత్వా ఏజతి కంపతే అస్మదనుగ్రహాయ ప్రవర్తతే

యక్ష్వా హి కే'శినా హరీ' వృష'ణా తక్ష్య'ప్రా
అథా' న ఇంద్ర సోమపా గిరాముప'శ్రుతిం చర। 3

యుక్ష్వ యోజయ హి కేశినా కేశవంతౌ హరీ అశ్వౌ తక్ష్యప్రౌ పుష్టాంగౌ అథ నః ఇంద్రః సోమపాః గిరాం ఉపస్తుతిం సమీపం చర

ఏహి' స్తోమా' అ'భి స్వ'రా'భి గృ'ణీ'హ్యో ర'వ
బ్రహ్మ చ నో వసో' సచేంద్ర' యజ్ఞం చ వర్ధయ 4

ఆ ఇహి ఏహి స్తోమాన్ అభిస్వర అభిముఖం శబ్దయ అభి గృణీహి అభి స్తుహి ఆ రువ శబ్దంకురు బ్రహ్మ చ నః వసో వసురూపః వచా వహ ఇంద్ర యజ్ఞం చ వర్ధయ।

పదవమూక్తము

మధుచ్ఛందసుఁడు ఋషి. ఇంద్రుఁడు దేవత ఛందస్సు అనుష్టుప్

గాయత్రాణి త్వాం చ గాయంతి, త్వామర్చయంతి చార్చకాః
బ్రాహ్మణాస్త్వామ్ శతక్రతో, ఊర్ధ్వ వంశమివాప్నువన్

గాయకుల్ నిన్ను గీర్తింతు, రర్చింతు రిన్ను నర్చకుల్
శతక్రతూ! నిన్ బ్రాహ్మణుల్ గాంత్రూర్ధ్వ వంశముం బలెన్

సానోః సానుం యదారోహ త్యుత్తమార్థం యదాస్పృశేత్
తదేంద్రోఽర్థం ప్రయచ్ఛతి, గవ్యైః కామాంశ్చ వర్షతి

సాను నుండి సానువెక్కు, మెప్డు సత్కృతిఁజేయునో
అప్పుడింద్రుఁడర్థమిచ్చు, గుంపుతోఁ బోయుఁగోర్కెలన్

కేశవంతౌ సుపుష్టాంగౌ హయౌ యోజయ వర్షకౌ
సోమపా ఇంద్ర తతో నో గిరాం పంచర సన్నిధౌ
జూలుకల్గి పుష్టాంగమ్మై కోర్కెవర్షించు గుఱ్ఱముల్
కూర్చు! సోమమాను నింద్రా! మావాక్కులం జరింపుమా

ఏహి స్తోమాన భివద, ప్రకటం స్తుహి శబ్దయ
వసురూపేంద్ర నో మంత్రాన్ యజ్ఞం చాపి ప్రవర్తయ

రమ్ము స్తోత్రముల్ పల్కు, ప్రైకిమెచ్చుము పల్కుమీ
వసురూప ఓయింద్ర! మామంత్రయజ్ఞాలు పెంచుమీ!

ఉక్థ మింద్రా'య శంస్యం, వర్ధ'నం పురునిష్షిధే
శక్రో యథా' సుతేషు' నో రారణ'త్ సఖ్యేషు'చ 5

ఉక్థం ఋక్స్తోత్రం ఇంద్రాయ శంస్యం వర్ధనం పురు నిః సిధే
శత్రునివారకాయ బహుశత్రుసాధకాయ వా శక్ర ఇంద్రః యథా
సుతేషు నః రారణత్ రమేత సఖ్యేషు చ సఖిషుచ

తమిత్స'ఖిత్వ ఈ'మహే, తం రాయే తం సువీర్యే'
స శక్ర ఉత నః శకదింద్రో, వసు, దయమానః 16

త ఇత్ ఏవ సఖిత్వే ఈమహే ప్రార్థయామహే తం రాయే
ధనాయ తం సువీర్యే సువీర్యాయ చ స చక్రః ఉత అపిచ నః
అస్మభ్యం శకత్ శక్నోతి ఇంద్రః వసు ధనం దయమానః వితరన్

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమ మండలే ఏకోనవింశః వర్గః

— — —

సువివృతం' సనిరజమిందో, త్వాదా'తమిద్యశః'
గవామవ' వ్రజం వృ'ధి, కృణుష్వ రాధో' అద్రివః 1

సువివృ'త సునిః అజమ్ సునిర్గతిం ఇందో త్వాదాతం
వయా శోధితే ఇత్ ఏవ యశః గవాం
వ్రజ్ఞాన రశ్మీనాం అవ వ్రజం వృధి అపావృణు
కృణుష్వ కురు రాధో వృద్ధిరూపధనే అద్రివః
హే అద్రివన్ః స్థిరః ఇంద్రః

శత్రువారకాయేంద్రాయ శస్యా వర్ధక ఋక్స్తుతిః
సఖిసుతేష్టివాస్మాసు శక్రః శస్యం రమేత వై

శత్రుల వారించు నిందున్, బెంచు ఋక్స్తుతి మెచ్చనౌ
సుత మిత్రులందట్లింద్రుఁ డొప్పుమెప్పుగ మాయెడన్।

తమేనేంద్రం సఖ్యే ధనే సువీర్యే ప్రార్థయామహే
అపిచ స శక్ర ఇంద్రః, శక్నోతి వితరన్ ధనమ్

మైత్రి ధన సుశక్తుల కా, యిందునె కోరుచుందుము
మఱియు శక్తుఁ డింద్రుఁడు, ధనమీయ సమర్థుడు

ఇది

ప్రథమాష్టకమున ప్రథమ మండలమున వందొమ్మిదవ వర్గము

— — —

సువివృతం సునిర్గతం త్వత్పుష్ట మేవ సద్యశః
అద్రితుల్యేంద్రః ప్రజ్ఞాలి ముద్ఘాటయ ధనం కురు

స్పష్టఁ బై సునిర్గతంబౌ త్వత్పోధిత యశంబగున్
అద్రి తుల్యేంద్రః ప్రజ్ఞలన్ తెఱవుము ధనంబిడు.

న హి త్వా రోదసీ ఉభే ఋఘాయమాణమిన్వతః
జేషః స్వర్వతీరపః సంగా అస్మభ్యం ధూనుహి 8

న హి త్వా రోదసీ ద్యావాపృథివ్యౌ ఉభే ఋఘాయమాణం
ఉగ్రతయా అవతిష్ఠమానం ఇన్వతః న వ్యాప్తుం శక్నుతః జేషః
జయసి స్వః వతీః స్వర్గవతీః అపః శక్తీః సమ్
గాః ప్రజ్ఞారశ్మీన్ అస్మభ్యం ధూనుహి సంప్రేరయ

ఆశ్రుత్కర్ణ శ్రుధీ హవం నూ చిద్దధిష్వ మే గిరః
ఇంద్ర స్తోమ మిమం మమ కృష్వా యుజశ్చిదంతరమ్ 9

ఆశ్రుత్ కర్ణ సర్వతః శ్రుతవత్కర్ణ! శ్రుధి శ్రుణు హవం ఆహ్వానం
ను క్షిప్రం చిత్ అపి దధిష్వ ధారయ మే గిరః ఇంద్ర స్తోమ స్తోత్రే
ఇమం మమ కృధ్వి కురు యుజః యుక్తస్య చిత్ అపి అంతరం అసన్నం

విద్మా హి త్వా వృషంతమం వాజేషు హవనశ్రుతమ్
వృషంతమస్య హూమహ ఊతిం సహస్రసాతమామ్ 10

విద్మా విద్మః హి త్వా వృషం తమం అతి వర్షితారం
వాజేషు సమృద్ధిషు హవనశ్రుతం ఆహ్వానశ్రోతారం
వృషంతమస్య అతివర్షితుః హూమహే ఆహ్వయామహే
అతిం వృద్ధిం సహస్రసాతమాం సహస్రదాతీయ్

ఆ తూ న ఇంద్ర కౌశిక మందసానః సుతం పిబ
నవ్యమాయుః ప్రసూ తిర కృధీ సహస్రసా మృషిమ్ 11

ఆ ఆగచ్ఛ తూ పాదపూరణః నః ఇంద్ర కౌశిక కుశికవంశ్య! సర్వ
విద్యోపాసక! ఇతిదయానందః. మందసానః మోదమానః సుతం సోమం
పిబ! నవ్యమాయుః ప్ర సు తిర ప్రవర్ధయ కృధీ కురు సహస్రసాం
సహస్రస్య సంభక్తారం ఋషిః అతీంద్రియదర్శీ

నహి త్వాం రోదసీ ఉభే వ్యాప్తముగ్రం న శక్నువతః
జయసి స్వర్గశక్తిస్త్వం, ప్రజ్ఞాః ప్రేరయ నః సదా

భూమ్యాకాశాలు రెండును మగుగ్రి నిన్ బొందఁజాలవు
స్వర్గ శక్తుల గెల్తువు ప్రేరేపు మాకు ప్రజ్ఞలన్

ఆశ్రావికర్ణ! శృణు మ ఆహ్వానం స్తుతీ రేధర
యుక్తస్య మమేదం హోత్రం హే ఇంద్ర! హ్వయేకురు

ఎల్లన్ వినుచెవివాఁడా! నా పిల్పున్ నాస్తుతుల్ వీను
యుక్తుండనౌ నాయీహోత్ర మిందగ్రి! చిత్తాన నిల్పుమీ

ఋద్ధ్విష్వాహ్వాన క్రోశారం విద్మస్త్వా మతి వర్షిణమ్
అతివర్షిణస్తే వృద్ధిం సాహస్రీమాహ్వయామహే

ఋద్ధులన్ బిల్పు వినెడి యెంతో వర్షించు నిన్గని
ఎంతో వర్షించు వేలిచ్చు నీవృద్ధిన్ బిల్తు మెప్పుడున్

న ఆగచ్ఛేంద్ర కౌశిక! మోదమానో రసం పిబ
నవ్యమాయుః ప్రవర్ధయ, సహస్రాక్ష మృషిం కురు

మాకై రమ్మింద్ర! కౌశిక! మోదాన రస మానుము
క్రొత్తయాయుపెంచు, ఋషిన్ సహస్ర ద్రష్టఁ జేయుము

పరి' త్వా గ్గిరజో, గిర' ఇ,మా భవంతు విశ్వత'ః
వృ,ద్ధాయు,మను, వృ'ద్ధయో, జుష్టా' భవంతు, జుష్ట'యః। 12

పరి పరితః త్వాగిర్వణః! గీర్భిస్తవనీయ గిరః ఇమా భవంతు విశ్వతః
వృద్ధాయుం ప్రవృద్ధాయుం అను అనుసృత్య వృద్ధయః వర్ధమానాః
జుష్టాః సేవితాః భవంతు జుష్టయః ప్రీతిహేతవః।

ప్రథమాష్టకే పంచమమండలే వింశో వర్గః

దశమ సూక్తం

— ౦ —

ఏకాదశః సూక్తః ఋషి మధుచ్ఛందసుత్రిః జేతా
ఇంద్ర,ం విశ్వా' అవీవృధంత్సము,ద్రవ్య'చస,ం గిర'ః
ర,థీత,మం ర,థీనాం' వాజా,నాం, సంత్పతిం, పతి,మ్ 1

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్ సముద్ర వ్యచసమ్ సముద్రాత్ వ్యాప్తం
గిరః రథీతమం రథికశ్రేష్ఠం రథీనాం రథికానాం మధ్యే
వాజానాం సంపత్తీనాం సంత్పతిం పతిమ్

స,ఖ్యే త' ఇంద్ర వా'జినో, మా భే'మ శవసస్పతే
త్వామ,భి ప్ర బోనుమో, జేతా'రమప'రాజితమ్ 2

సఖ్యే తే ఇంద్ర వాజినః బలినో వయం మాభేమ భైష్మ శవసస్పతే
బలప్రభోః త్వాం అభిప్రబోనుమః సర్వతః ప్రకర్షేణ స్తుమః జేతారం
అపరాజితం పరాజయశూన్యం

పూ,র্ব্বীరింద్ర'స్య రా,తయో, న వి ద'స్యంత్యూ,తయ'ః
యదీ, వాజ'స్య, గోమ'తః స్తో,తృభ్యో, మం హ'తే మ,ఘమ్ 3

పూర్వీః సనాతనాః ఇంద్రస్య రాతయః దానాని న విదస్యంతి
క్షీయంతే ఊతయః వృద్ధయః యదివాజస్య బలస్య గోమతః ప్రజ్ఞా-
సంపన్నస్య స్తోతృభ్యః మహతే దదాతి మఘం ధనం

వాక్స్తుత్యః త్వామిమా గిరో విశ్వేషు సంతు సర్వతః
దీర్ఘాయుషం త్వాం వృద్ధాః సేవితాః సంతు ప్రీతిదాః

వాక్స్తుత్యః మాయావాక్కులు, ఎల్లెడన్ చుట్టుఁగల్గుతన్
దీర్ఘాయుస్ నిన్ను వర్ధిల్లి సేవ్యమై ప్రీతిదంబగున్

ఇతి ప్రథమాష్టకము
ద్వితీయమాష్టకమున నిరువదవ వర్గము
పదవసూక్తము
— o —
పదునొకండవ సూక్తము

ఋషి- మధుచ్ఛందుని కొడుకు జేత.
రథినాం రథికశ్రేష్ఠం వృద్ధీనాం సత్పతిం ప్రభుమ్
సముద్రవత్ వ్యాప్తమింద్రం వర్ధయంత్యఖిలా గిరః

రథికులన్ రథికాగ్ర్యు సైశ్వర్యసత్పతిన్ ప్రభున్
అబ్ధివోలెనిందు నింద్రున్, బెంచును సకల స్తుతుల్

బలేశః ఇంద్రః త్వత్సంశ్యే, మా భైష్మ బలినో వయమ్
అవితశ్చ ప్రస్తుమస్త్వా, జేతారమపరాజితమ్

బలేశః ఇంద్రః నీ మైత్రిన్, భయ మెప్పుడు పొందము
ఓటమి లేని నిన్ జేతన్ బ్రస్తుతించెద మెల్లెడన్.

అన్వ యది ఇంద్రః స్తోతృభ్యః వాజస్య గోమతః
మఘం మంహతే తర్హి ఇంద్రసః పూర్వీః రాతయః ఉతయః న విద
న్యంతి వక్షయంతి స్తోతృభ్యో యది బలధీ- ధనం తు దదాతి సై
తర్హీంద్రస్య చ దానాని వక్షయంతి చ సంవదః

స్తుతికర్తల కాతండు, ప్రజ్ఞా బల ధనాలిడన్
ఆ ఇంద్రుని దానంబుల్ సంవదలున్ క్షయింపవ

పురాం భిందుర్యువా' కవిరమి'తౌజా అజాయత
ఇంద్రో విశ్వస్య' కర్మ'ణో ధర్తా వ్రజీ పురుష్టుతః 4

పురాం పురాణాం భిందుః భేదకః యువా కవిః అమితౌజాః అజాయత
ఇంద్రః విశ్వస్య కర్మణః ధర్తా వజ్రీ పురుష్టుతః బహుజనస్తుతః

త్వం బలస్య గోమతో ఽపావ'రద్రివో బిల'మ్
త్వాం దేవా అభి'ష్యష్టుజ్యమా'నాస ఆవిషుః 5

త్వం బలస్య బలరాక్షస్య గోమతః ధేనుయుక్తస్య అపావః అపా
వృణోః అద్రివః హే అద్రితుల్యః బిలం వాం దేవా అభిష్యషః
అధీతాః తుజ్యమానాస క్షిప్రం ఆవిషు సహాయాః ఆవివిశుః

తవాహం శూ'ర రాతిభిః ప్రత్యా'యం సింధు'మా వదన్
ఉపా'తిష్ఠంత గిర్వణో విదుష్టే తస్య' కారవః 6

తవ అహం శూరః రాతిభిః అనుగ్రహదానైః ప్రత్యాయం ప్రత్యాగచ్ఛ
సింధుం ప్రవహంతం త్వాం అ వదన్ ఉపాతిష్ఠంత ఉపసేవంత గిర్వణః
గీర్భి స్తుత్యం విదుః తే, తే మహిమానం తస్య త్వాదృశస్యతే
కారవః స్తుతి కర్తారః విదః జానంతి

మాయాభి'రింద్ర మాయినం త్వం శుష్ణమవా'తిరః
విదుష్టే తస్య మేధి'రాస్తేషాం శ్రవాంస్యుత్తి'ర 7

మాయాభిః ప్రజ్ఞాభిః ఇంద్రః మాయినం త్వం శుష్ణం శుష్ణనామ
కాసురం అవాతిరః హతవానసి విదుః జానంతి తే తస్య మేధిరా
మేధావినః తేషాం శ్రవాంసి శ్రవణాని ఉత్తిర వర్ధయ

ఇంద్ర మీశానమోజసాభి స్తోమా' అనూషత
సహస్రం యస్య' రాతయ' ఉత వా సంతి భూయ'సీః 8

ఇంద్రం ఈశానం ఓజసా అభి స్తోమా స్తోతారః అనూషత అభిస్తువంతి
సహస్రం యస్య రాతయః దానాని ఉతవా అభి వా సంతి భూయసీః

ఇంద్రో వజ్రీ పురభేధీ అమితౌజా కవిర్యువా
విశ్వస్య కర్మణోధర్తా బహుస్తుత అజాయత
ఇంద్రుఁడు పురభేధియై యువకుం డమితౌజుఁడై
కవి కర్మధారి వజ్రియై జనుల్ మెచ్చఁబుట్టెను.

త్వమంద్రితుల్యః గోమతో బలారే ర్బిలమపావృణు
సహాయా భూత్వా త్వాం దేవా వివిత్సః క్షిప్రమేవచ
అద్రితుల్య! గోవులున్న, బలారి గుహ తీయుము
సహాయులై నీకు దేవుల్ ప్రవేశించిరి వేగమె

అన్వ- హే గిర్వణః శూర ఇంద్ర! తవరాతిభిః సింధుంత్వా మాగతోఅవదన్
అహం ప్రత్యాగచ్ఛం తస్యతే మహిమానం కారవః ఉపతిష్ఠంత తేవిదుః
వాక్స్తుత్య! శూర! తేదానైః సింధుం త్వామాగతో వదన్
తస్యతే స్తువంతః ప్రజ్ఞాం సేవంతే త్వంచ జానతే
వాక్స్తుత్య! శూర! నీయీవిన్, నిన్ సింధున్ మెచ్చివచ్చితిన్
ఆ నీ ప్రజ్ఞస్తుతించుచు సేవింతు నినుగాంతురు.

అన్వ- హే ఇంద్ర త్వం మాయాభిః మాయినం శుష్ణం అసురం
అవాతిరః మేధిరాః తస్య తే మహిమానం విదుఃతేషాం శ్రవాంసి ఉత్తిర
మాయాభిరింద్ర మాయినమ్ త్వం శుష్ణం హతవానసి
ప్రాజ్ఞా జానంతి తే శక్తిం తత్శ్రవణాని వర్ధయ
మాయలన్ మాయియౌశుష్ణున్ నీవింద్ర! చంపినాఁడవు
ప్రాజ్ఞుల్ నీశక్తిఁ గాంచిరి, వారిచెవులఁబెంచుమీ,

అన్వ యస్య సహస్రం దానాని, అపి వా భూయసీః సంతి
తమీశానమింద్రం ఓజసా అభిస్తోతారః అభిస్తువంతి
యస్య సహస్రం దానాని, భూయాంస్యపి చ సంతి వై
తమీశ్వాన మోజసేంద్రం, స్తోతారశ్చ స్తువంతి చ
ఎవనిదానాలు వేలో, పెక్కు లౌచును నొప్పినో
వా యీశు నింద్రు నోజస్సు మీఱస్తోతల్ స్తుతింతురు.

ద్వాదశః సూక్తః

చతుర్థోఽనువాకః

ఋషిః మేధాతిథిః కణ్వపుత్రః గాయత్రీ ఛందః

అ॒గ్నిం దూ॒తం వృ॒ణీమహే హోతా॑రం విశ్వవే॒దసమ్
అ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑ సు॒క్రతు॑మ్ 1

అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం ఆహ్వాతారం విశ్వవేదసం విశ్వ
వేత్తారం అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం శోభన కర్మాణమ్

అ॒గ్నిమ॑గ్నిం హవీ॑మభిః సదా॑ హవంత విశ్వ॒తిమ్
హ॒వ్య॒వాహం॑ పురుప్రి॒యమ్ 2

అగ్నిం అగ్నిం హవీమభిః ఆహ్వానమంత్రైః సదా హవంత ఆహ్వయంతి
విశ్వతిం ప్రజాపాలకం హవ్యవాహం పురుప్రియం బహుప్రియమ్

అగ్నే॑ దే॒వా ఇ॒హా వ॑హ జజ్ఞా॒నో వృ॑క్తబ॒ర్హిషే
అసి॒ హోతా॑ న॒ ఈడ్యః॑ 3

అగ్నేః దేవాన్ ఇహ ఆవహ అనయ జజ్ఞానః జాయమానః వృక్తబర్హిషే
అస్తీర్ణబర్హిషే యజమానాయ హోతా దేవాహ్వాతా నః ఈడ్యః అసి.

తాం ఉ॑శ॒తో వి బో॑ధయ॒ యద॑గ్నే॒ యాస॑ దూ॒త్యమ్
దే॒వైరా స॑త్సి॒ బర్హి॑షి 4

తాన్ ఉశతః యజ్ఞకామాన్ విబోధయ యతి అగ్నే యాసి దూత్యమ్
దూతభావం దైవైః సహ ఆసత్సి ఆసీద బర్హిషి దర్భాసనే

ఘృతా॑హవన దీదివః॒ ప్రతి॑ష్మ॒ రిషతో॑ దహ
అగ్నే॒ త్వం ర॑క్ష॒స్వినః॑ 5

ఘృతాహవన ఘృతేనాహూయమాన! దీదివః ధ్యోతమాన ప్రతి ప్రతికూలం
స్మ రిషతః శత్రూన్ దహ అగ్నే త్వం రక్షస్వినః రక్షణయుక్తాన్

వండ్రెండవ సూక్తము వాలుగవ అనువాకము

యజ్ఞస్యాస్య సుకర్మాణ మాహ్వాతారం ద్యువాసినాం
విశ్వతప్తస్య వేత్తార మగ్నిం దూతం వృణీమహే
ఈ యజ్ఞంపు సుకర్మయై దేవతలను బిల్చుచున్
విశ్వమెఱింగిన యగ్నిన్ దూతగా వరియింతుము
విశ్వపతిం హవ్యవాహం పురుప్రియ మగ్నిం అగ్నిం
సదా హవీమభిః హవంతం
ప్రజాపతిం హవ్యవాహమ్ మగ్నిమగ్నిబహుప్రియం
ఆహ్వాన మంత్రైః సర్వదా ఆహ్వయంతి చ యజ్వనః
ప్రజావిభున్ హవ్యవాహు నగ్నివగ్ని బహుప్రియున్
ఆహ్వాన మంత్రములతో యజ్ఞకర్తలు పిల్తురు.
అగ్నే త్వం ఇహయజ్ఞే జాయమానః దేవాన్ ఆనయ త్వం వృక్త-
బర్హిషే యజమానాయ హోతా అసి నః ఈడ్యః
అగ్నే ఇహ జాయమానో దేవాంశ్చ యజ్ఞ ఆనయ
ఆస్తీర్ణ బర్హిషే మహ్య మాహ్వాతా చేడ్యః నో హ్యసి
అగ్నీ! యీ యిష్టిలోఁబుట్టి, రావింపు మయ్య దేవులన్
దర్భలు పఱచునాకై, హోతవాహ్వాన కర్తవున్
హే అగ్నే తాన్ యజ్ఞకామాన్ ఉశతః దేవాన్ విబోధయ యత్ దూత్యం
యాసి దేవైః సహ బర్హిషి ఆసత్సి ఆసీనో భవ
తాన్ యజ్ఞకామాన్ బోధయ యద్యాసి దౌత్యకర్మణి
త్వం దేవైశ్చ సహాగత్య ఆసీద బర్హిషాసనే
అయజ్ఞకాములన్ లేపు, వెళ్లెద దౌత్యకర్మకై
నీవు దేవులతో వచ్చి కూర్చుండు దర్భాసనపై
ఘృతేనాహూయమానః ద్యోతమానః అగ్నే త్వం ప్రతికూలాన్
రక్షస్వినః శత్రూన్ దహ స్మ
ఘృతేనాహూయమానాగ్నే త్వం విద్యోతమానః సర్వతః
ప్రతికూలాన్ రక్షాయుక్తాన్ దహశీఘ్రం రిపూన్మమ
నేతిచేఁ బిల్వఁబడెడి యోఅగ్నీ! ద్యోతమానుఁడా
నా ప్రతికూలులై రక్షగల్గు శత్రులఁగాల్చుమీ.

అగ్నినాగ్నిః సమిధ్యతే కవిర్గృహపతిర్యువా
హవ్యవాడ్ జుహ్వాస్యః 6

ఆహవనీయేన అగ్నినా అగ్నిః యజమానగృహాగ్నిః సమ్ఇధ్యతే
సః అగ్నిః కవిః గృహపతిః యువా హవ్యవాట్ జుహ్వాస్యః జుహూ
జిహ్వా అస్యః యస్య

కవిమగ్నిముప స్తుహి సత్యధర్మాణమధ్వరే
దేవమమీవచాతనమ్ 7

కవిం అగ్నిం ఉపస్తుహి సత్యధర్మాణం అధ్వరే దేవం అమీవచాతనం
అమీవానామ్ శత్రూణాం రోగాణాం వా నాశకం

యస్త్వామగ్నే హవిష్పతిర్దూతం దేవ సపర్యతి
తస్య స్మ ప్రావితా భవ 8

యః త్వాం దేవ అగ్నే హవిష్పతిః యజమానః దూతం సపర్యతి
సపర్యాం కరోతి తస్య యజమానస్య స్మ పాదపూరణం ప్రావితా
ప్రవర్ధయితా భవ.

యో అగ్నిం దేవవీతయే హవిష్మాఁ ఆవివాసతి
తస్మై పావక మృళయ 9

యః అగ్నిం దేవవీతయే దేవాగమనాయ హవిష్మాన్ ఆవివాసతి
పరిచరతి తస్మై పావక మృళయ సుఖం కురు

సనః పావక దీదివోఽగ్నే దేవా ఇహావహ
ఉప యజ్ఞం హవిశ్చ నః 10

స నః పావకః దీదివః ధ్యోతమానః అగ్నే దేవాన్ ఇహ ఆ వహ ఆనయ
ఉప యజ్ఞం హవిశ్చ నః ఉప సమీపం ప్రాపయ

అ- అగ్నినా అగ్నిః సమిధ్యతే సోఽగ్నిః కవిః గృహ
పతి ర్యువా హవ్యవాహ కః జిహ్వాముఖః
ఆహ్వనీయాగ్నినావై యజ్ఞాగ్నిశ్చ సమిధ్యతే
సోఽగ్నిర్గృహ పతిః కవిః జిహ్వాస్యో హవ్యవాడ్యువా
ఆ హవనీయాగ్నితోడన్ యజ్ఞాగ్ని మండు నగ్నియో
గృహపతి కవియువ, జిహ్వాస్యుఁడాహుతుల్ గొనన్.

అ- కవిం అధ్వరే సత్యధర్మాణం దేవం అమీవచా తనమగ్నిమువ స్తుహి
అధ్వరే సత్యధర్మాణం దేవం శత్రువినాశకం
అతీంద్రియార్థ ద్రష్టారం కవి మగ్నిముపస్తుహి
యజ్ఞాన సత్యధర్మియౌ దేవున్ శత్రువినాశకున్
అతీంద్రియార్థద్రష్టను కవినగ్ని స్తుతింపుము.

అ- అగ్నే దేవ యః హవిష్పతిః దూతం త్వాం సపర్యతి
తస్య ప్రావితా భవ స్మ
హవిష్పతి ర్యజమానో యో దూతం త్వాం ప్రసేవతే
హే అగ్నిదేవ దయయా తస్య వర్ధయితా భవ
హవిస్పచ్చు యజమానుఁడెవ్వఁడు నిన్ను దూతను
ఓయగ్నిదేవ! సేవించు వానికి వృద్ధిగూర్చుమీ

అ- యః హవిష్మాన్ దేవవీతయ అగ్నిం పరిచరతి
తస్మై యజమానాయ సుఖం కురు
హవిష్మాన్ వై యజమానో యో దేవాగమనాయహి
సేవాం కరోతి తస్మై త్వం పావకాగ్నే సుఖం కురు
హవిస్పచ్చు యజమానుఁ డెవ్వండో దేవురాకకై
సేవచేయు, వానికీవు పావకాగ్ని! సుఖంబిడు.

అ- పావక ద్యోతమాన ఽగ్నే సః త్వం దేవాన్ ఇహ
ఆనయ నః యజ్ఞం హవిశ్చ ఉప ప్రావయ
పావక విద్యోతమాన్ అగ్నే దేవా నిహానయ
పావకః విద్యోతమానః అగ్నిః రప్పింపు దేవులన్
మాయజ్ఞంబున్ హవిస్సున్, వారిని బొందఁ జేయుము

స నః స్వవా'న ఆ భ'ర గాయత్రేణ నవీ'యసా
రయిం వీ'ర్యవతీ మిష'మ్ 11

స నః స్వవానః స్తూయమానః ఆ భర సంపాదయ గాయత్రేణ మంత్రేణ
నవీయసా అతినవేన రయిం ధనం వీర్యవతీం ఇషం శక్తిమ్

అగ్నే' శుక్రేణ' శోచిషా విశ్వా'భిర్దేవహూ'తిభిః
ఇమం స్తోమే' జుషస్వ నః 12

అగ్నే శుక్రేణ శుభ్రేణ శోచిషా రోచిషా విశ్వాభిః దేవహూతిభిః దేవ
హ్వాన స్తుతిభిః యుక్తః ఇమం నః స్తోమం జుషస్వ సేవస్వ

ఇతి ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే త్రయోవింశః సర్గః
ద్వాదశం సూక్తమ్

— — —

అథ త్రయోదశ సూక్తమ్ ఆప్రీనామకమ్

సుస'మిద్దో న ఆ వ'హ దే'వా అ'గ్నే హ'విష్మ'తే
హోత'ః పావక యక్షి' చ 1

సుసమిద్ధః సుదీప్తః నః ఆ వహ ఆనయ దేవాన్ అగ్నే హవిష్మతే
యజమానాయ హోతః హే ఆహ్వాతః పావక యక్షి చ యజ చ
యజమానస్య శరీరే జాతః ఇతి తనూ న పాత్ తను ఊన=న్యూనా
జ్జని పాతీతి

మధు'మంతం తనూనపాద్యజ్ఞం దే'వే'షు నః కవే
అ'ద్యా కృణుహి వీ'తయే 2

మధుమంతం తనూనపాత్ తనూపన్నామకాగ్నేః యజ్ఞం దేవేషు
నః కవేః అద్య కృణు హి కురు వీతయే ఆగమనాయ

సత్యమగ్నే గాయత్రేణ మంత్రేణ జాతవేద వై
స్తూయమానో ధనం వీర్యం శక్తిమస్మాకమానయ

అతి నూత్నమౌ గాయత్రీ మంత్రంబుతోడ నీవిటన్
అగ్నీ! మెచ్చంబడి మాకున్ వీర్యశక్తిన్ బలంబిడు

దేవాహ్వానస్తుతిమంత్రైర్ అగ్నే శుభ్రేణ రోచిషా
సహితోఽస్మాకమిమం సోమం, ప్రీత్యా సేవస్వ సర్వదా

దేవాహ్వాన మంత్రములతో నగ్నీ! శుభ్రంపు దీప్తితో
గూడి, మేము సమర్పించు నీ స్తోమమును పొందుమీ

ఇది ప్రథమాష్టకములో ప్రథమమండలమున ఇర్వైమూడవ వర్గము

పండ్రెండవ సూక్తము

— — —

ఇంక వదమూడవ సూక్తము అప్రీ అని పేరుగలది.

అగ్నే! సుసమిద్ధస్త్వం నో యజ్ఞకర్త్రే హవిష్మతే
దేవానానయ పావక! ఆహ్వాతాఽగ్నే భవాన్ యజేత్

ఓ యగ్ని మాకు దీప్తితో హవిస్సిడెడి యజ్వకై
దేవులంబిల్వు, పావక! ఆహ్వానకర్త వేల్పుము

తనూనపాదగ్నే! కవే! నో యజ్ఞం రసవత్ శుభమ్
దేవానాం ప్రాప్తయే శీఘ్ర మిదానీమేవ వై కురు"

తనూపాదగ్ని! ఓకవీ, మాయజ్ఞంబు రసోద్యమున్
గావింపుమయ్య, దేవుల ప్రాప్తికై నేడు శీఘ్రమే

నరా శంస మిహ ప్రియమస్మిన్యజ్ఞ ఉప హ్వయే
మధుజిహ్వం హవిష్కృతమ్ 3

నరాశంసం నరాశంసకాగ్నిం ఇహప్రియం అస్మిన్ యజ్ఞే ఉపహ్వయే
ఆహ్వయామి మధుజిహ్వం హవిష్కృతమ్ హవిష్కర్తారమ్
నరాణాం ఆ శంసం ఇతి వ్యుత్పత్తిః

అగ్నే సుఖతమే రథే దేవాం ఈళిత ఆ వహ
అసి హోతా మనుర్హితః 4

అగ్నేః సుఖతమే రథే దేవాన్ ఈళితః స్తుతః ఆ వహ ఆనయ ధర
ఇతివా అసి హోతా ఆహ్వాతా మనుహితః మంత్రహితః విద్వద్ధితోవా

స్తృణీత బర్హిరానుషగ్ఘృతపృష్ఠం మనీషిణః
యత్రామృతస్య చక్షణమ్ 5

స్తృణీత అస్తీర్ణాన్ కురుత బర్హిః దర్భం అనుషక్ అనుషక్తం ఘృత-
పృష్ఠం దీప్తోపరి భాగం హే మనీషిణః; యత్ర అమృతస్య చక్షణమ్
దర్శనం తత్రాస్తీర్ణాన్ కురుతేతి అన్వయః

వి శ్రయంతామృతా వృధో ద్వారో దేవీరసశ్చతః
అద్యా నూనం చ యష్టవే 6

వి శ్రయంతామ్ వివృతా భవంతు ఋతావృధో ఋతవర్ధ
యిత్న్యః ద్వారః ద్వారాణి దేవీః ధ్యోతమానాః ఉసశ్చతః
అసక్తా అబద్ధాః అద్య నూనం యష్టవే యష్టుమ్

ఇతి చతుర్వింశో వర్గః

ప్రియమగ్నిం మధుజిహ్వం వరాశంసం హవిఃప్రదమ్
ప్రవర్తమానేఽస్మిన్ యజ్ఞ ఆహ్వయామి పునః పునః

మధురంపు జిహ్వకల్గి హవిస్సుసిద్ధి చేసెడు
వరాశంసు నగ్నిన్ ప్రియునీయజ్ఞమందుఁ బిల్తుము.

అస్మాభిః స్తుతో హే అగ్నే దేవాన్ సుఖతమే రథే
ఇహానయ మంత్రహిత ఆహ్వాతా త్వం నదాసి నః

మా మెప్పులొందు నోఅగ్ని; సుఖతమ రథంబుపై
దేవులన్ దెమ్మిటు మంత్రహితుండ వాహ్వాన కర్తవున్

అమృతదర్శనమ్ యత్ర ఘృతపృష్ఠాన్ సునజ్జితాన్
దర్భాంస్తత్ర పర్యాస్తీర్ణాన్ కురుత హే మనీషిణః

ఎందమృత దర్శనంబో యక్కడ ఘృతపృష్ఠమౌ
దర్భలు చక్కఁగాతీర్చి పఱచుఁ డోమనీషులు

అద్య సత్యవర్ధనాని ద్యోతమానాని వై ధ్రువమ్
ద్వారా ణ్యబద్ధాని యష్టుం వివృతాని భవంతు వః

నేడు సత్యవర్ధనంబై ప్రకాశించుచు ద్వారముల్
మూయఁబడక తప్పక యజింపఁ దీసియుండుతన్.

ఇది ఇరువది నాల్గవ వర్గము

నక్తో॒షాసా॑ సు॒పేశ॑సా॒స్మిన్ య॒జ్ఞ ఉప॑హ్వయే
ఇ॒దం నో॑ బ॒ర్హి॒రా॒సదే॑ 7
నక్తోషాసా వక్తం ప్రయతంచ సుపేశసా సురూపే అస్మిన్ యజ్ఞే
ఉప హ్వయే ఆహ్వయామి ఇదం నః బర్హిః ఆసదే ఆసాదయితుం భవతి

తా సు॑జి॒హ్వా ఉప॑ హ్వయే॒ హోతా॑రా॒ దైవ్యా క॒వీ
య॒జ్ఞం నో॑ యక్షతామి॒మమ్ 8
తా సుజిహ్వా ఉపహ్వయే ఆహ్వయామి హోతారా ఆహ్వాతారౌ దేవ్యా
దేవ సంబంధినౌ కవీ యజ్ఞం నః యక్షతాయు యజతాం ఇమం

ఇళా॒ సర॑స్వతీ మ॒హీ తి॒స్రో దే॒వీర్మ॑యో॒భువ॑ః
బ॒ర్హిః సీ॑దంత్వ॒స్రిధ॑ః 9
ఇళా సరస్వతీ మహీ తిస్రః దేవీః దేవ్యః మయో భువః సుఖప్రదాః
తాః అస్రిధః అహింస్రితాః అస్మాకం బర్హిః సీదంతు ప్రాప్నువంతు

ఇ॒హ త్వష్టా॑రమగ్ని॒యం వి॒శ్వరూ॑పముప॑హ్వయే
అ॒స్మాక॑మస్తు॒ కేవ॑లః 10
ఇహ యజ్ఞే త్వష్టారం త్వష్టృదేవం అగ్నియం విశ్వరూపం ఉపహ్వయే
ఆహ్వయామి అస్మాకం సః అస్తు కేవలః అనన్యారాధనవిషయః

అవ॑ సృజా వనస్పతే॒ దేవ॑ దే॒వేభ్యో॑ హ॒విః
ప్ర॒దాతుర॑స్తు చేత॑నమ్ 11
అవసృజ సమర్ధయ వనస్పతే సోమ దేవ
దేవేభ్యః హవిః ప్రదాతుః అస్తు చేతనమ్ ప్రజ్ఞానమ్

స్వాహా॑ య॒జ్ఞం కృ॑ణోతనే॒ంద్రా॑య॒ యజ్వ॑నో గృ॒హే
తత్ర॑ దే॒వా ఉప॑హ్వయే॑ 12
స్వాహా సుకృతమ్ యజ్ఞం కృణోతన కురుత ఇంద్రాయ
యజ్వనః యజమానస్య గృహే తత్ర దేవా ఉపాహ్వయే

ఇతి పంచవింశో వర్గః

యజ్ఞేఽస్మిన్ సుష్ఠుదత్తం శుభ్రం బర్హిరిదం మమ
ఆసాదయితుం సురూపే రాత్ర్యుషసీ ఉపాహ్వయే
ఈ యజ్ఞమందివ్యబద్ధ శుభ్రమౌ నాదు బర్హిని
పొందగా సురూపమైన రాత్ర్యుషస్సులఁబిల్చెదన్.

ఆహ్వాతారౌ శుభజిహ్వౌ దైవ్యా అగ్నీ చ తౌ కవీ
అస్మిన్ యజ్ఞ ఆహ్వయామి యజతాం యజ్ఞమద్య నః
సుజిహ్వు లాహ్వాన కర్తలు దేవులీ కవులగ్నులు
వీరిం బిల్చెద వీరలు మాయజ్ఞంబు యజించుతన్.

ఇళా సరస్వతీ మహీ ఏతా దేవ్యః సుఖప్రదాః
అహింస్రితాశ్చతా దేవ్యో బర్హిశ్చ ప్రాప్తవంతు నః
ఇళ మహి సరస్వతి యను దేవుల సుఖంబిడి
హింసపొందక మాబర్హి స్సెప్పుడు పొందుచుండుతన్

ఇహాగ్రగం విశ్వరూపం త్వష్టారమాహ్వయామి వై
అనన్యారాధనభూతః సోఽస్మాకమస్తు సర్వదా
ఇందుశ్రేష్ఠున్ విశ్వరూపున్ త్వష్టృదేవుని బిల్తుము
అతఁడనన్యారాధన, విషయుండగుఁ గావుతన్

వనస్పతే! దేవ! సోమ! దేవేభ్యో హవిరర్పయ
ప్రదాతుర్యజమానస్య ప్రజ్ఞానమస్తు సర్వదా
వనస్పతీ! దేవ! సోమా! దేవులకు హవిస్సిడు
దాత యజమానునికిఁ బ్రజ్ఞాన మెప్పుడయ్యెడున్

యజమానా అధ్వయూయమింద్రార్థం యజ్వనో గృహే
యజ్ఞం సుహృతమ్ కురుత తత్ర దేవానుపాహ్వయే
యజమానులారా! మీరలింద్రుకై యజ్వయింటిలో
యజ్ఞంబు చక్కవేల్చుఁడు దేవుల నందుఁబిల్చెదన్

ఇది ఇరువదైదవ వర్గము

అథ చతుర్దశ సూక్తం

ఐభి'రగ్నే దువో గిరో విశ్వే'భిః సోమ'పీతయే
దేవేభి'ర్యాహి యక్షి'చ 1

ఐభిః ఏభిః అగ్నే దువః నవర్యా ప్రతి గిరః వాచః ప్రతిచ విశ్వేభిః
విశ్వైః సోమపీతయ సోమపానాయ దేవేభిః దైవైః సహ ఆయాహి
ఆగచ్ఛ యక్షి చ యజ చ

ఆ త్వా కణ్వా' అహూషత గృణంతి' విప్ర తే ధియ'ః
దేవేభి'రగ్న ఆ గ'హి 2

ఆ త్వా కణ్వాః మేధావినః అహూషత అహ్వయంతి గృణంతి స్తువంతి
విప్ర తే ధియః దేవేభిః దేవై అగ్నే ఆ గహి ఆగచ్ఛ

ఇంద్రవాయూ బృహస్పతి'ం మిత్రాగ్నిం పూషణం భగమ్'
ఆదిత్యాన్ మారు'తం గణమ్' 3

ఇంద్రవాయూ బృహస్పతిమ్ మిత్రాగ్నీ పూషణం
భగం ఆదిత్యం మారుతం గణమ్ ఆహ్వయామీతి భావః

వ్రివో' భ్రియంత ఇంద'వో మత్సరా మాద'యిష్ణవ'ః
ద్రప్సా మధ్వ'శ్చ మూషదః, 4

వ్రి వః యుష్మభ్యం భ్రియంతే భృతాభవంతి ఇందవః క్లేదనశీలాః
మత్సరాః తృప్తికరాః మాదయిష్ణవః మోదయితారః ద్రప్సాః వార్యదాః
రసబిందః మధ్వః మధురాః చ మూషదః సేనాయామివ స్థితాః
శరీర స్థితాః

ఈళ'తే త్వామ'వస్యవః కణ్వా'సో వృక్తబ'ర్హిషః
హవిష్మ'ంతో అంకృత'ః 5

ఈళతే వంతిస్తు త్వాం అవస్యవః ప్రవర్ధకాః కణ్వాసః మేధావినః
వృక్తబర్హిషః ఆస్తీర్ణ దర్భాసనాః హవిష్మంతః
అరంకృతా అలంకృతాః

ఇంక పదునాల్గవ సూక్తము

విశ్వైర్దేవై రేభిరగ్నే సవర్యాం చ గిరః వ్రతి
ఆగచ్ఛ సోమపానాయ యజ్ఞం చ కురు సంప్రతి
ఈ విశ్వేదేవులలో నీ వగ్నీ! వాక్సేవ లందుము
సోమపానంబుకై రమ్ము యజ్ఞము చేయుమిప్పుడు

అహ్వయంతి త్వాం విద్వాంసః విప్రః స్తువంతి తే ధియః
అగ్నే విశ్వైర్దేవైః సహ యజ్ఞాయాగచ్ఛ సంప్రతి
నిన్ను మేధావుల్ పిల్తురు నీబుద్ధుల్విప్రః మెత్తురు
అగ్నీ! విశ్వేదేవులతోఁ గూడిరమ్మింక నిష్ఠికిన్

ఇంద్రం వాయుం బృహస్పతిమ్ మిత్రాగ్ని పూషణం భగమ్
అదిత్యాన్ మారుతం గణం తద్దేవానాహ్వయా మి వై
ఇంద్రున్ వాయున్ బృహస్పతిన్ మిత్రున్ఖూషన్ భగాగ్నులన్
ఆదిత్యుల మరుత్తులన్ ఈ దేవులను బిల్తును,

తృప్తిదాః క్లేదనకరాః మోదయితార ఔజసా
మధురా దేహసంస్థితాః సోమా యుష్మాన్ భరంతు వై
తృప్తిని తుష్టినిచ్చుచు హర్షంబుమఱలంబిడి
మధురమై మేవనున్న సోమంబుల్మిమ్ముఁదాల్చుతన్

వర్ధకా ఆస్తీర్ణదర్భాః సిద్ధహవ్యా అలంకృతాః
మేధావివస్త్వాం హే అగ్నే! స్తువంతి హి పునః పునః
పెంచుచున్ దర్భత వఱచి హవిస్సుచేసిసిద్ధమున్
అలంకరించి మేధావులు నిన్నగ్నీ! స్తుతియింతురు

ఘృ'తవృ'ష్ణిః మనో'యుజో' యే త్వా బహ'ంతి వహ్ని'యః
ఆ దే'వాత్సోమ' పీతయే 6

ధృతవృష్ణిః మనోయుజః మనోయుక్తాః యే త్వాం వహంతి
వహ్నయః అశ్వాఃతైః ఆనయ దేవాన్ సోమపీతయే సోమపానా

ఇతి షడ్వింశో వర్గః

— ౦ —

తాన్ యజ'త్రా ఋతా'వృధోగ్నే, వక్షి' వతస్కృధి
మధ్వ'ః సుజిహ్వ పాయయ 7

తాన్ దేవాన్ యజత్రాన్ యజనీయాన్ యజ్ఞరక్షకాన్ వాఋతావృ
ఋతస్య వర్ధయితారః అగ్నే! వక్షివతః కృధి కురు మధ్వః
మధురాః సుజిహ్వ! పాయయ

యే యజ'త్రా'య ఈడ్యా, తే' పిబంతు జిహ్వయా'
మధో'రగ్నే, వష'ట్ కృతి 8

యే యజత్రాః భాజ్యా యే ఈడ్యాః తే పిబంతు
జిహ్వయా మధోః భాగం అగ్నే! వషట్కృతి వషట్కారయుక్తే య

ఆకీ'ం సూర్య'స్య రో'చ'నాద్వి శ్వా'న్ దే'వాఁ ఉషర్బు ధః
విప్రో' హోతే'హ వక్షతి 9

ఆకీం ఆ సూర్యస్య రోచధనాత్ విశ్వాన్ దేవాన్ ఉషర్బుధః ఉష
ప్రబుధ్యమానాన్ విప్రః హోతా ఆహ్వాతా ఇహ వక్షతి ఆవహతు

విశ్వే'భిః సోమ్యం మధ్వగ్న, ఇంద్రే'ణ వా'యునా'
పిబా' మిత్రస్య ధామ'భిః 10

విశ్వేభిః విశ్వైః సహ సోమ్యం సోమమయం మధు అగ్నే ఇంద్రేణ
వాయునా సహ పిబ పిబ మిత్రస్య ధామభిః తేజోభిః

ఘృతపృష్ఠా మనోయుక్తా అశ్వా యే త్వాం వహంతి వై
తై ర్దేవాన్ సోమపానాయ హే అగ్నే త్వమిహానయ
నేతి రంగై మనస్సున్న యే గుఱ్ఱాల్ నిను మోయునో
వానిచే దేవులం దెమ్ము సోమపానంబు చేయఁగన్

ఇది యిరువది యాఱవ వర్గము

— — —

యాజ్యాన్ సత్యవర్ధకాంస్తాన్ దేవాన్ వత్నీవతః కురు
అగ్నే సుజిహ్వ! తాన్ దేవాన్ సోమస్య మధు పాయయ
యాజ్యలై సత్యపోషులౌ వారికిఁగూర్చు వత్నులన్
అగ్నే! సుజిహ్వ! దేవులన్ త్రాగింపు సోమసీధువున్

యే చ యాజ్యా ఈడ్యాశ్చ యే తే జిహ్వయా మధో రసమ్
యజ్ఞే వషట్కారయుక్తే అగ్నే పిబంతు సర్వదా
యాజ్యుల్ స్తోతార్హులౌ దేవుల్ వాల్కచే వారు సోమమున్
వషట్యుక్త యజ్ఞంబున నోయగ్ని! గ్రోలుచుండుతన్

సూర్యప్రకాశాదుషసి విశ్వాన్ దేవాన్ ప్రబోధినః
అహ్వానకర్తా ప్రాజ్ఞోఽగ్ని ర్యజ్ఞేఽస్మిన్నానయత్విహ
సూర్యకాంతికిఁబ్రొద్దుటన్ లేచిన విశ్వదేవులన్
అహ్వానకర్త ప్రాజ్ఞుండౌ నగ్ని యాయజ్ఞానఁబిల్చుతన్

విశ్వైర్దేవైః సహేంద్రేణ త్వమగ్నే సహవాయునా
మిత్రస్య ధామభిశ్చైవ మధు సోమరస పిబ
అగ్నే! విశ్వేదేవులతో నింద్రునితోడ వాయుతో
సూర్యతేజస్సుల తోడన్ తీయని సోమమానుమీ

త్వం హోతా' మను'ర్హితోఽగ్నే' యజ్ఞేషు' సీదసి
సేమం నో' అధ్వరం య'జ 11

త్వం హోతా ఆహ్వాతా దేవానాం మనుర్హితః మనునా మంత్రేణ మ
హితః అగ్నే యజ్ఞేషు సీదస భవస సత్వం ఇమం న అధ్వరం యజ

యుక్ష్వా హ్యరు'షీ రథే' హరితో' దేవ రోహిత'ః
తాభి'র্দেবা ఇహావ'హ 12

యుక్ష్వ యోజయ హి అరుషీః గతిమతీః రథే హరితః హరణ-
సమర్థాః దేవ రోహితః బడవాః తాభిః దేవాన్ ఇహ అ వహ ఆనయ

ఇతి సప్తవింశో వర్గః పంచదశ సూక్తమ్

— o —

ఇంద్ర సోమ్ం పిబ' ఋతునా త్వా' విశంత్విందవః
మత్సరాసస్తదో'కసః 1

ఇంద్ర సోమం పిబ ఋతునా త్వా విశంతు ఇందవః సోమాః
మత్సరాసః తృప్తికరాః తదోకసః తన్నివాసాః

మరు'తః పిబ'త ఋతునా' పోత్రాద్యజ్ఞం పు'నీతన
యూయం హి ష్ఠా సు'దానవః 2

హే మరుతః పిబత ఋతునా ఋతుకాలేన పోత్రాత్ పావకత్వాత్
యజ్ఞం పునీతన శోధయత యూయం హి ష్ఠ స్థ సుదానవః సుదాతారః

అభి యజ్ఞం గృ'ణీహి నో గ్నావో నేష్టః పిబ' ఋతునా'
త్వం హి ర'త్నధా అ'సి 3

అభి యజ్ఞం గృణీహి ప్రశంసాయుక్తం కురు నః గ్నావః స్త్రియః
తద్వన్ పత్నీవమేత నేష్టః హేతుర్ధ ఋత్విక్ పిబ ఋతునా ఋతుమను
సృత్య త్వంహి రత్నధా రత్నధరః అసి

అగ్నే! యజ్ఞే, త్వమాహ్వాతా మంత్రహితశ్చ తిష్ఠసి
స త్వం మస్మాకామిమం వై యజ్ఞం యజ పునః పునః
నీ వాహ్వానకర్త వగ్నీ! మనుమంత్ర హితుండవు
యజ్ఞంబులందు నుంటివి, మా యీ యిష్టిఁజల్పుమీ

శీఘ్రగా హరణశీలాః బడబా యోజయ త్వద్రథే
దేవ! తాభిర్బడబాభిః శీఘ్రం దేవానిహానయ
వేగంబ మోయఁగాఁగల్గు బడబల్ తేరిఁబూన్పుము
దేవా! ఆ బడబలతో రప్పింపు మిందుదేవులన్

ఇది యిరువది యేడవ వర్గము. పదునేనవ సూక్తము

— — —

ఋతునేంద్ర! పిబ సోమం కుక్షౌ చ తవ సంస్థితాః
తృప్తిదాయక సోమాశ్చ త్వాం విశంతు నిత్యశః
ఋతువుంబట్టి! సోమము త్రావు; నీ కుక్షి నుండియు
తృప్తినిచ్చెడు సోమంబు లగ్ని! నిన్నిటఁజేరుతన్

ఋతోః పిబత మరుతః పావకాయూయమద్య వై
యజ్ఞం పునీత యూయంహి, సదాతారః స్థ పర్వదా
ఋతువుం బట్టి యువా! పావకులౌట యజ్ఞమున్
పవిత్రపర్చుచుండుడి మీరలుమంచిదాతలు.

ప్రశస్యం కురు నో యజ్ఞం శుద్ధఋత్విక్ సతీయుత!
ఋతుమనుసృత్య పిబ త్వం చాసి రత్నధారకః
మా యజ్ఞంబు మెప్పుచేయు సుఋత్విక్కు! సతీయుత!
ఋతువుంబట్టి గ్రోలుము నీవురత్న ధరుండవు.

అగ్నే' దేవా' ఇహావహ సాదయా యోని'ష త్రిషు
పరి' భూష పిబ' ఋతునా' 4
అగ్నే దేవాన్ ఇహావహ ఇహనయ సాదయ నిషీదయ ఆసీనాన్
కురు యోనిషు స్థానేషు త్రిషు పరి భూష అలంకుర్వ పిబ ఋతునా
ఋతుమనుసృత్య

బ్రాహ్మ'ణాదిన్ద్ర రాధ'సః పిబా సోమ'మృ'తూ'రను'
తవేద్ధి సఖ్యమస్తృతమ్ 5
బ్రాహ్మణాత్ బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి నామక ఋత్విక్సంబంధినః ఇంద్ర
రాధసః స్థానాత్ పిబ సోమం ఋతూన్ అను అనుసృత్య తవ ఇత్ హి
తవైవ హి సఖ్యమ్ అస్తృతమ్ అబాధితమ్

యువం దక్షం' ధృతవ్రత మిత్రా'వరుణ దూళభ'మ్
ఋతునా యజ్ఞమా'శాథే 6
యువం యుష్మద్ద్వంద్వమ్ దక్షం హే ధృతవ్రత ధృతవ్రతౌ మిత్రా-
వరుణౌ మిత్రావరుణౌ దుః దభమ్ దర్ధుమ్ అశక్యమ్ ఋతునా ఋతు-
మనుసృత్య యజ్ఞం ఆశాథే వ్యాప్నుతః

ఇతి అష్టావింశో వర్గః

— — —

ద్రవిణోదా ద్రవి'ణసో గ్రావ'హస్తాసో అధ్వరే
యజ్ఞేషు' దేవమీ'ళతే 7
ద్రవిణోదాః ద్రవ్యప్రదాః ద్రవిణసః ద్రవ్యార్థినః గ్రావహస్తాసః
సోమలతారసానయనాయ శిలాహస్తాః అధ్వరే యజ్ఞే చ దేవం
ఈళతే స్తువంతి.

ద్రవిణోదా ద'దాతు' నో వసూ'ని యాని' శృణ్విరే
దే'వేషు తా వ'నామహే 8
ద్రవిణోదా ద్రవిణప్రదోఽగ్నిః దదాతు నః వసూని యానిశృణ్విరే
శ్రుతాని ప్రసిద్ధాని దేవేషు తా తాని వనామహే

అగ్నే దేవానిహావయ తాన్ త్రిస్థానేషు సాదయ
పరితోఽలంకురు తాంస్తాన్ ఋత్వమసారతః పిబ
అగ్నీ! తెమ్మిందు దేవులన్ నిల్పుము మూడుచోటులన్
వారినిజుట్టు భూషింపు ఋతువుంబట్టి గ్రోలుమా.

బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి నామతః ఋత్విక్స్థానాత్ ఋతూనను
పిబ సోమరసమింద్ర! త్వత్సఖ్యమస్తు విస్తృతమ్
ఋతువుం బట్టి బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి ఋత్విక్కు చోటనే
సోమరసమాను మింద్రా! నీ మైత్రి వృద్ధిపొందుతన్

సువ్రతౌ మిత్రావరుణౌ యువాం దక్షౌచ దుర్దహౌ
ఋతుమనుసృత్య సాధు యజ్ఞం భోక్తుమాప్నుతః
సువ్రతుల్! మిత్రావరుణుల్! మీరుదక్షులుదుర్దహుల్
ఋతువుం బట్టి చక్కఁగా యజ్ఞంబనుభ వింపుఁడీ

ఇది ఇరువది యెనిమిదవ వర్గము

— — —

ద్రవ్యప్రదా ద్రవ్యార్థినో, గ్రావహస్తా ఇహాధ్వరే
యజ్ఞేమ చ ఋత్విజస్తే, దేవం తం స్తువంతి వై
ద్రవ్యదాతల్ ద్రవ్యార్థులౌ ఋత్విజుల్ గ్రావహస్తులై
సోమంబుకై యధ్వరాలన్ యజ్ఞాలన్ దేవుమెత్తురు
సామలతను వలుగగొట్టి రసంబు కీయుటకై ఱాళ్లు ధరించుట

యాని వసూని ప్రతాని ద్రవ్యదోఽగ్నిరిహైవ చ
తాని వసూని యచ్ఛతు దేవేమ తాని ప్రాప్నుమః
ఏ ధనాలు ప్రసిద్ధాలో ఆ ధనాలను నిప్పుడు
ద్రవ్యదుండగ్ని యిచ్చుతన్ బొందెద మవ్విదేవులన్

ద్రవి॒ణో॒దాః పి॑పీషతి జు॒హోత॒ ప్రచ॑ తిష్ఠత
నేష్ట్రా॑దృ॒తుభి॑రిష్యత 9

ద్రవిణోదాః ద్రవ్యప్రదః దేవః పిపీషతి పాతుమిచ్ఛతి జుహోత హోమం కురుత ప్రచ తిష్ఠత ప్రతిష్ఠత చ నేష్ట్రాత్ శుద్ధసంబంధినః అగ్నేః ఋతుభిః ఋత్వను సారేణ ఇష్యత తముద్దిశ్య ఏషణం కురుత

యత్త్వా॑ తు॒రీయ॑మృ॒తుభి॒ర్ద్రవి॑ణోదో॒ యజా॑మహే
అధ॑ స్మా నో ద॒దిర్భ॑వ 10

యత్ త్వా తురీయం ఋతుభిః ఋతూన్ అనుసృత్య ద్రవిణదః హే ద్రవిణదాగ్నే యజామహే అధ అస్మాత్ కారణాత్ స్మ నః దదిః దాతా భవ

అశ్వి॑నా॒ పిబ॑తం మధు॒ దీద్య॑గ్నీ శుచివ్రతా
ఋ॒తునా॑ యజ్ఞవాహసా 11

అశ్వినౌ పిబతం మధు సోమే దీద్యగ్నీ ప్రదీప్తాగ్నీ శుచివ్రతౌ ఋతునా ఋతూననుసృత్య యజ్ఞవాహసా యజ్ఞకర్తారౌ

గార్హ॑పత్యేన సంత్య ఋ॒తునా యజ్ఞ॒నీర॑సి
దే॒వాన్ దే॑వయ॒తే య॑జ 12

గార్హపత్యేన గృహపతిత్వకారణేన సంత్య దానయోగ్యో భవ ఋతునా ఋతూననుసృత్య యజ్ఞనీః యజ్ఞప్రాపకః అసి దేవాన్ దేవయతే దేవకామాయ యజమానాయ యజ

ఇతి ఏకోన త్రింశో వర్గః

— — —

ద్రవ్యదోఽగ్నిః ఋతూనను సోయరసం పిపాసతి
హోమం కురుత శిష్టత శౌచాదగ్నేర్హి ప్రస్తుత

ఋతున్‌బట్టి ద్రవ్యదాగ్ని త్యాగగోరుమవెప్పుడున్
ఆహుతీయుండు నిల్పుండు శౌచాగ్ని వల్ల మెచ్చుఁడీ

అగ్నే! ద్రవ్యద! యస్మాత్త్వాం చతుర్వారం ఋతూనను
యజామహే తస్మాద్దేతోర్ధనదాతా హి నో భవ

అగ్నీ! ద్రవ్యదా! ఎందుచే ఋతులం బట్టి నిన్నిటన్
నాల్గు సార్లుయజింతుమో యందుచేఁగమ్ముదాతవు

శుచివ్రతౌ ప్రదీప్తాగ్నీ అశ్వినౌ యజ్ఞవాహకౌ
ఋతూననుసృత్య యూయం సంతుష్టా పిబతం మధు

శుచివ్రతుల్ ప్రదీప్తాగ్నుల్ యజ్ఞవాహకు లాశ్వినుల్
ఋతులంబట్టి మీరలు తృప్తిగా సోమమానుఁడీ

గృహపతిత్వహేతోర్హి దాతాభవ ఋతూనను
యజ్ఞకర్తాసి దేవేషు కామాయ మే సురాన్ యజ

గృహపతిత్వ హేతుచే దాతవు ఋతుఁబట్టియున్
యజ్ఞముల్ తీర్చు దేవులన్ గోరునాకై యజింపుము

ఇది ఇరువది తొమ్మిదవ వర్గము పదునాఱవ సూక్తము

— o —

అథ సప్తదశసూక్తమ్

అత్యా' వహంతు హర'యో' వృష'ణ్వం సోమ'పీతయే
ఇంద్ర'త్వా సూర'చక్షసః 1

అ త్వా వహంతు అనయంతు హరయః అశ్వాః వృషణం కామవర్షితారం
సోమపీతయే సోమపానాయ ఇంద్ర త్వా సూరయక్షసః సూరదర్శనాః

ఇమా ధానా ఘృ'తస్నువో హరీ' ఇ'హోప'వక్షతః
ఇంద్రం' సుసుత'మే రథే' 2

ఇమా ధానాః ఘృతస్నువః ఘృతస్రావా హరీ అశ్వౌ ఇహ
ఉప వక్షతం ఉపవహతామ్ ఇంద్రం సుతమే రథే

ఇంద్రం' ప్రాతర్హ'వామహ ఇంద్రం' ప్రయత్య'ధ్వరే
ఇంద్రం సోమ'స్య పీతయే' 3

ఇంద్రం ప్రాతః హవామహే ఆహ్వయామహే ఇంద్రం ప్రయతి
ప్రవృత్తే అధ్వరే యజ్ఞే ఇంద్రం సోమస్య పీతయే పానాయ

ఉ'ప నః సుతమా గ'హి హరి' భి రింద్ర కేశిభిః
సుతే హి త్వా హవా'మహే 4

సుతం సోమం ప్రతి అగహి అగచ్ఛ కేశిభిః కేశ యుక్త హయైః
సుతేసోమే యజ్ఞే హవామహే ఆహ్వయామహే

సేమం నః స్తోమమా గహ్యుపేదం సవ'నం సుతమ్
గౌరో న తృ'షితః పిబ' 5

సః త్వం ఇమం నః స్తోమం ప్రతి ఆ గహి అగచ్ఛ ఉప ఇదం సవనం
సుతం అభిషుతం గౌరః వ గౌర మృగ ఇవ తృషితః పిబ

ఇతి త్రింశో వర్గః

ఇంకవదువాఱవ సూక్తము

సూరవద్దర్శనా అశ్వా ఇంద్ర! త్వాం కామవర్షిణమ్
యజ్ఞే ఽస్మిన్ సోమపీతాయ శీఘ్రమేవానయంతువై

సూరులట్టుల్‌గని యెంచు గుఱ్ఱంబుల్ గోర్కెలిచ్చెడి
నిన్నింద్ర! సోమమానంగా వెంటనే యిందు తెచ్చుతన్

ఇమా ధానా ఘృతస్నావాః ఇంద్రం సుఖతమే రథే
ఉపవేశ్య చ యజ్ఞే ఽస్మిన్ వహతామద్య వాజినౌ

నేతిం జిమ్మెడి యటుకు లిచే మంచిరథంబుపై
ఇంద్రున్ గూర్చుండఁబెట్టి గుఱ్ఱంబులిందు వచ్చుతన్

ఇంద్రం ప్రాతరాహ్వయామః, ఆహ్వయామః కృతేఽధ్వరే
ఇంద్రం చ సోమపీతాయ ఆహ్వయామః పునః పునః

ఇంద్రున్ బొద్దుటఁబిల్తుము పిల్తుమిందుర్నినిష్టిలో
సోమపానంబుకై యింద్రు పిల్చుచుందుము మాటికిన్

సుతసోమం ప్రతి శక్ర, ఆగచ్ఛ కేశిభిర్హరిభిః
అస్మిన్ సోమే సుతే త్వాంచ, ఆహ్వయామాద్యవై వయం

దేవేంద్ర! ఈ సోమమాన, జాలున్న యశ్వముల్‌గల
తేరెక్కి రమ్ము సోమమ్ము తీసి నిన్ పిల్చుచుంటిమి

న త్వమిమ మగ్నే సోమం ప్రత్యాగచ్ఛ దాశ్రత హి
ఉపేహీదం సుతం యజ్ఞం తృషితగౌర పిబ

అగ్నీ! నీ వీ సోమంబుకై రమ్ము యజ్ఞము సిద్ధమౌ
రమ్ము; తృషిత గౌర, మృగంబువోలె త్రాగుము

ఇది ముప్పదవ వర్గము

— o —

ఇ॒మే సోమా॑స॒ ఇంద॑వః సు॒తాసో॒ అధి॑ బ॒र्हిషి॑
తాం ఇంద్ర॒ సహ॑సే పీబ॒ 6

ఇమే సోమాసః సోమాః ఇందవః క్లేదనరూపాః ఆర్ద్రాః సుతాసః అభిషుతా సిద్ధాః అధి ఉపరి బర్హిషి దర్భాసనే తాన్ ఇంద్రః సహసే బలార్థం సహసావా పిబ

అ॒యం తే॒ సోమో॑ అగ్రి॒యో హృ॑ది॒స్పృగ॑స్తు॒ శంత॑మః
అథా॒ సోమం॑ సు॒తం పిబ॑ 7

అయం తే సోమః అగ్రియః అగ్ర్యశ్రేష్ఠః హృదిస్పృక్ హృదయంగమః

[illegible] సుతమింద్రో॒ మదా॑య గచ్ఛతి విశ్వ॒మిత్పన॑నం
[illegible]పీతయే 8 వృ॑త్ర॒హా సోమ

[illegible]పి పవనం సుతం ఇంద్ర మదాయ విశ్వం ఇత స్వ
[illegible]తి వృత్రహా సోమపీతయే పానాయ ఆనందాయ గచ్ఛ

[illegible] సేమం॒ న్నః కామ

ఇమే సోమా బహులార్ద్రా దర్భాసనోపరి స్థితాః
బలార్థం త్వమింద్ర శీఘ్రం తాన్ సోమరసాన్ పిబ

ఇవిగో ఆర్ద్రసోమంబుల్ దర్భాసనంబుపైఁదగున్
బలంబుకై యింద్రుఁ నీవు త్రాగు సోమరసంబులున్

అయం సోమః శ్రేష్ఠస్తవ సుఖదో హృదయంగమః
సదా భవతు ప్రీత్యాత్వ మథ సోమం సుతం పిబ

అదిగో శ్రేష్ఠసోమంబు, సుఖదంబయి హృద్యమై
ఎప్పుడు మందుత నింకి సిద్ధమౌ సోమ మానుము

వృత్రహేంద్రో సమ్మదాయ సోమపానాయ సంస్కృతమ్
సమస్తమపి సవనం ప్రతి గచ్ఛతి సంప్రతి

వృత్రహంతకుఁడింద్రుఁడు తుష్టికై సోమమానఁగన్
సిద్ధమౌ సర్వయజ్ఞంబున్ గూర్చి యిప్పుడెపోవును

గోభిరశ్వైః సహేమం వః కాంక్షితం హి శతక్రతో
అపూరయ స్తువాతస్తామ్ సుష్టుధ్యావా వయం సదా

గోవులతో గుఱ్ఱాలతో ఁగూడిన మాదుకోరికన్
పూరింపుము శతక్రతూ! ధ్యానులమై స్తుతింతుము.

ఇది ముప్పది యొకటవ వర్గము

వదునాల్గవ సూక్తము

సప్త దశం సూక్తమ్

ఇంద్రా వరు'ణయోరహం సమ్రాజో రవ ఆ వృ'ణే
తా నో' మృళాత ఈదృశే' 1

ఇంద్రావరుణయోః అహం సమ్రాజోః సమ్యక్ రాజమానయోః అవః మయి వృద్ధిం ఆ వృణే ఆసమంతాత్ వృణోమి తా తౌ నః మృళాత సుఖయతః ఈదృశే ఏవంవిధాస్మదీయవరణే

గంతా'రా హి స్థో అవ'సే హవం విప్ర'స్య మావ'తః
ధర్తా'రా చర్షణీనామ్ 2

గంతారా గంతారౌ హి స్థః అవసే రక్షణాయ హే ఇంద్రావరుణౌ గంతారా ప్రాప్తారౌ హి స్థః హవం ఆహ్వానం విప్రస్య మావతః మద్విధస్య ధర్తారా ధర్తారౌ చర్షణీనా వశ్యతాం

అనుకామం త'ర్పయేథామిందా్రవరుణ రాయ ఆ
తా వాం నేది'ష్ఠమీమహే 3

అను కామం తర్పయేథాం ఇంద్రవరుణ ఇంద్రవరుణౌ రాయే రాయా ధనేన తా తౌ వా నేదిష్ఠ ఈమహే యాచామహే

యువాకు హి శచీ'నాం యువాకు' సుమతీనామ్
భూయామ' వాజదావ్నా'మ్ 4

యువాకు వీర్యం హి యస్మాత్ శచీనాం శక్తీనాం యువాకువీర్యం సుమతీనాం భూయాయ హవదావ్నాం వాజప్రదానాం బలప్రదానాం

ఇంద్ర'ః సహస్రదావ్నాం వరు'ణః శంస్యా'నామ్
క్రతు'ర్భవత్యుక్థ్యః' 5

ఇంద్రః సహస్రదావ్నాం సహస్రప్రదానాం వరుణః శంస్యానాం స్తుత్యానాం క్రతుః సంకల్పః భవతి ఉక్థ్యః స్తుత్యతమః

ఇతి ద్వాత్రింశో వర్గః

— — —

వదు నేడవ సూక్తము

విరాజమానయోరింద్ర, వరుణయోః సుసంవదః
మయి భవంత్వితి కాంక్షే, సుఖయతో న ఈదృశే

"వెల్గు నింద్రా వరుణుల, వృద్ధినా యెడంగల్గుతన్
ఆపికోరుదు నీవనిన్, వారు నన్ సుఖపెట్టుతన్

దేవరహస్యద్రష్టృణాం ధర్తారౌ వరుణారుణౌ
గోప్తుం మద్విధ విప్రస్య, ప్రేమాహ్వానం నిగచ్ఛతమ్

దేవరహస్య ద్రష్టల, దాల్చు నోవరుణారుణుల్
బ్రోవ నా వంటి విప్రుని, ప్రేమాహ్వానము గాంచుడీ

హే ఇంద్రావరుణౌ యువాం యథాకామం ధనేన వై
అస్మాన్ తర్పయతం తౌ వామ్ యాచామహే సమీపగౌ

ఓ యింద్రా వరుణులారా! కోర్కెఁబట్టి ధనంబుచే
తృప్తి గూర్పుఁ, డిందెయున్న మిమ్ము యాచింతు మిప్పుడున్

వీర్యం భూయాస్మ శక్తీనాం, వీర్యం భూయాస్మ సద్హృదామ్
వీర్యం భూయాస్మ సర్వత్ర బలదానాం పునః పునః

శక్తులకు వీర్యంబయి, సన్మతులకు వీర్యమై
బల ప్రదాతలకును, వీర్యమౌదుము గావుతన్

ఇంద్రః సహస్రదాతృణాం కర్తా భవతి నిత్యశః
స్తుత్యానాంచ వరుణో వై భవతి స్తుత్యసత్తమః

వేలిచ్చు వారిలోనింద్రు, డెప్పుడు కర్తయైయగున్
స్తుతులలో వరుణుండు స్తుతతముండె యయ్యెడున్

ఇది ముప్పదిరెండవ వర్గము

తయో॑రిదవసా వ॒యం స॒నేమ॒ ని చ॑ ధీమహి
స్యాదు॒త ప్ర॒రేచన॑మ్ 6

తయోః ఇంద్రావరుణయోః ఇత్ ఏవ అవసా అస్మాసు వర్ధనేన వయం సనేమ సంభజేమ ని చ ధీమహి లబ్ధం - నిదధ్మః స్యాత్ ఉత అపి ప్రరేచనమ్ అతిరిక్తం స్యాత్

ఇంద్రా॑వరుణ వామ॒హం హు॒వే చి॒త్రాయ॑ రాధ॑సే
అ॒స్మాన్సు జి॒గ్యుష॑స్కృతమ్ 7

హే ఇంద్రావరుణౌ వామ్ అహం హువే అహ్వయామి చిత్రాయ రాధసే ధనాయ అస్మాన్ సు జిగ్యుష సుష్ఠు సంపన్నాన్ కృతమ్

ఇంద్రా॑వరుణ॒ నూను వాం॒ నిషా॑సంతీషు ధీ॒ష్వా
అ॒స్మభ్య॒ం శర్మ॑ యచ్ఛతమ్ 8

హే ఇంద్రవరుణౌ న ను క్షిప్రక్షిప్రం వాం యుష్మాన్ నిషాసంతీషు సమ్యక్ ఇచ్ఛంతీషు ధీషు అస్మభ్యం శర్మ యచ్ఛతమ్

ప్ర వా॑మశ్నోతు సుష్టు॒తి రింద్ర॑వరుణ యాం హు॒వే
యామృ॒ధాథే॑ స॒ధస్తు॑తిమ్ 9

ప్ర ప్రకర్షేణ వాం అశ్నోతు సుష్టుతిః శోభనస్తుతిః హే ఇంద్రావరుణౌ యాం స్తుతిం హువే అహ్వయామి యాం ఋధాథే వర్ధయేథే సధస్తుతిం సహస్తుతిం

ఇతి త్రయస్త్రింశో వర్గః చతుర్థోఽనువాకః

పంచదశ సూక్తమ్

— o —

తయోరింద్రావరుణయో రస్మాకం వర్ధనేన హి
యద్దివ్యంచ ధనం లబ్ధం తదపరిమితం భవేత్

ఆ యింద్రా వరుణులును మమ్ము వర్ధిల్లఁజేయుటన్
ఏ దివ్యధన మబ్బెనా అ దపరిమితం బగున్

హే ఇంద్రావరుణౌ! వాంహి చిత్రధనాయ చాహ్వయే
అస్మాన్ విజయసంపన్నాన్ సమ్యక్చ కురుతం పునః

ఓ యింద్రా వరుణులార! మిమ్ము వింతధనంబుకై
పిల్తుము మమ్ముగెల్పుతోఁ గూడినవారిఁజేయుఁడీ

హే ఇంద్రావరుణౌ యువామస్మద్బుద్ధిమ సేవితుమ్
ఇచ్ఛంతీమ యూయం క్షిప్రమస్మభ్యం శర్మ యచ్ఛతమ్

ఓ యింద్రావరుణులారా! మా బుద్ధుల్ మిమ్ముఁగొల్వఁగాఁ
గోరగా మీరు వేవేగ మాకిహసౌఖ్య మీయుఁడు

హే ఇంద్రవరుణావహం యతుస్తుత్యా చాహ్వయామి వామ్
యత్పఁస్తుతిం వర్ధయేథే యువాం ప్రాప్తోతు సా స్తుతిః

ఓ ఇంద్రావరుణులారా! ఏస్తుతిన్ బిల్తుమోమిమున్
ఏ సంస్తుతిన్ మీరుపెంతురా స్తుతి మమ్ముఁబొందుతన్

ఇది ముప్పది మూఁడవ వర్గము

వదునేడవ సూక్తము నాల్గవ యనువాకము

— — —

అథాష్టాదశం సూక్తమ్

పంచమోఽనువాకః

ఋషిచ్ఛందసీ పూర్వవత్ బ్రహ్మణస్పత్యాద్యాః దేవతాః

సోమానం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే
కక్షీవంతం య ఔశిజః 1

సోమానం మాం సోతారం స్వరణం ప్రకాశవంతం కృణుహి కురు బ్రహ్మణస్పతే కక్షీవంతం కక్షీవన్నామానం తైజసం వా ఇవ ఔశిజ ఉశిజ పుత్రః కాంతిమాన్ వా

యో రేవాన్ అమీవహా వసువిత్పుష్టివర్ధనః
స నః సిషక్తు యస్తురః 2

యః రేవాన్ ధనవాన్ అమీవహా హింసకహంతా వసువిత్ పుష్టివర్ధనః స నః సిషక్తు అస్మాభి సంయుక్తో భవతు యః తురః వేగవాన్

మా నః శంసో అరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య
రక్షా చో బ్రహ్మణస్పతే 3

మా నః శంసః శంసనం అరరుషః దేవేభ్యః అయచ్ఛతః ధూర్తిః హింసా ప్రణక్ మా+ప్రణక్=సంపృణక్తు మర్త్యస్య రక్ష నః బ్రహ్మణస్పతే

స ఘా వీరో న రిష్యతి యమింద్రో బ్రహ్మణస్పతిః
సోమో హినోతి మర్త్యమ్ 4

స ఘ ఏవ వీరః న రిష్యతి న వినశ్యతి యం ఇంద్రః బ్రహ్మణస్పతిః సోమః చ ఏతే హినోతి త్వరయతి మర్త్యమ్

త్వం తం బ్రహ్మణస్పతే సోమ ఇంద్రశ్చ మర్త్యమ్
దక్షిణా పాత్వంహసః 5

త్వం తం బ్రహ్మణస్పతే పాహి ఇతి శేషః. సోమః ఇంద్రః చ మర్త్యమ్ దక్షిణా శక్తిః పాతు అంహసః పాపాత్

ఇతి చతుర్వింశో వర్గః

ఇంక వదునెనిమిదవ సూక్తము

అయిదవ అనువాకము

ఋషి చ్ఛందస్సులు వెనుకటివె. బ్రహ్మణస్పత్యాదులు దేవతలే

హే బ్రహ్మణస్పతే త్వం మాం స్తోతారం దీపితం కురు
య ఔషిజో ఋషిరాసీత్ తమివ మామిహ కురు
ఓ బ్రహ్మణస్పతీ! నన్నున్ జేయు స్తోతను దీప్తని
ఏ ఔశిజ ఋషియుండెన్ వానిఁబోలెను జేయు నన్

యోఽర్థవాన్ హింస్రహింసకో వసువిత్పుష్టివర్ధనః
యశ్చ వేగేన గచ్ఛతి సోఽస్మాఁశ్చ యునక్తు వై
ఎవాఁడు హింస్ర హంతయొ ధనియొ పుష్టిఁబెంచునో
వసువేత్తయొ వేగియొ వాఁడు మమ్ముఁగల్పుతన్

దేవేభ్యో ఽయచ్ఛతః శంసాం మానవస్యచ హింసనం
అస్మాన్ వై మా సంపృణక్తు నో రక్ష బ్రహ్మణస్పతే
దేవుల కీయని వానిన్ మెచ్చుట మర్త్యహింసయున్
మమ్ముల సోకకుండుతన్ మమ్మొము బ్రహ్మణస్పతీ

సైవ వీరో న వశ్యతి యం మానవం పురందరః
బ్రహ్మణస్పతిః సోమశ్చ త్వరయంతి పునః పునః
ఏ మనుష్యుని నిందుర్రిఁడున్ బ్రహ్మణస్పతి సోముఁడున్
త్వరపెట్టుచు మందురో యా వీరుఁడు నశింపఁడు

త్వం తం చ బ్రహ్మణస్పతే పాహి పాపాత్ సమంతతః
సోమ ఇంద్రో దక్షిణాచ పాంతు పాపాత్ తు సంతతమ్
నీవోయి బ్రహ్మణస్పతీ! అమనుష్యుని బ్రోవుమీ
సోముఁడింద్రుఁడు దక్షిణల్ పాపమునుండీ బ్రోవుతన్

ఇది ముప్పది నాల్గవ వర్గము

సద'సస్పతి,మద్భు'తం ప్రి,యమింద్ర'స్య, కామ్య'మ్
స,నిం మే,ధామ'యాసిషమ్ 6

సదసస్పతిం ఏతన్నామకదేవం అద్భుతం ప్రియం ఇంద్రస్య కామ్యం
సనిం దాతారం మేధాం మేధాం ప్రతి అయాసిషం ప్రాప్నవమ్

యస్మా'దృతే న సిద్ధ్య'తి య,జ్ఞో వి'పశ్చిత'శ్చన
స ధీ,నాం యోగ'మిన్వతి 7

యస్మాత్ ఋతే న సిద్ధ్యతి యజ్ఞః వివశ్చితః చన
స ధీనాం ధియాం యోగం ఇన్వతి ప్రాప్నోతి

అధృ'ధ్నోతి హ'విష్కృ'తి,ం ప్రాంచం' కృణోత్యధ్వ,రమ్
హోతా' దే,వేషు' గచ్ఛతి 8

అత్ అథ ఋధ్నోతి వర్ధయతి హవిష్కృతిం హవిస్సమ్పాదనం ప్రాంచం
ప్రగచ్ఛంతం కృణోతి కరోతి అధ్వరం యజ్ఞం హోతా అహ్వాతా
వాక్ దేవేషు గచ్ఛతి

నరా,శంసం' సు,దృష్ట'మమవ'ద్యం స,ప్రథ'స్తమమ్
ది,వో న సద్మ'మఖసమ్ 9

నరాశంసం సదసస్పతిమూర్తి అగ్నిం సుదృష్టమమ్ అతిధార్ష్ట్య
యుక్తం అవద్యం సంప్రథస్తమమ్ అతిప్రథితమ్ దివః న ఇవ
సద్మమఖసమ్ గృహయజ్ఞకారిణమ్

నరా అసీనాః శంసంతి అస్మిన్ ఇతి నరాశంసః

ఇతి పంచత్రింశో వర్గః

అద్భుతం ప్రియమిందస్య కామ్యం వై సదనస్పతిమ్
దాతారం సర్వదా దేవం ప్రాపం మేధాధి సిద్ధయే

అద్భుతు నిందప్రియుని కామ్యుని సదనస్పతిన్
దాతయౌ దేవునెప్పుడున్ పొందితిన్ మేధ సిద్ధికై

సదనస్పతినా యేన వినా యజ్ఞో హి సూరిణో
న చ సిధ్యతి స దేవః ప్రాప్నోత్యస్మన్మతీః సదా

ఏ సదనస్పతి లేకన్ ప్రాజ్ఞుల యజ్ఞమొప్పుడున్
సిద్ధింపదో యాదేవుండు మనబుద్ధులఁ బొందును.

హవిఃప్రాప్తిం వర్ధయతి ప్రగచ్ఛంత మథాధ్వరమ్
కరోతిచ వాగాహ్వన్తీ దేవానుద్దిశ్య గచ్ఛతి

హవిస్సంపాదన మెచ్చించు, బాగుగా వెళ్లుయజ్ఞమున్
జేయును బిల్చెడి వాక్కొ దేవులఁగూర్చి పోవుమీ

అత్యంత దార్ఢ్యయుక్తం చ గృహాఖ్యయజ్ఞకారిణమ్
సుఖ్యాతం వరాశంస్యం పశ్యామ్యగ్నిం ద్యులోకవత్

కడున్ దార్ఢ్యంబుతోఁగూడి గృహయజ్ఞంబు చేసెడి
సుప్రసిద్ధు వరాశంసునగ్నిన్గాంతు దివంబటుల్

ఇది ముప్పది యైదవ వర్గము

అథ పంచమానుగాకః

అగ్నిమరుతౌ దేవతే ఋషిచ్ఛందసీ పూర్వవత్

ఏకోనవింశతి సూక్తమ్

ప్రతి త్యం చారు'మధ్వరం గోపీథాయ ప్ర హూ'యసే
మరు ద్భి'రగ్న ఆగ'హి 1

ప్రతి త్యం తం చారుం అధ్వరం ఉద్దిశ్య గోపీథాయ సోమరసపానాయ
ప్ర హూయసే ప్రకర్షేణ ఆహూయసే మరుద్భిః సహ ఆ గహి అగచ్ఛ

న హి దేవో న మర్త్యో' మహస్తవ క్రతుం పరః
మరుద్భి'రగ్న ఆ గ'హి 2

న హి దేవః న మర్త్యః మహః ప్రభుః తవ క్రతుం పరః ఉల్లంఘ్య
గంతుం అన్యః మరుద్భిః అగ్నే ఆ గహి అగచ్ఛ

యే మహో రజ'సో విదుర్విశ్వే' దేవాసో' అద్రుహః'
మరుద్భి' ఆ గ'హి 3

య ఉగ్రా అర్కమానృచురనా ధృష్టాస ఓజసా
మరుద్భిరగ్న ఆ గహి 4

యే ఉగ్రాః అర్కం అర్చనం ఆనృచుః అర్చంతి అసాధృష్టాసః
అప్రధర్షితాః ఓజసా తైః మరుద్భిః అగహి అగచ్ఛ

యే శుభ్రా ఘోరవ'ర్పసః సుక్షత్రాసో' రిసాద'సః
మరుద్భి'రగ్న ఆ గ'హి 5

యే శుభ్రాః ఘోరవర్పసః ఘోరరూపిణః సుక్షత్రాః రిశాదసః
హింసకభక్షకాః తైః మరుద్భిః అగచ్ఛ

ఇతి షట్త్రింశోవర్గః

ఇంక ఆయిదవ యనువాకము

అగ్ని మరుత్తులు దేవతలు ఋషిచ్ఛందస్సులు పూర్వవల్లే
వందొమ్మిదవ సూక్తం

త్వం సోమరస పానాయ తం రమ్యమధ్వరం ప్రతి
ఆహూయసేఽగ్నే సత్వరమాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
సోమరస పానముకై యా రమ్యమైన యిష్టికై
నీ వగ్నీ! పిల్వఁజడెదు దేవులతోడ రమ్మింకన్

నహి మర్త్యో న దేవోఽపి ఉల్లంఘితుం తవక్రతుమ్
శక్తోఽస్తి హ వరః కోపి ఆగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
మర్త్యుండు దేవుఁడుంగానీ నీయజ్ఞంబును దాటఁగా
శక్తుఁడుగాఁడెవ్వఁడగ్నీ! దేవులతోడ రమ్మింకన్

ద్రోహశూన్యా విశ్వేదేవా యే విదుశ్చ రజస్తమః
తైస్తథాభూతైః యుక్తస్త్వమాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
ద్రోహశూన్యుల్ విశ్వేదేవు లెవ్వారలు రజస్తమో
లోకాల్గాఁత్రొ యగ్నీ! యట్టి దేవులతోడరమ్మికన్

ఓజసా యేఽప్రధర్షితా ఉగ్రా యేచ సదార్చనమ్
అర్చయంతి సర్వదా తైరాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
తేజచే నెదుర్పరాక యుగ్రులై యగ్నీ! యెవ్వరు
పూజగావింతురో యట్టి దేవులతోడ రమ్మింకన్

యే శుభ్రా ఘోరరూపాశ్చ సుక్షత్రా హింస్రభక్షకాః
అగ్నే త్వం వై తయాభూతైరాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
వేరు శుభ్రుల్ ఘోరరూపుల్ సుక్షత్రుల్ హింస్రభక్షులో
అగ్నీ! నీ వింక తాదృశ దేవుల తోడ రమ్మిటుల్

ఇది ముప్పది యారవ వర్గము

యే నాకస్యాధి' రోచ,నే ది,వి దే,వాస, ఆస'తే
మ రుద్భి' రగ్న, ఆ'గహి 6

యే నాకస్య అధి ఉపరి రోచనే దీప్తే దివి దేవాసః దేవాః
ఆసతే తైః మరుద్భిః సహ ఆ గహి ఆగచ్ఛ

య ఈం,ఖయం'తి, పర్వ తాన్ తి రస్పృ'ము,ద్రమ'ర్ణవమ్
మ,రుద్భి'రగ్న, ఆ గ'హి 7

యే ఈంఖయంతి చాలయంతి పర్వతాన్ తిరఃతిరస్కుర్వంతి సముద్రం
అర్ణవమ్ ఉదకవంతంతైః మరుద్భిః అగ్నే ఆ గహి ఆగచ్ఛ

ఆ యే' త,న్వంతి' ర,శ్మిభి'స్తి,రః స'ము,ద్రమో'జ'సా
మ,రుద్భి' రగ్న, ఆ గ'హి 8

ఆ యే తన్వంతి వ్యాప్నువంతి రశ్మిభిః తిరః తిరస్కుర్వంతి సము
ద్రం ఓజసా స్వబలేన తైః మరుద్భిః అగ్నే ఆ గహి ఆ గచ్ఛ

అ,భిత్వా పూ,ర్వపీ'తయే సృ,జామి' సో మ్యం మధు
మ రుద్భి రగ్న, ఆ గ'హి 8

అభి త్వా పూర్వపీతయే పూర్వపానాయ సృజామి ఉత్సృజామి సోమ్యం
సోమమయం మధు మధురరసం మరుద్భిః అగ్నే ఆ గహి ఆగచ్ఛ

ఇతి

ప్రథమాష్టకే ప్రథమాధ్యాయః

నాకస్యోపరి హే అగ్నే, రోచమానే చ యద్దివి
యే దేవా వై భవంతి తైరాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
నా కంబుపైని ఓ యగ్నీ! ప్రకాశించు దివంబునన్
ఏ దేవులుఁడిరో యట్టి దేవులతోడ రమ్మిటుల్

యే పర్వతాన్ చాలయంతి యే సముద్రంవ సోదకమ్
తిరస్కుర్వంతి తాదృశైరాగచ్ఛ నిరరైః సహ
ఎవ్వారు కొండ లూగింప్రా వేరు నీళ్లున్న సంద్రముస్
తిరస్కరింత్రియగ్నీ! యాదేవులతోడ రమ్మిటుల్

యే రశ్మిభిర్వ్యాప్నువంతి యే చ సముద్ర మోజసా
తిరస్కుర్వంతి తాదృశై రాగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
వేరురశ్ములన్ వ్యాపింప్రా వేరు సంద్రంబు శక్తిచే
తిరస్కరింప్రా యగ్ని యా దేవులతోడ రమ్మిటుల్

త్వామ్ వ్రతి పురః పానాయ సోమరసం మధు ప్రియమ్
హే అగ్నే ఽహముత్సృజామి అగచ్ఛ నిర్జరైః సహ
ముందు త్రాగగనిన్గూర్చి తీసినోమరసంబును
ఓ యగ్నీ! ముందెయుంచితి దేవులతోడ రమ్మిటుల్

ఇది

ప్రథమాష్టకమున మొదటి యధ్యాయము

కణ్వపుత్రః మేధాతిథిః ఋషిః

ప్రథమాష్టకే ప్రథమమండలే ద్వితీయోఽధ్యాయః

పంచమోఽనువాకః విశం సూక్తం

అయం దేవాయ జన్మనే స్తోమో విప్రేభిరాసయా
అకారి రత్న ధాతమః 1

అయం దేవాయ జన్మనే జాతాయ స్తోమః విప్రేభిః
విప్రైః ఆసయా అస్యేన అకారి రత్నధాతమః

య ఇంద్రాయ వచోయుజా తతక్షుర్మనసా హరీ
శమీభిర్యజ్ఞమాశత 2

యే ఋభవః ఇంద్రాయ వచోయుజా వచోయుజౌ తతక్షుః తష్టవంతః=సంపాదయామాసుః మనసా హరీ అశ్వౌ శమీభిః ఏకచమస చతుష్కరణాదిభిః యజ్ఞం అశత భోగాయ వ్యాప్తవంతః

తక్ష న్నాసత్యాభ్యాం వరివో నం సుఖం రథమ్
తక్షన్ధేనుం పర్తుధామ్ 3

తక్షన్ వ్యాప్నువన్ నాసత్యాభ్యాం అశ్వినో రర్థాయ వరివో నం వరితోగంతారం సుఖం సుఖకరం రథం తక్షన్ వ్యాప్నువథ ధేనుం పర్తుధామ్ అమృతదుఘాం క్షీరదుఘాం వా

యువానా పితరా పునః సత్యమంత్రా ఋజూయవః
ఋభవో విష్ట్యక్రత 4

యువనా యువకౌ పితరౌ చ పునః సత్యమంత్రాః ఋజూయవః ఋజుమాత్మాన మిచ్ఛంతః క్రతవః తన్నామకదేవతాః విష్ట్యా వ్యాప్త్యా అక్రత అకుర్వన్

నం వో మదానో అగ్మతేంద్రేణ చ మరుత్వతా
ఆదిత్యేభిశ్చ రాజభిః 5

హే ఋభవః నం వం యుష్మాకం మదానః మదాః అగ్మత సమగ్మత సంగచ్ఛంతే ఇంద్రేణ చ మరుత్వతా ఆదిత్యైః ఆదిత్యైః చ రాజభిః

ఇతి ద్వితీయాధ్యాయే ప్రథమో వర్గః

ప్రథమాష్టకమున ప్రథమ మండలమున రెండవ అధ్యాయము

అయిదవ అనువాకము ఇరవదియవ సూక్తము

అతిరత్నధారకోఽయం, స్తోమో దేవాయ జన్మనే
మేధావిభిః స్వముఖేన, సమ్యక్కృతో విరాజతే
అతిరత్నాలు ధరించు స్తోమంబిద్ధాని ధీయుతుల్
పుట్టియున్న దేవునికై స్వముఖాన నొనర్చిరి.

యే ఋభవో వచోఽముజా, హయా చవ్యాప్నువంతి వై
మనసా సంపాదయంతి తే యోగాయ హి సుస్థితాః
ఎవ్వారుమాటచేఁబూన్చు గుఱ్ఱాల వ్యాప్తిగాంతురో
మనస్సుచే సంపాదింతో వారుయోగాల కొదురు

ఋభవోఽశ్వినో రర్థ్యాయ శీఘ్రగం సుఖదం రథమ్
వ్యాప్నువన్నమృతదుఘాం ధేనుం పర్యపాదయన్
ఋభవులశ్వినులకై వేగపోవు- సుఖంబిడు-
రథంబు కూర్చి రమృతం, బిడుగోవును గూర్చిరి.

ఋజుమాత్మానమిచ్ఛంతో ఋభవః సత్యమంత్రిణః
అకుర్వన్నాత్మనో యూనః పిత్ర్యాంశ్చ సర్వశక్తిదాన్
తిన్నగా నుండఁగోరెడి ఋభవుల్ సత్యమంత్రఋల్
తమ్మునుయువకులుగా మఱి పితలజేసిరి

హే ఋభవోః యుష్మన్మదా ఇంద్రేణ చ మరుత్వతా
అదితిపుత్రైః రాజభిః సంగచ్ఛన్త్యద్య నిత్యశః
ఓఋభవుల్! మీమదముల్ మరుత్తుల్గల యింద్రుతో
రాజులైవచ్చి యదితి పుత్రుల తోడఁ గూడుతన్

ఇది రెండవయధ్యాయము మొదటి వర్గము

ఉ॒త త్యం చ॑మ॒సం నవ॒ం త్వష్టు॑ర్దే॒వస్య॒ నిష్కృ॑తమ్
అక॑ర్త చ॒తురః॒ పునః 6

ఉత అపిచ త్యం తం చమసం చమసపాత్రంన నవం త్వష్టుః దేవస్య నిష్కృతం నిష్పాదితం అకర్త కృతవంతః చతురః చతుర్ధా పునః

తే నో॒ రత్నా॑ని ధత్తన॒ త్రిరా సప్తా॑ని సున్వ॒తే
ఏక॑మేకం సుశస్తి॒భిః 7

తే యూయం నః రత్నాని ధత్తన ధత్త త్రిః ఆ త్రిరావృత్తాని సప్తాని సప్తవర్గాణి సున్వతే అభిషుణ్వతే యజమానాయ ఏకం ఏకం ప్రత్యేకం సుశస్తిభిః శోభనాశంసనైః

అధా॑రయంత॒ వహ్న॒యోఽభ॑జంత సుకృ॒త్యయా॑
భా॒గం దే॒వేషు॑ య॒జ్ఞియ॑మ్ 8

హే ఋభవః యూయం అధారయంత వహ్నయః వోఢారః అభజంత విభక్తవంతః సుకృత్యయా సుకృత్యేన భాగం దేవేషు యజ్ఞియమ్

ఇతి ద్వితీయో వర్గః ఏకవింశః సూక్తః

అపి తం చమసపాత్రం త్వష్టుర్దేవస్య నూతనం
చతుర్ధా కృతవంతోహి ఋభవనామక దేవతాః

కొత్తదౌచమసపాత్రన్ త్వష్ట్ర దేవుగికింకను
ఋభువు లన్నమయాదుల్ నాల్గుగఁజేసిరంతటన్
1అన్నమయ, 2 ప్రాణమయ 3 మనోమయ 4 కారణమయములు

త్రిరావృత్తాని చ నవ్త యజమానాయ సున్వతే
ఏకమేకం ప్రశస్తిభి రత్నాని ధత్త నః సదా

మూఁడేళ్ల (21)పాకయజ్ఞంబుల్ చేయు మాయజమానుకై
ఒక్కొక్కటిగ మెప్పులన్ సదా రత్నాల్ ధరింపుఁడు
(ఇది ఋఋదేవతతో చెప్పు వాక్యము) రత్నాలురమ్యములును

ఋభవోయజ్ఞియం భాగం దేవానాం తు సుకర్మణా
వోఢారో ధారితవంతో విభక్తవంత ఏవచ

ఋభువుల్ యజ్ఞభాగంబున్ దేవతలకు సత్కృతిన్
మోయుచు ధరియించిరి విభజించిరి కూడన

ఇది

రెండవ వర్గము- ఇరువది యొకటవ సూక్తము

ఇ॒హేంద్రా॒గ్నీ ఉప॑హ్వయే॒ తయో॒రిత్స్తోమ॑ముశ్మసి
తా సోమ॑ం సోమ॒పాత॑మా 1

ఇహ ఇంద్రాగ్నీ ఉపహ్వయే ఆహ్వయామి తయోః ఇత్
తయోరేవ స్తోమం స్తోత్రం ఉశ్మసి కామయామహే తా తౌ సోమం
సోమపాతమౌ అతిశయ సోమపాతారౌ

తా య॒జ్ఞేషు॒ ప్రశం॑సతేంద్రా॒గ్నీ శుంభ॑తా నరః
తా గా॑య॒త్రేషు॑ గాయత 2

తా తౌ యజ్ఞేషు ప్రశంసత ఇంద్రాగ్నీ శంభత శోభితౌ కురుత నరః
హే నరాః తా తౌ గాయత్రేషు గాయత్రీమంత్రేషు గాయతః

తా మి॒త్రస్య॒ ప్రశ॑స్తయ ఇంద్రా॒గ్నీ తా హ॑వామహే
సో॒మ॒పా సోమ॑పీతయే 3

తా తౌ మిత్రస్య ప్రశస్తయే ఇంద్రాగ్నీ తా తౌ హవామహే ఆహ్వ
యామః సోమపా సోమపౌ సోమపీతయే సోమపానాయఆహ్వయామహే

ఉ॒గ్రా సంతా॑ హవామహ॒ ఉపే॑దం సవ॑నం సు॒తమ్
ఇ॒ంద్రా॒గ్నీ ఏహ గ॑చ్ఛతామ్ 4

ఉగ్రౌ శూరౌ సంతా సంతౌ హవామహే ఆహ్వయామః ఉప సమీపే
ఇదం సవనం ప్రతి సుతం ఇంద్రాగ్నీ ఆ ఇహ గచ్ఛతామ్ ఆగచ్ఛ
తా తా మ॒హాంతా॒ సద॑స్పతీ॑ ఇంద్రా॑గ్నీ॒ రక్ష॑ ఉ॒బ్జతమ్ అ॒ప్రజాః
సంత్వత్రి॑ణః 5

తా తౌ మహాంతా మహాంతౌ సదస్పతీ యజ్ఞగృహపతీ
హే ఇంద్రాగ్నీ యువాం రక్షః ఉబ్జతమ్ హతమ్ అప్రజాః సంతు
అత్రిణః అస్మద్భక్షయితారః

తేన॑ స॒త్యేన॑ జాగృత॒మధి॑ ప్రచే॒తునే॑ ప॒దే
ఇంద్రా॑గ్నీ॒ శర్మ॑ యచ్ఛతమ్ 6

తేన సత్యేన జాగృతమ్ అధి ఉపరి ప్రచేతునే ప్రకృష్టచైతన్యే పదే
ఇంద్రాగ్నీ శర్మ సుఖం యచ్ఛతమ్

ఇతి తృతీయో వర్గః ద్వావింశతిసూక్తమ్

ఇహేంద్రాగ్నీ ఆహ్వయామి తయోరేవ స్తుతీ' పునః
కామయామి సదాసోమం తే పిబంత్వతి సోమపౌ
ఇంద్రాగ్నుల నిందుఁబిల్తున్ వారిస్తోత్రాలె మాటికిన్
గోరుదు, నతిసోమపుత్ వారింక సోమమానుతన్

హే మనుష్యాస్తావింద్రాగ్నీ స్తుతిం కురుత శోభితౌ
తౌ గాయత్రీదేవతాక మంత్రేషు గాయతాంసదా
ఓనరులిందాగ్నుల మెచ్చుఁడు శోభఁగూర్చుఁడీ.
గాయత్రీదేవతాకమౌ మంత్రాలన్వారిఁబాడుఁడీ

తావిహేంద్రాగ్నీ మిత్రస్య ఆహ్వయామః ప్రశస్తయే
తౌ చ సోమస్య పానాయ ఆహ్వయామః పునః పునః
మిత్రుని ప్రశస్తికయి ఆ ఇంద్రాగ్నులఁబిల్తుము
సోమపానంబుకై కూడ వారినే పిల్తుమెప్పుడున్

ఉగ్రౌ చ పంతావింద్రాగ్నీ ప్రసుతం సవనం పతి
సమీపమేవాహ్వయామః ఇంద్రాగ్న్యాగచ్ఛతామిహ
ఉగ్రుల్ సాధులౌనింద్రాగ్నుల్ సిద్ధమౌనిష్టిఁగూర్చియున్
దరికి నాహ్వానింతుము ఇంద్రాగ్నుల్ వత్తురిగావుతన్

మహాంతౌ చ తావింద్రాగ్నీ యక్షగృహపతీ యువామ్
రాక్షసా నహతం చాస్మాకం హంతారః సంతు నిష్ప్రభాః
గొప్పవారైన యిందాగ్నుల్ మీరల్యజ్ఞ గృహప్రభుల్
రాక్షసులఁజంపుఁడు మా హంతల్ నిస్సంతులయ్యెడున్

తేన సత్యేన జాగృత మూర్ధ్వే ప్రచేతసౌ వదీ
హే ఇంద్రాగ్నీ యువా మధునాస్మాకం శర్మ యచ్ఛతః
ఊర్ధ్వ చైతన్య పుంజోట సత్యానన్ మేల్కొనుండిలన్
ఓ యిందాగ్నులార మీరల్ మాకు సౌఖ్యంబునీయుఁడీ

ఇది

మూడవ వర్గము ఇరువది రెండవసూక్తము

ప్రాతర్యుజా వి బోధయాశ్వినావేహ గచ్ఛతామ్
అస్య సోమస్య పీతయే 1

ప్రాతర్యుజా ప్రాతస్సవనే సంయుక్తౌ వి బోధయ త్వం అశ్వినౌ తౌ
ఆ ఇహ గచ్ఛతామ్ ఆగచ్ఛతామ్ అస్య సోమస్య పీతయే పానాయ

యా సురథా రథీతమోతా దేవా దివిస్పృశా
తా హవామహే 2

యా యౌ సరథా సురథౌ రథీతమా అతిరథికౌ ఉభా ఉభౌ దేవా
దేవౌ దివిస్పృశౌఅశ్వినా అశ్వినౌ తా తౌ హవామహే అహ్వయామః

యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ
తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్ 3

యా వాం యువయోః కశా కశారూపవాక్ మధుమతీ హే అశ్వినౌ
సూనృతావతీ సత్యసంపన్నా వర్తతే తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్
సిక్తంకురుతమ్

న హి వామస్తి దూరకే యత్రా రథేన గచ్ఛథః
అశ్వినా సోమినో గృహమ్ 4

న హి వాం యువయోః దూరకే దూరే యత్ర రథేన యువాంథీగచ్ఛ
థః అశ్వినౌ హే అశ్వినౌ! సోమినః సోమవతః యజమానస్య గృహం

హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముపహ్వయే
స చేత్తా దేవతా పదమ్ 5

హిరణ్యపాణిం ఊతయే వృద్ధయే సవితారం ఉపహ్వయే అహ్వయామి
స చేత్తా చేతయితా దేవతా దేవః పదం స్థానం భవతి

ఇతి చతుర్థో వర్గః

ప్రాతర్మిలితా వశ్వినా,విహ త్వం వై విభోధయ
అస్య సోమస్య పానాయ తావశ్వినావిహాగచ్ఛతామ్

ప్రొద్దుటఁగూడు నశ్వినీ దేవుల నిందె లేపుము
ఈ సోమరసంబాన వారిచ్చటకు వచ్చుతన్

యౌ సురథావతిరథీ ఉభౌదేవౌ దివిస్పృశౌ
తౌ వశ్వినావిదానీం వై అహ్వయామః పునః పునః

సురథు లతిరథులై యేదేవుల్ దివినుండిరో
ఆ యశ్వినీ దేవులను ఆహ్వానించెద మిప్పుడు

హే అశ్వినౌ యువయోర్యా మాధురంయుతవాక్కతా
సత్యయుక్తా చ వర్తతే తయాయజ్ఞం ప్రసించతమ్

ఓ యశ్వినులారః ఏమీ, మధురమైన వాక్కత
సత్యంబుతోడ నున్నదో దానిచే నిష్టిఁదడ్పుఁడు

హే అశ్వినౌ యువాం యత్రి రథమారుహ్య గచ్ఛథః
తత్రి యజ్వనః సోమినో గృహం దూరేతు నాస్తిహి

ఓయశ్వినులారః మీరెందు రథమెక్కియుఁబోదురో
యందు సోమమొప్పు యజ్వయిల్లు దూరాన లేదయా

హిరణ్యపాదిం సూర్యం వై అహ్వయామి నువృద్ధయే
స చ చేతయితా దేవః సమస్త దేవతా పదమ్

హిరణ్యపాదియౌ సూర్యునాహ్వానింతును వృద్ధికై
అతఁడె చైతన్యదాత సర్వదేవ పదంబునౌ

ఇది

నాల్గవ వర్గము

అ॒పాం నపా॑త॒మవ॑సే సవి॒తార॒ మువ॑స్తుహి
తస్య॑ వ్ర॒తాన్యశ్మసి 6

అపాం నపాతం అపత్యం అవసే స్వవర్ధనాయ ఉప స్తుహి ఉపేత్య భజస్వ తస్య సతితుః వ్రతాని ఉశ్మసి ఉశ్మః కామయామహే

వి॒భ॒క్తార॑ం హవామహే॑ వసో॑శ్చి॒త్రస్య॒ రాధసః
సవితారః నృచక్షసమ్ 7

విభక్తారం హవామహే అహ్వయామః వసోః చిత్రస్య రాధసః సమృద్ధస్య సవితారం నృచక్షసమ్ నరాణాం ద్రష్టారమ్

సఖా॑య ఆ నిషీ॑దత సవి॒తా స్తోమ్యో॒ ను నః॑
దాతా॒ రాధాం॑సి శుంభతి 8

హే సఖాయః ఆ అర్వాక్ నిషీదత సవితా సోమ్యః స్తుత్యః ను శీఘ్రం నః దాతా భూత్వా రాధాంసి ధనాని శుంభతి ప్రకాశయతి

అగ్నే॒ పత్నీ॒ రిహావ॑హ దే॒వానా॑ముశ॒తీరుప॑
త్వష్టా॑రం॒ సోమ॑పీతయే 9

హే అగ్నేః పత్నీః ఇహ ఆ వహ ఉపఆనయ దేవానాం ఉశతీః యజమానయజ్ఞం కామయమానాః త్వష్టారం దేవశిల్పినం చ ఆనయ సోమపీతయే సోమపానాయ

ఆ గ్నా అ॑గ్న ఇహావ॑సే॒ హోత్రం॑ యవిష్ఠ॒ భార॑తీమ్
వరూ॑త్రీం ధి॒షణాం॑ వహ 10

ఆ గ్నాః దేవపత్నీః అగ్నే! ఇహ అవసే వృద్ధయే హోత్రాం ఆహ్వాత్రీం వాచం యవిష్ఠ! హే అతియువక భారతీం వాచం వరూత్రీం వరయిత్రీం ధిషణాం ప్రజ్ఞామయీం వహ అహ్వయ

ఇతి పంచమో వర్గః

అద్యోష్య జాతం సవితారం భజన్యోపేత్య వృద్ధయే
తస్య సూర్యస్య వ్రతాని వయం వై కామయామహే

నీళ్లలోబుట్టు సవితన్ జేరిభజింపు వృద్ధికై
ఆ సూర్యుని వ్రతంబుల మేమెఱ్ఱ కోరుచుందుము.

విభక్తారం సమృద్ధస్య చిత్రరూపస్య వై వసోః
మనుష్యాణాం చ ద్రష్టారం తత్సూర్యమాహ్వయామహే

సమృద్ధంబై చిత్రంబైన ధనంబును విభజించియున్
మనుష్యులను గన్గొను సూర్యుని నిందుఁబిల్తుము

వఖాయ ఆ నిషిదత సవితా స్తుత్య ఏవ నః
దాతా భూత్వా సూర్యోఽస్మాకం, దర్శయతి ధనాని వై

మిత్రులారా! కూర్చుండుఁడు, రవి మనకుస్తుత్యుఁడౌ
దాతయై మనకున్రవి ధనంబులను జూపును

అగ్నే త్వం యజ్వనో యజ్ఞం కామయమానమానసాః
దేవవత్నీ రిహావయ సోమంపాతుంచ శిల్పినం

ఓగ్నీ! యజమాను నిష్టిన్గోరెడి దేవవత్నులన్
శిల్పియైన త్వష్టన్గూడ రప్పింపుసోమమానఁగన్

అగ్నే దేవవత్నీరిహ త్వమాహ్వయ వృద్ధయే
అతియువక! ఆహ్వాత్రీం వరాం ప్రజ్ఞోక్తి మాహ్వయ

అగ్నీ! దేవవత్నులను నీవు నేవుప్పిము వృద్ధికై
అతియువక! పిల్పెడి గొప్పప్రజ్ఞోక్తిఁబిల్వుము

ఇది అయిదవ వర్గము

అ॒భి నో॑ దే॒వీరవ॑సా మహః॒ శర్మ॑ణా నృపత్నీః॑
అచ్ఛి॑న్నపత్రాః సచంతామ్ 11

అభి నః దేవీః దేవ్యః అవసా వర్ధనేన మహః మహతా శర్మణా అభి నృపత్నీః నరపాలయిత్ర్యః అచ్ఛిన్నపత్రాః అచ్ఛిన్నపక్షాః సచంతామ్ సేవంతామ్

ఇ॒హేంద్రా॒ణీ॑ముప॑హ్వయే వరుణా॒నీం స్వ॒స్తయే
అ॑గ్నా॒యీం సోమ॑పీతయే 12

ఇహ యజ్ఞే ఇంద్రాణీం ఉపహ్వయే ఆహ్వయామి వరుణానీం స్వస్తయే అగ్నాయీం సోమపీతయే సోమపానాయ

మ॒హి ద్యౌః పృ॑థివీ చ॑ న ఇ॒మం యజ్ఞం మి॑మిక్షతామ్
పిపృతాన్నో భరీ॑మభిః 13

మహి మహతీ ద్యౌః పృథివీ చ ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం సేక్తుమిచ్ఛతాం పరిపృతాం పూరయతాం నః భరీమభిః భరణైః

తయో॒రిద్ ఘృ॒తవ॒త్ పయో॒ విప్రా॑ రిహంతి ధీ॒తిభిః॑
గం॒ధర్వస్య॑ ధ్రు॒వే ప॒దే 14

తయోః ఇత్ ద్యావాపృథివ్యోరేవ ఘృతవత్ పయః సారభూతం రసం విప్రాః రిహంతి లిహంతి ధీతిభిః ప్రజ్ఞా వృత్తిభిః గంధర్వస్యధ్రువేపదే అంతరిక్షే లిహంతి అస్వాదయంతీతి భావః

స్యో॒నా పృ॑థివి భవానృక్ష॒రా ని॒వేశ॑నీ
యచ్చా॑ నః॒ శర్మ॑ స॒ప్రథః॑ 15

స్యోనా సుఖా హేపృథివీ భవ అనృక్షరా కణ్టకశూన్యా నివేశనీ నివేశనస్థానభూతా యచ్ఛ దేహి నః శర్మ సప్రథః విస్తారం

షష్ఠవర్గము

నరాణాం పాలయిత్ర్యశ్చ దేవ్యోఽచ్ఛిన్న పతత్రికాః
వృధ్యా మహత్యాఖ్యేనచ సేవంతా మభితశ్చనః

కొట్టనిఱెక్కలుగల్గి నరులన్ బ్రోచెడి దేవతల్
వృద్ధిగా గొప్ప సౌఖ్యానన్ మమ్ము నంతటఁ గొల్చుతన్.

ఇహేంద్రాణీ వరుణానీ స్వస్త్యయ అహ్వయామి వై
యజ్ఞేసోమపానాయ చ అగ్నాయీ మాహ్వయామిహి

ఇందింద్రాణిన్ వరుణాని, నాహ్వానింతుమ స్వస్తికై
యజ్ఞమున సోమమాన నాగ్నాయింగూడఁబిల్తుమ

మహతీ ద్యౌః భూమిశ్చేయం యజ్ఞం వై సేక్తుమిచ్ఛతామ్
భరణైః పోషణైశ్చాపి అస్మాన్ పూరయతాం సదా

గొప్పవౌ దివి భూమియు నీయజ్ఞంబున్ రసౌఘతో
దడ్పుదురుగాక వీరు మమ్ముభరించి నింపుతన్

గంధర్వాణాం ధ్రువే స్థానే తద్యావాపృథివీరసమ్
ఘృతేన తుల్యం విప్రాశ్చ హర్షేణాస్వాదయంతి వై

గంధర్వస్థిరస్థానాన భూదివాల రసంబును
నేతినిబోలె విప్రులునాస్వాదింతురు ప్రీతితో

హే పృథివి త్వం నః సుఖా నిష్కణ్టక గృహంభవ
సర్వకాలేషు చాస్మాకం సౌఖ్యం యచ్ఛ దయామయి

ఓ పృథ్వీ! సుఖకరివౌ నిష్కంటక గృహంబవు
ఎల్లప్పుడును మాకిందు సౌఖంబు నిమ్ము ప్రీతితో

ఇది

. ఆరవ వర్గము

అతో' దేవా అ'వంతు నో' యతో విష్ణు'ర్విచక్రమే
పృథివ్యాః సప్త ధామ'భిః 16

అతః దేవాః అవంతు నః యతః విష్ణుః విచక్రమే విక్రాంతవాన్
యతః పృథివ్యాః సప్త సప్త ధామభిః విక్రాంతవానితి శేషః

ఇదం విష్ణు,విచ'క్రమే త్రే,ధా ని ద'ధే పదమ్,
సమూ'హమస్య పాంసు,రే 17

ఇదం విశ్వం ప్రతి విష్ణుః విచక్రమే క్రాంతవాన్ త్రేధా నిదధే పదం
సమూహం సమూఢం సమ్యక్ దృఢం అస్య విష్ణోః పాంసురే
ధూలిధూసరిత ప్రదేశే

త్రీణి' పదా విచ'క్రమే, విష్ణు'ర్గో,పా అదా'భ్యః
అతో, ధర్మా'ణి ధా,రయ'న్ 18

త్రీణి పదా పదాని విచక్రమే విష్ణుః గోపా రక్షకః అదాభ్యః అదభ్యః
అతః అస్మాత్ పృథివీలోకాత్ ధర్మాణి ధర్మాన్ ధారయన్

విష్ణో,ః కర్మా'ణి పశ్యత, యతో' వ్ర,తాని' పస్ప,శే
ఇంద్ర'స్య, యుజ్య,ః సఖా' 19

విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతః యైః కర్మభిః వ్రతాని పస్పశే
స్పష్టీకృతవాన్ సః ఇంద్రస్య యుజ్యః యోగ్యః సఖా

తద్విష్ణోః' పర,మం ప,దం సదా' పశ్యంతి సూ,రయః'
దివీ'వ' చక్షు,రాత'తమ్ 20

తత్ విష్ణోః పరమం పదం సదా తత్ పశ్యంతి
సూరయః దివి ఇవ చక్షుః అతతమ్

తద్విప్రా'సో విప,న్యవో' జాగృవాంస, సమిం ధతే
విష్ణో,ర్యత్ప'రమం ప,దమ్ 21

తత్ విప్రాసః విప్రాః వివన్యవః విశేషేణ స్తోతారః సంతః జాగృవంసః
జాగరూకాః సమింధతే సమ్యగ్జ్వలయంతి విష్ణోః యత్ పరమం పదమ్

ఇతిస ప్తమో వర్గః

పృథివ్యాః సప్త భూమిభి ర్యస్మాద్విష్ణు ర్విచక్రమే
తస్మాదేవ స్థానాత్ సర్వే దేవా రక్షంతు నః సదా
భూమిన్ సప్త భూమికల నేచోటనుండి విష్ణువు
విక్రమించెనొ యందుండె దేవలు మమ్ముఁజ్రోచుతన్

ఇదం విశ్వం ప్రతి విష్ణు ర్విజృంభితో విచక్రమే
త్రిలోక్యాం నిదధే పదమ్ పాంసుభూమౌ దృఢం స్థితం
ఈ విశ్వంబెల్ల విష్ణువు వ్యాపించి విక్రమించెను
త్రిలోకిన్ స్వపదంబుంచె ధూళినేలన్ స్థిరంబుగన

అదమ్యో రక్షకో విష్ణుః త్రిస్థానేషు విచక్రమే
అస్మాల్లోకాచ్చ పై ధర్మాన్ ధారయంశ్చ సదా స్థితః
అహింస్యుండై రక్షకుండౌ విష్ణువు మూడుచోటులన్
విక్రమించెను నిందుండె ధర్మాలఁగాచుచుండెను

విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత స్పష్టం చక్రే సఖై ర్వ్రతాన్
న ఇంద్రస్య యోగ్యః సఖా హే సఖాయ ఉపాసకాః
విష్ణుని కర్మల్ చూడుడు వ్రతాల్ తెల్పెను వానిచే
ఉపాసకులారః విష్ణు వింద్రునియోగ్యుఁడౌ సఖి

విష్ణో స్తత్ పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః
యథా దివిచక్షురాతతం తథా పశ్యంతి పండితాః
ఆకాశంబున వ్యాపించు దృష్టి యెట్లన్ని చూచునో
అట్లె సూరులు నా విష్ణు గొప్పపదంబు చూతురు.

విశేషస్తుతికర్తారో జాగరూకాశ్చ వై సదా
విప్రాః సమ్యక్జ్వలయంతి విష్ణో స్తత్పరమం పదమ్
విశేషస్తుతి కర్తలై సర్వదా జాగరూకులై
విష్ణు నాగొప్ప పదంబున్ విప్రుల్ బాగుగ చూతురు.

ఇది ఏడవవర్గము

త్రయోవింశతి సూక్తమ్

తీ॒వ్రా సోమా॑స॒ ఆ గ॑హ్య॒శీర్వ॑ంతః సు॒తా ఇ॒మే
వాయో॒ తాన్ ప్రస్థి॑తాన్ పిబ 1

తీవ్రా సోమాసః సోమాః ఆ గహి ఆగచ్ఛ ఆశీర్వంతః ఆశరవంతః
ఆశర= దధిమిశ్రక్షీరం ఇమే వాయో తాన్ ప్రస్థితాన్ క్షరణాయ
ప్రస్థితాన్ పిబ

ఉ॒భా దే॒వా దివి॒స్పృశే॑ంద్రవా॒యూ హ॑వామహే
అ॒స్య సోమస్య పీ॒తయే॑ 2

ఉ॒భా ఉభౌ॑ దేవా దేవౌ॑దివిస్పృశా ద్యులోక వర్తినౌ ఇంద్రవాయూ
హవామహే ఆహ్వయామః అస్య సోమస్య పీతయే

ఇంద్ర॑వా॒యూ మ॑నో॒జువా॒ విప్రా॑ హవంత ఊ॒తయే॑
స॒హ॒స్రా॒క్షా ధి॒యస్పతీ॑ 3

ఇంద్రవాయూ మనోజవౌ విప్రా హవంతే ఆహ్వయంతి
ఊతయే అభివృద్ధయే సహస్రాక్షౌ ధియః పతీ

మి॒త్రం వ॒యం హ॑వామహే॒ వరు॑ణం॒ సోమ॑ పీతయే
జ॒జ్ఞానా పూ॒త ద॑క్షసా 4

మిత్రం వయం హవామహే ఆహ్వయామః వరుణం చ సోమపీతయే
సోమపానాయ జజ్ఞాన జాయమానౌ పూతదక్షసౌ పూతౌ దక్షౌ చ

ఋ॒తేన॒ యావృ॑తా॒వృధా॒వృ॒తస్య॒ జ్యోతి॑ష॒స్పతీ॑
తా మి॒త్రావరు॑ణా హువే 5

ఋతేన సత్యేన యౌ ఋతవృధౌ ఋతవర్ధయితారౌ ఋతస్య
జ్యోతిషఃపతీ తౌ మిత్రావరుణౌ మిత్రావరుణౌ హువే ఆహ్వయామి

ఇతి అష్టమోవర్గః

తీవ్రా సోమాః ఇమే సిద్ధా దధిమిశ్రితపాయసాః
ఆగచ్ఛ వాయో సత్వరం క్షరణాయోద్యతాన్ పిబ
పెరుగు క్షీరంబు గల్పిన సోమాలివిగొ సిద్ధమౌన్
వాయూ! త్వరగరమ్మింక స్రవించు వీనింద్రావుమీ

అస్య సోమస్య పానాయ ఉభౌ దేవౌ దివిస్పృశః
అస్మిన్ వర్తమానే యజ్ఞే వాయ్విన్ద్రావాహ్వయామహే
ఈ సోమంబు గ్రోలుటకై దివినున్నట్టి దేవుల
నిద్దఱ నింద్రవాయుల నీయజ్ఞంబునఁబిల్తుము

ఇంద్రవాయూ మనోజవౌ సహస్రాక్షౌ ధియః పతీ
ఈస్మిన్ యజ్ఞే విప్రా తా ఆహ్వయంతి చ వివృద్ధయే
మనోజవుల్ సహస్రాక్షుల్ బుద్ధీశులింద్ర నాయులన్
ఈ యజ్ఞాన వృద్ధికై విప్రులుపిల్చుచుండిరి.

అస్య సోమస్య పానాయ పూతదక్షౌ ప్రజన్మనీ
మిత్రం చ వరుణం దేవ మాహ్వయామః పదేపదే
ఈ సోమంబు త్రాగుటకై పుట్టిపూతదక్షులౌ
మిత్రున్ వరుణున్ దేవున్ మాటిమాటికిఁ బిల్తుము

యౌ జ్యోతిషాం పతీ భూత్వా యజ్వనాం సత్యవర్ధకౌ
తౌ మిత్రావరుణౌ దేవౌ యజ్ఞేఽస్మిన్నాహ్వయామి వై
ఎవ్వరు జ్యోతిష్పతులై పెంత్రోయజ్వల సత్యమున్
అట్టి మిత్రా వరుణులనీ యజ్ఞమందుఁ బిల్తును

ఇది ఎనిమిదివర్గము

వరు'ణః ప్రావి'తా భు'వన్మి,త్రో విశ్వా'భిరూ,తిభిః'
కర'తాం నః సు,రాధ'సః 6

వరుణః ప్ర అవితా వ్రకృష్టరక్షకః భువత్ భవతు మిత్రః విశ్వాభిః ఊతిభిః అభివృద్ధిభిః రక్షకః భవతు ఇతి శేషః. ఉభౌ కరతాం కురుతాం నః సురాధసః సుధనాన్

మ,రుత్వ'ంతం హవామహ, ఇంద్ర,మా సోమ'పీతయే
స,జూర్గ'ణేన' తృంపతు 7

మరుత్వంతం మరుద్గణయుతం హవామహే ఆహ్వయామః ఇంద్రం ఆ సోమపీతయే సోమపానాయ స ఇంద్రః సజూః సప్రీతికః గణేన తృంపతు తృప్తో భవతు

ఇంద్ర' జ్యేష్ఠా, మరు'ద్గణా, దేవా'స,ః పూష'రాతయః
విశ్వే, మమ' శ్రుతా, హవమ్, 8

ఇంద్రజ్యేష్ఠా ఇంద్రో జ్యేష్ఠో యేషాం తే. మరుద్గణా హి దేవాసః దేవాః పూషరాతయః పూషదేవః రాతిః దాతా యేషాం తే విశ్వే మమ హవం ఆహ్వానం వ్రుత శ్రుణుత

హ,త వృ,త్రం సు'దానవ, ఇంద్రే'ణ, సహ'సా యు,జా
మా నో దు,ః శంస' ఈశత 9

హత నాశయత వృత్రం సుదానవః హే సుదాతారః ఇంద్రేణ సహసా సహస్వతా బలవతా యుజా యుక్తేన మా నః దుఃశంసః దుష్టాభిప్రాయః కోఽపి మా ఈశత మా వ్రభుః భూత్

విశ్వా'న్ దే,వాన్ హ'వామహే' మ,రుత,ః సోమ'పీతయే
ఉ,గ్రా హి పృశ్ని,మాతరః 10

విశ్వాన్ దేవాన్ హవామహే ఆహ్వయామః మరుతః మరుదాఖ్యాన్ సోమపీతయే సోమపానాయ ఉగ్రాః హి పృశ్నిమాతరః పృశ్నిః చిత్రవర్ణా గౌః భూమిశ్చ యేషాంతే.

ఇతి నవమో వర్గః

అత్యంతం వరుణః పాతు; మిత్రశ్చ విశ్వవృద్ధిభిః
ఉభౌ చ మిత్రావరుణౌ కురుతాం సోమవర్ధనాన్

వరుణుండెంతో ప్రోచుతన్ మింత్రుండును విశ్వవృద్ధులన్
మిత్రావరుణులిద్దఱు మమ్మొనర్తు ధనాఢ్యులన్

మరుద్గణయుక్తమిందం సోమపానాయ వై వయమ్
అహ్వయామః సచప్రీతో గణైశ్చ సహ తృప్యతు
సోమపానంబుకై మేము మరుద్గణాఢ్య నింద్రుని
పిల్తు, మూతఁడు ప్రీతుఁడై గణాలఁదృప్తి గాంచుతన్

పూషదైవతదాతార ఇంద్రానుజా మరుద్గణాః
హే విశ్వేదేవాః శృణుత మమాహ్వానం తు సత్వరమ్
పూషయేదాతగాఁగల్గి యింద్రునికిని తమ్ములౌ
విశ్వేదేవు లోమరుత్తుల్ నా పిల్పునాలకింపుడు.

యుక్తేన బలినేంద్రేణ హే సుదాతార అద్యవై
యూయం వృత్రం నాశయత మాదుష్టః కోపి భూద్విభుః
బలియుక్తుండౌ నింద్రుతో సుదాతలారః యిప్పుడే
వృత్రుంజంపుఁడీ దుష్టుండు మిమ్ముగెల్వకుండుతన్

సోమం పాతుమాహ్వయామో విశ్వాన్ దేవాన్మరుద్గణాన్
తే దేవా వైరిణాముగ్రాః పర్వభూమేశ్చ మాతరః
విశ్వేదేవుల్ మరుత్తులన్ సోమంబుగ్రోలఁబిల్తుము
వారు శత్రుల కుగ్రులు, భూమికంతకుఁదల్లులు

ఇది తొమ్మిదవవర్గము

త్రయోవింశతి సూక్తమ్

జయ'తామివ తన్య,తుర్మ,రుతా'మేతి ధృష్ణ,యా
యచ్ఛుభ' మా,యనా' నరః 11

జయతాం ఇవ జయినాం ఇవ తన్యతుః విస్తారి శబ్దః మరుతాం ఏతి ధృష్ణుయా ధృష్టః సన్ యత శుభం యాధన ప్రాప్నుథ=యాః-థ నరః హే నాయాకాః

హస్కారాద్వి ద్యుతస్పర్యతో జాతా అవంతు నః
మరుతో మృళయంతునః 12

హస్కారాత్ హసనకారాత్ దీప్తికృతః విద్యుతః విశేషద్యోతమానాత్ పరి సర్వతః అతః ఏతన్మధ్యమ స్థానాత్ జాతాః అవంతు నః మరుతః మృళయంతు సుఖయంతు నః

ఆ పూ'షన్చ్ర,త్రబ'ర్హిష,మాధృ'ణే ధ,రుణం' దివః
ఆజా' న,ష్టం యథా' ప,శుమ్ 13

ఆ హే పూషన్ః చిత్రబర్హిషం చిత్రదర్భాసనం అధృణేః సంబోధనం ఆసమంతాత్ రశ్మిమన్ ధరణం ధారయితారం సోమం చంద్రందివః ఆ అజ ఆగమయ నష్టం యథా పశుమ్

పూ,షా రాజాన,మాధృ'ణి, రవ'గూహం, గృహా'హి,తమ్
అవి'ందశ్చి,త్రబ'ర్హిషమ్ 14

పూషా రాజానం సోమం అధృణిః సర్వతః కిరణవాన్ అవగూహం అత్యంతగూఢం గృహాహితం,అవిందత్ చిత్రబర్హిషమ్

ఉ,తో స మహ్య,మిందు'భిః, షడ్యు,క్తాం అ'ను,సేషి'ధత్
గోభి,ర్యవ,ం న చ'ర్కృషత్ 15

అపి చ నః పూషా మహ్యం యజమానాయ ఇందుభిః సోమైః షట్ ఋతూన్ యుక్తాన్ అనుసేషిధత్ అనుక్రమేణ సాధయన్ వర్తతే గోభిః బలీవర్దైః యవం ప్రతి న ఇవ చర్కృషత్ కృషిం అకరోత్

ఇతి దశమోవర్గః

యదా శుభం నరా యూయం ప్రాప్నుథ జయినాం తదా
మరుతామివ ధృష్టః పన్ ధ్వనిర్యుష్మాక మేతి వై
నేతలారః ఎద్దుమీరల్ శుభంబుగాంతొ యప్పుడే
గెల్చు మరుత్తులఁ బోలె గొప్పమీధ్వని పోవును

విశాసినో ద్యోతమానా దస్మాత్ స్థానాచ్చ సర్వతః
జాతా మరుతో రక్షంతు అస్మాంశ్చ సుఖయంతు చ
ప్రకాశించుచు వెల్గెడి యాచోటనుండి యంతటన్
పుట్టుమరుత్తుల్ ప్రీతుత మమ్ముల సుఖపెట్టుతన్

హే పూషన్ కిరణమాలిన్! చిత్రాసనం దివో ధరమ్
సోమం చంద్రమాగమయ వ్రినష్టమ్ వై వతుం యథా
ఓపూషా! కిరణమాలీ! చిత్రాసను ద్యుధారకున్
సోముఁజంద్రుని రప్పింపు వ్రినష్టమౌ వతున్బలెన్

పూషా కిరణమాలీవై అతిగూఢం గృహాహితమ్
చిత్రాసనం సోమరాజం లబ్ధవాన్ వై పునః పునః
కిరణమాలియౌ పూష యతిగూఢున్ గుహాహితున్
చిత్రాసనుఁడౌ సోముబాగుగా పొందియుండెను

అపి మహ్యంచ యజ్వనే స పూషా షడృతూజ్జ్వలాన్
సోమానన్వసాధయచ్చ గోభిర్యథాకృషద్యవాన్
మఱియున్ యజ్వనౌ నాకై ఆపూషఋతులాఱిటన్
గల్గుసోమాలు సాధించెన్ రైతెడ్లచే యవాలటుల్

ఇది పదవవర్గము

ఏకాదశవర్గః

అ॒ంబయో॑ య॒ంత్యధ్వ॑భిర్జా॒మయో॑ అధ్వరీయ॒తామ్
పృ॒ంచ॒తీర్మధు॑నా॒ పయః॑ 16

అంబయః అంబాతుల్యాః యంతి ఆయాంతి అధ్వభిః జామభిః భగినీ-
తుల్యాః అధ్వరీయతాయ్ అధ్వర మాత్మన ఇచ్ఛతామస్మాకం
పృంచతీః సంపర్కాః మధునా మధురరసేన పయః

అ॒మూర్యా ఉప॒ సూర్యే॒ యాభి॑ర్వా॒ సూర్యః॑ స॒హ
తా నో॑ హిన్వంత్వధ్వ॒రమ్ 17

అమూః యాః ఉప సమీపే స్థితాః సూర్యః యాభిః వా సూర్యః సహ
వర్తతే ఇతి శేషః. తాః నః హిన్వంతు ప్రీణయంతు వర్ధయంతు వా
అధ్వరమ్

ఆ॒పో దే॒వీరుప॑హ్వయే యత్ర॒ గావః॒ పిబ॒ంతి నః
సింధు॒భ్యః కర్త్వ॒ం హ॒విః 18

అపః శక్తీః దేవీః ఉప హ్వయే ఆహ్వయామి యత్ర గావః పిబంతి
నః సింధుభ్యః కర్త్వం కర్తవ్యం హవిః

అ॒ప్స్వ॒ంతర॒మృత॑మప్సు భే॑ష॒జ మ॒పామృ॒త ప్ర॒శ॑స్త॒యే
దేవా॒ భవ॑త వా॒జినః॑ 19

అప్సు అంతః అమృతం వర్తతే అప్సు భేషజం అపాం దివ్యవిభవానాం
ఉత అపి చ ప్రశస్తయే హే దేవాః భవత వాజినః సమృద్ధిమంతః

అ॒ప్సు మే॒ సోమో॑ అబ్రవీద॒ంత ర్విశ్వా॑ని భేష॒జా
అ॒గ్నిం చ॑ విశ్వశంభువ॒మాప॑శ్చ విశ్వభే॑ష॒జీః 20

అప్సు మే మహ్యం సోమః అబ్రవీత్ అంతః విశ్వాని భేషజా
భేషజాని సంతీతి సోమః అబ్రవీత్ అగ్నించ విశ్వశంభువం విశ్వక్షేమ
కారకం చ అబ్రవీదితి పూర్వేణ సంబంధః

అపః చ విశ్వభేషజీః

పదునొకండవ వర్గము

అంబా భగిన్య ఆపో వై మధురరసవంయుతాః
మార్గేక్షీరం నోదదతి ఆత్మనోఽధ్వరమిచ్ఛతామ్
తల్లుల్ చెల్లెళ్లగునీళ్లు మధురరస యుక్తమై
యజ్ఞాలు చేయగోరెడి మాకై మార్గాల పాలిడున్

యాః సూర్య ఉపతిష్ఠంతి యాభిః సూర్యః సహస్థితః
తాశ్చాపః శీఘ్రమస్మాక మధ్వరం వర్ధయంతు వై
ఏవిసూర్యుదరినుండున్ వేడితో సూర్యుఁడుండునో
ఆ యా నీళ్లువేగమె మా యజ్ఞమున్ పెంచుఁగావుతన్

శక్తిర్దేవీరాహ్వయామి యత్రగావః పిబంతినో
సింధుభ్యః సత్త్వమాదాయ కర్తవ్యం హి హవిః పునః
మా గోవులెందు త్రావునా శక్తుల్ దేవులఁబిల్పెడున్
ఏర్పమండి సత్త్వమొంది హవిస్సై కూర్చఁదగ్గది

అప్స్వంతరమృతమస్తి భేషజమప్సు వర్తతే
అపిచాపాం ప్రశస్తయే సమర్థా భవత దేవతాః
నీళ్లలో నమృతంబుండె నీళ్లలో మందునున్నది
మరి నీళ్లప్రశక్తికై దేవుల్ శక్తులు గండిఁకన్

అప్సు సర్వౌషధాని అగ్నిశ్చ విశ్వశంకరః
ఇతిసోమశ్చమేఽబ్రవీత్ అపశ్చ విశ్వభేషజీః
ఎల్లమందుల్ నీళ్లనుండె అగ్నియున్ విశ్వశంకరుం
డని సోముఁడు నాతనె, నీళ్లన్నిటికిన్మందులే

అవ'ఃవృణీత భేషజం వరూ'థం తన్వే, మమ'
జ్యోక్చ, సూర్యం' దృశే 21

హే అవః వృణీత పూరయత భేషజం వరూథంవరితః కవచవత్ రక్షకం
తన్వే శరీరార్థం మమ జ్యోక్ చ చిరం సూర్యంధృశే ద్రష్టుం

ఇ,దమా'వ,ః ప్రవ హత, యత్కించ' దురి,తం మయి'
యద్వా,హమ' భిదుద్రోహ, యద్వా' శే,వ ఉ,తానృ'తమ్ 22

ఇదం అవః ప్ర వహత ప్రక్షాలయత కించ దురితం మయి యత్వా
శేపే శప్తవాన్ ఉతః అపి చ అనృతమ్ ఉక్తవాన్ తత్ సర్వం ఇదం
పాపం క్షాలయత ఇతి శేషః

ఆపో' అద్యాన్వ'చారిషం రసే'న, సమ'గస్మహి
పయ'స్వా'నగ్న, ఆగ'హి తం మా, సం సృ'జవర్చ'సా 23

అవః అవః అద్య అన్వచారిషం ప్రాపం రసేన సమగస్మహి సంగతా
స్మ పయస్వాన్ అగ్నే! ఆగహి ఆగచ్ఛ తం ఏనం యాం సంసృజఃవర్చసా

సం మా'గ్నే,ః వర్చ'సా' సృజ, సం ప్ర,జయా, సమాయు'షా
వి,ద్యుర్మే అస్య దే,వా ఇంద్రో' విద్యాత్స,హ ఋషి'భిః 24

సమ్ సమ్యక్ మా మాం అగ్నే! సృజ సంయోజయ సమ్ ప్రజయా
సమ్ ఆయుషా విద్యుః మే అస్య దేవాః ఇంద్రః విద్యాత్ సహఋషిభిః

ఇతి ప్రథమస్య ద్వితీయే ద్వాదశో వర్గః

హే అపో మమ దేహార్థం కవచవత్భేషజం యథా
పూరయత కించ చిరం సూర్యం దృష్టం మతి ర్భవేత్
నీళ్లులార వామేనికై మందును గవచం బటుల్
పూరింపుఁడు, మఱి చిరం బర్కుం జూడనగున్ మతుల్

యత్ కించ దురితం మయి యద్వా ద్రోహం కృతం మయా
యద్వానృతముక్తం మయా అపః క్షాలయతాఽఖిలమ్
ఏయేపావముండెనాలో ఏదేన్ ద్రోహము చేసితిన్
లేకయనృత మాడితి నెల్ల నోనీళ్లు! మాపుఁడీ

అపోఽద్య ప్రాప్తవాన్స్మి తద్రసేన చ సంగతాః
వయసాగ్నే! త్వమాగచ్ఛ తం మాం యోజయ తేజసా
నీళ్లనిప్పుడు పొందితిన్ గల్పితి మారనంబుతోన్
నీ వగ్నీ! పాలతో రమ్ముతేజుతోఁగూర్చు మీనమున్

వంయోజయాగ్నే! వర్చసా ప్రజయా చ చిరాయుషా
అస్య మే విదుర్దేవాశ్చ వేదేంద్రో ఋషిభిః సహ
వర్చస్సుతో నాయుస్సుతో ప్రజతోనగ్నీ! కూర్చుమీ
దేవుల్ నన్నెఱుఁగుదురు ఋషులిందుర్రిండెఱుంగుదుర్

ఇది మొదటిఅష్టకములో మొదటిమండలములో

రెండవ అధ్యయములో పండ్రెండవ వర్గము

అథ షష్ఠోనువాకః ఇరువది నాలుగవ సూక్తం

అజీగర్తపుత్రః శునఃశేపః ఋషిః ప్రజాపతిః అగ్నిశ్చ
దేవతే త్రిష్టుప్ గాయత్రీ చ ఛందసీ

కస్య' నూ'నం కతమస్యా'మృతా'నాం మనామహే చారు'దేవస్య
నామ'కో నో మహ్యా అది'తయే పునర్దాత్ పి'తరం' చ దృశేయంమాతరంచ

కస్య నూనం కతమస్య అమృతానాం దేవానాం మనామహే ఉచ్చారయామః చారు దేవస్య నామ కః నః మహ్యై మహ్యై అదితయే దేవానాం మాత్రే పునః దాత్ దద్యాత్ యేన పితరం చ దృశేయం పశ్యేయం' మాతరం చ ద్యౌః పితా పృథివీ మాతా

అగ్నే ర్వయం ప్రథమస్యా'మృతా'నాం మనామహే చారు'దేవస్య నామ'
స నో' మహ్యా అదిత'యే పునర్దాత్ పి'తరం' చదృశేయ'ం మా'తరంచ' 2

అగ్నేః వయం ప్రథమస్య అమృతానాం దేవానాం మనామహే ఉచ్చారయామః చారు దేవస్య నామ స నః మహ్యై=మహత్యై అదితయే పితరం చ దృశేయం పశ్యేయం మాతరం చ

అభి త్వా' దేవ సవిత రీశా'నం వార్యా'ణామ్
సదా'వన్ భాగమీ'మహే 3

అభి త్వాం దేవః హే సవితః ఈశానం వార్యాణాం వరణీయానాం సదా అవన్ హే రక్షకః భాగం అస్మదుచితభాగం ఈమహే అభియాచామహే

యశ్చి'ద్ధి త' ఇత్థా భగ'ః శశమా'నః పురా నిదః
అ'ద్వేషో హస్త'యోర్దధే 4

హే సవితః యః భాగః చిత్ హి పాదపూరణౌ తే ఇత్థా సత్యం భగః భజనీయః శశమానః శస్యమానః పురా పూర్వం నిదః= నిందాయాః అదేషః అద్వేషః భాగః హస్తయోః దధే ధృతః

ఇంక అరవ అనువాకము. 24వ సూక్తము.

అజీగర్తుని పుత్రుడు శునఃశేఫుడు ఋషిః ప్రజాపతి అగ్నిదేవతలు
త్రిష్టుప్ గాయత్రి ఛందస్సులు

కస్య నూనం కతమస్యామృతానామ్, వదామ కస్యం చ దేవస్యనామ
కో నో దివ్యా అదితయే హి దద్యాత్ పితరావపి సంపశ్యేమ యేన

దేవతలలోన నెట్టి యే దేవురమ్య మృదులనామము నుచ్చరించెదమెయేల
మనలలోన నెవ్వండు దివ్యాదితికిడు దేనిచే తలిదండ్రులఁగానఁగలమెయి

అగ్నిర్వయం ప్రథమస్యామృతానాం వదామ దివ్యా అదితయేహి దద్యాత్
స నో దివ్యా అదితయే హి దద్యాత్ పితరావపి సంపశ్యేమ తేన

దేవతలలో మొదటియగ్ని దేవురమ్య మృదులనామ ముచ్చరించెదముమేము
అతఁడె మాలోన దివ్యమౌనదితికిడును వానిచే తల్లిదండ్రులఁగానఁగలము

హే సవితృదేవ! సదా రక్షక! త్వాం వరప్రభుమ్
అస్మాకముచితం భాగం అభియాచామహే వయమ్

ఓసవితృదేవా! సదా రక్షక! నిన్ వరప్రభున్
మాయుచితమౌ భాగంబున్ యాచించుచుంటిమిప్పుడే

సత్యం హి భజనీయోయో భాగః ప్రశంసితః సదా
జననిందాయాః పూర్వం హి తేఽద్వేషో హస్తయోర్ధృతః

సత్యంబ భజనీయం బౌ నేభాగము ప్రశస్యమై
ద్వేషంబొందదొ యానింద, ముందినీకేల నుంచెదన్

భగ'భక్తస్య తే వయముద'శేమ తవావ'సా
మూర్ధానం' రాయ ఆరభే' 5

హే సవితః భగభక్తస్య భగదేవేన త్వయా సేవితస్య తే వయం ఉద శేమ ఊర్ధ్వం ప్రాప్నుయామ తవ అవసా సంవర్ధనేన మూర్ధానం అరభ+ఎ ఆరంభాయ ఉత్తమపదం రాయః ధనస్య అరభే ఆరబ్ధుమ్ ఊర్ధ్వం ప్రాప్నుయామ ఇతి శేషః

ఇతి త్రయోదశో వర్గః

— ౦ —

వరుణః దేవతా

న హి తే' క్షత్రం న సహో న మన్యుమ్ వయశ్చనామీ వ'తయ'ంత ఆపః
నేమా ఆపో' అనిమిషం చర'ంతీర్నవాతస్య ప్రమినంత్యభ్వ'మ్ 6

హే వరుణః న హి తే క్షత్రం న సహః సహనబలం మన్యుం క్రోధం వయః చన పక్షిణః అపి అమీ వతయంత ఉత్పతంతః ఆపః వ ఉప గచ్ఛంతి న ఇమాం అపః నద్యః ఆపః అనిమిషం సతతం చరంతీః గచ్ఛంత్యః ప్రవయంత్యః న యే వాతస్య వాయోః వేగవిశేషాః భవంతి తే ఽపి తవ అభ్వం మహత్త్వం న ప్రభినంతి న ప్రబాధంతే

అబుధ్నే రాజా వరు'ణో వనస్యోర్ధ్వాం స్తూప' దద తే పూతదక్షః
నీచీనా'ః స్యురుపరి' బుధ్న ఏ'షామస్మే అంతర్నిహి'తాః కేతవః' స్యుః 7

అబుధ్నే అమూలే అనాధారే ఆకాశే రాజావరుణః వనస్య సంభజనీయస్య జీవవతేజస్య ఊర్ధ్వం స్తూపం సంఘాతం దదతే ధారయతే పూతదక్షః పవిత్రధీబలః వనస్యతేజోంశవః నీచీనాః నీచైర్ముఖాః స్యుః తిష్ఠంతి ఉపరి బుధ్నః మూలః ఏషాం అంశూనాం వర్తతే తే అస్మే అస్మాసు అంతర్నిహితాః కేతవః స్యుః భూయాసుః

భగభక్తస్య తే వయం తే పోషణేన మహద్ధనమ్
ప్రాప్తు మున్నతిమశ్నీమ హే సవితః శృణు క్రమమ్
భగదేవుఁడగునీపు కొల్చుధనంపుటున్నతిన్
పొందనీ పోషణచే నీ, వాళ్లముపైకిఁబోదుము

ఇది పదుమూడవ వర్గము

— ० —

తే క్షత్రం సహనశక్తిం క్రోధం ప్రాపుర్న పక్షిణః
నిత్యం వహంత్యో నద్యశ్చ నాక్రామంతి మరుజ్జవాః
త్వత్సహన శక్తిన్మీభవత్క్షత్రంపు బలము
నల్కనెగురుపక్షులు దాటియరుగలేవు
నిరతము ప్రవహించెడి నదుల్ వఱచువాయు
వేగములు గూడ నినుదాటి వెడలలేవు

పూతస్పమర్ధో వరుణో హి రాజా అమూందివే ధరతే సుతేజః
అధోముఖా అంశవ ఊర్ధ్వమూలాః చరంతి నిత్యం చతతస్మదంతః
వర సవిత్రుడు శక్తుఁడు వరుణరాజు
అతఁడు నిర్మూలమౌ నింటనందుఁదేజు
అంశలు చరించుఁగ్రిందఁబైనలరుమొదలు
ఆ కిరణములుమనలోననఁగియుండె

ఉరుం హి రాజా వరుణశ్చకార సూర్యాయ పంథాయ మన్వేతవా ఉ
అపదే పాదా ప్రతిధాతవేఽకరుతాపవక్తా హృదయావిధశ్చిత్ 9

ఉరుం హి రాజావరుణః చకార సూర్యాయ పంథాం పంథానం అంతే
తవై ఉ అనుగంతుం ఏవ ఉపదే దుష్ప్రవేశే పాదాః ప్రతిదాతవే
నిధాతుం అకః అకరోత్ ఉత అపి చ అపవక్తా అపందితా వరుణః
భవత్వితి శేషః హృదయవిధశ్చిత్ హృదయవేధకస్య శత్రోః
భవత్వితి శేషః

శతం తే రాజన్ భిషజః సహస్రముర్వీ గంభీరా సుమతిష్టే అస్తు
బాధస్వ దూరే నిర్ఋతిం పరాచైః కృతం చిదేనః ప్రముమగ్ధ్యస్మత్ 10

శతం తే రాజన్ భిషజః వైద్యాః సహస్రం సంతి ఉర్వీ గంభీరా అస్తు సుమతిః
తే అస్తు బాధస్వ దూరే నిర్ఋతిం మృత్యుదేవతాం పరాచైః పరాగమనైః
కృతం చ ఏనః పాపం ప్రముముగ్ధి ప్రముక్తం కురు అస్మత్ అస్మత్సకాశాత్

అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా నక్తం దదృశ్రే కుహచిద్దివేయుః
అదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని విచాకశచ్చంద్రమా నక్తమేతి 11

అమీ యే ఋక్షాః నక్షత్రాణి నిహితాః ఉచ్చా ఉచ్చైః నక్తం దదృశే
దృశ్యంతే కుహ చిత్ కుత్రచిత్ దివా ఈయుః గచ్ఛంతి అదబ్ధాని అబాధితాని
వరుణస్య వ్రతానికర్మాణి విచాకశత్ విశేషేణ ప్రకాశమానాః చంద్రమాః నక్తం
ఏతి ప్రయాతి

ఇతి ద్వితీయే చతుర్థో వర్గః

రాజా వరుణః సూర్యాయ విశాలమకరోత్పదమ్
అపదే పాదౌ నిధాతుమ్ ద్వేష్టుంచహృదయద్విషః

కాళ్ళ నిల్పఁజాలని చోటఁగాలునుంచ
హృదిని ద్వేషించు శత్రుల మదము వడఁప
సూర్యుఁడికి విశాలమౌ చోటునపుడు
రాజువరుణుఁడు చాటించె వ్యధితరీతి

శతం తే రాజన్ భిషజః సహస్రం (సంతి)
ఉర్వీ గంభీరా సుమతిస్తే ఽస్తు
బాధస్వ దూరేణ మృతిం పరాచైః (పరాజయైః)
కృతం చిత్పాపం ప్రముంచ అస్మత్ (అస్మత్ప్రతిపాత్)
వరుణః రాజ! నీవైద్యులు వంద, వేలు
క్షోణి గంభీరయగు, నీకు సుమతియగుత
మృత్యు దేవతనోడించి కిందుచేయు
మమ్ము చేరనీక యఘంబు మాపివేయు

అమీ యే ఋక్షా నిహితా ఉచ్చైః
నక్తం, దృశ్యంతే కుత్రచిత్ దివాగతాః
అబాధితాని వరుణస్య కర్మాణి
ప్రకాశమానః చంద్రో దివా యాతి
నింగిపైని నక్షత్రముల్ నిలువఁబడియె
రాత్రిఁగని పించు పగటివేళనెపొవెళ్లె
వరుణు పనులకెందు నడ్డుజరుగదెపుడు
చంద్రుఁడును వెల్లగడు ప్రకాశంబు తోడ

ఇది రెండవ యధ్యాయములోన పదునాల్గవ వర్గము

తత్ త్వాం యాచే బ్రహ్మణా వందమానః తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః
అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్మ ఆయుః ప్రమోషీః

తగబృహస్పత్యుఁ వరుణ మంత్రములగొలిచి
యడుగుదు యజమానుఁడు నిన్ను హవిసుచేత
గోరునింద పొందని వాడవై రహించి
తెల్పు;మాయాయువు నెపుడున్ దీయకయ్య.

తదాత్మాత్మేవ తద్దివై వాహుర్మే వరుణ స్తవమ్
తత్త్వావజ్ఞావ విశేషో హృదయాద్ధి బహిర్గతః
గృహీతః వ శునః శేపో వరుణరాజమాహ్వయత్
అస్మాన్ స వరుణో రాజా బంధాన్ముక్తాన్ కరోతువై

నాఁటి రాత్రియే మఱియింక నాటివగలె
ఆ వరుణస్తుతి నాచార్యులదెవచింత్రు
ఆ వరుణ స్తుతిలోని వ్యాజ్ఞావిశేష
మెడఁద లోనుండె వెలికిని వెలియుండె

పట్టుకోఁబడి మిక్కిలి భయము చెంది
ఆ శునశ్శేపు డెవ్వాని నంతపిలిచె
ఆ వరుణరాజు మమ్ములన్ ననవరతము
శీఘ్రముగ బంధముక్తులఁజేయుఁగాక

త్రిషు స్తంభేషు సంబంధః శునఃశేపోఽథ రక్షితుమ్
ఆహూతవాన్ వై రాజానం వరుణ మదితిపుత్రకమ్

విమోచనోపాయవేదీ రాజా వరుణ ఏవ హి
అప్రతిహతశక్తిశ్చ సునః శేపం విముంచతు

మూడుస్తంభాల బద్ధుఁడౌ శునశేపుఁడు రక్షకై
రాజున్ దితిపుత్రు వరుణునంతఁబల్కెను
మోచనోపాయమెఱుంగు రాజువరుణుండప్పుడే
అప్రతిహత శక్తియై శునశ్శేపున్ వదల్చుతన్

ఉదు'త్త,మం వ'రుణ, పాశ'మ,స్మదవా'ధ,మం విమ'ధ్య,మం శ్న,'థాయ
అథా' వయమా'దితవ్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ 15

ఉత్ ఉత్తమం ఊర్ధ్వస్థితం వరుణః పాశం అస్మత్ అస్మత్తః అవ అధమం అధః స్థితం వి మధ్యమం మధ్యమస్థానగతం వి శతాయ విశిథిలయితుం అథవయం ఆదిత్య అదితిపుత్ర వ్రతే దివ్యకర్మణి తవ అనాగసః అనపరాధాః అదితయే దేవమాతుః స్యామ భవేమ

ఇతి పంచదశో వర్గః

— ౦ —

షష్ఠోఽనువాకః పంచవింశతి సూక్తం

యచ్చి,ద్ధి తే, విశో' యథా, ప్ర దైవ వరుణ వ్రతమ్
మి,నీ,మసి' ద్యవిద్యవి 1

యత్ చిత్ హి యదపి కించిత్ తే విశః యథా మనుష్యాః ఇవ వ్రదేవః వరుణః వ్రతమ్ తవ వ్రతమ్ మినీమసి వయం ప్రమాదినః హింస్మః ద్యవి ద్యవి అహరహః

మా నో' వ,ధాయో' హ,త్నవే' జిహీళ,నస్య' రీ,ర,ధః
మా హృ,ణా,నస్య మ,న్యవే' 2

మా నః వధాయ హింసాయై హత్నవే హననాయ జిహీళానస్య క్ష్వాం అనాదరం కృతవతః రీరధః మా సాధయ హృణానస్య కృద్ధ్యతః తవ మన్యవే కోపాయ మా సాధయ ఇతి భావః

అస్మాసు తే యోపేక్షాస్తే తా హవిర్భిశ్చ వందనైః
యజ్ఞైశ్చ వరుణ! వయం దూరీకుర్మః పునః పునః
ప్రాణయుక్త శ్రేష్ఠజ్ఞాన రాజన్నస్మాసు వంచసన్
అస్మత్కృతాని పాపాని నాశయ వై పునః పునః
వరుణ! మాపై నీకున్న యుపేక్షాభావమేమిదే
హవ్యాలచే మ్రొక్కులచే యజ్ఞాలంబోగోట్టుకొందుము
ప్రాణయుక్త! శ్రేష్ఠజ్ఞానా! రాజా! మాలోపసించుచున్
మేము చేసిన పాపంబుల్ నాశంబు చేయుమిప్పుడే 14
ఊర్ధ్వాధోమధ్యభాగేషు స్థితం పాశం హి మామకమ్
అస్మత్తోహి హే వరుణ! రాజన్వై శిథిలీకురు
అథాదితిపుత్ర! వయం తావకదివ్యకర్మణి
స్థితా అనపరాధశ్చ అదితయే భవేమ హి
మేడమ నడుమఁ గాళ్లన్ గల్గిన నాదుపాశముల్
రాజా! వరుణ! శీఘ్రమె నన్నుండి విడిపింపుమీ
మఱియు నదితిపుత్ర! మేము నీదివ్య కర్మలో
నుండి నిరపరాధుల మౌదు మదితిఁగూర్చియున్ 15

ఇది వదునైదవ వర్గము

– o –

అఱవ యనువాకము ఇరువదియైదవ సూక్తము

యత్కించిత్ తే వ్రతం దేవ! వరుణ! మనుజా ఇవ
అహరహః ప్రమాదేన హింస్మః క్షమస్వ తత్ సదా
ఏడేన్ నీవ్రతంబున్ దేవా! వరుణా! నరులట్టులన్
ప్రమాదాన రోజురోజు లంఘింతుము క్షమింపుమీ
అనాదరం కృతవతో వధాయ హనవాయ చ
అస్మాన్ దేవ! మా ప్రేరయ హ్రియమాణ వధాయ చ
అనావృతి చేయువానిన్ జంపఁగన్ బాధపెట్టగన్
దేవ! మమ్ము ప్రేరేచకు సిగ్గిల్లువాని నేచగన్

వి మృ'శీకాయ' తే మనో' రథీరశ్వం న సంది'వమ్
గీర్భిర్వ'రుణ సీమహి 3

వి విశేషేణ మృశీకాయ సుఖాయ తే మనః రథీః రథికః అశ్వం న అశ్వమివ సందిత పన్నద్ధం గీర్భిః వరుణ! సీమహి విశేషణం బధ్నీమః

పరా హి మే విమ'న్యవః పత'ంతి వస్య' ఇష్టయే
వయో న వ'సతీరుప' 4

పరా హి మే విమన్యవః మననాని వస్య వసునః ఇష్టయే ప్రాప్తయే పరా పతంతి ఊర్ధ్వం ప్రసరంతి వయః పక్షిణః వసతీః ఉప సమీపం నయథా

కదా క్ష'త్రశ్రియం నరమా వరుణం కరామహే
మృశీకాయో'రుచక్ష'సమ్ 5

కదా క్షత్రశ్రీమంతం నేరం నేతారం అ వరుణం అ కరయామహే కరిష్యామః మృశీకాయ అపరాధక్షమాసంపాదనేన సుఖాయ ఉరు= చక్షసం విత్తద్రష్టారం

ఇతి షోడశో వర్గః

— ం —

అథ సప్తదశో వర్గః

తదిత్స'మా నమా'శాతే వే'న'లా న ప్ర యు'చ్ఛతః
ధృతవ్ర'తాయ దాశుషే' 6

తత్ ఇత్ తత్ ఋతం జ్యోతిరేవ సమానం ఆశతే వ్యాప్నువతః వేనా కామయమానౌ న ప్రయుచ్ఛతః న ప్రమాదమ్ కురుతః ధృతవ్రతాయ దాశుషే దేవేభ్యః భాగం దత్తవతే మిత్రావరుణౌ న కదాపి ఉపేక్షేతం ఇతి భావః

వేదాయో యో వీనాం పదమంతరిక్షే'ణ పతతామ్
వేద' నావః సముద్రియః' 7

వేద యః వీనాం పక్షిణాం పదం అంతరిక్షేణ పతతామ్ ఉత్పతతామ్ సః వేద నావః నావః గంతవ్యస్థానం సముద్రియః సముద్రస్థో వరుణః

హే వరుణ! త్వాం రథికః వన్నద్ధం తురగం యథా
తథా బధ్నీమ తే చిత్తం స్తుతిభిః సుఖహేతవే
తథలునందుఁ బూన్చిన గుఱ్ఱముస్బోలె నీ మదిన్
స్తుతులతో బంధింతుము వరుణ! మా సుఖాలకై

ధనస్య ప్రాప్తయ ఊర్ధ్వం గతా మే చిత్తవృత్తయః
స్వనీడస్య సంప్రాప్త్యై గచ్ఛంతి పక్షిణో యథా
ధనంబు 'పొందఁబై పైకివెళ్లున్ నాచిత్తవృత్తులు
తమ తమ గూండ్లుచేర పోయెడి పక్షులట్టులు

కదా వయం చ వరుణం నేతారం క్షత్రసంపదమ్
క్షమాద్వారోరుచక్షుషం కరిష్యామ సుఖాయ వై
ఎప్పు సుఖంబుకై మేము వరుణున్ క్షాత్రయుక్తుఁగా
నేతగా క్షమించుదీర్ఘ దృష్టిగ చేయనేర్తుమో

ఇది పదునాఱవ వర్గము

— o —

పదునేడవ వర్గము

మిత్రావరుణౌ తజ్జ్యోతి రిచ్ఛంతౌ తుల్యమాప్నుతః
ధృతవ్రతం హవిఃప్రదం నోపేక్షేతే కదాపి హి
మిత్రావరుణు లాజ్యోతిన్ గోరివరిగ పొందుచున్
ధృతవ్రతున్ హవిః ప్రదు నపేక్షింపర యెప్పుడున్

ఉత్పతతామంతరిక్షే యో వేద పక్షిణామ్ పదమ్
సముద్రస్థస్య వరుణో వేద నావో గతింసదా
ఎవ్వఁడు మింటనెగురు పక్షులతా వెఱుంగునో
ఆ వరుణుఁడు సంద్రమందుండి యెఱుంగు నౌగతిన్

వేద' మా,సో ధృ,తవ్ర'తో, ద్వాద'శ ప్ర,జావ'తః
వేదా, య ఉ'ప,జాయ'తే 8

వేద మాసః మాసాన్ ధృతవ్రతః ద్వాదశ ప్రజావతః ఉత్పత్తిమతః
వేద య ఉపజాయతే అధికం జాయతే తం అపి నః వేద జానాతి

వేద, వాత'స్య వర్త,ని ము,రోఋ,ష్వ,స్య బృహ,తః
వేదా, యే అ,ధ్యాస'తే 9

యః వేద వాతస్య వర్తని మార్గం ఉరోః విస్తృతస్య
ఋష్వస్య ఉత్కృష్టస్య బృహతః మహతః
వేద యే దేవాః అధి ఆసతే ఉపరి ఆసీనాః
తానపి వరుణో వేద

నిష'సాద ధృ,తవ్ర'తో, వరు'ణః ప,స్త్యా,, లెస్వా,
సామ్రా'జ్యాయ సుక్ర'తుః 10

ఆ నిషసాద వ్యాప్య ఉపావిశత్ ధృతవ్రతో వరుణః పత్న్యాసు ఆ
దైవీషు సమంతతః సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః సుకర్మా సువ్రతో వా

ఇతి సప్తదశో వర్గః

ఉత్పత్తిమతో మాసాన్ యో వేద ద్వాదశ సువ్రతో
యోమాసాదధి జాయతే, వరుణః సాధు వేద తమ్

ఉత్పత్తిగల పన్నెండు నెల లేవ్రతిగాంచునో
మాసాలపై వేఁడుపుట్టి వాఁడెఱుంగును వానినిన్

ఉత్కృష్టస్య విస్తృతస్య, వాయోర్యో వేద సత్పదమ్
యే దేవా ఉపర్యాసతే వరుణో వేద తం చ తాన్

విస్తృతంబౌ గొప్ప గాలిదారి యెవఁడెఱుంగునో
ఏ దేవుల్ పైనినుండిరో వానిన్ వరుణుఁడారయున్

ధృతవ్రతస్తు వరుణః సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః
దైవీశక్తిషు సర్వత ఉపవివేశ సర్వదా

వ్రతమూని వరుణుండు సామ్రాజ్యానికి విజ్ఞుఁడై
దైవీశక్తులనెల్లెడ పూనికూర్చుండె నెప్పుడున్

ఇదివదునేడవ వర్గము

— o · —

అతో॑ విశ్వా॒న్యద్భు॑తా చికి॒త్వాం అ॒భి ప॑శ్యతి
కృ॒తాని॒ యా చ॒ కర్త్వా॑ 11

అతః విశ్వాని అద్భుతా అద్భుతాని చికిత్వాం జ్ఞానవాన్ వరుణః అభి పశ్యతి కృతాని యా చ యాని చ కర్త్వా కర్తవ్యాని

స నో॑ విశ్వాహా॒ సు॒క్రతు॑ రా॒దిత్యః సు॒పథా॑ కరత్
ప్ర ణ॒ ఆయూం॑షి తారిషత్ 12

స నః విశ్వాహ సర్వదినేషు సుక్రతుః ఆదిత్యః ఆదితిపుత్రః సుపథా కరత్ కరోతు ప్ర నః ఆయూంషి తారిషత్ వర్ధయతు

బిభ్ర॑ద్ద్రాపిం హి॑ర॒ణ్యయ॑ం వ॒రుణో॑ వస్త॒ నిర్ణిజ॑మ్
పరి॒ స్పశో॒ నిషే॑దిరే 13

బిభ్రత్ ధారయమాణః ద్రాపిం కవచం హిరణ్యయం హిరణ్మయం వరుణః వస్త అచ్ఛాదయతి నిర్ణిజం శుద్ధస్వరూపం పరిస్పశః హిరణ్య కవచస్పర్శినః రశ్మయః నిషేదిరే పరితః నిషేదిరే

న యం దిప్స॑ంతి॒ దిప్స॑వో॒ న ద్రుహ్వా॑ణో॒ జనా॑నామ్
న దే॒వమ॒భిమా॑తయః 14

న యం వరుణం దిప్సంతి జిఘాంసంతి దిప్సవః జిఘాంసవః న ద్రుహ్వాణః ద్రోహిణః జనానామ్ న దేవం వరుణం అభిమాతయః పాప్మానః న స్పృశంతి

ఉ॒త యో మాను॑షీ॒ష్వా యశ॑శ్చ॒క్రే అసా॑మ్యా
అ॒స్మాకంముద॒రే॒ష్వా 15

ఉత అపి చ యః మానుషేషు ఆ యశః చక్రే అసామి అన్యూనం ఆ చక్రే అస్మాకం ఋషీణాం ఉదరేషు ఆ శరీరేషు ప్రతిష్ఠాంచక్రే

ఇతి అష్టాదశో వర్గః

అతో విశ్వాన్యద్భుతాని కర్తవ్యాని కృతాని చ
సర్వవిజ్ఞానవేత్తా వై వరుణశ్చాపి పశ్యతి
ఇంకన్ సర్వాద్భుతంబులు చేసిన చేయఁదగ్గవిన్
సర్వవిజ్ఞాన వేత్తయౌ వరుణుండెల్లఁజూచును

సో ఽ దితిపుత్రః సుకర్మా సర్వేషు చ దినేషు నో
సన్మార్గస్థితాన్ కరోతు వర్ధయత్వాయుశ్చ నో
ఆ యదితి కుమారుఁడు సుకర్మ యెల్లరోజులన్
మమ్మునన్మార్గులంజేసి మాయాయువును పెంచుతన్

బిభ్రద్ధిరణ్యకవచం వరుణస్తేన నిర్మలమ్
స్వతనుమాచ్ఛాదయతి వ్యాప్తాః కవచరశ్మయః
బంగారు కవచమ్మూని వరుణుండిక దానిచే
తన మేనుకప్పుకొనన్ వ్యాపించెన్ గవచాంశువుల్

తం వరుణం దేవం నైవ జిఘాంసంతి జిఘాంసవః
మనుజద్రోహిణో నైవ పాప్మానో వ స్పృశంతి చ
ఆ వరుణున్ జంపఁగోరు వారలు చంపఁగోరరు
జనద్రోహులు చంపరు పాపంబుల్ స్పృశియింపవు

స నరేషు యశశ్చక్రే సంపూర్ణం చ చకార వై
ఋషిణామస్మాకం దేహే సుప్రతిష్ఠాం చకార చ
ఆ వరుణుండు నరులన్ యశస్సున్ బూర్తిఁగూర్చెను
ఋషుల మౌ మా మేన సుప్రతిష్ఠను గూర్చెను

ఇది పదునెనిమిదవ వర్గము

పరా' మే' యంతి ధీ,తయో, గావో, న గవ్యూ'తీ, రను'
ఇ,చ్ఛంతీ'రురు,చక్ష'సమ్ 16

పరా అతిదూరం మే యంతి యాంతి ధీతయః ధీవ్యాపారాః గావో న
గావో యథా గవ్యూతీః గోశాలాః అను అనుసృత్య ఇచ్ఛంతీః ప్రాప్తు
మిచ్ఛంతీః ఉరుచక్షసం విశాలనేత్రం వరుణమ్

సం ను వో'చావహై, పున,ర్యతో' మే, మధ్వాభృ'తమ్
హోతే'వ, క్షద'సే ప్రి,యమ్ 17

సం ను క్షిప్రం వాచా వహై సంవార్తామ్ కరవావహై పునః యతః
యస్మాత్ మే మయా మధు అభృతమ్ అహృతమ్ హోతా ఇవ క్షదసే
అశ్నాసి ప్రియం మధు

దర్శం, ను వి,శ్వద'ర్శత,ం దర్శం, రథ,మధి, క్షమి'
ఏ,తా జు'షత మే' గిర'ః 18

దర్శం ను విశ్వదర్శతం విశ్వదర్శనీయం దర్శం అవశ్యం రథం అధి
ఉపరి అంతరిక్షం క్షమి క్షమాయాం ఏతాః జుషత అసేవత మే గిరః
వరుణః ఇతి భావః

ఇ,మం మే' వరుణ శ్రుధీ, హవ మ,ద్యా చ మృళయ
త్వామవ,స్యురా చ'కే 19

ఇమం మే వరుణ శుధి శ్రుణు హవం ఆహ్వానం ఉద్య చ మృళయ
సుఖయ త్వాం అవస్యుః రక్షణేచ్ఛుః అ చకే ఆక్రందితవానస్మి

త్వం విశ్వ'స్య మే'ధిర ది,వశ్చ, గ్మశ్చ' రాజసి
స యామ'ని, ప్రతి' శ్రుధి 20

త్వం విశ్వస్య మేధిర హే మేధావిన్ దివః చ గ్మః చ భువః చ అర్థే
రాజసి దీప్యసే సః త్వం యామని ప్రయాణే ప్రతి శ్రుహి ప్రతి
శ్రవణం కురు

విశాలనేత్రం వరుణ మిచ్ఛంత్యో మే ధియాం విధాః
స్వగోశాలా యథా గావో బహుదూరం ప్రయాంతిహి

విశాలనేత్రున్ వరుణున్ గోరుచున్ నాదుబుద్ధులు
గోశాల కావులట్లు లాలదూరము పోవును

ఆవాం పరస్పరం ప్రీత్యా పంపాదం కరవావహై
మయా మధు సమానీత మశ్వేన సత్వరంమధు

మన మొండొరుల మింక ప్రీతిన్ మాటాడు కొందము
నేను మధువు తెచ్చితిన్ గ్రోలుము వేగదానినిన్

వరుణం విశ్వదర్శన మవశ్యం ఖలు తద్రథం
దివి భువి వక్ష్యామ్యహం న చాసేవత మే గిరః

విశ్వదర్శను వరుణున్ జూచితి తద్రథంబును
భువిన్ దివిని జూచితి నాతండు నా నుడుల్ వినెన్

మ ఆహ్వానం వరుణ శ్రుధ్వీమం సుఖయాద్య మాం
సత్వరం రక్షణేచ్ఛుః త్వామాక్రందితవానహమ్

మా యాహ్వానంబు వరుణ విన్మనన్ సుఖపెట్టుము
నన్ను రక్షింపగాఁగోరి యాక్రందించితి నీకలు

సత్యం విశ్వస్య మేధావిన్ దివి భువి చ రాజసే
న త్వం ప్రయాణసమయే అస్మాకం చ వచః శ్రుణు

నీవో విశ్వాన మేధావీ! దివిన్ భువిన్ వెలింగెదు
నీవు ప్రయాణ వేళలో మావాక్యంబులు విన్మిటన్

ఉదు'త్త,మం ము'ముగ్ధి' నో' వి పాశ'ం మధ్య,మం చృ'త.
అబా'ధ,మాని' జీ,వసే' 21

హే వరుణః ఉత ఉత్తమం ఊర్ధ్వగతం ముముగ్ధి ఉత్కృష్య మోచయ నః వి పాశం మధ్యమం మధ్యమలోకీయ పాశం చృత నాశయ అవ అధమాని అధోలోకగతాని బంధనాని జీవసే జీవనాయ

ఇతి ప్రథమస్య ద్వితీయే ఏకోనవింశో వర్గః

— ౦ —

అథ వింశో వర్గః 23 షడ్వింశం సూక్తమ్

వసి'ష్వా, హి మియేధ్య, వస్త్రా'ణ్యూర్జాంపతే
సే'మం నో' అధ్వ,రం యి'జ 1

వసిష్వ వస హి మియేధ్య మేధస్య యజ్ఞస్య ఆర్ద్ర వస్త్రాణి ఊర్జాం బలానాం పతే సః త్వం ఇమం నః అధ్వరం యజ

ని నో, హోతా, వరే'ణ్యః సదా' యవిష్ఠ, మన్మ'భిః
అగ్నే' దివిత్మ'తా వచ'ః 2

ని నిషీద నః హోతా వరేణ్యః సదా యవిష్ఠ యువతమ మన్మభిః మనన్నైః అగ్నే దివిత్మతా దీప్తిమతా వచః వచసా

ఆ హి ష్మా' సూ,నవే' పి,తా పిర్యజత్యా,వయే'
సఖా, సఖ్యే, వరే'ణ్యః 3

ఆ హి స్మ పాదపూరణం సూనవే పితా ఆపిః బంధుః ఋజతి ఆయజతి హి అవయే భ్రాంధవాయ సఖా సఖ్యే సుహృదే వరేణ్యః

ఆ నో' బ,ర్హి రి,షాద'శో, వరు'ణో మి,త్రో అ'র্য,మా
సీద'ంతు మను'షో య,థా, 4

ఆ నో బర్హిః దర్భాసనం రిశాదసః హింసకాన్ అదంతః వరుణః మిత్రః అర్యమా సీదంతు ఆసీనా భవంతు మనుషః మనుష్యః యథా

ఊర్ధ్వం పాశం చ మోచయ మధ్యం పాశంచ మోచయ
అధమం పాశం చ మోచయ జీవితుం మేఽద్య సర్వదా
పై పాశంబులు తెంచుము మధ్య పాశాల త్రెంపుము
క్రిందిపాశాల త్రెంపుము నేనిందు జీవమొందఁగా

ఇది ప్రథమాధ్యాయములో ద్వితీయపాదములో వందొమ్మిదవ వర్గః

— o —

ఇంక ఇరువదవ వర్గము ఇరువదియాఱవ సూక్తము

యజ్ఞార్హ వతే బలానాం వీతద్వస్త్రాణి ధారయ
త్వమాగత్య హే వరుణ! న ఇమమధ్వరం యజ
యజ్ఞార్హ! ఓ బలవతీ! ఈవస్త్రాలు ధరింపుము
ఓ వరుణ! నీవు వచ్చి మాయజ్ఞము చేయుము

అగ్నే! సదా పరీణ్యస్త్వం హోతా యక్షి! నో భవ
దీప్తవచసా మనసా హృష్టో నిషీద సంతలమ్
అగ్నీ! నీవు శ్రేష్ఠుండవు యువక! మాకుహోతవు
దీప్తవాక్కు మనసాలన్ హర్షిల్లి కూరుచుండుము.

సూనవే పితా యజతి బంధవే యజతి బాంధవః
శ్రేష్ఠః సఖా సఖ్యే యజత్యేవం మహ్యంచ త్వం యజ
పుత్రుకై తండ్రి బంధువు బంధుకై యజియించును
సత్సఖి మిత్రుకై చేయున్ నీవున్నాకై యజింపుము

హింసకభక్షకా భూత్వా మిత్రశ్చ వరుణోఽర్యమా
నో దర్భాసన ఆసీనా భవంతు మానుషా యథా
హింసకభక్షకు లౌచు మిత్రుండు వరుణార్యముల్
మాదర్భాసనమునందున్ గూర్చుండుత నరుల్ వలెన్

పూర్వ్య' హోతర్వ్య నో మంద'స్వ సఖ్యస్య' చ
ఇమా ఉ షు శ్రు'ధీ గిరః' 5

పూర్వ్య పూర్వోత్పన్న హోతః అస్య యజ్ఞస్య సిద్ధయే నః మందస్వ మోదస్వ సఖ్యస్య న ఇమాః ఉ అపి చ సు సుతరాం శ్రుధి శృణు గిరః

యచ్చిద్ధి శశ్వ'తా తనా' దేవం దేవం యజా'మహే
త్వే ఇద్ధూ'యతే హవిః 6

యత్ చిత్ హి యద్యపి శశ్వతా శాశ్వతేన తనా తతేన యజనేన దేవం దేవం యజామహే త్వే ఇతి త్వయి ఏవ హూయతే హవిః

ప్రియో నో' అస్తు, విశ్పతి, ర్హోతా' మంద్రో వరే'ణ్యః
ప్రియాః స్వగ్నయో' వయమ్ 7

ప్రియః నః అస్తు విశ్పతిః ప్రజావతిః హోతా అహ్వాతా మంద్రః ప్రహృష్టః వరేణ్యః ప్రియాః స్వగ్నయః శోభనాగ్నిమంతః వయమ్

స్వగ్నయో హి వార్య'ం దేవాసో' దధిరే చ' నః
స్వగ్నయో' మనామహే 8

స్వగ్నయః హి యస్మాత్ వార్యం వరణీయం దేవాసః దేవాః దధిరే ధృతవంతః నః అస్మదర్థం తస్మాత్ వయమపి స్వగ్నయః మనామహే స్తుమః

అథా' న ఉభయే'షామమృ'త మర్త్యా'నామ్
మిథః సం'తు ప్రశ'స్తయః 9

అథ నః ఉభయేషాం అమృతః అగ్నే మర్త్యానామ్
మిథః సంతు ప్రశస్తయః ప్రశంసాః

పూర్వజః హోతరస్య వ స్తుష్య యజ్ఞస్య సిద్ధయే
తుష్య నఖ్యస్య సిద్ధయే సమ్యగిమా గిరః శ్రృణు

పూర్వజః హోత యిట్టెనా యజ్ఞసిద్ధికి మెచ్చుము
నఖ్యసిద్ధికి మెచ్చుము బాగుగా విన్ము నామడుల్

యద్యపి వైశాశ్వతేవ యజ్ఞేవ విస్తృతేవ హి
దేవ దేవం యజామహే త్వయ్యేవ హూయతే హవిః

ఆలోచింప శాశ్వతంబె విస్తృతంబగు నిష్టిచే
వ్రతిదేవున్ యజింతుము కాని నీయందె వ్రేల్తుము

అస్తు ప్రియ ఆహ్వాతా నో హృష్టః శ్రేష్ఠః వ్రజావతిః
వయం చ ప్రియా భవామ భవామ శోభనాగ్నయః

ప్రియుఁ డాహ్వాత హృష్టుఁడున్ శ్రేష్ఠుడౌతన్ వ్రజావతి
మేమున్ ప్రియుల మవుతన్ శోభనాగ్నుల మౌదుము

శుభాగ్నయో దేవా యస్మాత్ ధృతవంతః స్వవాంఛితమ్
శుభాగ్నయో వయం తస్మా దస్మదర్థమపి స్తుమః

ఎందుకు శోభనాగ్నులై దేవులిష్టముఁగోరిరో
అందుకె మాకయిమేమున్ శుభాగ్నులై స్తుతింతుము

హే అమృత! అగ్నే తవ చాస్మాకం మర్త్యరూపిణామ్
పరస్పరం వ్రశస్తయో భవంతు సర్వతః సదా

ఓ యమృత! అగ్నీ! నీకున్ మర్త్యులమైన మాకును
పరస్పరంబు వ్రశంసల్ సర్వదా తల్గుఁగావుతన్

విశ్వే'భిరగ్నే అ'గ్నిభి'రి మం యజ్ఞమిదం వచ'ః
చనో' ధాః సహసో' యహో 10

విశ్వేభిః అగ్నే సర్వాగ్నిభిః సహితః ఇమం యజ్ఞం ఇదం వచః స్వీకృత్య చనః సుఖం ధాః ధేహి సహసః బలస్య యహో పుత్రః

ఇతి ఏకవింశో వర్గః

— ౦ —

అథ ద్వావింశో వర్గః సప్తవింశం సూక్తమ్

అశ్వం న త్వా వార'వంతం వందధ్యా' అగ్నిం నమో'భిః
సమ్రాజ'ంతమధ్వరాణామ్' 1

అశ్వం న ఇవ త్వాం వారవంతం వాలవంతమ్ వందధ్యా వందామహే అగ్నిం నమోభిః సమ్రాజంతం సమ్యగీశానం అధ్వరాణామ్

స ఘా' నః సూనుః శవ'సా పృథుప్ర'గామా సుశేవ'ః
మీఢ్వాం అస్మాకం' బభూయాత్ 2

స ఘ ఏవ నః సూనుః పుత్ర ఇవ జాతః శవసా దీప్తబలేన పృథుప్రగామా ప్రకృష్టగమనః సుశేవః సుముఖః మీఢ్వాన్ కామవర్షితా అస్మాకం బభూయాత్ భూయాత్

సనో' దూరాచ్చాసాచ్చ ని మర్త్యా'దఘాయోః
పాహి సదమిద్విశ్వాయుః' 3

సః నః దూరాత్ చ అసాత్ చ అంతకేఽపి ని నితరాం మర్త్యాత్ అఘాయోః పాపాయుషః పాహి సదమిత్ సదైవ విశ్వాయుః విశ్వాయుః త్వమగ్నే

హే బలపుత్రః! హే అగ్నే! విశ్వైర్కృమహితాగ్నిభిః
యజ్ఞమిదం వచః శ్రుత్వా స్వీకృత్య దేహి నః సుఖమ్

ఓ బలపుత్రా! ఓ యగ్నీ, యెల్లయగ్నుల తోడను
ఈ యజ్ఞ మీవాక్కువిని స్వీకరించి సుఖంబిడు

ఇది ఇరువదియొక వర్గము

– o –

ఇంక యిరువది రెండవవర్గము ఇరువది ఏడవ సూక్తము

వాలవంతమశ్వమివ సమ్మార్జ మధ్వరావలేః
ధృతమశకయజ్ఞారిం త్వామగ్నిం కుర్మహే వతీః

తోకగల్గు గుఱ్ఱమువై యజ్ఞాల చక్రవర్తివై
దోమయజ్ఞారులన్దోలు నీ కగ్నికి నివేనతుల్

సైవ నః సూనుః సుమృడో దీప్తబలేన వేగవాన్
అస్మాకం కామవర్షితా భూయాదగ్నిర్నిస్తరన్

ఆ యగ్నియె మాపుత్రుండై దీప్తశక్తిన్ సువేగుండై
మాకోర్కెల వర్షించుచు నుండుగావుత మెప్పుడున్

స త్వమగ్నే హే విశ్వాయు రంతికస్థాచ్చ దూరగాత్
అఘాయుషః పాపాన్మర్త్యా దస్మాన్ పాహి నిరంతరమ్

విశ్వాయువైన యోయగ్నీ! దవ్వులం దగ్గఱంగల
అఘాయువౌ మర్త్యునుండి మముఁగాపాడు మెప్పుడున్

ఇ॒మమూ॒ షు త్వమ॒స్మాకం॑ స॒నిం గా॑య॒త్రం నవ్యాం॑స॒మ్
అగ్నే॑ దే॒వేషు॒ ప్ర వో॑చః 4

దానరూపయజ్ఞం ఇమమ్ ఊషం అపి త్వం అస్మాకం సనిం దానం గాయత్రమ్ గాయత్రీఛందోయుక్తమ్ నవ్యాంసం నవీయాంసమ్ అగ్నే దేవేషు దేవపురతః ప్ర వోచ ప్రబ్రూహి

ఆ నో॑ భజ ప॒రమే॑ష్వా వాజే॑షు మధ్య॒మేషు॑
శిక్షా॒ వస్వో॑ అంత॒మస్య॑ 5

ఆ నః భజ ప్రాపయ పరమేషు ఊర్ధ్వలోకేషు వాజేషు తేజోబలాదిసమృద్ధిషు మధ్యమేషు అంతరిక్షలోకేషు శిక్షా శిక్షయ శాపయ వస్వః వసూని అంతమస్య అంతికస్థస్య

ఇతి ద్వావింశో వర్గః

— ౦ —

అథ త్రయోవింశో వర్గః

వి॒భ॒క్తాసి॑ చిత్రభానో॒ సింధో॑రూ॒ర్మా ఉపా॒క ఆ
స॒ద్యో దాశుషే॑ క్షరసి 6

విభక్తా అసి విభజ్య దాతా అసి చిత్రభానో అగ్నే సింధోః న ద్యాః ఊర్మౌ తరంగే ఉపాక సమీపే ఆ ఇవ సద్యః దాశుషే దత్తవతే క్షరసి ప్రవహసి

యమ॑గ్నే వృ॒త్సు మర్త్య॒మవా॒ వాజే॑షు॒ యంజు॒నాః
స యంతా శశ్వతీరిషః 7

యం అగ్నేః వృత్సు వృతనాసు మర్త్యమ్ అవాః అవసి వాజేషు సమృద్ధిషు యం జునాః జునాసి ప్రేరయసి సః యంతా నియంతుమ్ ప్రభవతి శశ్వతీః బహులాః ఇషః ఏషణాః ఇచ్ఛాః

అగ్నే త్వమస్మాకమిమం దానయాగం నవం నవమ్
గాయత్రీఛందసా యుక్తమ్ ప్రబ్రూహి దేవసన్నిధౌ

ఓ యగ్నీ! నీవు నిట్టి మా గాయత్రి తోడఁగూడిన
యతిక్రొత్తదౌ దానేష్టిన్ దేవులముందు చెప్పుమీ

హే అగ్నే త్వమూర్ధ్వలోకేషు అంతరిక్ష జగత్సు చ
భూలోకేషు స్థితా ఋద్ధీః వసూని నశ్చ ప్రావయ

ఓ యగ్నీ పైలోకమందు అంతరిక్ష జగంబులన్
భువినిష్ఠగల సంపదల్ ధనాలు మాకుఁగూర్చుము

ఇది ఇరువది రెండవ వర్గము

— o —

ఇంక ముప్పదిమూఁడవ వర్గము

విభక్తాఽసి చిత్రభానో నదీప్రాంతే నదీ యథా
దదతే యజమానాయ సద్యో వర్షసి కామినాన్

చిత్రభాను! వేరేయిత్తు వేదిదరిని నేఱటుల్
హవిస్సిచ్చు యజమాని కిష్టాల్ వర్షింతు వప్పుడే

అగ్నే! సేనాసు యం మర్త్యం రక్షసి సుపమృద్ధిషు
యం చ ప్రేరయసి న వై యచ్ఛతి బహుకాంక్షితాన్

అగ్ని సేనల నేమర్త్యున్ బ్రోతువో సుసమృద్ధులన్
నెవ్వనిన్ బ్రేరేతు వాతం, డిచ్చును జాలకోర్కెలన్.

నకి'రస్య సహంత్య వర్త్యేతా కయ'స్య చిత్
వాజో' అస్తి శ్రవాయ్య'ః 8

న కిః కోఽపి అస్య త్వామాశ్రితస్య సహంత్యః హేశత్రు శాతయితః వర్త్యేతా అక్రమితా కయస్య చిత్ కస్య చిత్ వాజః సమృద్ధిః అస్తి శ్రవాయ్యః శ్రవణీయః

స వాజం' విశ్వచ'ర్షణిరర్వ' ద్భిరస్తు తరు'తా
విప్రే'భిరస్తు సని'తా 9

సః అగ్నిః వాజః సమృద్ధిం విశ్వచర్షణిః విశ్వదర్శీ అర్వద్భిః అశ్వైః ప్రాణబల శక్తిరూపైః అస్తు తరుతా తారయితా ప్రావయితా విప్రేభిః మేధావిభిః ద్వారా అస్తు సనితా సంభక్తా

జరా'బోధ తద్వి'విడ్ఢి విశే వి'శే యజ్ఞియా'య
స్తోమం' రుద్రాయ దృశీ'కమ్ 10

జరాబోధ స్తుతిజ్ఞాన అగ్నేః తత్ స్థానం వివిడ్ఢి ప్రవిశ విశే జనాయ మాయ యజ్ఞియాయ స్తోమ స్తోమం రుద్రాయ ఉగ్రాయ అగ్నయే తుభ్యం దృశీకమ్ దర్శనీయం భవతి

ఇతి త్రయోవింశో వర్గః

— o —

ఇంక ముప్పదినాల్గవ వర్గము

స నో' మహా అ'నిమానో ధూమకే'తుః పురుశ్చంద్రః
ధియే వాజా'య హిన్వతు 11

సః అగ్నిః నః మహాన్ అ నిపానః అపరిచ్ఛిన్నః ధూమకేతుః ధూమః కేతుః యస్య పురుచంద్రః బహుదీప్తిః ధియే ప్రజ్ఞాయై వాజాయ బలాయ హిన్వతు ప్రేరయతు

స రేవా ఇ'వ విశ్పతిర్దైవ్య'ః కేతుః (దూతః) శృ'ణోతు నః
ఉక్థైర'గ్ని బృహద్భా'నుః 12

సః రేవాన్ ఇవ ధనిక ఇవ విశ్వతి ప్రజావతిః దైవ్యః దేవసంబంధీ కేతుః శృణోతునః ఉక్థైః స్తోత్రైః బృహద్భానుః మహాకిరణః

అగ్నేః శత్రుశాతయితః త్వదాశ్రితస్య కస్యచిత్
న కోఽప్యాక్రమితా భవే దస్యాస్తి విత్రుతం ధవమ్
అగ్నిః శత్రు శాతయితా! నిన్నేరువీని వేనినిన్
ఆక్రమించువాఁడే లేఁడు వీడొంది ఖ్యాతిసంపదల్

స విశ్వదృష్టో బలాశ్వైః బుద్ధిం ప్రావయతు ధ్రువమ్
సైవాగ్నిర్విప్రాణాం ద్వారా సంభక్తాస్తు సుసంపదః
ఆ విశ్వద్రష్ట బలంపు గుఱ్ఱాలతో సమృద్ధిని
పొందించుత విప్రులచే ధనా లాయగ్ని పంచుతన్.

స్తుతిజ్ఞానాగ్నే తత్త్వాసం జపక్షేమాయ త్వం విశ
యజ్ఞియాయోగ్రరూపాయ దర్శనీయా హి నః స్తుతిః
స్తుతిజ్ఞాన! యగ్నీ! జనక్షేమంబు లిచ్చుటన్‌జూచి
యజ్ఞియుండౌనుగ్రునికి నీకీస్తోత్రములింపగున్.

ఇది ముప్పదిమూడవ వర్గము

- o -

అథ చతుర్వింశో వర్గః

సో ఽగ్నిర్మహాన్ప్రమేయో ధూమధ్వజః పురుద్యుతిః
అస్మాకం తు వ్రజాయై ప్రేరయతు బలాయ చ
గొప్పది యప్రమేయము ధూమధ్వజ మురుద్యుతి
యౌ నగ్ని మవ్రజను బలంబున్ ప్రోత్సహించుతన్

ధనితుల్యో జనపతిః దివ్యదూతో మహాద్యుతిః
అగ్నిర్నః స్తోత్రాణి ప్రీత్యా శృణోతు చ దినేదినే
ధనికుండట్లుండిన పతియై దివ్యదూతయై
ఆయగ్ని మాస్తోత్రంబులను నిత్యంబు వినుచుండుతన్

నమో' మహద్భ్యో నమో' అర్భ' కేభ్యో' నమో' యువ'భ్యో' నమ 'ఆశినేభ్య'ః
యజా మ దేవాన్యది' శక్నవామ' మా జ్యాయ'సః శంస మావృక్షి దేవాః 13

నమః మహద్భ్యః నమః అర్భకేభ్యః నమః యువభ్యః నమః ఆశినేభ్యః వృద్ధేభ్యః యజామ దేవాన్ యది శక్నువామ మా జ్యాయసః మహతః శంస మా వృక్షి విచ్ఛిన్నం మాకార్షీః

ఇతి చతుర్వింశో వర్గః

— ० —

అథ పంచవింశో వర్గః

యత్ర గ్రావా' పృథుబు'ధ్న ఊర్ధ్వో భవ'తి సోత'వే
ఉలూఖ'లసుతానామవేద్విం'ద్ర జల్గులః 1

యత్ర యస్మిన్ అంతర్యాగే గావా పాషాణః పృథుబుధ్నః పృథుమూలః ఊర్ధ్వః భవతి సోతవే అభిషేక్తుం తస్మిన్నంతర్యాగే ఉలూఖలాభి షుతరసాన్ అవ ఇత్ ఉ అధ ఏవహి స్థిత్వా ఇంద్రః జల్గులః భూయః పిబ

యత్ర ద్వావి'వ జఘనా'ఽధిషవణ్యా' కృతా
ఉలూఖ'లసుతానాయవేద్వి'ంద్ర జల్గులః 2

యత్ర ద్వౌ ఇవ జఘనౌ అధిషవణ్యా అధిషవణినామే రనపిణ్డీకారక ఫలకే కృతకృతౌ తత్ర ఉలూఖలసుతానాం ఉలూఖలాభిషుత రసానాం అవ ఇత్ ఉ అధ ఏవ హి స్థిత్వా ఇంద్రః జల్గులః పిబ

యత్ర నార్య'వచ్యవముపచ్యవం చ శిక్షతే
ఉలూఖ'ల సుతానామవ వేద్వి'ంద్ర జల్గులః 3

యత్ర నారీ అవచ్యవం నిర్గమనం ఉపచ్యవం ఉపగమనం శిక్షతే తత్ర ఉలూఖలసుతరసం అవ ఇత ఉ ఇంద్రః జల్గులః పిబ

నమో నుహద్భ్యో నమో అర్భకేభ్యో నమో యువభ్యో నమో వృద్ధేభ్యో
యజామ యది శక్నవామ హే దేవాః శ్రేష్ఠస్యాశంసనం విచ్ఛిన్నం మాఽర్షం

అంజలి మహాత్ములకు దండ మర్భకులకు
వినతియువకుల కంజలి వృద్ధులకును
దేవతల యజింతుము శక్తిధృతియేయున్న
పెద్దలకు స్తుతిన్ దేవతల్! విడముగాక

ఇది ముప్పది నాల్గవ వర్గము

- o -

ఇంక ముప్పది యైదవ వర్గము ఇరువది ఎనిమిదవ సూక్తము

యత్ర గ్రావా పృథుమూఃస్యాదభిషోతుమూర్ధ్వగః
తత్రోలూఖలస్థరస మధఃస్థిత్వా పిబేంద్ర నః
ఏయాగ కర్మన్ రసంబున్ దీయగఁ బెద్దఱాయిపై
కేగె నంచె క్రిందన్ ఓటి రసంబు నింద్ర! త్రావుమీ

యత్ర ద్వావివ జఘనా వధిషవ శిలే కృతే
తత్రోలూఖలస్థరస మధఃస్థిత్వా పిబేంద్ర నః
ఎందిరు పిఱుందులట్లు జాతి వలకలున్నవో
అందె కింద నుండి ఓటి రసంబు నింద్ర త్రావుమీ

యత్ర వారీ నిర్గమన ఆగమనం చ శిక్షతే
తత్రోలూఖలస్థరస మధఃస్థిత్వా పిబేంద్ర నః
ఎందు నారిపై కేగుట వచ్చుటన్ నేర్చుచుండెనో
అందె క్రిందనుండి ఓటి రసంబు నింద్ర! త్రావుమీ

యత్ర మన్థాం' విబధ్నతే' రశ్మీన్యమి'తవా ఇ'వ
ఉలూఖ'లసుతానామవేద్వింద్ర జల్గులః 4

యత్ర మన్థాం మన్థానం బిబధ్నతే బంధవరజ్జుభిః విబధ్నంతి రశ్మీన్ యమితవై ఇవ నియంతుమివ అశ్వాన్ ఉలూఖలే సుతానాం రసం అవ ఇత్ ఉ అధః ఇంద్రః జల్గులః భూయః పిబ

యచ్చిద్ధి త్వం గృహే గృ'హ ఉలూ'ఖలక యుజ్యసే'
ఇహ ద్యుమత్త'మం వద జయ'తామివ దుందుభిః 5

యత్ చిత్ హి యద్యపి త్వం గృహే గృహే హే ఉలూఖలక! యుజ్యసే తథాపి ఇహ ద్యుమత్తమం దీప్తిమత్తమం కురు జయతామివ దుందుభిః వీరాణాం దందుభిరివ

ఇతి పంచత్రింశో వర్గః

— ० —

అథ షట్త్రింశో వర్గః

ఉత స్మ' తే వనస్పతే వాతో' వివాత్యగ్రమిత్
అథో' ఇంద్రా'య పాత'వే సునా సోమమ ఉలూఖల 6

ఉత స్మ అపి చ తే వనస్పతేః వాతః వివాతి విశేషేణ వాతి అగ్రం ఇత అగ్ర ఏత అథః ఇంద్రాయ పాతవే పాతుం సుమ రసం పీంఢీకురు సోమం ఉలూఖలః

అయజీ వా'జ సాత'మా తాహ్యు'చ్చా విజ'ర్భృతః
హరీ' ఇవాంధ'సి బప్స'తా 7

అయజీ యజ్ఞసాధనే ఊలూఖల మునలే వాజసాతమా అత్యంతవీర్యతమౌ తా హి తౌ హి ఉచ్చా ఉన్నతౌ విజర్భృతః విహరతః హరీ అశ్వౌ ఇవ అంధసి అన్నాని బప్సతా భక్షయంతౌ

రశ్మిభిర్బద్ధా యథాశ్వా మంథానో యత్ర సంయతః
తత్రోలూఖలస్థరనమధః స్థిత్వా పిబేంద్ర నః

వగ్గాలన్ గుణ్ణముల్వోలె నెందుఁగవ్వంబుఁ గట్టిరో
అందె క్రిందనుండి ఓలన్ రసంబు నింద్రః త్రాపుమీ

యద్యపి త్వములూఖల! గృహే చ యుజ్యసే
తథాపీహాత్యంతం వద వీరాణామివ దుందుభిః

ఓ ఓలా! నీవైతె నెప్పుడింటింట పనిచేసెదు
పైననిందెక్కువ బల్కు వీరులదుందుభింబలెన్

ఇది ముప్పది యైదవ వర్గము

- o -

ఇంక ముప్పదాఱవ వర్గము

అపి చ హే వనస్పతే! వాతో వివాతి తేఽగ్రతః
అథేంద్రాయ హ్యులూఖల పాతుం సోమరసం సుతః

మఱియునో వనస్పతీ! నీముందు గాలివీచెడున్
ఓ ఓలా! మఱియుంద్రుడు త్రాగసోమము పిండుమీ

తే యజ్ఞసాధనే వీర్యవత్తమే సర్వతోఽగ్రతః
ఉపరి చ విహరతః అశ్వావివాన్నభక్షకౌ

యజ్ఞసాధనములైన ఓల్ రోక శృతిశక్తితో
పైని ముందెగురున్ తిండితిన్న గుణ్ణములట్టులన్

తా నో' అద్య వ'నస్పతీ ఋష్వావృషిభిః'స్తోతృభిః
ఇంద్రా'య మధు'మత్సుతమ్ 8

తా తౌ నః అద్య వనస్పతీ ఋష్వా ఉత్కృష్టౌ ఋషిభిః ఉత్కృష్టైః
ఋషిభిః ఉత్కృష్టైః స్తోతృభిః సహస్థిత్వా ఇంద్రాయ మధుమత్
మధురం సుతం సోమరసం అభిషుతమ్

ఉచ్ఛిష్టం చమ్వోర్భ'ర సోమం' పవిత్ర ఆ సృ'జ
ని ధే'హి గోరధి' త్వచి 9

ఉచ్ఛిష్టం అవశిష్టం చమ్వోః చమసయోః భర సోమం పవిత్రే పావ
యితుం అసృజ ఆనీయ ప్రక్షిప నిధేహి గోః అధి త్వయి

ఇతి షట్త్రింశో వర్గః

— ० —

అథ షష్ఠో ఽనువాకః ఏకోన త్రింశం సూక్తం

యచ్చిద్ధి స'త్య సోమపా అనాశస్తా ఇ'వ స్మసి'
అ తూ న' ఇంద్ర శంసయ గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రిషు' తువీమఘ 1

యత్ చిత్ హి యద్యపి సత్య సత్యరూపః హే సోమపాః అనాశస్తా
ఇవ అప్రశస్తా ఇవ స్మసి స్మః అ తూ త్వం నః ఇంద్రః శంసయ
అశంసయ ప్రశస్తాన్ కురు గోషు అశ్వేషు శుభ్రిషు శుభేషు సహస్రిషు
తువీమఘ హే బహుధన ఇంద్రః

శిప్రిన్ వాజానాం పతే శచీ'వస్తవ' దసనా' అ తూ న' ఇంద్ర
శంసయ గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రిషు తువీమఘ 2

శిప్రిన్ సుముఖ వాజానాం సమృద్ధీనాం పతే శచీవః శక్తిమన్ తవ
దశనా క్రియా దృష్టిర్వా సమృద్ధా

తావద్య వనవృతిజౌ శ్రేష్ఠైః శ్రేష్ఠైశ్చ గాతృభిః
తిష్ఠతామధ చేంద్రాయ స్వాదు సోమరసం సుతమ్
వృక్షాలచేదయారైన యవి శ్రేష్ఠంబు శ్రేష్ఠులౌ
స్తోతలతోడ మండుత ఇంద్రునికౌత సోమముల్

అవశిష్టం సోమరసం సాధు చమసయోర్భర
పునీతుం స్థాపయత్రత్ర నిధేహి తచ్చ గోస్త్వచి
మిగిలిన సోమంబును చమసమ్ములం మంచుమీ
పవిత్ర పఱచనుంచు గోవుపైనను నుంచుమీ

విశేషార్థము:- ఓలుఓకళ్లవంటి మనస్సు ప్రాణములందు సోమరసము రూపమైన ఆనందమును ఇంద్రునివంటి జీవునికిమ్ము. అని అంత రార్థము దీనిలో ఇమిడియున్నది.

ఇది మువ్వది యాఱవ వర్గము

- o -

ఇంక ఆఱవ యమవాకము మువ్వది యేడవ వర్గము

వయం యద్యవ్యవశస్తాః హే ఇంద్ర! సత్య! సోమపాః!
సహస్రశుభాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనినః
మేమప్రశస్తులమైనన్ సత్యాత్మ! ఇంద్ర; సోమపా!
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులు మాకిడు

సుముఖ! సమృద్ధిపతే! శక్తిమన్! తవ దృక్ వరా
సహస్రశుభాశ్వగోమ వశస్తాన్ కురు నో ధనిన్
సుముఖా! సమృద్ధిపతీ! బలీ! నీ దృష్టి శ్రేష్ఠము
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులు మాకిడు

నిష్వా'పయా మిథూ దృశా' న స్తామబు'ధ్యమానే
ఆ తూ న' ఇంద్ర శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రిషుతువీమఘ 3

ని స్వాపయ మిథూదృశౌ మిథునతయా దృశ్యమానౌ దినరాత్రీ సస్తామ్ నిద్రాం గచ్ఛతామ్ ఉబుద్యమానే బోధశూన్యే సర్వ ప్రపంచం శాంతం తిష్ఠత్వితి భావః ఆ తూనః ఇంద్రః శంసయ గోషు అశ్వేషు శుభ్రిషు శుభేషు సహస్రిషు తువీమఘ బహుధన

ససంతు త్యా అ'రాతయో, బోధ'ంతు శూర రాతయ'ః
ఆ తూ న' ఇంద్ర శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రే'షు తువీమఘ 4

ససంతు నిద్రాం ప్రాప్నువంతు త్యాః తాః అదానశీలశక్తయః బోధంతు శూరః రాతయః దానశీల శక్తయః

సమి'ంద్ర గర్దభ మృ'ణ నుపంతం' పాపయా'ముయా
ఆ తూ న' ఇంద్రి శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రే'షు తువీమఘ 5

సమ్ సమ్యక్ ఇంద్ర గర్దభమ్ అజ్ఞపురుషగర్దభమ్ మృణ సంభారయ నువంతమ్ అజ్ఞో భూత్వా స్తువంతం పాపయా అముయా వాచా సం మారయేతి శేషః

వత'తి కుణ్డ్ఞపాచ్చా' దూరం వాతో, వనాదధి'
ఆ తూన' ఇంద్ర శంసయ, గోష్వశ్వే'షు శుభ్రిషు' సహస్రి'షు తువీమఘ: 6

వతతి వతతు గచ్ఛతు కుణ్డ్ఞపాచ్చా వక్రగత్యా దూరం వాతః ఝంఝా వాతః వనాత్ అధి ఆ తూ నః ఇంద్ర గోషు అశ్వేషు శుభ్రిషు శుభేషు సహస్రిషు తువీమఘ బహుధన:

సర్వం' పరిక్రో,శం జ'హి జ,మ్భయా' కృకదా,శ్వ'మ్
ఆ తూ న' ఇంద్ర శాసయ, గోష్వశ్వేషు' శుభ్రిషు' సహస్రి'షు తువీమఘ: 7

సర్వ పరిక్రోశం ఆక్రోశంతమ్ జహి మారయ జమ్భయ మారయ కృకదాశ్వం కృక్= హింసాం దాశ్వం= దాతారం

ఇతి పవ్త్రింశో వర్గః 29 సూక్తం

ద్వంద్వభూతే నిద్రావయ బోధశూన్యేచ తిష్ఠతామ్
సహస్రశఖాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనిన్
రేవవల్ నిద్రింపఁజేయు మెల్కొవ లేకయుండుతన్
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులు మాకిడు

అదావశీలాః స్వపంతు బోధంతు శూర! శ్రవ్యదాః
సహస్రశఖాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనిన్!
నిద్రించుత శూర! లోభుల్ మేల్కొందుగాక దాతలు
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులు మాకిడు

ఇంద్ర! మారయ గర్దభం మారయ పావవాదినమ్
సహస్రశఖాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనిన్!
ఇంద్ర చంపుమి గాడిదన్ పావవాదిని జంపుమీ
ధనిక! వేలు మంచివౌ గుఱ్ఱాలావులు మాకిడు

వక్రగతి ర్ధ్వంసూవాతో దూరం వనాయ గచ్ఛతు
సహస్రశఖాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనిన్
వక్రగతియీ తుఫాను వనికిన్ దూరమేగుతన్
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులుమాకిడు

ఆక్రోశంతం పర్వం జహి మారయ క్రౌర్యకారిణమ్
సహస్రశఖాశ్వగోమ ప్రశస్తాన్ కురు నో ధనిన్
ఏడ్చువారినెల్లఁజంపు హింసకున్ నీవుజంపుము
ధనిక! వేలుమంచివౌ గుఱ్ఱాలావులుమాకిడు

ఇది ముప్పది యేడవవర్గము

– o –

త్రింశతి సూక్తమ్

ఋషిశునః శేఫుర్త్రిష్టుప్, గాయత్రి

ఆ'వ, ఇంద్రం క్రివిం' యథా వాజ,యంత'ః శ,తక్ర'తుమ్
మంహి'ష్ఠం' సించ ఇందుభిః 1

హే దేవాః ఆ వః ఇంద్రం క్రివిం కూపం యథా వాజయంతః
సమృద్ధికామాః వయం మంహిష్ఠం మహత్తమమ్ సించ సించామః
ఇందుభిః సోమరసైః

శ,తం వా, యః శుచీ'నాం స,హ,స్రం' వా, సమా'శిరామ్
ఏదు' నిమ్నం న రీ'యతే 2

శతం వా యః ఇంద్రః శుచీనాం శుచిసోమానాం సహస్రం వా సమా
శిరామ్ తప్తక్షీరయుక్తానాం ఆ ఇత్ ఉ ఆగత్యైవ నిమ్నం న నిమ్న
జలమివ రీయతే ప్రాప్నోతి తం ఇంద్రం సోమైః సించామహే

సః యన్యదా'య శుష్మిణ' ఏ,నాహ్య'స్యో,దరే'
స,ముద్రో న వ్యచో' దధే 3

సమ్ యత్ పూర్వోక్తసోమరసం మదాయ ఇంద్రసంతోషాయ అస్య=
ఇంద్రస్య శుష్మిణే బలవతే భవతి ఏనా హి అనేనైవ హి సోమేన ఉదరే
సముద్రః న సముద్ర ఇవ వ్యచ వ్యాప్తిః దధే ధృతా భవతి

అ,యము' తే, సమ'తసి క,పోత' ఇవ గర్భ,ధిమ్
వచ,స్తచ్చి'న్న ఓహ సే 4

అయమ్ ఊమ్, అయం సోమః తే తుభ్యం సమ తం సోమం అతసి
ఆప్నోషి కపోత ఇవ గర్భధిమ్ గర్భార్హాం గర్భశక్తిం ప్రియాం వచః
స్తోత్రం తత్ చిత్ తస్మాత్ అపి నః ఓహసే ప్రాప్నోషి

స్తో,త్రం రా'ధానాం పతే, గిర్వా'హో వీర, యస్య'తే
విభూ'తిరస్తు సూ,నృతా' 5

స్తోత్రం రాధానాం పతేః గిర్వహ స్తోత్రైః ఉహ్యయ మానః వీర యస్య
తే స్తోత్రం అస్తి తత్ అస్మాకం సూనృతా శోభనా సత్యా వాక్ విభూతిః అస్తు

ఇతి అష్టత్రింశో వర్గః

— ౦ —

ముజ్వదవ సూక్తము

దేవాః! బుద్ధికామా వయం వ ఇంద్రం హి మహత్తమమ్
శతక్రతుం కూవఇవ సోమైః సించామహే వదా

దేవులారా! మేము బుద్ధిన్ గోరి మీగొప్ప ఇంద్రుని
శతక్రతున్ బావియట్లు సోమరసాలఁగూర్తుము

తప్తక్షీరాధ్య సోమానాం సహస్రాణి శతాని వా
శుచీనాం సః ప్రాబ్రోతీంద్రః నిమ్నగతం జలంయథా

కాగిన పాలతోనిండు శుచి సోమాలు వందలు
వేలు నాయింద్రుండున్ బొందు వల్లపు నీటి బోలికిన్

బలిన ఇంద్రస్యోదరే ముదే సోమరసేన హి
జలేన సముద్ర ఇవ వ్యాప్తిర్భవతి సంతతమ్

బలియౌ నింద్రు తుష్టికై పొట్టన్ సోమరసంబుతో
నీటిలోవార్ధివట్టుల వ్యాప్తి గల్గును సర్వదా

గర్భశక్తిం సోమమేతత్ ప్రాబ్రోషిహి కపోతవత్
తస్మాదపి త్వం హే ఇంద్ర ప్రాబ్రోష్యద్యచ నః స్తుతిమ్

గర్భశక్తిన్ గపోతంబునలెఁబొందెదు సోమమున్
అందువల్లనె ఓయింద్ర! పొందెద విప్డు మాస్తుతిన్

ధనపతిః గీర్వాహకః వీరః స్తోత్రం చ యస్య తే
తదస్మాకం చ సర్వదా సత్యా విభూతి రస్తు వై

ధనేశ! స్తుతి వాహక! వీర! యే స్తుతి యున్నదో
అది మాకునెల్లప్పుడు సత్య విభూతియయ్యెడున్

ఇది ఇర్వదెనిమిది వర్గము

— o —

ఊర్ధ్వ స్తి'ష్ఠా న ఊ'తయే ఽస్మిన్ వాజే' శతక్రతో
సమ్న్యేమ' బ్రవావహే 6

ఊర్ధ్వః తిష్ఠ నః అస్మిన్ వాజే అభివృద్ధౌ ఊతయే అభివృద్ధ్యర్థం శతక్రతో! సమ్ అన్యేమ బ్రవావహై సంఖ్యాపావహై

యోగే' యోగే తవస్త'రం వాజే' వాజే హవామహే
సఖా'య ఇంద్ర'మూ'తయే' 7

యోగే యోగే తవస్తర అతిబలం వాజే వాజే తత్ర తత్ర సమృద్ధౌ హవామహే అహ్వయామః సఖాయః వయంఇంద్రం ఊతయే అహ్వయామ

ఆ ఘా' గమద్యది శ్రవ'త్సహస్రిణీ' భి రూ'తిభిః'
వాజే'భి రుప' నో హవ'మ్ 8

ఆ ఘ =పాదపూరణః గమత్ ఉపాగచ్ఛేత్ యది శ్రవత్ శృణుయాత్ సహస్రిణీభిః బహ్వీభిః ఊతిభిః సమృద్ధిభిః వాజేభిః సమృద్ధిభిః నః హవమ్ ఆహ్వానమ్

అను' ప్రత్నస్యౌ'కసో హువే' తువిప్రతిం నర'మ్
యం తే పూ'র্ব্বం పితా హువే 9

అను ప్రత్నస్య పురాతనస్య ఓకసః స్థానస్య హువే అహ్వయామి తువిప్రతిం తువీబహూనాం అంతర్యాగప్రవృత్తానాం ప్రతి ప్రతి గంతారమ్ నరమ్ బలినం ఇంద్రం అహ్వయామి యం తే పూర్వం పితా హువే అహూతవాన్

తం త్వా' వయం విశ్వవారా శాస్మహే' పురుహూత
సఖే వసో' జరితృభ్యః 10

తం త్వా వయం విశ్వవారా విశ్వైః వరణీయ అ శాస్మహే పురుహూత పురు=బహుభిరాహూతః సఖే వసోః హే వసురూపఃజతి తృభ్యః=స్తోతృభ్యః

ఇతి ఏకోనత్రింశో వర్గః

- o -

అస్మిన్నభివృద్ధావభి వృద్ధ్యర్థం వః శతక్రతో
ఊర్ధ్వం చ తిష్ఠ సర్వదా వరేషు సంవదామ హి

ఈ యభివృద్ధియందును మా వృద్ధికి శతక్రతూ!
ఉన్నతుండవై యుండుము సంభాషించెద మన్యులన్

సర్వయోగ సమృద్ధిషు బహుబలం శతక్రతుమ్
సఖాయో భూత్వా సదా వయంసమాహ్వయామహే

సర్వయోగాల బుద్ధులన్ బహుబలున్ శతక్రతున్
సఖులమై యెల్లప్పుడు ఈమేముపిల్చుచుందుము

ఇంద్రోఽస్మాకమాహ్వానం తు శ్రుణుయాద్యది సత్వరమ్
సహవ్రీరక్షకైః సాకమాగచ్ఛేచ్చ సమృద్ధిభిః

ఇంద్రుండె మా యాహ్వానము విన్నచో వెనువెంటనే
వేయిరక్షణలతోడన్ భాగ్యాలతోడ వచ్చును

ప్రాచీనస్థానకాశాత్ బహ్వంతర్యాజిగామినమ్
యం మే పితాహ్వయత్ పూర్వం తం త్వామద్యాహ్వయా మ్యహమ్

పూర్వస్థానము నందుండె వల్యాజులను బొందిలో
ఏనిన్ మాతండ్రిపిల్చెమున్నట్టి నిన్నిప్డు పిల్తును.

తం త్వాం విశ్వవరణీయ! పురుహూత! వసువ్రద
హే సఖే! ఇంద్ర! స్తోతర్ధమాశాస్మహే నిరంతరమ్

ఓ విశ్వవరణీయుండ! పురుహూత! వసువ్రదా!
సఖా! ఇంద్ర స్తోతలకై ప్రార్థింతుము నినున్సదా

ఇది ఇర్వది తొమ్మిదవ వర్గము

- o -

అస్మాకం' శిప్రిణీనాం' సోమ'పాః సోమపావ్నా'మ్
సఖే' వజ్రింత్సఖీ'నామ్ 11

అస్మాకం శిప్రిణీనాం శుభహనుయుక్తం హే సోమపాః సోమపావ్నాం
సోమపాత్రాణాం సఖే వజ్రిన్ సఖీనాం త్వాం ఆశాస్మహే ఇతి శేషః

తథా తద'స్తు సోమపాః సఖే' వజ్రిన్ తథా' కృధి
యథా' త ఉష్మసీష్టయే' 12

తథా తత్ అస్తు హే సోమపాః సఖే వజ్రిన్ తథా కృధి కురు
యథా తే ఉష్మసి కామయామహే ఇష్టయే తే యాజనార్థమ్

రేవతీ'ర్నః సధమాద ఇంద్రే' సంతు తువివా'జాః
క్షుమంతో యాభిర్మదే'మ 13

రేవతీః ధనవత్యః నః సధమాదే సహభవంతు ఇంద్రే సంతు తువివాజాః
బహుసమృద్ధయః క్షుమంతః అన్నవంతః యాభిః వదేమ హృష్యేమ

ఆ ఘ త్వావాన్త్మనా ప్రః స్తోతృభ్యో' ధృష్ణవియానః
ఋణోరక్షన్న చక్ర్యోః 14

ఆ ఘ పాదపూరణః త్వావాన్ త్వత్సదృశః మనా ఆత్మనా ఆప్తః ప్రత్య
ఇతః=విశ్వసనీయః స్తోతృభ్యః హే ధృష్ణో ప్రగల్భః ఇయానః
యాచ్యమానః ఋణో అఋణోః=ఆహృత్య కామాన్ ప్రక్షిప్తవానసి
అక్షమ్ న అక్షమివ చక్ర్యోః రథచక్రయోః

ఆ యద్దువ'ః శతక్రత్వా కామం' జరిత్రాణామ్
ఋణోరక్షంన శచీ'భిః 15

ఆ యత్ దువః పరిశ్రమరూపం కర్మతత్ ఆ యచ్ఛసి శతక్రతో ఆ కామం
జరిత్రాణామ్ స్తోతృణామ్ ఋణోః అక్షిపసి అక్షం న ఇవ శచీభిః శక్తిభిః

ఇతి త్రింశో వర్గః

— ౦ —

అస్మాకం శుభహమానాం సఖీనాం సోమపాయినామ్
సఖే! సోమపాయిన్! వజ్రిన్! త్వాం వదా ప్రార్థయామహే

మంచిదవడల్ గల్గి సఖులై సోమమామఖున్
ఉంతుమామిత్ర! సోమపా! వజ్రీ! పార్థింతుమేము నిన్

యథా తవ యాజనార్థం హే సఖే వజ్రిన్ సోమపాః
కామయామహే చ వయం తథాస్తు త్వం తథా కురు

ఓ వజ్రీ! సఖా! సోమపా! నిన్నెట్టు లిష్టికోనమై
మేము కోరుచు నుందుమో యట్లే ఫేయుమయట్టులన్

అస్మాకం సంతు సంవదః ఇంద్రే సంతు సమృద్ధయః
తాభిర్వయ మున్నవంతో భవామ చ విరుంతరమ్

మాకవుత సంవదలు నింద్రుని కౌతబుద్ధులున్
వానిచే మేమన్నవంతు లయ్యెదము సుఖింతుము

హే ప్రగల్భ్య! త్వత్సదృశో విశ్వస్తః స్వయమేవహి
కామాన్ ప్రార్థితః స్తోతృభ్యోక్షమివ హి యచ్ఛసి

ఓప్రగల్భ్య! స్వయంబుగా నమ్మందగిన నీవలెన్
కోరంబడిస్తోతలకై కోర్కెలిచ్చెద విర్పటుఖ్

[illegible] వక్షిములకు వక్షకి నిచ్చువటు స్తోతలకు కోర్కెలిచ్చెదవనిభావము.

శశ్వదింద్రః ప్రోప్రుథద్భిర్జిగాయ నానదద్భిః శాశ్వసద్భి ర్ధనాని
స నో హిరణ్యరథం దంసనావాన్ స్వనః సనిత్రా స్వనయే వసోఽదాత్ 16

శశ్వత్ ఇంద్రః ప్రోప్రుథద్భిః పునః పునః సమర్థీభవద్భిః అశ్వైః
జిగాయ జితవాన్ నానదద్భిః పునః పునః హ్రేషద్భిః శాశ్వసద్భిః పునః
పునః ప్రశ్వసద్భిః నః నః సనితా దాతా సనయే లాభాయ స నః అదాత్

అశ్వినా వశ్వావత్యేషా యాతం శవీరయా
గోమద్దస్రా హిరణ్యవత్ 17

హే అశ్వినౌ! అశ్వావత్యా అశ్వవత్యా ఇషా ఏషణయా వేగవత్ప్రేరణయా
యాతం ఆయాతం శవీరయా త్వరగత్యా గోమత్ దస్రా కర్మనిష్పాదకౌ
ప్రజ్ఞానయుతం హిరణ్యవత్ తేజోయుతం ఆగమనమస్తు

సమానయోజనో హి వాం రథో దస్రావమర్త్యః
సముద్రే అశ్వినేయతే 18

సమానయోజనః హి వాం రథః దస్రౌ హే అశ్వినౌ అమర్త్యః నాశరహితః
సముద్రే వర్షోదకస్య ఆకాశే ఈయతే గచ్ఛతి

నాఘ్న్యస్య మూర్ధని చక్రం రథస్య యేమథుః
పరి ద్యామన్యదీయతే 19

నిఅఘ్న్యస్య అహంతవ్యస్య పర్వతస్య మూర్ధని చక్రం ఏకం రథస్య
యేమథుః నియామితవంతౌ పరి పరితః ద్యామ్ ద్యులోకం అన్యత్
ద్వితీయం చక్రం ఈయతే గచ్ఛతి

కస్తోషః కథప్రియే భుజే మర్తో అమర్త్యే
కం వక్షసి విభావరి 20

కః తే ఉషః హే ఉషోదేవి కథప్రియే స్తుతిప్రియే భుజే భోగాయ
ప్రభవతి మర్తః మర్త్యః అమర్త్యే హే మరణ వర్జితే కమ్ కం
మనుష్యం రక్షసే ప్రాప్నోషి విభావరి భాసంపన్నే

పునః పునః శక్తివద్భిః వదద్భిః శ్వాసిభిర్హయైః
పదేందో జితవాన్ ధనం స్వర్ణ రథం చ సహ్యదాత్
పలుమారు శక్తిగల్గి ధ్వనించు నూర్పువాజులన్
నిష్ణన్‌గెల్చె ధనమింద్రు నిచ్చెరథాలు బంగరున్

అశ్వతుల్యప్రేరణేన వేగేనాయాతమశ్వినౌ
కర్మప్రేరకానాం చ వో గతిర్జ్ఞాన బలాస్తు వై
అశ్వతుల్య ప్రేరణతో వేగ రండిటు అశ్వినుల్!
కర్మప్రేరకులై మీదురాశ జ్ఞానబలాఢ్యమౌ

హే అశ్వినౌ యువాం రథో యుక్తః సమానయోజనః
నాశహీనోఽ పరిచ్ఛిన్నో గగనే హి ప్రగచ్ఛతి
అశ్వినులారా! మీతేరు చక్కఁగాఁగూర్పఁబడ్డదై
నాశంబులేక యంతమే లేని మింటచరించును

స్థిరగిరే శ్శిరస్యేకం వాం రథచక్రమశ్వినౌ
నియమితవంతావన్యం గచ్ఛతి పరితో దివమ్
అశ్వినులారా! మీతేరి చక్రమొక్కటి కొండపై
నియమించిరింకొకటి మిన్నుచుట్టును పోవును

స్రుతిప్రియే మృత్యుహీన్యే త్వాముషోదేవి! కో వరః
భోక్తుం భువి ప్రభవతి ప్రాప్నోషి కం ప్రభాయుతే!
స్తుతిప్రియా! మృత్యుహీనా! ఉషోదేవి! యెవండునిన్
అనుభవింప శక్తుఁడౌ భాసినీ! వేనిఁబొందెదు

— o —

వయం హి తే అమన్మహ్యంతాదా పరాకాత్
అశ్వే న చిత్రే అరుషి 21

వయం హి తే త్వాం అమన్మహి ధ్యానం కృతవంతః ఆ అంతాత్ అంతపర్యంతం ఆ పరాకాత్ ద్వారాదారభ్య అశ్వే న అశ్వ ఇవ అవస్థితే చిత్రే అరుషి ఆరోచమానే

త్వం త్యేభిరాగహి వాజేభిర్దుహితర్దివః
అస్మే రయిం ని ధారయ 22

త్వం త్యేభిః తైః దివ్యైః ఆగహి ఆగచ్ఛ వాజేభిః సమృద్ధిభిః హే దుహితః ఉషః దివః ద్యులోకాత్ అస్మే అస్మాసు రయిం ధనం ని నితరామ్ ధారయ

ఇతి ప్రథమే మండలే షష్ఠోనువాకః

— ౦ —

ఋషిః హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః దేవతా-అగ్నిః త్రిష్టుప్ ఛందః

సప్తమోఽనువాకః

త్వమగ్నే ప్రథమో అంగిరా ఋషిర్దేవో దేవానామభవః శివః సఖా
తవ వ్రతే కవయో విద్మనాపసోఽజాయంత మరుతో భ్రాజదృష్టయః

త్వం అగ్నే ప్రథమః అంగిరాః అంగిరోనామకః ఋషిః అఙ్గిరసభూతః ద్రష్టా దేవః దేవానాం అభవః అభూః శివః శుభః సఖా తవ వ్రతే కవయః ద్రష్టారః విద్మనా వసః జ్ఞానేన అపాంసి కర్మాణి యేషాం తే అజాయంత మరుతః మరున్నామకదేవాః భ్రాజదృష్టయః భ్రాజత్ ఋష్టయః భ్రాజమానాయుధాః

అశ్వఇవారోచమానే విచిత్రే దేవి హే ఉషః
దూరే వా సమీపే వా తే ధ్యానే వయమవస్థితాః

గుఱ్ఱమట్లు వెల్గుదానా! విచిత్రా! దేవి ఓ ఉషా!
దూరాన దగ్గరన్ గాని నిన్నుధ్యానించు చుందుము

హే దుహితః ఉషోదేవిః త్వం జాతిభిశ్చ సమృద్ధిభిః
ద్యులోకాదిహ చాగచ్ఛ ధనమస్మాను ధారయ

ఓ దుహితః యుషోదేవిః నీవు దివంబు నుండియున్
ఆ సమృద్ధులతో రమ్ము మాయందు ధనముంచుము

ఇది ప్రథమ మండలమున ఆరవ అనువాకము

– o –

ఋషి హిరణ్య స్తూపుఁడు ఆంగిరసుఁడు దేవత అగ్ని త్రిష్టుప్ ఛందస్సు

ఏడవ అనువాకము సూక్తము 31

త్వమగ్నే ప్రథమోఽంగిరాః ఋషిర్దేవో దేవానామభవః శివః సఖా
తవ వ్రతే కవయో జ్ఞాతికర్మాణో ఽజాయంత మరుతో భ్రాజదాయుధాః

ఈవు తొలి యంగిరోనామ ఋషివెయగ్ని!
దేవులను దేవుఁడవు శుభుడీవు సఖివి
క్రాంత దర్శులు జ్ఞాతకర్మలు భ్రాజ
దస్త్రులు మరుత్తులొడవిరి త్వద్వ్రతాన

త్వమ'గ్నే ప్రథమో అంగి'రస్తమః కవిర్దేవానాం పరిభూ'షసి వ్రతమ్
విభువిశ్వస్మై భువ'నాయ మేధి'రో ద్విమాతా శయుః క'తిధా
చి'దాయవే' 2

త్వం అగ్నే ప్రథమః అంగిరస్తమః అతిశయేన అంగిరాః శ్రేష్ఠః కవిః
దేవానాం పరిభూషసి వ్రతమ్ అలంకరోషి విభుః విశ్వస్మై సర్వస్మై
భువనాయ మేధిరః మేధావాన్ ద్విమాతా ద్విలోక నిర్మాతా శయుః
శయానః కతిధా చిత్ కతివిధాభిః ఆయవే వససి

త్వమ'గ్నే ప్రథమో మా'తరిశ్వ'న ఆవిర్భ'వ సుక్రతూయా' వివస్వతే
అరే'జేతాం రోద'సీ హోతృపూర్వ్యేఽసఘ్నోర్భారమయ'జో మహో వ'సో 3

త్వం అగ్నే ప్రథమః మాతరిశ్వనే వాయవే ఆవిః భవ ఆవిర్భవ సుక్ర
తుయా సుకర్మేచ్ఛయా వివస్వతే ప్రకాశమానాయ యజమానాయ
అరేజేతామ్ అకంపేతామ్ రోదసీ హోతృపూర్వ్యే హోతా అగ్నిస్తావర-
దీయే అసఘ్నోః సోఢవానసి భారమ్ అయజః ఇష్టవానసి మహః
మహతః దేవాన్ హే వసోః ధవరూప

త్వమ'గ్నే మ'నవే ద్యామవాశయః పురూరవ'సే సుకృతే' సుకృత్త'రః
శ్వాత్రేణ యత్పిత్రోర్ముచ్య'సే వర్యా త్వా పూర్వ'మనయన్నాప'రం
పునః' 4

త్వం అగ్నే మనవే మనవశీలాయ ద్యాం ద్యులోకం అవాశయః ప్రకటిత
వాన్ పురూరవసే పురూ రవం కుర్వతే యజమానాయ సుకృతే
సుకర్మకారిణే సుకృత్తరః అతిశుభకారీ భూత్వా శ్వాత్రేణ క్షిప్రమధ
నేన యత్ యదా పిత్రోః మాతాపితృభూతయోః అరణీరూపద్యావా
పృథివ్యోః తాభ్యాం ముచ్యసే ముక్తో భవసి వరి అ త్వాం పూర్వం
అనయన్ అవరం పశ్చాత్ పునః

త్వమగ్నే ప్రథమః శ్రేష్ఠః కవిః దేవానాం వ్రతమలంకరోషి
సర్వస్మై భువనాయ విభుః మేధావాన్ ద్విలోక నిర్మాతా
కతి విద్యాభిః అయవే శయానో వపసి

ఈవు తొలిశ్రేష్ఠుండౌ కవివై వెలింగి!
దేవులవ్రతంబలంకరిం తీవునకల
జగతికివిభువై మతితో ద్విజగతికర్త
వయి వలుగతి నాయువువై వండి యలరుచుందు

హే వసో! త్వమగ్నే ప్రకాశమానాయ మాతరిశ్వనే సుకర్మేచ్ఛయా
ప్రథమః ఆవిర్భవ. రోదసీ అరేజేతామ్ హోతృవరణీయే యజ్ఞే యజ్ఞ
భారం సోఢవానసి మహతో దేవాన్ అయజః

గీ॥ ఓ వసూ! అగ్ని! వెలుగువాయువకీవు
ప్రథముఁడవయి సుకర్మేచ్ఛఁబ్రకటమగుము
ఊర్వమిన్నలు కదలుత హోతకోరు
నిష్ఠిభారమూనుము యజియింపుసురల

త్వం అగ్నే మనవశీలాయ పురుశబ్దం కుర్వతే సుకర్మణే
అతిసుకర్మకారీ భూత్వా ద్యులోకం ప్రకటితవాన్. యదా
అరణిరూపద్యావాపృథివీభ్యాం క్షిప్రమథనేన ముక్తో
భవసి తదా త్వాం పూర్వం పశ్చాత్ పునః అనయన్ గృహపతిం అకుర్వన్

గీ॥ ఓయగ్నీ! నీవు మనవ శీలుండవై బహుశబ్దమును జేసిన సత్కర్మచేసిన వానికై అతిశుభకర్మకారివై ద్యులోకమును ప్రకటపఱచితివి. ఎప్పుడు తల్లిదండ్రులకంటే యరణులనుండి శీఘ్రముగా మథించుటచే ముక్తుడ వైతివో అపుడేనిన్ను తూర్పు పడమరలకు ఋత్విక్కులు తెచ్చిరి.

త్వమ'గ్నే వృషభః పుష్టివర్ధ'న ఉద్య'తస్రుచే' భవసి శ్రవాయ్యః'
య ఆహు'తిం పరి వేదా వష'ట్ కృతి మేకాయు రగ్రే విశ ఆవివాససి 5

త్వం అగ్నే వృషభః అభీష్టవర్షితా పుష్టివర్ధనః ఉద్యతస్రుచే యజ-
మానాయ భవసి శ్రవాయ్యః శ్రవణీయః యః ఆహుతిం పరి పరితః
వేద వషట్ కృతిం ఏకాయుః అద్వితీయాయుః ప్రకాశయసి తయా
త్వంఅగ్రే విశః మనుష్యాన్ ఆవివాససి ప్రకాశయసి

ఇతి ద్వాత్రింశో వర్గః

— ం —

త్వమ'గ్నే వృజినవర్తనిం నరం సక్మ'న్పిపర్షి విదథే' విచర్షణే
యః శూర'సాతా పరి'తక్మ్యే' ధనే' దభ్రేభి'శ్చిత్ సమృ'తా హంసి భూయసః 6

త్వం అగ్నే వృజినవర్తనిం వర్జనీయమార్గమ్ నరం నక్మన్ సమవేతుం
యోగ్యే పిపర్షి పూరయసి విదథే జ్ఞానగమ్యే స్థానే హే విచర్షణే హే
విశిష్టదృష్టే! యః శూరసాతా శూరసేవ్యే పరితక్మ్యే పరితః గంతవ్యే
తకతిః గతికర్మా ధనే దభ్రేభిః చిత్ అల్పైరపి త్వదుపాసకైః సమృతా
సంగతా ప్రాప్తాయాంసత్యాం భూయసః అధికాన్ హంసి మారయసి.

త్వం తమ'గ్నే అమృతత్వ ఉ'త్తమే మర్తం' దధాసి శ్రవ'సే దివే ది'వే
యస్తా'తృషాణ ఉభయా'య జన్మ'నే మయః' కృణోషి ప్రచ అచ
సూరయే' 7

త్వం తం అగ్నే అమృతత్వే అమృతధర్మే ఉత్తమే మర్త్యం మర్త్యం
దధాసి ధారయసి శ్రవసే శ్రవణాయ దివే దివే యః యజమానః
తాతృషాణ అతితృష్ణాయుక్తః ఉభయాయ ద్వివిధాయ జన్మనే మనుష్య
దేవజన్మనే మయః సుఖం కృణోషి కరోషి ప్రచ ప్రియే అచ
సూరయే ప్రాజ్ఞాయ

త్వమగ్నే, యః యజ [illegible] అహ్వానార్థహోమక్రియాం వేద తస్మై ఉద్యతస్స్రిక్వాత్రాయ యజమానాయ అభీష్టవర్షిణీ వృష్టివర్ధనః శ్రవణీయో భవసి త్వం ఏకః జీవనః అగ్నే స్థితాన్ మనుష్యాన్ ప్రతి వషట్ కృతిం ప్రకాశయసి

ఓయగ్నీ! ఎవడైతే అహ్వానము కొఱకైన హోమ క్రియనెఱుంగునో అట్టివాఁడవై స్రిక్వాత్రాను పైకెత్తిన యజమానునికి అభీష్టములను వర్షించుచు వృష్టిని వృద్ధిపొందించుచు శ్రవణీయుఁడవునై యున్నావు. నీవు ఒకేరకమైన జీవనము గలవాఁడవు ఎదుటనున్నమనుష్యులకు వషట్కారమును ప్రకాశింపఁ జేయుచున్నాఁడవు

ఇది ముప్పది రెండవ వర్గము

- ౦ -

విశిష్టదృష్టిం త్వం అగ్నేవర్జనీయమార్గం వరం సమవేతుం యోగ్యే జ్ఞాన-గమ్యస్థానే పూరయసి సః త్వం శూరసేవ్యే వరితః శ్రమేణ ప్రాప్తవ్య ధనే విషయే త్వదుపాసకైః సంగతౌ ప్రాప్తాయాం సత్యాం అధికాన్ శత్రూన్ మారయసి

విశిష్ట దృష్టిగల యో యగ్నీ, నీవు ఎవనిచేనమనుష్యుని కలవఁడగిన జ్ఞానముచే పొందదగిన స్థానమునఁగూర్తువు నీవు శూరులు పొందదగిన శ్రమసాధ్యమైన ధనము విషయములో వానిని గోరువారి సంగతి కొరకగా అనేకుల శత్రులఁజంపుచున్నావు

అగ్నే! త్వం తం మర్త్యం ఉత్తమే అమృతత్వే దినే దినే శ్రుతిసంపత్తయే స్థాపయసి ఇహవర మమష్య దేవ జన్మనే అతితృష్ణాయుక్తః తస్మై శూరయే సుఖం ప్రియం చ సర్వతః కరోషి

ఓ యగ్నీ! నీవు అమర్త్యుని ఉత్తమమైన యమృతత్వమందు దిన దినమందు శ్రుతిసంపత్తి కొఱకు స్థాపించుచున్నావు. ఈ మనుజ దైవ జన్మ కొఱకు మిగులఆశతోఁగూడినవాఁడవై ఆ ప్రాజ్ఞునికై సుఖమును ప్రియమును అన్నివైపుల చేయుచున్నావు.

త్వం నో' అగ్నే సనయే ధనా'నాం యశసం కారుం కృ'ణుహి స్తవా'నః
ఋధ్యామ్ కర్మావసా నవేన దేవైర్ద్యా'వాపృథివీ ప్రావేతం నః 8

త్వం నః మాం సనయే లాభాయ ధనానాం యశసం యశోయుక్తం
కారుం కర్తారం కృణుహి కురు స్తవానాః స్తూయమానాః
ఋధ్యామ ఋద్ధిం ప్రాప్నుయామ కర్మ అవసా కర్మణా నవేన దేవైః
సహ ద్యావాపృథివీ ప్రావతం ప్రకర్షేణ వర్ధయేయామ నః

త్వం నో' అగ్నే పిత్రోరుపస్థ ఆ దేవో దేవేష్వన'వద్య జాగృ'విః
తనూకృద్బో'ధి ప్రమ'తిశ్చ కారవే త్వ కల్యాణ వసు' విశ్వమోపి'షే 9

త్వం నః అగ్నే పిత్రోః ద్యావాపృథివ్యోః ఉపస్థే సమీపే ఆ ఆసీనః
దేవ దేవేషు హే అనవద్యః జాగృవిః జాగరణశీలః తనూకృత్ నవశరీర
కారీ భూత్వా బోధి బుధ్యస్వ ప్రమతిః చ భవ కరవే స్తోత్రకర్త్రేత్వం
కల్యాణః వసు విశ్వం ఆపిషే అవవ

త్వమ'గ్నే ప్రమ'తిస్త్వం పితాసి' నస్త్వం
వ'యస్కృత్ తవ' జామయో' వయమ్
వం త్వా రాయః' శతినః సం స'హస్రిణః'

[illegible] యంతీ ప్రతహామ దాశ్వ[illegible]

[illegible]వం అగ్నే ప్రమతిః త్వం పితా అసి నః త్వ వయస్కృత్ ఆయు[illegible]
[illegible]రీ తవ జామయః బంధవః వయమ్ యంతి సం వం త్వాం రాయ[illegible]
[illegible]నాని శతం సం తం సహస్ర సువీరం త్వాం ప్రతయాం ప్రతపాలకం
[illegible]

అగ్నే త్వం మాం ధనానాం లాభాయ యశోయుక్తం కర్తారం స్తూయమానం కురు ఋద్ధిం ప్రాప్నుయామ. నవేన కర్మణా నః కర్మదేవైః సహ ద్యావా పృథివీ ప్రవర్ధయేథామ్

ఓయగ్నీ నీవునన్ను ధనలాభము కొఱకు యశస్సుతోఁ గూడిన కర్తగ స్తుతింపబడినవాఁడవై చేయుము. సమృద్ధినిపొందుదముగాక క్రొత్త కర్మతో మాకర్మను దేవులతో గూడ భూమ్యాకాశములను వర్ధిల్ల జేయుదము గాక

అగ్నే త్వం నః పిత్రోః ద్యావా పృథివ్యోః సమీపే ఆసీనోభవ త్వం దేవేషు దేవః. హే అనవద్య! త్వం జాగరణశీలః. త్వం నవశరీరకారీ ప్రమతిః చ భూత్వా స్తోత్రకర్త్రే యజమానాయ ఋధ్యవ్య కల్యాణరూపః త్వం విశ్వం వసు ఆవసి

ఓ యగ్నీ! నీవుమాకు తల్లిదండ్రులైన భూమ్యాకాశముల సమీపమున గూర్చుందుము. ఓనిష్కల్మష! నీవుదేవులలో దేవుఁడవై జాగరణశీలుఁడవై యున్నావు నీవుమాకు శరీరమునిచ్చి ప్రజ్ఞానివై స్తోత్రము చేయు యజమానునికి బోధింపుము. కల్యాణరూప! నీవు సర్వధనము మొలవీయుచున్నావు

అగ్నే! త్వం ప్రమతిః త్వం ఆయుష్కారీ పితా అసి. వయం తవ బంధవః తం త్వాం శతం ధనాని యంతి. అదామ్య మవీరం ప్రతిపాలకం తం త్వాం యంతి

ఓయగ్నీ! నీవు విజ్ఞానివి నీవు ఆయుద్దాయియగు తండ్రివి మేమునీ బంధువులము అట్టి నిన్ను ధనాలను పొందును అదామ్య! మవీరుఁడవైన ప్రతిపాలకుడవై నిన్ను సహస్రధనము పొందును

ముప్పది మూడవ వర్గము

— o —

త్వామ'గ్నే ప్రథమమాయుమాయవే'దేవాఅ'కృణ్వన్నహు'షస్యవిశ్పతిమ్
ఇలా'మకృణ్వన్ మను'షస్య శాస'నీం పితుర్యత్పుత్రో మ'మకస్య
జాయ'తే 18

త్వాం అగ్నేః ప్రథమ ఆయు మానుషం ఆయవే దేవా అకృణ్వన్ అకుర్వన్ నహుషస్య మానుషస్య విశ్పతిమ్ రాజానం ఇలాం వశ్యంతీం వాచం అకృణ్వన్ అకుర్వన్ మానుషస్య శాసనీం ఉపదేశినీం పితుః పాలకస్య యత్ యదా పుత్రః మామకస్య జాయతే

త్వం నో' అగ్నే తవ' దేవ పాయుభి'ర్మఘోనో' రక్ష తన్వ'శ్చ వంద్య
త్రాతా తోకస్య తన'యే గవా'మస్యని'మేషం రక్ష'మాణస్తవ' వ్రతే 17

త్వం నః అస్మాన్ అగ్నే తవ దేవ పాయుభిః పాలనైః మఘోనః ధనవతః రక్ష తన్వః చ శరీరాణి హే వంద్యః త్రాతా తోకస్య సంతానస్య తనయే తనయస్య గవాం గోరూపరశ్మిధనానాం అసి అనిమేషం రక్ష మాణః తవ వ్రతే

త్వమ'గ్నే యజ్వ'నే పాయురంత'రోఽనిషంగాయ' చతురక్ష ఇ'ధ్యసే
యో రాతహ'వ్యోఽవృకాయ ధాయ'సే కీరేశ్చిన్మంత్రం మన'సా
వనోషి తత్ 18

త్వం అగ్నే యజ్వనే యజమానాయ పాయుః పాలయితా అంతరః పన్నిక్షిప్తః అనిసంగాయ నిత్యాంతసంగ రహితాయ యజమానాయ చతురక్షః చతుర్నేత్రో భూత్వా త్రిలోకేషు తురీయధామని చ ఇధ్యసే దీప్యసే యః రాతహవ్యః దత్తహవిష్కః అవృకాయ అహింస్రాయ తుభ్యం ధాయసే పోషకాయ కీరేః చిత్ కస్యచిత్ స్తోతుః మంత్రం మనసావనోషి యాచసే

అగ్నే దేవాః మనుష్యస్య అర్థాయ మనుష్యస్య విశ్వపతిం
ప్రథమం ఆయుః అకుర్వన్ యః మానుషస్య పితుః
పుత్రః జాయతే తదా మనుష్యస్య ఉపదేష్ట్రీం ఇలాం
వక్ష్యంతీం వాచం అకుర్వన్
ఓ యగ్నీ! దేవతలు మనుష్యునికొఱకు ప్రయోజనముకై విశ్వపతిని
మొదట ఆయుష్మంతుడ్డ చేసిరి. ఎవడు తండ్రినైననాకు పుత్రుడు పుట్టు
చున్నాడో అవుడు మనుష్యునికి ఉపదేశించి వక్ష్యంతి అను
వాక్కును జేసిరి.

వంద్య అగ్నే! దేవ ధనవత్తః అస్మాన్ అస్మాకం
శరీరాణి చ తవ రక్షణైః రక్ష. తవ వ్రతే అనిమేషం
రక్షమాణః గవాం సంతానస్య తనయస్య త్రాతా అసి

నమస్కరింపదగిన ఓ అగ్నిదేవా! ధనముగల మమ్ములను మా శరీ
రములను నీరక్షణలచే రక్షింపుము. నీవ్రతమందు అనిమేషము రక్షించు
చున్నవాడవై చిద్రశ్మి రూపగోవుల సంతానమును నా తనయుని
సంతానమును రక్షించువాడవుకమ్ము.

అగ్నే త్వం నితాంతసంగరహితాయ యజమానాయ పాలయితా
భూత్వా సమీపస్థః చతుర్నేత్రః దీప్యసే! యః యజమానః
అహింస్రకాయ పోషకాయ దత్తహవిష్కః తం సంస్తోతురేవ తన్మంత్రం
మనసా యాచసే

ఓయగ్నీ! నీవు ఏమాత్రము సంగములేని యజమానుని కొఱకు రక్ష
కుడవై దగ్గఱగానుండి త్రిలోకములందు నాలుగవస్థానమున నాలుగు
నేత్రములుగల వాడవై ప్రకాశించు చున్నావు. ఏ యజమానుడు
అహింసకుడైన పోషకునికి హవిస్సిచ్చెనో దానిని ఆ స్తోత యొక్క
మంత్రమునే మనస్సువే గోరుచున్నావు.

త్వమ'గ్నే, ఉరుశంసా'య వాఘతే'
స్పార్హం యద్రేక్ణః' పరమం వనోషి, తత్
అధ్రస్య' చిత్ప్రమ'తిరుచ్యసే పితా ప్ర
పాకం శాస్సి, ప్రదిశో'విదుష్ట'రః 14

త్వం అగ్నే ఉరుశంసాయ బహుస్తుతయే వాఘతే మేధావినే స్పార్హం స్పృహణీయం యత్ రేక్ణః ధనం అస్తి పరమం వినోషి కామయసే తత్ అధ్రస్య చిత్ సమంతతః ధారణీయస్య ప్రమతిః ప్రకృష్టమతిః ఉచ్యసే పితా పాలకః ప్ర పాకం అతిశిశుం శాస్సి అనుశిష్టం కరోషి ప్రదిశః విదుష్టరః అతివిద్వాన్ భూత్వా

త్వమ'గ్నే, ప్రియ'తదక్షిణం నరం
వర్మే'వ స్యూతం పరి' పాసి విశ్వతః'
స్వాదుక్షద్మా, యో వ'సతౌ'
స్యో'నకృజ్జీ'వయాజం యజ'తే సోపమా దివః 15

త్వం అగ్నే ప్రియతదక్షిణం నరం స్యూతం నిష్పాదితం వర్మ కవచమ్ ఇవ పరి పాసి విశ్వతః సర్వతః స్వాదుక్షద్మా స్వాదుభక్ష్యః యః వసతౌ స్యోనకృత్ అతిథీనాం సుఖకారీ యః చ జీవయాజం జీవేన యజతీతి యజతే. సః ఉపమా. సమీపవర్తీ దివః ద్యులోకస్య

ఇతి చతుస్త్రింశో వర్గః

— ం —

ఇమామ'గ్నే శరణిం' మీమృషో న
ఇమమధ్వా'నం' యమగామ' దూరాత్
అపః పితా ప్రమ'తిః సోమ్యానాం
భూమి'రస్యృషి, కృన్మర్త్యా'నామ్ 16

ఇమాం అగ్నేః శరణిం హింసాం మీమృషః క్షమస్వ నః ఇమం అధ్వానం మార్గం ఆగామ గతవంతః దూరాత్ అపః ఇష్టప్రాపయితా పితా పాలకః ప్రమతిః సోమ్యానాం సోమార్హాణాం దేవానాం అసి ఋషికృత్ దర్శనకృత్ మర్త్యానామ్

అగ్నే బహుస్తుతయే మేధావినే స్పృహణీయం
వరమం యత్ ధనమస్తి తత్ ధనం త్వం కామయసే
ప్రమతిః త్వం సమంతతః ధారణీయస్య పాలకః ఉచ్యసే అతివిద్వాన్
త్వం ప్రదిక్షు బాలకమపి అనుశిష్టం కరోషి

ఓ యగ్నీ! బహుస్తుతులచేయు మేధావియైన యజమానుని కిష్టమైన గొప్పతనమేది యున్నదో దానిని నీవుగోరుచున్నావు. విజ్ఞానివైన నీవు అంతట గోరదగిన దానికి పాలకుఁడవని చెప్పఁబడుచున్నావు. మిగుల విద్వాంసుఁడవైన నీవు అన్నిదిక్కుల బాలునిగూడ అనుశాసించుచున్నావు.

త్వం అగ్నే పవిత్రదక్షిణం వరం బద్ధం కవచమివ
సర్వతః పరిపాలయసి యః రుచికరాన్న
వసతౌ అతిథీనాం సుఖకారీ యావత్
యజతే సద్యులోకస్య సమీపవర్తీ భవతి

ఓ యగ్నీ నీవు పవిత్రదక్షిణగల మనుష్యులు ధరించిన కవచమువలె అన్నివైపుల నుండి రక్షించుచున్నావు ఎవఁడు రుచికరాన్నము గలిగి ఇంటికివచ్చిన యతిథులకు సుఖముగూర్చుచు యావజ్జీవము యజించునో వాడు స్వర్గలోకమునకు దగ్గఱగా నుండును.

ఇది ముప్పది నాల్గవ వర్గము

- o -

అగ్నే ఇమాంహింసా క్షమస్వ యం ఇమం మార్గం దూరాత్
గతవంతః తం ప్రాప్నుహి. త్వం ఇష్టప్రాప యితా
ప్రమతిః సోమార్హదేవానాం భూమిరసి మర్త్యానాం
దర్శనకృత్ అసి

అగ్నీ నీవు మేముచేయు హింసమ క్షమించుము ఏ మార్గముమ దూరమునుండి పోయితిమో దానిని నీవుజేరుము నీవు మాకిష్టములను గూర్చువాఁడవు విజ్ఞానివి సోమమునకుతగ్గ దేవులకు స్థానమీవు మర్త్యులకు నన్మార్గదర్శకుడవు

మ॒ను॒ష్వద॑గ్నే అంగిర॒స్వదం॑గిరో॒ యయా॑తి॒వత్ సద॑నే పూర్వ॒వచ్ఛ॑చీ॒
అచ్ఛ॑ యా॒హ్యా వ॑హా॒ దైవ్యం॒ జన॒మాసా॑దయ బ॒র্হిషి॒ యక్షి॑
చ ప్రి॒యమ్ 17

మనుష్వత్ మనోరివ అగ్నే అంగిరస్వత్ హే అంగిరసఋషేరివ అంగిరస
ఇవ యయాతేరివ సదనే పూర్వవత్ పూర్వేషామివ గచ్ఛ శుచేః దీప్తాగ్నే
అచ్ఛ అభిముఖం గచ్ఛ యాహి ఆగచ్ఛ ఆ వహ ఆనయ దైవ్యజనే
ఆసాదయ ఉపవేశయ బర్హిషి ఆస్తీర్ణే ఆసనే యక్షి యజ

ఏ॒తేనా॑గ్నే॒ బ్రహ్మ॑ణా వావృధస్వ॒ శక్తీ॑ వా॒ యత్తే॑ చ॒కృ॒మా వి॒దా వా
ఉ॒త ప్ర ణే॑ష్య॒భి వస్యో॑ అ॒స్మాన్త్సంన్నః॑ సృజ సుమ॒త్యా వాజ॑వత్యా ॥8

ఏతేన అగ్నే బ్రహ్మణా స్తుతిమంత్రేణ వావృధస్వ అత్యంతం వర్ధస్వ
శక్తీ వా శక్త్యా వా యత్ తే చకృమ కృతవంతో వయం విదా వా
జ్ఞానేన వా ఉత అపిచ ప్ర నేషి ప్రాపయసి అభి వస్యః వసీయః
వసుమత్తరం శ్రేయః అస్మాన్ సమ సమ్యక్ నః సృజ సుమత్యా వాజ
వత్యా సమృద్ధిమత్యా

ఇతి పంచత్రింశో వర్గః

హిరణ్యస్తూప అంగిరసః ఇంద్రః దేవతా త్రిష్టుప్ 32 సూక్తం

ఇంద్ర॑స్య॒ను వీ॒র্যా॑ణి ప్రవోచం॒ యాని॑ చకార॒ ప్రథ॒మాని॑ వ॒జ్రీ
అహ॒న్నహి॒మన్వ॒పస్త॒తర్ద॒ ప వ॒క్షణా॒ అభి॑నత్ పర్వ॒తానామ్ 1

ఇంద్రస్య ను వీర్యాణి ప్ర వోచం వ్రీభవీమి యాని చకార ప్రథమాని
ప్రధానాని వజ్రీ అహన్ హతవాన్ అహిం మేఘం అను అపః తతర్ద
హింసితవాన్ వ్రి వక్షణా వ్రివహణశీలాః పర్వతానామ్
నదీః అభినత్ ప్రభిన్నవాన్

అగ్నే! శుచే! హే అంగిరః అస్మాకం వదసే
అభిముఖం మనురివ అంగిరో ఋషిరివ యయాతి
రివ పూర్వ్యే ఇవ ఆయాహి. దైవం జనం
ఆనయ ప్రియం ఆనవే ఉపవేశయ యజ చ

అగ్ని శుచీ!! అంగిరా! మాయింటి ముందు మనువువలె అంగిరో ఋషి వలె యయాతివలె పూర్వులవలె రమ్ము. దైవజనమును రప్పింపుము. ప్రియమైన జనుని ఆసనమున గూర్చుండ బెట్టుము. యజింపుముకూడ

అగ్నే వయం శక్త్యా జ్ఞానేన వా ఏతే స్తోత్రం కృతవంతః
ఏతేన స్తుతిమంత్రేణ అత్యంతం వర్ధస్వ. అపి చ
అస్మాన్ అభి వసుమత్తరమ్ ప్రణయసి.
సమృద్ధిమత్యా సుమత్యా సంయోజయ

అగ్ని మేము స్వశక్తితో గాని జ్ఞానముతోగాని నీ స్తోత్రము చేసితిమి. ఈ స్తుతి మంత్రముతో మిక్కిలి వర్ధిల్లుము. మరియు మమ్ములను మిక్కిలి ధనముగలుగునట్లు నడుపుచున్నావు. సమృద్ధిగ సుమతితో మమ్ము కలుపుము.

ఇది ముప్పది యైదవ వర్గము

– o –

యాని ప్రధానాని వీర్యాణి వజ్రీ ఇంద్రః చకార
తాని ప్రబ్రవీమి ఇంద్రః మేఘం హతవాన్. పశ్చాత్
అపః భూమౌ పాతితవాన్. పర్వతానాం
ప్రవహనశీలాః నదీః ప్రభిన్నవాన్

ఏ ప్రధానములైన వీర్యములను వజ్రియైన యింద్రుఁడు చేసెనో అవి చెప్పెదము. మేఘమును గొట్టెను. పిదప నీటిని భూమియందు పడవైచెను. పర్వతములలో ప్రవాహించు స్వభావముగల నదులను భిన్నము చేసెను.

అహన్నహిం పర్వతే శిశ్రియాణం త్వష్టాస్మై వజ్రం స్వర్యం తతక్ష
వాశ్రా ఇవ ధేనవః స్యందమానా అంజః సముద్రమవ జగ్మురాపః 2

అహన్ హతవాన్ అహిం మేఘం పర్వతే శిశ్రియాణం నిలీనం. త్వష్టా
అస్మై వజ్రం స్వర్యం స్వర్గసంబంధినం తతక్ష తనూకృతవాన్. వాశ్రాః
అంబారవోపేతాః ఇవ ధేనవః స్యందమానాః అంజః ఋజుమార్గేణ
సముద్రం అవ జగ్మః ప్రాప్తాః అపః

వృషాయమాణో వృణీత సోమం త్రికద్రుకేష్వపిబత్ సుతస్య
ఆ సాయకం మఘవాదత్త వజ్రమహన్నేనం ప్రథమజామహీనామ్
3

వృషాయమాణః వర్షితేవాచరన్ ఇంద్రః వృణీత సోమం. త్రికద్రుకేషు
జ్యోతిః గౌః ఆయుః ఇతి నామకయాగాః త్రికద్రుకాః తేషు అపిబత్.
సుతస్య అభిషుతస్య సోమస్య భాగం ఆ సాయకం మఘవా ఆదత్త
స్వీకృతవాన్. వజ్రం అహన్ హతవాన్ ఏనమ్ ప్రథమజానాం అహీనాం
మేఘానాం

యదింద్రాహన్ ప్రథమజామహీనామాయినామమినాః ప్రోతమాయాః
ఆత్సూర్యం జనయన్ద్యాముషాసం తాదీత్నా శత్రుం న కిలా
వివిత్సే 4

యత్ యదా ఇంద్ర అహన్ హింసితవాన్ ప్రథమజా ప్రథమజం
మేఘం అహీనాం మేఘానాం ఆత్ తతః పరమ్ మాయినాం అమినాః
ప్రజాశితవానసి ఉత అపి మాయాః ఆత్ అనంతరం సూర్యం జనయన్
ప్రకాశయన్ ద్యాం ఉషసం తాదీత్నా తదానీమ్ శత్రుం నకిలావివిత్సే
లబ్ధవానసి

అహన్ వృత్రం వృత్రతరం వ్యంసమిన్ద్రో వజ్రేణ మహతా వధేన
స్కంధాంసీవ కులిశేనా వృక్ణాహిః శయత ఉపపృక్ పృథివ్యాః 5

పర్వతం ఆశ్రితవంతం మేఘం ఇంద్రః హింసితవాన్
అస్మై త్వష్టా స్వర్గలోకీయం వజ్రం తనూకృతవాన్
స్యందమానాః అపః సముద్రం ఋజుమార్గేణ హంబా-
రవాః ధేనవ ఇవ అవజగ్ముః

పర్వతమును ఆశ్రయించిన మేఘమును ఇంద్రుఁడు హింసించెను. త్వష్టవీనికై స్వర్గలోకపు వజ్రమును సానపట్టెను. ప్రవహించుచు నీళ్ళు సముద్రమును ఋజుమార్గముగా అంబా అని అఱచుగోవులవలె జేరినవి.

వర్షితేవ ఇంద్రః సోమం అవృణోత్ జ్యోతిః గౌః.
ఆయురితినామక త్రికరూప యాగేషు అభిషుతస్య
సోమస్య భాగం అపిబత్. మఘవా సాయకం
వజ్రం స్వీచకార. మేఘానాం ప్రథమజం ఏనం మేఘం జఘాన్

కోరికలను వర్షించువాఁడు వలె ఇంద్రుఁడు సోమరసమును గోరెను. జ్యోతి గోవు ఆయువు అనుపేర్లుగల మూఁడు యాగములందు తీయఁబడిన సోమభాగమును త్రాగెను. ఇంద్రుఁడు ఆయుధముగ వజ్రమును స్వీకరించెను. మేఘములలో మొదటి మేఘమును గొట్టెను.

ఇంద్రః యదా మేఘానాం ప్రథమజం మేఘం హతవానసి.
అతః పరం మాయినాం మాయా అపి ప్రణాశిత వానసి.
అనంతరం సూర్యం దివం ఉషసం చ జనయసి ప్రకాశయసి
తదానీం శత్రుం న లబ్ధ వానసి

ఇంద్రా! ఎప్పుడు మేఘములలో మొదటి మేఘమును గొట్టితివో అపుడు పిదప మాయావులయొక్క మాయలను గూడ నశింపఁజేసితివి. పిదప సూర్యుని దినమును ఉషస్సును ప్రకాశింపఁజేసితివి. పిదప ఇంక శత్రువును పొందలేదు.

ఇంద్రః వృత్రం అత్యావరతం మేఘరూపవృత్రాసురం వజ్రేణ
మహతా ప్రహారేణ విగతాంసం యథా తథా హింసితవాన్
కులిశేన విచ్ఛిన్నాని వృక్షస్కంధానీవ వృత్రః
పృథివ్యాః అధః శేతే

అహన్ వృత్రం లోకావరకమేఘ రూపాసురం వి అంసమ్ విగతాంసమివ ఇంద్రః వజ్రేణ మహతా వధేన వ్రహారేణ స్కంధాంసి ఇవ కులిశేన వివృక్ణా విశేష ఛిన్నాని అహిః మేఘః శయతే శేతే ఉపపృక్ సమీపస్థః పృథివ్యా భూమేః

ఇతి షట్త్రింశో వర్గః

-౦-

అయోద్ధేవ' దుర్మద' ఆహి జు'హ్వే మహావీ'రం తు'విబాధమృ'జీ'షమ్
నాతా'రిదస్య' సమృ'తిం వధానాం సం రు'జానా'ః పిపిష' ఇంద్రశత్రుః 6

అయోద్ధా ఇవ అన్యయోద్ధృరహితః దుర్మదః ఆ హి జుహ్వే ఆహూతవాన్. మహావీరం తువిబాధం తువి శత్రుః బాధమానం ఋజీషమ్ అపావర్జకం శత్రూణాం న ఆతారీత్. అస్య సమృతిం సంగమం వధానాం ప్రహారాణాం సం సమ్యక్ రుజానాః నదీః పిపిషే సంపిష్టవాన్ ఇంద్రశత్రుః వృత్రః

అ'పాద'హ'స్తో అ'పృతన్య'దింద్ర'మాస్య' వజ్ర' మధి'సానో' జఘాన
వృష్ణో' వధ్రిః ప్రతి'మానం'బుభూ'షన్ పురు'త్రా వృ'త్రో అ'శయ'ద్వ్యస్తః 7

అపాత్ అపాదః అహస్తః అపృతన్యత యుద్ధమైచ్ఛత్ ఇంద్రమ్ ఇంద్రం వ్రతి ఆ అస్య వృత్రస్య వజ్రమ్ అధిసానౌ జఘాన వృష్ణః రేతోవర్షశీలస్య పుస్త్వసహితస్య వధ్రిః ఛిన్నముష్కః వ్రతిమానం ప్రతిరూపం బుభూషన్ ప్రాప్తుమిచ్ఛన్ పురుత్రా బహ్వంగేషు అశయత్ అశేత వ్యస్తః విక్షిప్తాంగః

వ'దం వ ఛి'న్నమ'ముయా శయా'నం మనో' రుహా'ణా అతి' యం'త్యాపః'
యాశ్చి'ద్వృత్రో మ'హి'నా పర్యతి'ష్ఠత్తాసామహిః పత్సుతః' శీర్బ'భూవ 8

వదం వ వదమివ ఛిన్నం అముయా అనయా దశయా శయానం మనః రుహాణాః ఆరోహంత్యః అతియంతి 'అతిక్రమ్య గచ్ఛంతి ఆపః జలాని యాః ఉప ఏవ వృత్రః మహినా స్వమహిమ్నా పర్యతిష్ఠత్ పరివృత్య స్థితవాన్ తాసాం ఉపాం అహిః మేఘరూపవృత్రః పాదాత్ అధః శీః శయానః బభూవ

ఇంద్రుఁడు వృత్రుని మిగులనావరించిన మేఘరూప వృత్రాసురుని వజ్రముచే గొప్పదెబ్బతో భుజములు తెగిన వానినిగా గొట్టెను. వజ్రము చే దెగఁగొట్ట బడిన చెట్టుకొమ్మ వలె వృత్రుఁడు భూమిక్రిందపడెను.

ఇది ముప్పది యాఱవ వర్గము

అన్యయోద్ధృరహితః దుర్మదః వృత్రః మహావీరం ప్రభూత
శత్రుబాధకం శత్రూణాం అపావర్జకం ఇంద్రం
ఆహూతవాన్. అస్య ప్రహారాణాం స్మృతిం తరితుం న
అశక్నోత్. స ఇంద్రశత్రుః వృత్రః నదీః సంపిష్టవాన్

ఎదుర్కొను ఇతర యుద్ధభటులులేని దుర్మదుఁడైన వృత్రుఁడు మహావీరుఁడై శత్రుబాధకుడై శత్రువుల తుడిచివేయ నింద్రుని పిలచెను. ఈతని దెబ్బల స్మృతిని వృత్రుడు దాటలేక పోయెను ఆ ఇంద్రశత్రువు వృత్రుడు క్రిందపడిదొర్లి నదులను నలగ గొట్టెను.

అపాదో ఽహస్తో ఽపి ఇంద్రం ప్రతి యుద్ధం కర్తుమైచ్ఛన్
తదా అస్య వృత్రస్య సానుతుల్య వక్షస ఉపరి
ఇంద్రః వజ్రం ప్రహరతవాన్. పుంస్త్వ రహితో వృత్రః
పుంస్త్వసహితం అనుకుర్వన్ అతిష్ఠత్. ఇంద్రహతః
బహ్వంగేషు విక్షిప్తాంగః భూమౌ అశేత

కాళ్ళు చేతులులేని వాఁడయ్యును వృత్రుఁడు ఇంద్రునితో యుద్ధము చేయఁగోరెను. ఇంద్రుఁడు అవృత్రుని చతియవంటి వక్షఃస్థలమున వజ్రముతో గొట్టెను. పుంస్త్వములేని వాఁడయ్యును వృత్రుఁడు ఇంద్రునితో యుద్ధము చేయఁగోరి పుంస్త్వము గలవాని వలెనే రించెను. కాని ఇంద్రుఁడు వానినిగొట్టగా విక్షిప్తాంగుడై భూమిపైపడెను.

అనయా దశయా శయానం అపః అతిక్రమ్య
మనః అరోహంత్యః భిన్నం నదమివ గచ్ఛంతి. వృత్రః
స్వమహిమ్నా యాః అవనీవ పరివృత్య స్థితవాన్.
మేఘరూప వృత్రతాసామపాం పాదాదధః శయానో బభూవ

ఈ స్థితిలో పరున్న వృత్రుని నీళ్లు అతిక్రమించి మనస్సునుఎక్కి భిన్నమైన నదమువలె వెళ్లుచున్నవి. తన మహిమచే ఆనీళ్లను త్రిప్పి వృత్రుడు ఆ నీళ్ల క్రింద పరుండెను.

నీ॒చావ'యా అభవద్వృ॒త్రపు॒త్రేంద్రో' అస్యా॒ అవ॒ వధర్జభార
ఉత్త'రా॒ సూరధ'రః పు॒త్ర ఆ'సీద్దాను'ః శయే స॒హవ'త్సా॒ న ధే॒నుః 9

నీచావయా నీచశాఖా నీచబాహుః అభవత్. వృత్రపుత్రా వృత్రమాతా ఇంద్రః అస్యాః వృత్రమాతుః అవ అధః వధః వధకారకం వజ్రం జభార ప్రహృతవాన్ ఉత్తరా ఉపరి స్థితా సూః మాతా అధరః పుత్ర ఆసీత్ దానుః దానవీ వృత్రమాతా శయే శయనం కృతవతీ సహవత్సా న ఇవ ధేనుః

అతి'ష్ఠంతీనామనివేశ॒నానాం॒ కాష్ఠా'నాం॒ మధ్యే॒ నిహి'తం॒ శరీర'మ్
వృత్రస్య' నిణ్యం॒ విచ ర॒ంత్యాపో' దీ॒ర్ఘం తమ॒' ఆశ'య॒దింద్ర'శత్రుః 10

అతిష్ఠంతీనాం అనివేశనానాం కాష్ఠానాం జలానాం మధ్యే వృత్రస్య నిహితం శరీరం వృత్రస్య నిణ్యం గుప్తం విచరంతి అపః దీర్ఘం తమః నిద్రారూపమరణం ఆశయత్ ఆశ్రయత్ ఇంద్రశత్రుః

ఇతి సప్తవింశో వర్గః

– ౦ –

దా॒నవ'త్నీ॒రహి'గోపా అతిష్ఠ॒న్నిరు'ద్ధా అప॑ః వ॒ణినే'వ॒ గావ॑ః
అ॒పాం బిల॒మపి'హితం॒ యదాసీ'ద్వృ॒త్రం జఘ॑న్వాం॒ అప॒ తద్వవార 11

దానవత్నీః విశ్వ క్షవయిత్రీవృత్రపత్నీః అహిగోపాః వృత్రరక్షకాః అతిష్ఠన్. నిరుద్ధాః అపః వణినా ఇవగవాం అపహర్త్రా వణినామకాసురేణ గావ ఇవ అపాం బిలం అపిహితం యత్ ఆసీత్ తత్ర వృత్రం జఘన్వాన్ హతవాన్ అపః తత్ బిలం వవార ఆవావృతవాన్

అశ్వ్యో॒ వారో' అభవ॒ స్తదింద్ర॒ స్మృ॒కే యత్త్వా' వ్ర॒త్యహన్దే॒వ ఏకః॑
అ'జయో॒ గా అజ॑యః॒ శూర సోమ॒మవా॑సృజః॒ సర్త॒వేసప్త॒ సింధూన్ 2

అశ్వస్య అశ్వసంబంధి వారః వాలః మక్షికాదివారయితా అభవః తత్ తదా ఇంద్రః స్మృకే వజ్రే యత్ యదా త్వాం వ్రతి అహన్ హతవాన్ దేవ ఏకః ఇంద్రః గాః అజయః జితవానసి. అజయః శూరసోమం అవాసృజః అవసృష్టవాన్. సర్తవే ప్రవాహరూపేణ సారయితుం సప్త సింధూన్ సప్తనదీః

వృత్రపుత్రా మాతా అధః స్థితబాహు శాఖా అభవత్. ఇంద్రః
అస్యా మాతుః అద్య వధసాధనం వజ్రం ప్రహృతవాన్ తదా
మాతా ఉపరిస్థితా పుత్రః వృత్రః అధః స్థితః సా దానవీ
మాతా నవత్వా ధేనురివ శయనం కృతవతీ
వృత్రునితల్లి క్రింద శాఖలువంటి బాహువులు గలదై యుండెను.
ఇంద్రుఁడు ఈ తల్లిని క్రిందుగా వజ్రముతో గొట్టెను అపుడు ఆ రాక్షసి
పైనుండెను. కొడుకు వృత్రుడు క్రిందనుండెను.
ఆ రాక్షసి దూడతోఁగూడ ఆవువలెనుండెను.
చలానాం అనివేశానాం జలానాం మధ్యే వృత్రస్య
గుప్తం శరీరం నిహితం తత్ర అపః అకమ్య
విచరంతి స దీర్ఘ మరణతమః ఇంద్రశత్రుః ప్రాప్తవాన్
చలించుచు నివాసములేని జలములమధ్య వృత్రుని శరీరము గూడమై
యుండెను అక్కడ నీళ్లు అక్రమించి తిరుగుచున్నవి. ఇంద్ర శత్రు
వైన ఆతడు దీర్ఘనిద్రను పొందెను.

ఇది ముప్పది యేడవ వర్గము

దానవద్వ్యత్రపత్నీః వృత్రరక్షకాః అపః నిరుద్ధాః
సత్యః పణిననామకాసురేణ గావ ఇవ అతిష్ఠన్
యత్ అపాం బిలం అపిహితం ఆసీత్ త త్రవృత్రం హతవాన్
తత్ బిలం అపవృత వాన్ ఉద్ధారితవాన్
దాసులుగాఁజేయు వృత్రుని పత్నులవంటివియును వృత్రుఁడు రక్షకుఁ
డుగాఁగల నీళ్లు అడ్డగింపఁబడి పణినరాక్షసునిచే అపహరింపఁ బడిన
గోవులవలె నుండెను. ఏ నీళ్ల బిలము కప్పబడెనో అట వృత్రునింద్రుడు
కొట్టెను అపుడది తెఱవబడెను.
ఇంద్ర యదా త్వం వజ్రం ప్రహృతవాన్ తదా అశ్వావయవ
భూతః వాలః భూత్వా మక్షికాదినివారయితా అభవః ఏకః
దేవః త్వం గాః సోమం చ జితవానసి. హే శూర!
సప్తసింధూన్ పారయితుం విసృష్టవాన్ జలం
ఇంద్రా నీవెప్పుడు వజ్రముచే గొట్టితివో అప్పుడు గుఱ్ఱపు తోఁ వయితివి
ఒకదేవుఁడవై యుట గోవులను సోమమును జయించితివి. సప్తసింధు
వులను ప్రవహింప జేయుటకై నీరమును విడిచితివి.

నాస్మై' విద్యున్న తన్యతుః సి'షేధ న యాం మిహ మకిరద్' ప్రాదుని'ం చ
ఇంద్రి'శ్చ యద్యు'యు ధాతే, అహి'శ్చాపరీభ్యో' మఘవా విజి'గ్యే 13

న అస్మై ఇంద్రాయ విద్యుత్ న తన్యతుః గర్జనం చ సిషేధ ప్రావ న యాం మిహం వృష్టిం అకిరత్ ప్రాదునిం హ్రిత్కార ధ్వని యుక్త అశనిం ప్రయుక్తవాన్ తాం న ప్రావ ఇంద్రః చ యత్ యుయుధాతే అహిశ్చ తదా ఇతి పూర్వేణాన్వయః. ఉత అపి అపరీభ్యః అపరాభ్యః వృత్రమాయాభ్యః మఘవా విజిగ్యే

అహి'ర్యాతారం, కమ'పశ్య ఇంద్ర హృది యత్తే' జఘ్నుషో, భీరగ'చ్ఛత్
నవ' చ, యన్న'వతిం చ, స్రవంతీః శ్యేనో న భీతో అత'రో, రజాం'సి 14

అహేః మేఘరూపవృత్రస్య యాతారం అతిగంతారం కం కమన్యం అపశ్యః. హృది యత్ తే జఘ్నుషః వృత్రమ్ హతవతః భీః భయం అగచ్ఛత్ ప్రాబ్రోత్ న కమపి దృష్టవాన్ న వ చ చత్ నవతిం 99 స్రవంతీం నదీః శ్యేనః న ఇవ భీతః కంపితః అతరః పూర్వేణ సంబంధః అతరః రజాంసి లోకాన్.

ఇంద్రో' యాతో'ఽ వ'సితస్య, రాజా, శమ'స్య చ శృంగినో, వజ్రి'బాహుః
సేదు, రాజా' క్షయతి చర్షణీ, నామ, రాన్న నేమిః పరి, తా బ'భూవ 15

ఇంద్రః యాతః గచ్ఛతః చరస్య అవసితస్య అచరస్య రాజా శమస్య శృంగిణః దర్పయుక్తస్య చ వజ్రిబాహుః న ఇత్ స ఏవ రాజా తా క్షయతి ఇష్ట శక్తః చర్షణీనాం మనుష్యానాం అశన్ న ఇవ నేమిః పరి తాని బభూవ

ఇతి శ్రీ చర్ల వెంకమాంబా నారాయణశాస్త్రి పుత్ర
చర్ల గణపతి రచిత ఋగ్వేదసంహితా వ్యాఖ్యాయాం

అష్టత్రింశో వర్గః ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ప్రథమాష్టక ద్వితీయోఽధ్యాయః

తస్మై ఇంద్రాయ విద్యుత్ గర్జనమపి న ప్రాప
యావృష్టం హ్రాదనిర్ఘోషధ్వనియుక్తం వజ్రమపి న ప్రాప
యదా ఇంద్రః వృత్రశ్చ యుయుధాతే తదా ఇంద్రం
న ప్రాప. అపి చ మఘవా వృత్రకృతమాయాః చ విజితవాన్

ఇంద్రునిని మెఱపులుగాని గర్జనములు ఉఱుములుగాని వృత్రుడు పంపిన వర్షముగాని హ్రాదనిర్ఘోషధ్వనితో గూడిన పిడుగుగాని ఇంద్రుని పొందలేదు. ఇంద్రుఁడు వృత్రుఁడును యుద్ధము చేసిరి. అపుడు ఇంద్రుని భీతిపొందలేదు. మఱియునింద్రుఁడు వృత్రుని మాయ లన్నింటిని జయించెను.

హే ఇంద్ర! వృత్రం హతవతః తే హృది భీః యదా
అభవత్ తదా మేఘస్య హంతారం కమన్యం
అవశః యస్మాత్ ఏకోవశతం నదీః లోకాశ్చ
శ్వేన ఇవ అతరః తస్మాత్ తవ భీతిః న

ఇంద్రుడా! వృత్రుని జంపివనీకు భయము ఎప్పుడు అయ్యెనో అపుడింక మేఘునిజంపిన వానినింకెవరిని జూతితివి. ఎందువల్ల 99నదులను లోకములను గ్రద్దవలెదాటితివో అందువల్ల ఇంతవాడవగు నీకు భయమేమి కలుగును.

వృత్రే హతే వజ్రబాహురింద్రః స్థావరజంగమాత్మక
ప్రపంచస్య శాంతస్య అయుధగర్వితస్య చ రాజా
అభూత్. స ఏవ మనుష్యాణాం రాజా శక్తః. స తాని
సర్వాణి అరాః నేమిమివ వ్యాప్తవాన్

వృత్రుఁడు చావఁగా వజ్రబాహుపైన ఇంద్రుఁడు స్థావరజంగమాత్మకమగు ప్రపంచకమునకు శాంతమునకు గర్వించిన వానికి రాజయ్యెను అతడే మనుష్యులను రక్షింప శక్తుఁడు అతడు అన్నిటిని బండిఆకులు ఇరుసును చక్రపువట్టానువలె వ్యాపించి యుండెను.

శ్రీ వెంకమాంబా నారాయణశాస్త్రుల తనయుడు శిష్యుడు ఆర్షగ్రంథకర్త అగు చర్ల గణపతిశాస్త్రి చేత రచింపబడిన ఋగ్వేదసంహితయందు

మువ్వదెనిమిదవ వర్గము 32 సూక్తము
ప్రథమాష్టకమున రెండవయధ్యాయము